

Mgr. Jaroslav Kolářný
ThDr. Mgr. Šárka Steinová, Th.D.
PhDr. Vladimír Waage

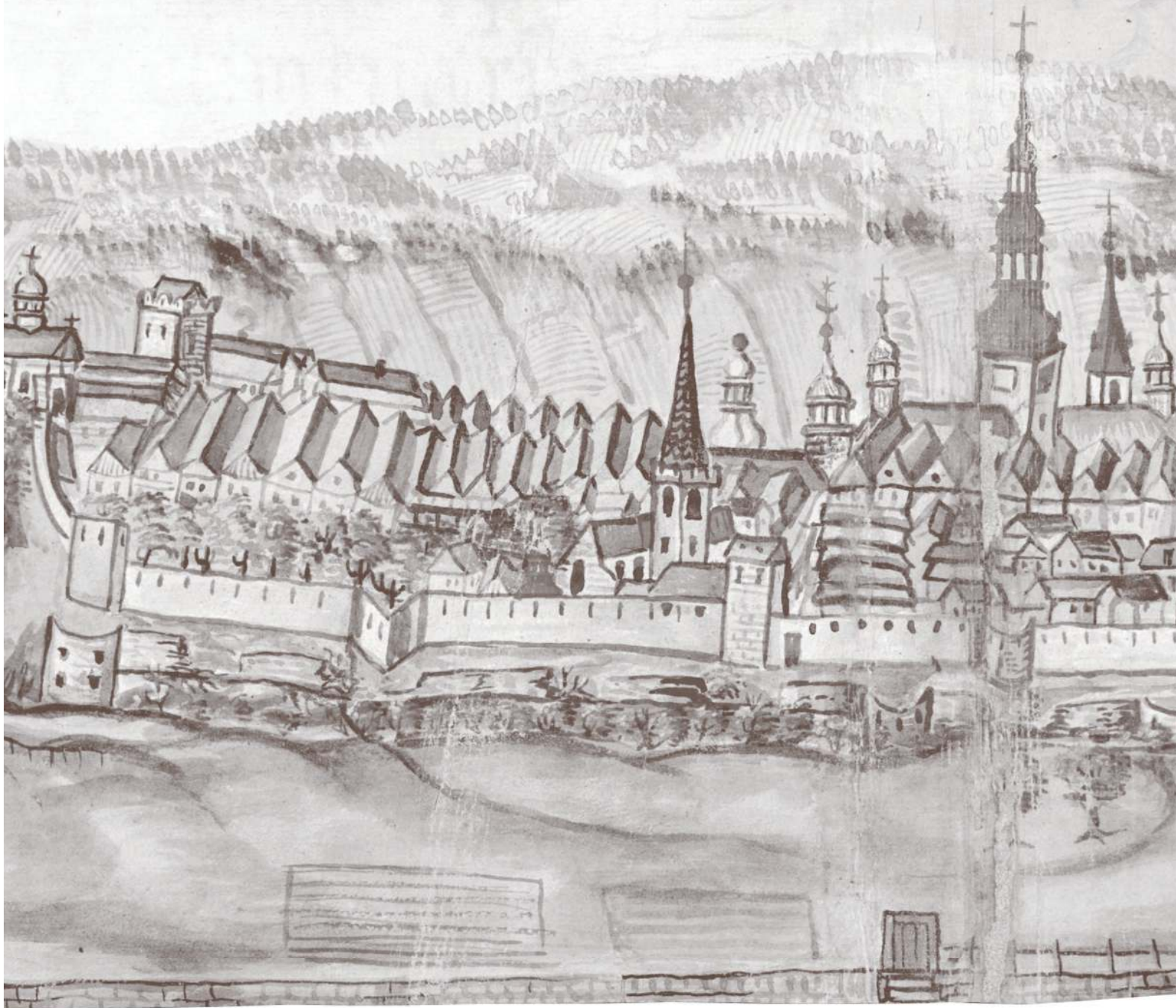
URBARIUM NEOCONSCRIPTUM CUM EXPLICATIONE BREVI

čili

**Nově sepsaný řád všech trvalých povinností a rent, které plní
a odvádějí dědiční poddaní slavného kláštera Broumova
ve městě a okolí**

Jaroslav Koláčný – Šárka Steinová – Vladimír Waage / **Urbarium neoconscriptum cum explicatione brevi**
čili **Nově sepsaný řád všech trvalých povinností a rent, které plní a odvádějí dědiční poddaní**
slavného kláštera Broumova ve městě a okolí

Kritická edice

Mgr. Jaroslav Koláčný

ThDr. Mgr. Šárka Steinová, Th.D.

PhDr. Vladimír Waage

URBARIUM NEOCONSCRIPTUM CUM EXPLICATIONE BREVI

čili

**Nově sepsaný řád všech trvalých povinností a rent, které plní
a odvádějí dědiční poddaní slavného kláštera Broumova
ve městě a okolí**

VRBARIVM

Neoscriptum
Cum explicatione breui;

oder
Neubeschriebene Ordnung, aller
bekändtlichen Schuldschulden, und Renten;

Welche
Des Fohls, Klosters, Stuffs, Braunau
Erbunterthanen, in Stadt und Landtschaft,
Ihrer genädigen ErbHerrschaft, fähr-
lich zu gewissen Terminen, in
dero Ampt ablegen,
auch

Denen alten, Reformirten Vrbarien, Ih-
rer Substantz nichts zugefügt, oder ent-
zogen, in die Ordnung und explica-
tion, sampt deren Tabellen ein-
gerichtet, und gebracht.

Im Jahr Christi, als
Herr Mas. Abbt, Erbherz. vñ Brauna, In
Frle Den, selne Heilichs ErbVntertanen
glichsam regierte:

Durch

Johan. Georg. Adalbert. Desselium, Ambtman,

Obsah

Předmluva vydavatelů	7
Úvod	9
Definice urbáře a vývoj urbářů na Broumovsku a Policku	13
Kodikologicko-paleografický rozbor Hesseliova urbáře	17
O jazykové stránce urbáře	20
První podrobné mapování Broumovska	23
Obraz Broumovských vsí na mapách Hesseliova urbáře	25
Obraz broumovské krajiny a komunikací na mapách Hesseliova urbáře, pomístní jména	27
Názvy obcí na Broumovsku v historickém vývoji	33
K rodině a osobnosti autora urbáře z let 1677–1678 (Hesseliova urbáře)	36
Význam Hesseliova urbáře	40
Kritická edice	42
Prameny a literatura	201
Rejstříky	204
Resumé	226

Předmluva vydavatelů

Po třiceti devíti letech od vydání odborné edice Hesseliova urbáře broumovského panství pořízeného v letech 1676–1677,¹ tedy německy psané památky, se čtenářům dostává do rukou kvalitní český překlad jejího textu i s barevnými obrazovými reprodukcemi vzácných mapových příloh. Autor, Johann Georg Adalbert Hesselius, zachytil ve svém urbáři podobu krajiny, města a vesnic Broumovska, ještě před jejich barokní proměnou spočívající především ve výstavbě broumovské sakrální architektury.

Nynější vydání obou částí vychází péčí Národního zemědělského muzea Praha, z jehož odborných pracoven vyšla již v letech 1975 a 1976 odborná edice německého textu Hesseliova urbáře a vydání části obrazových příloh v další publikaci od **Vratislava Šmelhause**.² Nyní v zájmu vydání českého překladu spojily svoje síly Národní zemědělské muzeum Praha a Státní oblastní archiv v Zámrsku a projekt morálně a částečně finančně podpořila Agentura pro rozvoj Broumovska.

Národní zemědělské muzeum Praha chce tímto návratem k publikování edic seznámit širokou veřejnost s českým překladem textu Hesseliova urbáře a s jeho obrazovou přílohou. Tato archivní kulturní památka svým významem přesahuje hranice regionu Broumovska, kde vznikla. Jedná se o rukopis nevšední úřední knihy s neméně ojedinělou mapovou přílohou z konce 17. století, který nemá obdoby v celé střední Evropě. Vydání obrazové přílohy navíc po právu zařazuje jejího autora do řady slavných českých kartografů.

Společným vydáním českého překladu textu urbáře a jeho obrazové přílohy chtějí vydavatelé umožnit uživatelům (čtenářům) plně využít informace obsažené v textu a v obrazech. Vždyť text urbáře a jeho obrazová příloha tvoří od svého vzniku jeden celek. Zároveň autoři zařazují obrazové přílohy urbáře oproti originálnímu zpracování vždy za popis jednotlivých vesnic.

Tímto edičním dílem se v jednom kompletu zpřístupňuje archivní kulturní památka uložená ve Státním oblastním archivu v Zámrsku,³ kde však je badatelům přístupná jen v digitálních kopiích. Editoři očekávají velký zájem veřejnosti Broumovska, dále mezi historiky zabývajících se regionem Broumovska, jeho hospodářským vývojem a vývojem osídlení, mezi genealogy, etnografy, demografy, architektky, kartografy a historiky zaměřenými na dějiny vývoje krajiny

1 ŠMELHAUS, Vratislav: *Prameny k dějinám Broumovska. Vědecké práce Zemědělského muzea – 15, příloha*, Praha 1975.

2 ŠMELHAUS, Vratislav (ed.): *K dějinám osídlení I. Broumovský urbář 1676/7. Text a textové přílohy, Prameny a studie 14*, Praha 1976.

3 Státní oblastní archiv v Zámrsku (dále jen SOA Zámrsk), sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7.

a lesnictví a dalšími uživateli, kteří mají Broumovsko rádi. Těm všem je tato edice určena. Je určena také těm, kteří nestudovali historickou němčinu a díky této edici tak nebudou ochuzeni o literární umění autora urbáře.

Úvod

V roce 2013 bylo připomenuto osmisté výročí přítomnosti řádu benediktinů na území Broumovska, resp. východních Čech, když benediktinský břevnovský klášter získal území na dnešním Policku (polický újezd). Letopočet 1213 nelze dnes ověřit přímým dokladem, ať písemným či archeologickým. Datum je doloženo pozdější listinou z roku 1351,⁴ z doby Karla IV. Tato listina obsahuje opis (insert) starší listiny Přemysla Otakara I., která měla být vydána 22. května 1213 a která stvrzovala, že klášter v Břevnově dostal od českého panovníka rozsáhlé území ve východních Čechách s určitými výsadami. Další výsady dostává břevnovský klášter od krále Václava I., jenž v roce 1229 potvrzuje břevnovskému klášteru darování polického újezdu: „*jakýsi újezd děsíci šírou pustinou*“, kterému se lidově říká Police⁵ (tato listina je opsána v tzv. privilegiu Karla IV. z roku 1348).⁶ Opuštěnost kraje dnešního Broumovska před obdobím kolonizace dosvědčuje i to, že tuto oblast mýjely i zemské stezky. Ty vedly pohodlnějšími lokalitami: Brankou u Dobenína (Václaviciemi) do Kladska, druhá stezka vedla přes okolí Trutnova Libavským sedlem do Slezska.⁷ Fakt neexistence původních listin ze 13. století někdy vede k domněnce o podvodném jednání řádu, který se ke svému majetku hlásí. Nedorozumění vznikají i na základě toho, že se v souvislosti s majetkovými nároky pro označení pozdějších listin, stvrzujících původní ujednání, používá termínu falzum. V rámci tohoto úvodu nechceme tzv. břevnovská falza detailně rozebírat, natož polemizovat o tom, zda benediktini získali Broumovsko čestným či nečestným způsobem.⁸ Rovněž tak se nebudeme zevrubně zabývat odbornou literaturou na toto téma, protože se zcela vymyká zaměření této publikace. Pro jasnost výkladu je však zapotřebí jí alespoň stručně připomenout.

Historikové zabývající se vědou o listinách (diplomatikou) se domnívají, že listiny potvrzující držbu benediktinů na Broumovsku jsou takzvanými falzy. Věda charakterizuje falzum⁹ jako písemnost či zápis, který se vydává za něco jiného, než ve skutečnosti je. Falza měla zpravidla

4 FRIEDRICH, Gustav: *Codex Diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae*. Praha 1912, (CDB II.) č. 368, s. 399–401; PICHL, Miroslav: *Dějiny Police nad Metují v datech*. s. 7–8, Police 2004.

5 PICHL, tamtéž, s. 8.

6 *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae* (RBM), V/3, č. 1016, Praha 2000.

7 TOMEK, W. W.: *Příběhy kláštera Police nad Medhují*. Praha 1881; KVĚT, Radan: *Atlas starých stezek a cest na území České republiky*. Praha 2011; HRAŠE, J. K.: *Zemské stezky*. Nové Město nad Metují 1885.

8 K tomuto tématu existuje úctyhodná řada odborné literatury: ŠEBÁNEK, Jindřich; DUŠKOVÁ, Saša: *Studie k českému diplomatáři I. K otázce břevnovských falz. SPFFBU II*, Brno 1953, s. 261–285; Saša DUŠKOVÁ a Jindřich ŠEBÁNEK ve svých studiích k diplomacii listin přemyslovského období: Panovnická a biskupská listina v českém státě doby Václava I., Praha 1961, Listina v českém státě doby Václava I., Praha 1963. Zde je uvedena i další literatura. Nejnověji Miroslav OTTE publikoval příspěvky k problematice broumovských falz v době bouřlivé diskuse o církevních restitucích na stránkách Broumovských novin v roce 2014.

9 HLAVÁČEK, Ivan; KAŠPAR, Jaroslav; NOVÝ, Rostislav: *Vademecum pomocných věd historických*. Praha 1988, s. 194.

praktický význam, zdaleka nemusela obsahovat údaje neodpovídající skutečnosti. Mnohdy se jednalo o původně ústní prohlášení nějakého právního pořízení dodatečně „zlistiněné“ pro větší bezpečnost dosaženého stavu. Falza týkající se Broumovska (tzv. břevnovská falza) jsou přisuzována břevnovským opatům Kunovi (byl opatem v letech 1197–1217) a Bavoru z Nečtin (stál v čele břevnovského kláštera v letech 1294–1332).¹⁰

Podle historika **Rudolfa Urbánka** mohl být tvůrcem břevnovských falz jistý klerik a písař Havel, který vedle znalosti latiny uměl navíc dobře napodobit písmo používané v době, do které se falzum hlásí. Vzory starších písem měli písaři ve starých rukopisech dochovaných v klášterní knihovně. Jak bylo ale řečeno výše, správnost a obsah původních dokumentů pozdějším vznikem listin (falz) nebyly dotčeny.¹¹

Podle Augusta Sedláčka se Broumov objevuje v listině v roce 1253 jako trhovářská ves se sídlem fojtství.¹² Na východní straně újezdu Polického (od Stěn ke Stěnavě), v krajině výhodněji položené, našli benediktini již několik dalších vsí. Levobřežní strana Stěnavy a Javoří hory nebyly v darování pojaty. Sedláček se domnívá, že zde byla nějaká tvrz k ochraně hranice.

Někdy ve 13. století získávají benediktini i zbytek území dnešního Broumovska až po Javoří hory. Součástí tohoto území bylo tehdejší poddanské městečko Broumov.¹³

Roku 1260 Přemysl Otakar II. vyňal broumovskou kotlinu z pravomoci sousedního Kladska. Benediktini roku 1266 koupili broumovské fojtství s nižší soudní pravomocí a získali tak, s kratším přerušením, centrum své moci, které udrželi prakticky až do konce 19. století.¹⁴

Dne 16. srpna 1348 Broumov získává od Karla IV. privilegium, kterým je povýšen na město.¹⁵ Listina byla vydána z důvodu péče o zemi a také víru. Listinou je právně zabezpečena tehdejší státní hranice a definitivně právně potvrzeno panství benediktinů nad Broumovskem a Broumovem. Městečko bylo dáno pod ochranu opata, ale jsou mu přiznány určité výsady jako Kladsku a Hradci Králové; Karel IV. tak přikl měšťanům určitou samostatnost, samosprávu města. Broumovskou městskou radu schvaloval opat.¹⁶

Husitské války a třicetiletá válka způsobily Broumovsku nemalé škody. Především průtahy vojsk za třicetileté války přinesly velké strádání místnímu obyvatelstvu, které v době ohrožení hledalo úkryty mezi skalami na Ostaši či v Broumovských stěnách.

Strádání obyvatel v dobách husitských válek i třicetileté války dalo vzniknout několika pověstem: např. Mohyla smrti, Zrádce, které se váží k Policku, či pověsti spojené s Broumovskem (o švédském bubeníkovi, o záchraně dřevěného kostelíka Panny Marie). Tyto pověsti byly zapsány až v 19. století.

Sám autor urbáře, Johann Georg Adalbert Hesselius, na několika místech uvádí vyprávění, pravděpodobně očitých svědků, o úkrytech obyvatel Božanova v roklích pod horou Hejšovina¹⁷ či o velkém úkrytu obyvatel Martínkovic ve skalách pod Kamennou bránou.¹⁸

10 URBÁNEK, Rudolf: *Legenda tak zvaného Kristiána*. Praha 1947.

11 CDB. II, č. 382, strana 430–431, Přehledně o listinných falzech pro Broumov shrnul ŠIMÁK, J. V: Počátky Broumova a Broumovska. *Český časopis historický* č. 42, Praha 1936, s. 575, dále pak KOŠTÁL, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumovska*, Broumov 1989. Nejnověji pozornost listinným břevnovským falzům věnoval v populárním článku ŠRÁMEK, Josef: Břevnovská listinná falza a počátky osídlování Broumovska pohledem současného dějepisce, s. XXXIII, úvod k edici knihy Jeroným Růžička, *Dějepis kláštera Břevnovského a Broumovského*, Praha 2013.

12 SEDLÁČEK, August: *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. V. díl, Praha 1887, s. 59.

13 Tamtéž, s. 60.

14 Tamtéž.

15 SOKA Náchod, AM Broumova, inv. č. 1, reprodukce in Barbora Trenčanská. 750 let Broumova v archivních dokumentech, Broumov s.d.

16 KOŠTÁL, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumovska*. Broumov 1989, s. 16.

17 ŠMELHAUS, Vratislav (ed.): *K dějinám osídlení I. Broumovský urbář 1676/7*, s. 162.

18 Tamtéž.

Velkého hospodářského rozkvětu – za cenu zvýšených robotních povinností poddaných – dosáhlo benediktinské opatství v době baroka. V té době působili na Broumovsku a Policku stavitelé Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové, kteří zde vybudovali pro řád benediktinů oba kláštery a řadu kostelů, jež jsou významnými uměleckými památkami naší vlasti a ozdobou krajiny Broumovska.

Situace se vyvinula ke stavu, že z každé strany Stěn bylo panství, tedy dva velkostatky: na jihovýchodě Police nad Metují a na severu významnější Broumov. Každé z panství bylo spravováno vlastní kanceláří, správci a úředníky, lesními pojezdnými a hajnými.¹⁹ V kancelářích se vedly úřední písemnosti, korespondence, nejrůznější účty, urbáře k evidování vrchnostenských platů a povinností, ke správě lesů hospodářské plány a lesní mapy, rybí účty. Spolu s kancelářemi se zdokonalovala i vlastní vrchnostenská správa.²⁰

Obě panství se trochu lišila. Na jazykově německém Broumovsku byl pověřen vedením správy správce (Ambtmann), kdežto na jazykově českém Policku byl vrchním správcem purkrabí.

Představu o vzhledu vrchnostenské kanceláře, místnosti rozdělené „šraňkem“, jakýmsi plotem, mezi úředníkem a jednající stranou, si můžeme udělat z obrazu připisovanému Johann Georg Adalbert Hesseliovi, který je dnes v expozici Muzea Broumovska.²¹ Vrchnostenská kancelář v pozdější budově broumovského kláštera byla umístěna v hospodářském dvoře, v prvním patře tzv. *Růžového domu*.

Výnosy z obou velkostatků byly základem moci a vlivu benediktinů nejen v Broumovském výběžku, ale v Čechách vůbec. Příjmy byly především z platů poddaných na vesnicích a ve městě a z hospodářské činnosti vlastních sedmi klášterních dvorů, z řemesel, trochu z polí, luk, rybníků, pivovaru a lihovarů, ale také z hospodaření v lesích, a to nejen na samotných Broumovských stěnách.²² **Jaroslav Čechura** upozorňuje na skutečnost, že právě broumovské pivo vyneslo finanční prostředky na opravu a přestavbu samotného barokního kláštera v pražském Břevnově.²³ Hranice mezi oběma panstvími vedla po hřebenu Stěn. Tzv. schematismus (přehled, soupis) velkostatků v Čechách, vydávaný tiskem, uvádí v roce 1933 u velkostatku Broumov celkovou rozlohu 3595 ha, z toho lesů 3025 ha; u velkostatku Police nad Metují celkovou rozlohu 1811 ha, z toho lesů 1693 ha.²⁴

Hesseliův urbář se stal středem pozornosti i historiků a vlastivědných badatelů, kteří byli po II. světové válce odsunuti do okupačních zón v Německu. Zde si v bavorském Forchheimu založili spolek (Heimatkreis Braunau/Sudetenland e. V.) a vlastivědné centrum, které vydává vlastivědnou literaturu a časopisy. Po roce 1999 je možno tuto literaturu získat i v České republice v některých knihovnách, především v Městské knihovně Broumov. Ve zmíněném centru vyšla v roce 1971 také velká kolektivní vlastivědná publikace „*Das Braunaer Land*“ s mnoha dokumentárními fotografiemi a vyčerpávající bibliografií starší odborné literatury.²⁵ V knize je uveřejněn i jeden snímek z Hesseliova urbáře. Tato publikace vychází

19 Archivní pomůcky k fondům: BARTÁK, Jan: *Velkostatek Police nad Metují*. Náchod 2006; týž, *Velkostatek Broumov*. Náchod 2009, uloženo ve Státním oblastním archivu v Zámruku. O chodu kanceláří a jejich registraturách BARTÁK, Jan, Původní spisové registratury správy benediktýnských panství Broumov a Police nad Metují, Sborník prací východočeských archivů 14, Zámruk 2010, s. 113.

20 HLEDÍKOVÁ, Zdenka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích*. Praha 2005, s. 229; PETRÁŇ, Josef: *Dějiny hmotné kultury II/1*, Praha 1995.

21 CHALUPA, Aleš: Hesseliůva kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, Řada A – historie*, č. 1–2, Praha 1984, příloha.

22 ČECHURA, Jaroslav: Broumovsko 1615–1754. Nový rozměr evropské protoindustrialie. sborník *Sedláci si dělají, co chtějí*. Praha 2012.

23 ČECHURA, Jaroslav: *Broumovská rebelie*. Praha 1997, s. 23.

24 LUSTIG, Rudolf; SVĚTNIČKA, František: *Schematismus velkostatků v Čechách*. Praha 1933.

25 Část této starší literatury je k dispozici ve vlastivědné knihovně uložené ve Státním okresním archivu v Náchodě.

z tradic a výzkumu starších broumovských historiků a spisovatelů, mezi které lze zařadit **Hieronyma Růžičku, Vinzenze Meiwalda, Laurenze Wintera, Johanna Schadeho a Huga Scholzeho**.

Až po vydání Šmelhausovy edice urbáře v roce 1975 se začalo v německých publikacích věnovaných jednotlivým broumovským obcím, s různou mírou vědecké erudice, objevovat více či méně obsáhlé pasáže textů z příslušné části Hesseliova urbáře převedené do moderní němčiny. Některé publikace jsou doplněny černobílou reprodukcí příslušné obrazové mapy. Ke genealogickým studiím jsou připojeny i seznamy obyvatel uvedených v Hesseliově urbáři pro každou jednotlivou obec (zde je třeba připomenout, že mnoho jmen z Hesseliova urbáře je možno najít na hřbitovech broumovských obcí). V publikacích jsou obvykle uváděny ještě další přehledy obyvatel až do roku 1945.

Velmi hezky je zpracován obraz obce Velká Ves v práci **Herberta Kinzela** na základě srovnání všech dochovaných, respektive vydaných urbářů z let 1406, 1602, 1631 a Hesseliova urbáře. Přestože autoři nepochopili vznik a výsledky II. světové války, a je to z jejich děl znát, přinášejí tyto publikace řadu cenných informací k dějinám Broumova a Broumovska. Některé z nich jsou uvedeny v bibliografické příloze.

Definice urbáře a vývoj urbářů na Broumovsku a Policku

Podle letitého slovníku archivní terminologie je urbář „*soustavný soupis poddanského (rustikálního) pozemkového majetku vrchnosti a důchodů z něho plynoucích.*“²⁶ Podnět k založení urbáře dávala konkrétní vrchnost. Díky urbáři měla vrchnost přehled o přímých povinných platech a dávkách jejích poddaných. V některých případech urbář poskytoval informace o povinnostech robotních. Podle významného českého historika **Františka Grause** si vrchnosti zakládaly urbáře z praktických důvodů a potřeb v souvislosti s přechodem od naturální k peněžní formě feudální renty. Urbáře se v Českých zemích vedly již v dobách před husitskými válkami.²⁷ Bohužel, z tohoto období dějin Čech a Moravy se do dnešních dnů zachovalo všehovšudy pouhých deset urbářů.²⁸

Studiem urbářů se česká historiografie zabývá velmi intenzivně.²⁹ V archivech se sestavují jejich soupisy (například Soupis východočeských urbářů) a jednotlivé urbáře se vydávají tiskem v tzv. edicích.³⁰ O konkrétních urbářích byla vydána řada studií a několik jejich soupisů publikováno.³¹

Nejstaršímu broumovskému urbáři se věnuje studie autorů **Jaroslava Čechury a Marie Ryantové**.³² Nejnověji se broumovským urbářům při svém studiu historie na Filosofické fakultě Univerzity Pardubice věnovala **Martina Reslová**, pod vedením profesora PhDr. Petra Vorla, CSc. Výsledkem byla diplomová práce obhájená v roce 2009, která edituje dva broumovské urbáře z roku 1631 a 1654. Na základě jejich údajů autorka sleduje hospodářský vývoj benediktinského broumovského panství, využívá i urbářův údaj z Hesseliova urbáře. Text své diplomové práce, bohužel jen částečně, Martina Reslová publikovala ve studii „*Benediktinské panství Broumov ve 2. polovině 17. století. Urbář jako pramen,*“³³ kde se věnuje urbáři z roku 1654. Přehledně zde podává historii Broumova a Broumovska.

Hesseliův urbář pak v 70. letech 20. století zpřístupnil **Vratislav Šmelhaus**. V rámci výzkumu

26 Kolektiv autorů: *Slovník archivní terminologie*. Praha 1954.

27 GRAUS, František: *Dějiny venkovského lidu v době předhusitské II*. Praha 1957.

28 EMLER, Josef: *Decem registra censum Bohemica compilataetate bellum hussiticum precedente*. Praha 1881.

29 NOVÝ, Rostislav: Studie o předhusitských urbářích I. *Sborník historický* č. 13, Praha 1965.

30 Edice je tištěné vydání historického dokumentu podle vědecky stanovených edičních pravidel (pravidla transliterace, transkripce)

31 *Soupis východočeských urbářů*. Nejnověji se jedním z Broumovských urbářů zabývá RESLOVÁ, Martina: Benediktinské panství ve 2. polovině 17. století. Urbář jako pramen. *Stopami dějin Náchodska* č. 14, Náchod 2010, s. 139. Zde je i rozbor odborné literatury o urbářích.

32 ČECHURA, Jaroslav; RYANTOVÁ, Marie: Urbář Kláštera Břevnov. *Časopis Národního muzea* 161(3/4,) s. 79–107, Praha 1992.

33 *Stopami dějin Náchodska* č. 14, s. 139 a následující, Náchod 2010.

středověkého osídlení Čech v Národním zemědělském muzeu připravil dvoudílnou edici: v roce 1975 vyšel v řadě *Prameny a studie* (č. 14) svazek textové edice urbáře a v dalším svazku černobílé reprodukce některých detailů mapových příloh urbáře společně s reprodukcemi map tak zvaného „*Stabilního katastru*“ z přelomu 18. a 19. století. Toto řešení umožnilo srovnání již kartograficky zaměřované katastrální mapy intravilánů jednotlivých obcí s tzv. pohledovými mapami z Hesseliova urbáře.

Z údajů urbáře pro celé břevnovské benediktinské panství v Čechách a na Moravě z roku 1406, který se do dnešní doby zachoval, lze dovodit, že v době předhusitské bylo na broumovské straně Stěn 15 obcí (Broumov, Velká Ves, Rožmitál, Šonov, Otovice, Martínkovice, Verněřovice, Křinice, Jetřichov, Voigtsdorf, Hejtmánkovice, Hynčice, Ruprechtice, Heřmánkovice a Bohdašín) a na polické straně Stěn bylo 21 obcí (Police nad Metují, Velká Ledhuj, Machovská Lhota, Vysoká Srbská, Nízká Srbská, Bezděkov nad Metují, Horní Dřevíč, Radešov, Žďár nad Metují, Maršov nad Metují, Česká Metuje, Dědov, Lachov, Pěkov, Bukovice, Hlavňov, Suchý Důl, Petrovice, Bělý, Velký Dřevíč, Petrovičky a Na Homoli).³⁴

Další urbář, tentokrát pouze pro území Broumova, pochází z roku 1631. Byl pořízen za opata kláštera břevnovsko-broumovského Jana Benna z Falkenberka (byl opatem v letech 1621–1646). V tomto urbáři je na broumovské straně Stěn město Broumov a 17 obcí (Velká Ves, Rožmitál, Šonov, Otovice, Božanov, Martínkovice, Křinice, Hejtmánkovice, Voigtsdorf,³⁵ Jetřichov, Březová, Bohdašín, Verněřovice, Vižňov, Ruprechtice, Hynčice, Heřmánkovice a Janovičky). Dále urbář obsahuje soupis držitelů a řemeslníků na broumovském předměstí, úroční platy k stanoveným svátkům, platy svobodníků a nejrůznější naturální dávky.

Další dodnes zachovaný urbář (1654) se týká broumovského velkostatku. Jeho autorem může podle rukopisu být autor předešlého urbáře. Byl pořízen za opata břevnovsko-broumovského kláštera Augustina Seyferta (Seyfrieda), jak dokazuje titulní list. Obsahuje údaje města Broumova (s předměstím) a osmnácti obcí (Velká Ves, Rožmitál, Šonov, Otovice, Božanov, Martínkovice, Křinice, Hejtmánkovice, Voigtsdorf, Jetřichov, Březová, Bohdašín, Verněřovice, Vižňov, Ruprechtice, Hynčice, Heřmánkovice a Janovičky). Autor urbáře uvedl držitele domů na broumovském předměstí, platy držitelů usedlostí a polností v jednotlivých vsích, platy cechu ševců a cechu soukeníků, platy z valch, od řezníků, z lázní, domů, haltýřů (nádrže na vodu v krajině), zahrad ve městě, úroční platy podle svátků sv. Jiří, Jana a Michala, odvádění lesního platu (Forstgeld), naturální dávky obilí, lesního ovsu, slepic, kuřat a vajec. Zajímavé je, že obsahuje i vyúčtování dovozu vína z Rajhradu a seznam zahradníků z roku 1662.³⁶ K tomuto urbáři byl v roce 1780 pořízen výtah, a to ve více vyhotoveních, která byla v roce 1780 ověřena v Praze pražským registrátorem Augustinem Helfertem.³⁷

Dalším v této řadě je Hesseliův urbář z roku 1676, kterému věnujeme hlubší pozornost později. Zde však musíme zmínit pozdější opis jeho části (opis čtyř „*horizontů*“), který byl pořízen někdy po roce 1720.³⁸ Tento vázaný dokument se ukrýval v náchodském archivu v inventáři k tzv. Langerově sbírce jako popis broumovských lesů. Rukopis pod názvem „*Braunsche Horizont, das ist Beschreibung des Braunischen Landes umb Kreis, und dessen gräntzen, in vier theil*“ obsahuje jinou písarskou rukou pořízený opis Hesseliova textu od folia 584r do folia 610v týkajícího se popisu hranic a lesů broumovského kláštera. Kdo jej sepsal a k jakému účelu, zůstane záhadou. Žádné kancelářské a provenienční poznámky či ověření nejsou k dispozici. Jedná se o rukopis o 36 foliích, z toho 34 popsanych. Písař tohoto

34 BARTÁK, Jan: *Velkostatek Police nad Metují*. Archivní pomůcka, Náchod 2009.

35 Název vsi Voigtsdorf nemá český ekvivalent, obec se stala součástí obce Hejtmánkovice.

36 Tomuto urbáři se ve svém článku věnuje RESLOVÁ, Martina: *Stopami dějinami Náchodska č. 14*, Náchod 2010. Originál urbáře je uložen v Národním archivu ve fondu Benediktini Břevnov, signatura 21 a (depositum).

37 KUBA, Jiří; ŠIMEK, Tomáš; ZAHŘÁDKA, František: *Soupis východočeských urbářů*. Zámorsk 1997; Originál: SOA Zámorsk, VS Broumov, inv. č. 776.

38 SOKA Náchod, Sbírka Eduard Langer, inv. č. 150, karton 53.

rukopis velice napodobuje grafickou úpravu Hesseliova originálu včetně titulního listu. Kopie příloh Hesseliova urbáře (pohledových map) pravděpodobně nikdo nezhotovil. Rukopis je v původní polokožené vazbě s ručně psaným štítkem s uzavíracími tkanicemi.

Po Hesseliově urbáři jsou zachovány chronologicky mladší urbáře z let 1754–1756, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu v Náchodě ve Sbírce Eduarda Langerera.³⁹ Jedná se o několik samostatných urbářů pro jednotlivé vsi na Broumovském velkostatku: obce Heřmánkovice, Janovičky, Otovice, Křínice, Hynčice, Šonov, Martínkovice a Božanov.⁴⁰ Obsahují prelimináře⁴¹ kostelů, škol, dvorů, mlýnů a jiných vrchnostenských podniků, potvrzování rychtářů, odběr piva z vrchnostenského pivovaru v Olivětíně, odběr pálenky, vyměření daní. Je zde uveden soupis poddaných, úroční plat ke svátkům sv. Jiří, Vavřince a Mikuláše, dále lesní platy, povozné o vánocích, platy od rychtářů a platy od svobodníků, naturální dávky a roboty, případně údaje o převedení robot na peněžní dávky.

Urbářiálními doklady jsou také tzv. fasse z roku 1773.⁴² Týkají se jen některých obcí daného regionu: Broumov, Křínice, Bohdašín, Březová, Jetřichov, Hejtmánkovice, Martínkovice, Božanov, Otovice, Velká Ves, Rožmitál, Šonov, Vernéřovice, Meziměstí, Starostín, Vižňov, Hynčice a Heřmánkovice. Fasse obsahují soupis poddaných a úročních platů, lesní platy, naturální dávky a roboty. Tento urbář je důležitým podkladem pro poznání velkého nevolnického povstání v roce 1775.⁴³

V tzv. Langerově sbírce se pod inventárním číslem 60 nacházejí rukopisné výpisky z urbáře Hesseliova a urbáře z roku 1756.⁴⁴ Jedná se o rukopis z roku 1902, který obsahuje opisy textu urbářů; urbářiální povinnosti poddaných jsou zde shrnuty do tabulek umožňujících tak vzájemné porovnání urbářů, jedná se o pracně sestavené dílo. V mnohých výpiscích jsou však použity stenografické značky, což komplikuje čtení a případný přepis.

Pro druhou stranu Broumovských stěn, Policko, je urbářů zachováno velmi málo. O určitém nepořádku ve vedení urbářů na Polickém panství svědčí výpověď polického purkrabího Johanna Christiana Krtičky o tom, že vyšetřující komisi selské rebelie 1680 sdělil, že při svém nástupu do služby purkrabího v roce 1644 nenašel žádné urbáře. Až v roce 1669 byl jím samotným sepsán řádný urbář. I poliční poddaní si stěžovali, že na tomto panství urbáře nebyly sepsány.⁴⁵

Vedle dříve zmíněného urbáře z roku 1406, zahrnujícího veškeré tehdejší benediktinské majetkové držby v Čechách, se k Policku vztahuje ještě urbář z roku 1727 (v tomto urbáři je zmíněn i nedochovaný urbář z roku 1669). Týká se těchto obcí na polické straně Stěn: město Police, obce Ledhuje, Suchý Důl, Slavný, Bělý, Lhota u Police nad Metují, Nížká Srbská, Bezděkov nad Metují, Radešov, Petrovice, Nízký Dřevíč, Horní Dřevíč, Maršov nad Metují, Česká Metuje (dříve Německá Metuje), Dědov, Žďár, Bukovice, Pěkov, Lachov, Hony, Hlavňov a dvory v Polici nad Metují (Closter Forwerck, Nieder Hoff). Obsahuje soupis poddaných v Polici nad Metují a v jednotlivých obcích, výši daní, povinnosti městečka k vrchnosti, desátky, poplatky ze zrušeného dvora v Bukovici, přehledy robot, některé robotní povinnosti na velkostatku

39 Eduard Langer (1852–1914) byl advokát a průmyslník v Broumově, menšinový politik a národopisný badatel. Zbytek jeho osobního fondu a knihovny je dnes uložen ve Státním okresním archivu v Náchodě; SOKA Náchod, Sbírka Eduard Langer, inv. č. 157–161, 163–166.

40 Tamtéž, s. 46.

41 Preliminář je rozpočet, pomocný účet, kapitálová kniha ústřední správy důchodu.

42 Fasse je písemné přiznání o majetku, vydané majitelem (vrchností, poddanými) k úřední potřebě (berní, školní a majetkové).

43 VAŇKOVÁ, Věra: Poddanské povinnosti před povstáním. *Povstání poddanského lidu 1775*. Hradec Králové 1975.

44 SOKA Náchod, Sbírka Eduard Langer, inv. č. 60, karton 28.

45 CHALUPA, Aleš: Hesseliova kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*. Praha 1984, s. 75, Národní archiv, SM B84/4.

Sloupno, povinnosti rychtářů a svobodníků vozit víno z Rajhradu, popis vrchnostenského majetku jako jsou mlýny, užitky z Metuje, rybníků, dvorů v Polici, Ledhují a Bezděkově, luk, a také lesů rozdělených do 12 hájemství. Dále urbář obsahuje údaje o řemeslnících, rozpis práce poddaných podle měsíců v roce a taxy za prodej dřeva z vrchnostenských lesů.

Písař, který psal urbář, opsal městská privilegia pro město Polici od roku 1253 a popsal fungování vrchnostenské kanceláře a registratury. Uveden je i opis dekretu o robotách ze 14. ledna z roku 1727. Důležitý je popis panství v roce 1793, včetně pozdějších změn hranic mezi panstvím polickým a panstvím Teplice nad Metují, k nimž došlo v letech 1739–1740.⁴⁶

V souvislosti s panstvím Police nad Metují je také třeba zmínit urbáriální fassé z roku 1773, které se týkají jen obcí Ledhuje a Lachova.⁴⁷

46 *Soupis východočeských urbářů*. Zámorsk 1997, s. 124; Viz též HLADKÝ, Ladislav: *Police nad Metují – středověké a novověké město či městečko?* Hradec Králové 2004, s. 71-79.

47 Tamtéž. *Královehradecko* č. 1.

Kodikologicko-paleografický rozbor Hesseliova urbáře

Hesseliův urbář broumovského panství z roku 1677 je rukopisnou knihou formátu A4 (21 x 34 cm), o rozsahu 703 listů.⁴⁸ Byl použit hrubší ruční papír a ten byl svázan do knihy. Kniha byla opatřena kovovým zapínáním. Z původní vazby knihy se bohužel zachovala jen přední deska s latinským nápisem „*Urbarium braunoviense forsitam grata posteritati scriptum sub r. (reverendi) d. (domoni) Thoma abbate 1677.*“ Dnešní podoba vazby broumovského urbáře je výsledkem práce konzervátorské dílny Státního oblastního archivu v Zámrsku, kde knihu ošetřili v 70. letech 20. století. Přední deska z původní vazby byla připevněna na nové desky, dále jde o klasickou knihařskou technologii. Mapové přílohy, které byly původně vevázány do rukopisu urbáře, jsou dnes odděleny a podle moderních zásad ochrany historických rukopisů uloženy v krabicích vyrobených na míru z nekyselého materiálu. Samotné restaurování mapových příloh je dílem restaurátorského atelieru dnešního Národního archivu.⁴⁹

Svazek je uveden graficky provedeným titulním listem, kde na druhém foliu, 2r, je vyobrazen znak broumovské vrchnosti. Jedná se o kosmo položený, třikrát oseknutý kmen (ostrev) na barokním štítě. Klenot tvoří infule a biskupská berla. Podle autorů níže citované publikace oseknaný kmen na štítě prý znamená právo opatů mýtit lesy. Růže je pravděpodobně reminiscencí na jeden z atributů sv. Vojtěcha.⁵⁰ Celý erb je pak umístěn do barokně zdobené kartuše s datem a nápisem Thoma abbas Brevno(viensis).

Další folio je prázdné a až na foliu 4r začíná Hesseliův autograf urbáře třístránkovým úvodem zakončeným zobrazením Hesseliova erbu (fol. 5r). Dále rukopis pokračuje vlastním textem; začíná popisem města Broumova (fol. 6r.). Vlastní text Hesseliova rukopisu a zároveň urbáře končí na foliu 654r. Vzhledem k tomu, že se Hesseliův urbář ve vrchnostenské kanceláři používal delší dobu, byly do něho – od folia 654 až do folia 702 – další, jednou písařskou rukou, někdy po roce 1717, dopsány vzory některých dokumentů (jakási formulářová sbírka, dnes bychom řekli šablony dokumentů), které vrchnost používala ve vztahu ke svým poddaným. Jedná se především o přísahy človecenství, instrukce pro vrchnostenské úředníky, jako byl například lesní pojezdny. Listy urbáře jsou profoliovány až do čísla 730r. Mezi prázdnými listy je pak napsána sumární tabulka platů na sv. Vavřince a na sv. Mikuláše.

Popis obcí má stanovený obsah a pořadí. Nejprve je určena poloha, pak vodní poměry. Případně jsou uvedeny stručné údaje o tom, kdy obec broumovská vrchnost získala. Následuje popis

48 V rukopisech se listy označují jako folia. Číslování se a jejich strany se označují písmeny r (rekto) a v (verso) – líc a rub. Tak např. folio 120r znamená rub listu č. 120.

49 BÄRTL, Benjamin; PAULUSOVÁ, Hana: Restaurování obrazových příloh broumovského urbáře. *XI seminář restaurátorů a historiků Litoměřice* 13. 9. – 16. 9. 2000, Litoměřice 2000.

50 VILÍMKOVÁ, Milada; PREIS, Pavel: *Ve znamení břevna a růže*. Praha 1989, s. 149.

mlýnů, informace o faře, popis významných domů, například šolcoven, far a škol. Pozemky jednotlivých sedláků jsou popsány ve stejném pořadí, v jakém jsou zaznamenány na mapovém podkladu. Po sedlácích následují domkáři (Häusler). U řady nemovitostí jsou uvedeny jedinečné značky, které odpovídají značkám v příslušné mapové příloze, ty pak uvádějí díly polí či lesů ke statku příslušející. V popisu jsou uvedeny i údaje o tom, kde který majitel onu usedlost od koho a za jakou cenu zakoupil.

Po popisu vsí následují popisy vlastního hospodářství kláštera, dvory, pivovary, krčmy a rybníky.

Celkem 654 folií v urbáři z roku 1676/77 je zcela nepochybně napsáno jedinou rukou Johanna Georga Adalberta Hesselia. Od folia 654 do folia 702, jak bylo zmíněno dříve, jde o pozdější texty psané dalším písařem, jehož ruka se rozpozná na první pohled. Označme tohoto písaře siglou B.

Písmo, které oba písaři převážně používali v rukopisu urbáře, paleografická věda nazývá *novogotickým písmem*. To se obecně dále dělí na majuskulní a minuskulní. Majuskulní písmo se ještě dělí na kreslené a psané (kurzívní), minuskulní pak na kreslené, polokurzívní a kurzívní. To se pak člení především podle přizpůsobení jazyku na německé a české.⁵¹

Koncem 17. století se na Broumovsku používalo i *písmo humanistické*, především pro psaní latinských textů a jednotlivých slov v jinak jazykově německém textu. Humanistické písmo se také dělí, podobně jako německé, na majuskulní a minuskulní. Humanistické majuskulní písmo se pak dělí také na kreslené a psané. Minuskulní humanistické písmo se dělí na okrouhlé (rotunda), polokurzívní a kurzívní.

Majuskulní písmo Johanna Georga Adalberta Hesselia, které je použito v nadpisech, lze zařadit k novogotickému písmu kreslenému.

Texty latinského původu Hesselius píše humanistickým písmem. Ve slově „*Urbarium*“ zaměňuje písmeno U písmenem V „*Vrbarivm*.“ Začáteční písmena nadpisů v němčině jsou kreslena novogotickým německým písmem a ostatní písmena jsou polokurzívní psaná silným perem s kolmým sklonem s modulem 1 : 2. Duktus (způsob psaní jednotlivých písmen) prozrazuje pomalé psaní s větší čitelností. Mnohé nadpisy v textu jsou dvakrát podtrženy.

Titulní list urbáře svědčí o pečlivosti a vědomí velké důležitosti tohoto úředního dokumentu, kterých si Johann Georg Adalbert Hesselius byl vědom. Lze předpokládat, že erb vymalovaný na dalším foliu je také Hesseliovým dílem.

Johann Georg Adalbert Hesselius používá v případě minuskulí převážně kurzívní písmo s výrazně oválným písmem a s výraznějšími horními i spodními oblouky. Výraznější sklon písma směřuje k pravé straně. Modul písma (poměr šířka a výšky jednotlivých liter) je 1:2 až 1:3. Písař výrazně protahuje u minuskulního písma spodní a horní dílky psané k horní a spodní dotahovací lince (například s, t, k a f). Výrazná jsou okrouhlá písmena (o, h, a, d).

Duktus písma je velmi kurzívní, přizpůsobený rychlému psaní dlouhého úředního textu. Jednotlivá písmena jsou spojována, ale mezi některými literami (u, n, V, N) spojovací tahy schází. Velká kurzívnost použitých minuskulí svědčí o rychlosti v psaní, někdy bohužel na úkor čitelnosti textu, na rozdíl od písaře B.

Letopočty píše Hesselius arabskými číslicemi s téměř kolmým sklonem, připomínají starší gotické písmo, z něhož písmo novogotické vychází. Ostatní čísla píše zběžněji, a to se stejným sklonem jako písmena v textu.

Zkratky jsou omezeny, vyskytují se především jen jako míry a sumy peněz. Zkratky v písmu,

51 KAŠPAR, Jaroslav: Novogotické písmo v Čechách v letech 1500–1750, 1971. *Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et historica* 3-4, s. 111–159; též, *Úvod do novověké latinské paleografie se zvláštním zřetelem k českým zemím*. Praha 1975.

po vzoru středověkých písařů, písař nepoužívá. Specifické značky, především grafického charakteru, pak korespondují s pohledovými mapami a jako takové nejsou součástí vlastního textu, jde jen o odkazy.

Váha písma (poměr síly jednotlivých tahů) je lehká, rozdíl mezi silnými a slabšími tahy je na pohled patrný, ale není velký.

Souvislé pasáže textu jsou psány do bloků s odstavci. Stránky nebyly linkovány, a tak se řádky lehce svažují k pravé straně. Kratší texty, jako jsou zápisy jednotlivých osob, jsou psány do několika odstavců na stranu. Někdy jsou takové zápisy pro přehlednost (jeden či dva) jen na jedné straně. Text urbáře je dostředně centrován do bloků.

Hesseliovo písmo je poměrně dobře rozeznatelné i v jeho dalších úředních dokumentech. Písař B také používá mladší podobu německého novogotického písma s modulem písma 1 : 2, s výraznějším protahováním horních dříků, s méně častým protahováním spodních dříků (jen u písmen St a p). Písmo je častěji spojováno, což svědčí o pomalejší rychlosti psaní a větší pečlivosti při zapisování vzorů dokumentů. Nadpisy jsou psané polokurzívou a jen o trochu většími literami.

O jazykové stránce urbáře

Urbář je napsán německy, což je i jeden z důkazů toho, jak byla po Bílé hoře čeština postupně vytlačována z politického i veřejného života v důsledku zesílené germanizace a nastupující protireformace. Autor urbáře se díky svému vzdělání řadí k latinským vzdělancům své doby. Jeho text výrazně převyšuje všechny v té době podobné písemné dokumenty. Nejen ale vzdělání, ale i vysoká znalost popisovaného území umožňují chápání urbáře nejen jako úředního dokumentu, ale i jako umělecky hodnotného literárního díla, které je navíc doplněno o barevné kresby jednotlivých panských vsí a dále i o zobrazení hranic panství podle světových stran, tzv. horizonty.

Tyto dvě části, textová i obrazová, jsou navzájem propojeny abecedními a číselnými značkami a grafickými symboly. Kromě nich se v textu objevují i přímé odkazy na jednotlivé objekty.

Jazyk urbáře vychází z autorova humanistického vzdělání a plně odráží jeho stav v druhé polovině 17. století. Kolem poloviny 17. století došlo téměř k završení důležitých procesů vývoje rané nové horní němčiny a ta dosáhla stavu, jak jej známe v podstatě dnes.

V období humanismu se ve vývoji jazyka projevují zřetelně dvě tendence: orientace na klasické jazyky a snahy o povznesení mateřského jazyka. Právě tato tendence se snažila postavit němčinu na roveň tzv. tří svatých jazyků (hebrejšтина, řečtina, latina). Za tím vším stojí snaha o jeden společný německý jazyk, jenž měl podstoupit boj především s latinou. Jednotná němčina se stává politickou nutností.

V 17. století dochází ale spolu s hospodářským a politickým úpadkem i k úpadku německého jazyka. Do správní oblasti, do kanceláří pronikají latinské a francouzské výrazy. A s užíváním latinských výrazů, namnoze celých latinských obrátů či vět je v urbáři užito i dvojího písma. Německé pasáže jsou psány německým novogotickým písmem, latinská slova či věty písmem humanistickým.

Po pravopisné stránce nevykazuje text očividné nářeční zvláštnosti. Přesto se zde, ve srovnání s dnešní němčinou, objevuje ještě několik rozdílů. Přehlásky *ä* (*Gärtner*), *ö* (*Göntzel*) a *ü* se až na výjimky (*Wustung*, *Stuck*) používají jako dnes. V názvosloví písmeno *w* nahrazuje samohlásku *u* (*Braunaw*). Ještě se důsledně nevyskytují velká písmena *u* podstatných jmen. Dnešní dvojhlásky *eu* a *äu* jsou psány *au* a *eü* (*Haüser*, někde *Steüer*), *ei* je pak psáno *aÿ*, příp. *eÿ* (*Aÿer*, *kayserlich*, *weÿl.*). Psaní složených slov jako jedné jednotky ještě není ustáleno (*Kloster Lechen*, *Wachs Kerzen*, *Mühl Zinsen*) a stále se ještě vyskytuje znak *b* v posloupnosti *mb* (*Ambt*, *zusamben*).

Po stylistické stránce se v urbáři uplatňuje několik textových vzorců. Názorně je to vidět v pojednání o Broumově.⁵³ Preliminář má charakter souvislého vyprávění o historii

53 SOA Zámorsk, sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7, fol. 6r – 6v.

města.⁵⁴ Další část pak jednoduše vypočítává povinnosti města Broumova jako celku a řemeslnických cechů zvlášť.⁵⁵ Zde vynikne poznámkovitý a heslovitý charakter vyjádření. Na závěr je připojen výčet měšťanů, kteří vlastní nemovitosti ve Velké Vsi a tabulka s přehledem všech mlýnů na panství, počtu složení a jejich povinnosti.⁵⁶ Zatím co v prelimináři se jedná o soudržný text, přehled povinností má naprosto heslovitý charakter.

Na panství se nachází 19 vsí, které jsou jednotlivě popsány podle stejného schématu hned za Broumovem. Po úvodním prelimináři⁵⁷ je to vlastní popis povinností jednotlivých statků,⁵⁸ repertorium sedláků a chalupníků,⁵⁹ odkazy na kreslené přílohy s vysvětlením grafických symbolů a souhrn ročních povinností vsí.⁶¹ Všechny části jsou zpracovány ještě jednodušeji než u města Broumova.

Úvodní preliminář je jazykově nejsouvislejší a je členěn do jednotlivých bodů. Vlastní popis povinností jednotlivých statků má jednoduchou formu: doba zakoupení statku, jeho hodnota, stavba a přehled povinností. Totéž platí i u chalupníků. Jak bylo již dříve zmíněno, nacházejí se v tomto vlastním urbáři vložená latinská slova, sousloví i celé obraty.

Druhá část obsahuje přehled o platbách a povinnostech poddaných. Přehled je uspořádán časově, podle jednotlivých měsíců.⁶² Jde o úsilí o stanovení závazného přehledu těchto

54 Tamtéž, fol. 6r – 6v

55 Tamtéž, fol. 7r – 15v

56 Tamtéž, fol. 16r – 21v

57 Tamtéž, Velká Ves (Grossdorf) fol. 23r – 24v, Rožmitál (Rosenthal) fol. 43r – 43v, Šonov (Schönaue) fol. 67r – 67v, Otovice (Ottendorf) fol. 123r – 123v, Božanov (Bartzdorf) fol. 154r – 154v, Martínkovice (Mertzdorf) 201r – 204v, Křínice (Weckerdorf) fol. 244r – 244v, Fojtova Ves (Voigtsdorf) 286r – 287v, Hejtmánkovice (Hauptmansdorf), fol. 313r – 314r, Jetřichov (Diettersbach) fol. 339r – 339v, Březová (Bürckicht) fol. 367r, Bohdašín (Bodisch) fol. 376–376v, Vernéřovice (Wernersdorf) fol. 387r – 387v, Meziměstí (Halbstat) fol. 417r, Starostín (Neusorg) fol. 423r, Vižňov (Wiesen) fol. 428r – 429r, Ruprechtice (Ruppersdorf) fol. 457r – 457v, Hynčice (Heintzendorf) fol. 490r, Heřmánkovice (Hermsdorf) fol. 502r – 502v, Janovičky (Johansburg) fol. 546r – 546v

58 Tamtéž, Velká Ves (Grossdorf) fol. 25r – 40r, Rožmitál (Rosenthal) fol. 44r – 63v, Šonov (Schönaue) fol. 68r – 116r, Otovice (Ottendorf) fol. 124r – 150v, Božanov (Bartzdorf) fol. 155r – 194r, Martínkovice (Mertzdorf) fol. 205r – 239r, Křínice (Weckerdorf) fol. 245r – 282r, Fojtova Ves (Voigtsdorf) 288r – 312v, Hejtmánkovice (Hauptmansdorf) fol. 314v – 329v, Jetřichov (Diettersbach) fol. 340r – 362r, Březová (Bürckicht) fol. 368r – 373v, Bohdašín (Bodisch) fol. 377r–385v, Vernéřovice (Wernersdorf) fol. 388r – 414v, Meziměstí (Halbstat) fol. 418r – 421r, Starostín (Neusorg) fol. 424r – 426v, Vižňov (Wiesen) fol. 429v – 453v, Ruprechtice (Ruppersdorf) fol. 458r – 487r, Hynčice (Heintzendorf) fol. 491r – 499r, Heřmánkovice (Hermsdorf) fol. 503r – 542v, Janovičky (Johansburg) fol. 547r – 554v

59 Tamtéž, Velká Ves (Grossdorf) fol. 40v, Rožmitál (Rosenthal) fol. 64r – 64v, Šonov (Schönaue) fol. 117r – 119v, Otovice (Ottendorf) fol. 151r – 152r, Božanov (Bartzdorf) fol. 195r – 196r, Martínkovice (Mertzdorf) fol. 240r – 241v, Křínice (Weckerdorf) fol. 283r – 284r, Fojtova Ves (Voigtsdorf) 335r – 335v, Hejtmánkovice (Hauptmansdorf) fol. 336r – 336v, Jetřichov (Diettersbach) fol. 363r – 364v, Březová (Bürckicht) fol. 374r – 375v, Bohdašín (Bodisch) fol. 386r, Vernéřovice (Wernersdorf) fol. 415r – 416r, Meziměstí (Halbstat) fol. 422r, Starostín (Neusorg) fol. 427r, Vižňov (Wiesen) fol. 454r – 455r, Ruprechtice (Ruppersdorf) fol. 488r – 488 bis r, Hynčice (Heintzendorf) fol. 500r, Heřmánkovice (Hermsdorf) fol. 543r – 544r, Janovičky (Johansburg) fol. 555r

60 Tamtéž, Velká Ves (Grossdorf) fol. 41r, Rožmitál (Rosenthal) fol. 65r, Šonov (Schönaue) fol. 120r – 120v, Otovice (Ottendorf) fol. 153v, Božanov (Bartzdorf) fol. 198r – 198v, Martínkovice (Mertzdorf) fol. 242r, Křínice (Weckerdorf) fol. 284v, Fojtova Ves (Voigtsdorf) 337r – 337v, Hejtmánkovice (Hauptmansdorf) fol. 337r – 337v, Jetřichov (Diettersbach) fol. 364r, Březová (Bürckicht) fol. 375 bis r, Bohdašín (Bodisch) fol. 386r, Vernéřovice (Wernersdorf) fol. 416r, Meziměstí (Halbstat) fol. 422r, Starostín (Neusorg) fol. 427r, Vižňov (Wiesen) fol. 455r, Ruprechtice (Ruppersdorf) fol. 488 bis v, Hynčice (Heintzendorf) fol. 500v, Heřmánkovice (Hermsdorf) fol. 544v – 545r, Janovičky (Johansburg) fol. 555r

61 Tamtéž, Velká Ves (Grossdorf) fol. 41v – 42r, Rožmitál (Rosenthal) fol. 66r – 66v, Šonov (Schönaue) fol. 121r – 122r, Otovice (Ottendorf) fol. 153r – 153v, Božanov (Bartzdorf) fol. 199r – 200r, Martínkovice (Mertzdorf) fol. 243r – 243v, Křínice (Weckerdorf) fol. 285r – 285v, Fojtova Ves (Voigtsdorf) 337 bis r – 337 bis v, Hejtmánkovice (Hauptmansdorf) fol. 337 ter r – 337 ter v, Jetřichov (Diettersbach) fol. 365r – 365v, Březová (Bürckicht) fol. 375 bis v, Bohdašín (Bodisch) fol. 386v, Vernéřovice (Wernersdorf) fol. 416v, Meziměstí (Halbstat) fol. 422v, Starostín (Neusorg) fol. 427v, Vižňov (Wiesen) fol. 455v – 456r, Ruprechtice (Ruppersdorf) fol. 489r – 489v, Hynčice (Heintzendorf) fol. 500r – 501v, Heřmánkovice (Hermsdorf) fol. 545 bis r – 545 bis v, Janovičky (Johansburg) fol. 555v

62 Tamtéž, fol. 558r – 578v

povinností. Text poslední části není složitý a ani zajímavý, pouhý výklad a popis pojmenované povinnosti. Nejvýraznějším rysem je však časté používání latinských výrazů. Hesselius důsledně pojmenovává latinsky měsíce v roce a svátky světců, ale latinské výrazy používá také tam, kde se jedná o textový komentář, nebo tehdy, když nenachází německý ekvivalent.

Z hlediska slovní zásoby jsou příznačná složená pojmenování se základovými slovy *Zins* a *Geld*. Pokud se větné stavby týče, jde spíše o jednodušší prostředky.

Další část, Broumovský horizont,⁶³ je z hlediska jazykového nejsložitější, ale i nejzajímavější. Hesselius v této části jednak informuje o Broumovsku, jednak chce závazně stanovit průběh hranic klášterního panství.

Jedná se o velkorysý popis krajiny od přírodních útvarů až po výtvořiny člověka. Autor zde vypráví i pověsti a upozorňuje na zajímavé události, které se váží k některým místům. Pro vyjádření komplexnějšího obsahu používá bohatě rozvítené složité souvětí, což je oblíbený prostředek latinských textů té doby. Tuto část obohacuje také velké množství pomístních jmen. Pro spojování textů zde slouží vztažné zájmené výrazy nebo opakující se složené výrazy se základem *Forst* a *Obrigkeit*. Opět zde autor využívá své bohaté slovní zásoby.

Čtvrtá část Broumovského urbáře „*Broumovské hospodářství*“ obsahuje popis klášterních panských dvorů.⁶⁴ Jedná se o poměrně stejnorodý text s jednoduchým členěním. Po rozvíteném nadpisu, charakteristickým pro tuto dobu, následuje krátký úvod, vlastní jádro pak tvoří popis dvorů. Popis hospodaření se dělí ještě dál do paragrafů. Především se uplatňuje popis hospodářských stavení, polností a stavu hospodaření. Zmínky o minulosti se zde nacházejí jako krátká vložená vypravování. Ve srovnání s první částí se jedná o jazykově souvislejší a propracovanější ztvárnění obsahu.

Pátá část „*Pivní urbář*“ je nejkratší.⁶⁵ Stejně jako předchozí část je i tato stejnorodá a úzce vymezená. Text je členěn rovněž do paragrafů a převažuje zde informativní funkce. Jsou popisovány objekty a technologické procesy výroby a čtenář si tak může vytvořit představu o zařízeních i o výrobě piva v klášteře.

„*Rybniční hospodářství*“ tvoří šestou část Broumovského urbáře.⁶⁶ V rámci jednotlivých vsí hodnotí Hesselius formou poznámky stav užitku ryb v rybnících a vodních tocích z pohledu vrchnosti. Zvláště uvádí bohatství ryb. Tato část je poučným obrazem celkového stavu vodstva na Broumovsku.

Nejvíce se opět uplatňuje informativní funkce a téma je rozvíjeno popisně. Soudržnost textu podobně jako v předešlé části zajišťují lexikální prostředky. Zatímco v té předešlé je to slovo „*Bier*“, tentokrát je nejdůležitějším slovem slovo „*Teich*“ a jeho odvozeniny. V tomto pojednání využívá Hesselius textové komentáře, které zde mívají velmi často formu latinských výrazů. Předložkové a příslovečné výrazy slouží k přesnému umístění např. rybníků v krajině.

Závěrem lze říci, že Hesselius při vytváření Broumovského urbáře využívá veškerých možností, které mu jazyk poskytuje, slovní zásobou počínaje (synonyma, složená slova, spojky, příslovce, předložkové vazby), a to jak německou tak latinskou, a větnou stavbou konče (bohatě rozvítená složité souvětí, naproti tomu jednoduché až strohé popisy, opakování slov).⁶⁷

63 Tamtéž, fol. 584r – 610v

64 Tamtéž, fol. 612r – 629v

65 Tamtéž, fol. 630r – 632v

66 Tamtéž, fol. 634r – 652r

67 Více v příspěvku PITUCHA, Václav předneseném na semináři k Broumovskému urbáři, který však vychází z řazení jednotlivých částí ve Šmelhausově edici. *Sborník prací východočeských archivů*, 9/2004, st. 227 až 242.

První podrobné mapování Broumovska

Johann Georg Adalbert Hesselius vytvořil k urbáři i příslušné „mapy“ – obrazové přílohy k textové části urbáře, přičemž obrazy a text propojil důmyslným systémem čísel a značek.⁶⁸ Pohledových map je celkem 24. Zachycují město Broumov, 19 vesnic a čtyři panoramatické pohledy, autorem nazývané delineaáty (Circulus, horizonty), na hraniční oblasti podle čtyř světových stran. „Obrazy“ budí dojem, že Hesselius je maloval z kostelní věže broumovského kláštera.⁶⁹ S tím lze polemizovat, protože malovat ve stísněném prostoru věže by bylo technicky nemožné. Hesselius ale určitě na věži kostela byl a pohled si vryl do paměti. Text urbáře a pohledové mapy nazývá dr. Šimek „barokním průvodcem“ po Broumovsku.⁷⁰ Čísla vyznačená na mapách korespondují s příslušnými částmi textu, umožňují lepší pochopení obrazu a snadnější místní orientaci v pohledových mapách. Červenými čarami jsou vyznačeny hranice mezi vrchnostenskými a poddanskými pozemky.

Broumov a území Broumovska najdeme na značném množství starých map datovaných již před rokem 1680. Jen připomeňme, že Broumov a okolí jsou i na nejstarší mapě Čech, nazvané podle autora Klaudiánovou mapou (1518). O tom, že Klaudián zobrazil Broumovské stěny, lze pochybovat – je zde vyobrazen jen nějaký les mezi Broumovem a vnitrozemím.⁷¹

Mapy, kterým říkáme pohledové (neboť zatím nebyly vytvářeny na základě exaktních kartografických metod), byly za života Johanna Georga Adalberta Hesselia (i dříve) tvořeny mnohými kartografy, připomeňme například rukopisnou mapu křivoklátského panství od Šimona Podolského z Podolí z roku 1600.⁷² Hesseliovy obrazové mapy mají srovnatelnou úroveň s kartografickými díly 17. století. Zajímavostí je v jeho případě speciální, zcela unikátní značkový systém, který se v kartografii sice neujal a nebyl tak inspirací pro další tvůrce map (evidentně vzhledem k pouze lokálnímu využívání broumovského urbáře),⁷³ je však cennou pomůckou pro orientaci v urbáři a jeho přílohách. Jedná se o originální systém písmen, číslic a zvláštních značek, kterými jsou provázány text a obrazové přílohy.⁷⁴

68 BÁRTL, Benjamin; PAULUSOVÁ, Hana: Restaurování obrazových příloh Broumovského urbáře. *XI. seminář restaurátorů a historiků*, Litoměřice 2000, s. 38–43.

69 Tamtéž, s. 38

70 ŠIMEK, Tomáš: Ilustrovaný Broumovský urbář z roku 1676. *Sborník prací východočeských archivů č. 9*, Zámorsk 2004.

71 SEMOTÁNOVÁ, Eva: *Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí*. Praha 2001, s. 60.

72 Mapa je uložena v Mapové sbírce UK, sig. 93 eb9, reprodukce je k dispozici v knize Eva Semotánová, *mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí*, Praha 2001, s. 55.

73 Stručný přehled mapování Broumovska přináší CHODĚJOVSKÁ, Eva: *Broumovsko na mapách raného novověku*. Via benediktina, Broumov 2013

74 SOA Zámorsk, sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7, fol. 120r

Zaměříme se nyní na Hesseliovy obrazové mapy, které zobrazují město Broumov, 19 broumovských vsí, Broumovské stěny a Javoří hory. Mají rozměry od 61 cm až do 285 cm na délku, 16 až 22 cm na výšku. Vlastní Broumovsko je v podstatě uzavřený ostrov v kotlině mezi Javořími horami a Broumovskými stěnami o ploše 187 km².⁷⁵ Na pohledových mapách není zobrazeno celé území Broumovského výběžku, ale jen jeho část. Výjimku tvoří pohled na město Broumov, který opravdu připomíná vedutu v pohledu od jihu z výšin nad městem.

V případě znázornění jednotlivých vsí se vždy jedná o pruh území vedený osou vsi, zpravidla podle vodního toku. Na pohledových mapách jsou zakresleny jednotlivé stavby spolu s polnostmi patřícími majiteli toho či onoho statku či usedlosti. Polnosti však zobrazeny již celé nejsou. Lze se domnívat, že rozdílné délky pohledových map odpovídají rozdílné délce jednotlivých vsí. Šířka zobrazeného území se mohla odhadem pohybovat okolo 250–300 metrů na každou stranu od osy vsi.

Trochu jiná situace je u čtyř takzvaných horizontů. Tam zobrazené území začíná na hřebenu kopců, Javořích hor a Broumovských stěn, a končí při okrajích vsí pod svahy zmíněných kopců. Šířku těchto pruhů lze odhadnout na zhruba 3 km.

Na první celkové a podrobné mapování si Broumovsko muselo počkat až do vyměření a zaměření indikačních skic stabilního katastru (v měřítku 1 : 2880) v letech 1812–1826.⁷⁶

Hesselius na pohledových mapách neudává žádné měřítko zobrazení. Nelze tudíž porovnat vzdálenosti na pohledové mapě se vzdálenostmi zobrazených míst a objektů ve skutečnosti; právě proto, že se jedná o tzv. pohledovou mapu (tj. nikoli mapu v moderním technickém slova smyslu), nelze měřítko stanovit a ani vypočítat.⁷⁷ Velmi hrubě lze měřítko odhadnout podle vzdáleností staveb na 1 : 8 000 až 10 000. Zobrazení staveb tomuto měřítku však neodpovídá.

Orientace na pohledových mapách není zcela jednoznačná. Hesselius použil ukazatelů světových stran jen na pohledové mapě Otovic a Rožmitálu. Na některých pohledových mapách (Broumov, horizonty) je namalován východ či západ slunce, což má znázornit orientaci k příslušným světovým stranám. Jednotlivé obrazové mapy nemají názvy – s výjimkou map s uvedením Meziměstí a Šonova.

75 ČECHURA, Jaroslav: *Broumovská rebelie*. Praha, 1997, s. 21.

76 MARŠÍKOVÁ, Magdalena; MARŠÍK, Zbyněk: *Dějiny zeměměřičtví a pozemkových úprav v Čechách a na Moravě v kontextu světového vývoje*. Praha 2007, s. 142.

77 Mapa je zmenšený ortogonální (pravoúhlý) průmět zemského povrchu do vodorovné roviny. Mapa je zmenšený obraz zemského povrchu vzniklý kartografickým zobrazením na náhradní ploše do roviny. Viz MARŠÍKOVÁ, Magdalena; MARŠÍK, Zbyněk: *Dějiny zeměměřičtví*, s. 83. Vzhledem k tomu, že se v případě Hesseliova urbáře nejedná o čisté kartografické dílo a mapy horizontů nelze „slepit“, nelze také použít pro jejich zpracování moderní digitální kartometrické metody. K těmto metodám CAJTHAML, Jiří: *Analýza starých map v digitálním prostředí*. Praha, ČVUT, 2012.

Obraz Broumovských vsí na mapách Hesseliova urbáře

Osídlení Broumovska je typu horského rozptýleného. Obce jsou s horskými usedlostmi s charakteristickým záhumenicovitým uspořádáním plužin lesního kolonizačního typu.⁷⁸ Předně si musíme připomenout, že počet usedlostí a případně i dalších staveb přesně souhlasí s popisem v urbáři. Nic není navíc a nic neschází. Vše je propojeno Hesseliem vytvořenými značkami. Dále ještě připomeňme, že Hesseliův urbář je z doby před velkou barokizací broumovské krajiny. Pravděpodobně významné stavby jako jsou kostely, případně obydlí šolců, bohatých sedláků, budovy dvorů, pily, jsou malovány podle skutečnosti. Ostatní stavby jsou malovány šablonovitě. Kostely jsou zobrazeny v podstatě v původní gotické podobě, takové, jaké je uviděl při svém příchodu K. I. Dientzenhofer. Broumovský klášter a farní kostel Petra a Pavla jsou rovněž zachyceny před barokní úpravou. Například kostel sv. Marie Magdaleny v Božanově je v pohledové mapě vsi ještě bez věže. Kostel v Ruprechticích je také s oddělenou věží. V případě vsi Šonov je na pohledové mapě zobrazen ještě původní farní kostel sv. Jana Evangelisty na místě uprostřed vsi. Dnešní šonovský kostel sv. Markéty stojí na místě záměrně vybraném K. I. Dientzenhoferem.⁷⁹ Martínkovický kostel je vymalován na vyvýšeném místě s mohutnou ohradou a branou. V Otovicích je zase zakreslena původní dřevěná stavba, nápadně připomínající dnešní dřevěný broumovský hřbitovní kostelík, a sice kaple sv. Barbory, která byla v roce 1709 nahrazena barokním kostelem.

Vedle kostelů Hesselius v mapové příloze zobrazil také významné budovy ve vsích. Jsou to šolcovny, kde sídlil rychtář, na Broumovsku nazývaný šolc. Připomeňme šolcovnu Georga Günzela, popraveného na broumovském náměstí za vedení selské rebelie v roce 1680. V obci Božanově je zobrazena gotická dřevěná stavba obydlí pro tamního duchovního. Obec Meziměstí je na mapě označena názvem „*Halbstadt*.“ Je zde zakreslen hospodářský dvůr nazývaný Vorwerk, jemuž Hesselius věnuje pozornost v části popisu broumovského hospodářství.⁸⁰ Jedná se o původní hrázděnou stavbu, kterou v roce 1750 nahradila budova zámečku stojící dodnes. V Otovicích je zakreslen hospodářský dvůr, který byl původně v držení Bernarda Krokera, jenž musel pro dluhy Broumovsko opustit a dvůr v roce 1613 prodat opatu Selenderovi. Jedná se o kamennou budovu s hrázděným štítem. Zobrazená věžovitá stavba mohla sloužit jako sýpka.

V mapových přílohách je také vyobrazeno mnoho technických zařízení sloužících k práci, obživě a zisku. Jsou to především pily a mlýny na řece Stěnavě a místních potocích. Vodní mlýny a pily jsou zakresleny všechny a opatřeny odpovídajícím popisem v textové části, například pily

78 PETRÁŇ, Josef a kolektiv: *Dějiny hmotné kultury II/1*, Praha 1995, s. 404–406.

79 CECHNER, Antonín: *Soupis historických a uměleckých památek v politické okresu Broumovském*. Praha 1930.

80 VS Broumov, kniha č. 2, folio 624 r., ŠMELHAUS, Vratislav: Edice, s. 139.

Prettmühl (= Brettmühl) v Meziměstí či v Otovicích. V pohledové mapě obce Hynčic je zakreslena pec na výrobu kolomazi a dřevěného uhlí, mlýn na lisování rostlinných olejů. Další kolomazná pec na zpracování dřeva je nakreslena na mapě Verněřovic.⁸¹

Mapové přílohy Hesseliova urbáře jsou oživeny postavkami a divokými i domácími zvířaty. Na ploše rybníku jsou kachny. Při troše fantazie si lze představit život a práci tehdejších obyvatel Broumova.

Jen veduta města Broumova a obcí Březové, Křinic, Rožmitálu a Starostína jsou jako bez života.

Zato v ostatních mapách vsí či horizontů je poměrně živo. Tu dva sedláci spěchají cestou, jedna postava nabírá vodu z vahadlové studny v Bohdašíně. V Božanově je vidět jezdec na koni a u statku naproti kostelu je přivázaný kůň. V Hejtmánkovicích běží za postavou s hráběmi, vracející se z pole pes. V Heřmánkovicích od mlýna odjíždí prázdný žebřinový vůz tažený trojspřežím, z lesa na Javořích horách vyjíždí kolesna z kládou a následuje ji vůz naložený senem či klestem. V Hynčicích u kolomazné pece jsou dva dělníci, na cestě nákladní vůz s trojspřežím, z louky jede postava s trakařem. V Jetřichově Hesselius zachytil kočár s šestispřežím, snad s vrchností či důležitým poslem, směřující po cestě do Broumova. U jetřichovské kolomazné pece pracuje jeden člověk, další odjíždí s trakařem, aby za chvíli potkal jezdce na koni jedoucího možná naproti přijíždějícímu kočáru. Z Jetřichovského lesa vychází pravděpodobně lesní pojezdny ve vysokém klobouku na hlavě. V Janovičkách vyjíždí pod hřeben namáhavě vůz s nákladem směřující do Slezska. U kostela je člověk kopající hrob, nejspíše hrobník. V Martínkovicích je kromě několika chodců zachycen vůz jedoucí z pole nebo lesa a za ním jezdec. V Meziměstí veze nákladní vůz do dvora úrodu, u pily je dělník zabývající se rovnáním klád a čekající na kolesnu s další kládou. V Otovicích jezdec dohání nákladní vůz. V Ruprechticích jdou dva poutníci ke kostelu a další postava klečí a modlí se před křížem na cestě ke kostelu. Dva vozy jedou s nákladem od Ruprechtického špičáku. Ve Vižňově jde pocestný směrem k místu, kde se pase kůň a stádo prasat. Ve Verněřovicích pracuje jedna postava u kolomazné pece. Ve Velké Vsi jde člověk kolem Stěnavy. V Šonově kdosi odjíždí s trakařem a tři zemědělci nejspíše sejí obilí. Na druhém konci vsi stojí postava vedle koně.

81 ŠTĚPÁN, Luděk: *Lidové stavitelství ve stavebních plánech a mapách východočeských archivů*. Pardubice 1990, s. 47.

Obraz broumovské krajiny a komunikací na mapách Hesseliova urbáře, pomístní jména

V mapových přílohách, které zobrazují čtyři horizonty, jsou popsány především zemské hranice, hranice panství s poddanskými pozemky, významné orientační body, názvy obcí. Pro poznání raně barokní tvářnosti krajiny Broumovska a jejího propojení s okolním světem jsou v Hesseliově urbáři důležité právě popisy čtyř horizontů sledujících „*kruhem*“ „*circulum in termino fixo monasterii sive civitatis*“⁸² – kolem přesně stanoveného místa kláštera, respektive města) hranice Broumovského panství.

I. horizont začíná v Šonově a končí v Otovicích,⁸³ **II. horizont** popisuje úsek Otovice – Božanov, kde na východní straně sleduje hranice s Kladským hrabstvím.⁸⁴ **III. horizont** pokračuje jižní stranou od vrchu Hejšoviny po hřebenu Broumovských stěn až k Verněřovicím.⁸⁵ **IV. horizont** sleduje hřeben Javořích hor až k dnešnímu hraničnímu přechodu v Janovičkách.⁸⁶ Spojené obrazy, obrazové mapy, prakticky tvoří kruhové panorama celé Broumovské kotliny, v čemž spočívá jedinečnost tohoto díla. Na jednotlivých pohledových mapách jsou vyznačena červená písmena vymezující zobrazenou oblast a odkazující do textu urbáře; v textu jsou pak u jednotlivých částí tato písmena uváděna formou Littera A bis Littera B atd.

Přesný popis hranic majetku byl (i v současné době je) důležitým právním pořízením dávajícím majitelům právní nárok na užívání příslušného majetku. V případě Broumovska jde o vymezení hranice probíhající po hřebenu Javořích hor a kopci mezi Šonovem, Machovským sedlem až do údolí u Machovské Lhoty; jedná se zároveň o zemskou hranici, nejprve mezi Hrabstvím kladským a Slezskem, později mezi Královstvím českým a Pruskem. Proto je v popisu této hranici věnována značná pozornost.⁸⁷ Přesné stanovení hranice a její vyznačení v terénu mělo (ale nemuselo) zamezit pozdějším sporům. Je také nutno připomenout, že stanovovat přesnou hranici je v horském terénu na Broumovsku technicky velmi obtížné.

Hned v I. horizontu, § 7, 8, Hesselius uvádí, kudy přesně vede zemská hranice, která je zároveň hranicí mezi broumovským panstvím a panstvím novorudským (Neurode, dnes Nowa Ruda). Vyjmenovává nejrůznější krajinné objekty, jako jsou rokle, samostatně stojící stromy, houštiny,

82 SOA Zámorsk, sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7, fol. 584r

83 Tamtéž, fol. 586r – 589v

84 Tamtéž, fol. 590r – 591v

85 Tamtéž, fol. 592r – 601r

86 Tamtéž, fol. 601v – 607v

87 ČÁP, Jaroslav: Česko-Kladská hranice v 18. – 19. století, *Kladský sborník II*, Hradec Králové 1998.

vrchy, jako například Bierberstein (Bobří vrch). Názvy roklí můžeme najít i na dnešních mapách, některé názvy byly ale již zapomenuty a některé přírodní lokality tak jsou dnes jen těžce identifikovatelné. Lokalizace těchto oreonym je tématem, které by si zasloužilo samostatnou studii s využitím starých map a případně dochovaných lesních hospodářských plánů. Rovněž je uveden popis hraničních značek, které byly komisionálně vytesávány do stromů či stojících a neodvalitelných kamenů. Značka ze strany broumovského kláštera byla v podobě znaku benediktinů – osekaného kmene, ostrve.

Podobným způsobem jsou popsány hranice mezi vrchnostenskými a poddanskými pozemky. Tyto hranice jsou vyznačeny na pohledových mapách červenou čarou.

Příklad sporu o hranice z pozdější doby, kdy se zapomnělo nebo zpochybňovalo, kudy přesně hranice vedla, dosvědčují dvě podrobné mapy uložené v Národním archivu,⁸⁸ jejichž autorem je zemský měřič a hraniční inženýr Jan Alois Kolbe (narozen koncem 17. století). Jedná se o mapy shodného území, zpracované ve velkém měřítku a vzniklé v rámci řešení sporu o území na jednom místě hranice mezi Broumovským panstvím a komorním pruským statkem Dörnau (dnes Darnków, Polská republika) v letech 1784–1787. Jde o zobrazení území před a po vyřešení hraničního sporu. V této při šlo o nevelká místa pro těžbu dřeva (Holtzschläge) přibližně v celkovém rozsahu 120 sáhů v místech, ve kterých ještě nebyla v té době přesně stanovena hranice mezi Královstvím českým a Pruským královstvím, dříve hrabstvím Kladsko. Ve starší mapě z roku 1784 je zakresleno ono sporné místo. V mladší mapě je již zachyceno místo určené mezistátní smlouvou na nově ustanovené hranici mezi Pruskem a Českým královstvím. Na obou těchto překrásných rukopisných mapách je zachyceno území kolem Machovského kříže. Zakreslena je cesta vedoucí z Božanova do Machova, pojmenovaná jako „*Steinweg*“ (kamenná cesta) a probíhající ve stejné trase jako dnes.

Dnes turista jdoucí od Machovského kříže po turistické značce do Pasterky může na pískovcových skalních blocích „*Wildsandsteinen*“ podél cesty spatřit staré hraniční značky z 1. poloviny 18. století, které jsou na obou exemplářích Kolbeho mapy vyznačeny a popsány a v terénu jsou dodnes zřetelné. Mnohé v mapách uvedené značky byly však pravděpodobně při pozdějších vyměřováních hranic přetesané či odesány, aby nemýlily.

Hesseliův druhý horizont začíná v lukách mezi Šonovem a Otovicemi a končí na vrchu Bílá skála, kde je v pohledové mapě vymalován hraniční kámen se znakem broumovské vrchnosti.

Ve třetím horizontu jsou popsány hranice mezi panstvími Polickým, Broumovským a Teplickým a částečně zemská hranice se Slezskem v lokalitě Bukové hory; hraniční buk u přechodu se znakem vrchnosti měl do kmene vyrytá jména kolemjdoucích – Hesselius prý jich viděl „*mnoho stovek*.“

Čtvrtý horizont zobrazuje pásmo Javořích hor. Výška kopců na mapě přibližně znázorňuje poměry jejich skutečné nadmořské výšky. Nejvyšší vrch Javořích hor, Ruprechtický špičák, je tak lehce identifikovatelný. V popisu jsou zmíněny spory s Mirošovskou vrchností o pytlacení v Broumovských lesích.

V popisech Broumovska jsou také uvedeny komunikace a cesty, některé označované jako kamenné „*in N. 17 auf dem Steinern Weg aufs Gebirg geschieden hatte*“⁸⁹ – „*na kamenné cestě na kopci rozdělen*.“ Tyto unikátně dochované cesty je třeba podpořit jako technické památky a jako k takovým se k nim i chovat. Abychom však poznali stav krajiny mimo obce na Broumovsku v období těsně po skončení třicetileté války, musíme se seznámit s popisy k jednotlivým horizontům, uvedenými v urbáři, a nahlížet do pohledových map.

88 Národní archiv (NA), SMP, inv. č. 647, sign. E/II/7 a Hraniční spisy, karton 179. ČÁP; Jaroslav: Česko-Kladská hranice v 18. – 19. století. Kladský sborník II, Hradec Králové 1998.

89 SOA Zámorsk, sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7, fol. 595v.

I. horizont

Na hranici mezi Janovičkami a Otovicemi, na východní straně Broumovska, jsou dva menší lesy, které jsou spravovány z Rožmitálu. Z lesů se těží palivové a polenové dřevo. V lese v době vzniku urbáře bylo málo zvěřiny, lovili se zajáci, lišky a divoké ptactvo. V § 6 jsou stanoveny ceny na prodej dřeva: klest 18 K. a 4 H., kládové dřevo 14 K., nástrojové dřevo 9 K. H., prkno 44 K. 3 H., chmelová tyč 1 K. a 1 sáh dřeva na štípání 18 K.⁹⁰

Při popisu hranic je zmíněno i umístění Třípanského kamene⁹¹ s popisem vyznačení záseků na hraničních stromech. Dále jsou popsány cesty jdoucí do Nové Rudy.

II. horizont

Zde Hesselius sleduje v podstatě zemské hranice s Kladskem a hranice mezi vrchnostenskými a poddanskými pozemky mezi Otovicemi a Božanovem. Konstatuje, že na této straně nemá broumovská vrchnost žádný les.

Popis II. horizontu končí koutem pod Hejšovinou, kde je vyznačen u písmene C (Littera C) hraniční kámen se znakem broumovské vrchnosti. Zde je rovněž připomenuta stará pověst o hlubokých roklích a zlých psech, kteří v nich hlídají nesmírné poklady.⁹²

III. horizont

Broumovských stěn se v Broumovském urbáři týká díl III., „*der Horizont wird erklärt gegen Niedergang*“⁹³ (popis horizontu „*proti západní straně*“). Komentář k tomuto obrazu je na pohledu Stěn označen „*von Lit.(era) C bis Lit. D*“ (od písmene C do písmene D).

Zmíněná pohledová mapa zobrazuje hraniční hřeben Stěn od východu na západ; Hesselius, začínající zde vyobrazením vrchu Hejšovina, upozorňuje na hraniční kámen s vrchnostenským znakem. Dále pokračuje vrchem Koruna, u čísla 22 je nakreslena Kamenná brána, u čísla 36 je vyznačen velký kříž, který měl pozlacenou hvězdu a byl vztyčen roku 1670, na jeho místě pak v roce 1733 vystavěna kaple Panny Marie Jitřní na Hvězdě Kiliánem Ignácem Dientzenhoferem. Dále vyznačena stará silnice do Police a Náchoda. Při úpatí Stěn jsou nakresleny vsi Božanov, Martínkovice, Křinice a Verněřovice – až do Bohdašínského údolí. Z každé této obce vedou cesty do lesů na Stěnách. Lesní revíry v tomto polesí se již v Hesseliiově době nazývaly podle uvedených obcí.

Na mapě jsou rovněž zakresleny zajímavé detaily: u obce Božanov pasoucí se jelen, mezi obcemi Božanov a Martínkovice past na vlky. V této době byl vlk považován za škodnou, která způsobovala značné škody na domácím dobytku. Po silnici z Honského sedla směrem do Broumova míří vozka s povozem, možná, že má problém s brzdami u povozu; proti němu jezdec na koni. Nad obcemi Jetřichov a Verněřovice zapadá slunce, což v tomto případě znázorňuje světovou stranu.

Pohledové mapy doplňuje v textu urbáře popis, který je členěn podle jednotlivých lesních revírů (Försterei): božanovský, martínkovický, křinický, jetřichovský a bohdašínský. Text popisu přináší velmi zajímavé poznatky o druhové skladbě lesů, o stavu zvěře, zde konkrétně o stavu vysoké zvěře a vlků, o platbách za použití dřeva, kamene a pastvin, které odváděli poddaní do klášterní pokladny prostřednictvím lesního pojezdného. Popisuje se rovněž i vlčí jáma zakreslená nad obcí Božanov.

90 Tamtéž, fol. 587r.

91 Dodnes se nachází na svém místě a je možné ho navštívit.

92 SOA Zámorsk, sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7, fol. 591v.

93 Tamtéž, fol. 592r

V Božanovském revíru jsou popsány dvě cesty. Cesta popsaná v § 8 vychází z Radkova; v roce 1680 dovolovala pocestným dojít do Pasterky a dále do hrabství Kladského. Nedaleko cesty pramení potok „*Kalten Flos*“. Cesta směrem z Radkova míjí „*Červený vrch*“ (kóta 488 m. n. m.) a končí v obci Božanov. Cesta umožňovala poddaným z revíru odvážet kámen z lomu a dřevo z lesa. K Červenému vrchu směřovala ještě cesta přes Stěny, místy, kde hraničí broumovské a Polické panství s hrabstvím Kladským. Jedná se o cestu z Božanova do Machova kolem Machovského kříže.

Popisy v celém urbáři jsou důležité i pro pomístní názvy. Tak v § 10 je zmíněna takzvaná „*stará Polická cesta*“, která vede podél Špičáku, míjí Sosnový vrch, vede k „*Justengraben*“ (Justova rokle a končí v Martínkovickém lese. Pocestný dále cestou přijde ke „*Ringelgraben*“ (Ringelova rokle). Na místě vyznačeném číslem 17 je zakreslen pramen „*Lindene Börnel*“. Cesta končí na kamenné komunikaci, která rozděluje Martínkovický revír a Božanovský revír. Tuto cestu lze ztotožnit s prudce stoupající cestou směřující od konce Božanova na křižovatku cest pod Korunou, dnes po ní vede žlutě značená turistická trasa. Martínkovický a Božanovský revír se rozdělují na kamenné cestě, která vede kolem nehlubokých roklí: „*Grenzgraben*“ u čísla 18, „*Lischwergraben*“ u čísla 19, „*Töpfergraben*“ (Hrnčířská rokle) u čísla 21 a také kolem „*Nesselgraben*“ (Kopřivová rokle).

Další cesta, svozová, sloužící k dopravě dřeva z lesa, vede ke Kamenné bráně, rovněž kolem řady roklí, například „*Nentwiggraben*“ (Nentwichova rokle), „*Kälbergraben*“ (Telecí rokle), „*Mittelgraben*“ (Prostřední rokle) a „*Richtergraben*“ (Rychtářské rokle), a je ukončena na cestě do Police. Hesselius poznamenává, že tyto rokly a údolí před lety takto nazvali již staří hajní a názvy se používají dodnes (rozuměj 1680). Při popisu Martínkovického polesí Hesselius neopomněl popsat Kamennou bránu a nádherný výhled tímto skalním útvarem do kraje. Křinický revír se od předcházejícího polesí odděluje na tzv. Spodní české cestě (Nieder böhmische Steig). Místo je na plánu vyznačeno číslem 29. Česká cesta vede dál přes Suchý důl (Klein Labney). Další cestou vedoucí přes stěny v Křinickém revíru je Hlavňovská cesta (Dürregrunder Steig), vyznačena je číslem 30. V popisu je vyjmenováno několik roklí a pomístních názvů: „*Rambser Graben*“ u čísla 31, „*Gerwiesen*“ u čísla 32, „*Lange Graben*“ (Dlouhá rokle) u čísla 33, „*Schindelgraben*“ (Šindelní rokle) u čísla 34. Pod číslem 35 se nachází stará česká Polická cesta (v zimě je tu a tam „*ztracená*“, říká autor). Přichází na vrchol Stěn, k veliké skále, a podle popisu vede úzkou štěrbinou mezi skalami, které vypadají jako rozseknutá skála. Štěrbina je úzká, projde jí kuň, a je tak dlouhá, „*že dobrý výstřel z pistole by musel letět dlouho*.“ Hesselius zde uvádí pověst vypravovanou starci: pokud se stěny soutěsky spolu spojí, nebude již na světě denního světla.⁹⁴

Tuto skalní úžinu autor popisu jmenuje „*Polizer Gassel*“ (Polická ulička); nachází se pod Polickou skálou, na níž v té době stál jen velký kříž a odkud je krásný pohled do kraje.⁹⁵ Jedná se o cestu na Hvězdu, která byla v pozdější době doplněna schodištěm. Podle nákresu musela být cesta poměrně strmá. Skalní útvar s takzvanou Polickou uličkou se nachází v těsné blízkosti této cesty pod vrcholem. Skulina je přímo proti schodišti pod hvězdeckou kapličkou, směřuje k východu a posléze vystupuje na hřeben Stěn. I dnes je tato úzká dlouhá štěrbina viditelná, ale turistům nepřístupná. Cesta dále vede Křinickým revírem z kopce dolů (číslo 37), Hesselius ji nazývá „*Purkerovou*“. Poté míří až k hraničnímu stromu (číslo 42), kde již začíná Jetřichovské polesí. Místa, kudy prochází cesta „*Purkersteig*“, se nazývá Vápennou sečí (číslo 41) – těžilo se zde dřevo pro pálení vápna. Domnívám se, že jmenovanou cestu lze ztotožnit s dnešní Pěkovskou cestou, která vede od kapličky Panny Marie Sněžné kolem sv. Huberta na zemskou silnici, na horní část dnešní hlavní

94 Pověst neuvádějí ani Krtička, ani Otto Weisser, ani Eva Koudelková. Jedná se asi o pozapomenutou místní pověst. Je uvedena bez komentáře v knize ROSENBERG, Richard: *Die Gemeinde Weckersdorf. Forchheim Obfr.*, 1979, s. 15.

95 Text Hesseliova urbáře k obci Křinice převzal ROSENBERG, Richard: *Die Gemeinde Weckersdorf. Forchheim Obfr.*, 1979, s. 15.

silnice z Broumova přes Honský průsmyk (Pasa).⁹⁶ Tato cesta procházející mezi Krinicemi a rybníkem Šlégl byla významnou komunikací mezi Broumovem a vnitrozemím. V novověku byla nahrazena císařskou silnicí postavenou ve vhodnějším terénu, která ale na Honském sedle využila část původní staré cesty.

Jetřichovský revír je kontinuálním pokračováním Broumovského horizontu k západu kolem zemské silnice; rozkládá se na svahu pod Špičákem u kamenné kaple. Přímo z Jetřichova vede Hesselius cestu vzhůru k Honskému sedlu. Část tohoto lesa sloužila k těžbě dřeva na pálení vápna a cihel a na palivové dříví. Borového a bukového dřeva zůstalo málo, píše Hesselius. Poblíž Jetřichovského poplužního dvora, pod rybníčky, pak uvádí blátivé místo „*je zde černá země a bez uvíznutí koně není možné tudy projet.*“ Také předpokládá, že když se tu bude kopat, může se nějaký zvláštní minerál najít. Louky zde pasáči často vypalovali, domnívali se, že to půdě prospěje. Byla to jen domněnka autora urbáře, pastevci si zde topili rašelinou. Toto neprůchodné místo je dnešní lokalita Mokřadní louky.

Bohdašínský les je dalším lesem navazujícím podél zemské silnice na Jetřichovské polesí. Na Hesseliově horizontu tento les není příliš vidět, protože leží z části na odvráceném svahu směrem k Polici a Lachovu. U čísla 49 zmiňuje Hesselius sporné místo lesa nad Bohdašínem, o něž v roce 1649 vedla broumovská vrchnost při s panstvím v Dolních Teplicích. Jedinou komunikací, která je v urbáři uvedena, je silnice vedoucí Bohdašínským údolím, rozdělující les Bohdašínský a Verněřovický a spojující Broumovsko s Teplicemi a vnitrozemím. Verněřovický revír není veliký, dává kvalitní stavební dřevo, jedlové a smrkové, a také polenové dříví, píše Hesselius. V tomto lese autor urbáře zmiňuje vozovou cestu, která vede kolem hraničního dubu do dnešního Chelmska.

IV. horizont

Popisem lesa Verněřovického revíru končí III. horizont a začíná IV. horizont, který zobrazuje hřeben Javořích hor od Vižňova až k Janovičkám. V poznamenání k tomuto horizontu je popis stoletého hraničního sporu mezi klášterním panstvím a panstvím „*Fridlantským*“ (Mirošovským) a popis pastvy starostínských v pustém vypuštěném rybníku na území Starostína. Upozorňuje na velkou řeku (Stěnavu) plnou pstruhů. Lesy v Javořích horách, obdobně jako na Stěnách, jsou rozděleny na tři revíry, nazvané podle obcí na jejich úpatí, jedná se o Vižňovský, Ruprechtický a Heřmánkovický revír. Jsou to hraniční lesy, v popisech jednotlivých revírů je zaznamenán průběh hranic, jednotlivé hraniční značky a orientační objekty, významné staré stromy. Kamenné cesty v popisu tohoto IV. horizontu v Javořích horách Hesselius neuvádí. V době vzniku urbáře byl Vižňovský les chráněn jakožto les mladý, aby mohl dozrát, byl proto také nazýván lesem Chráněným. Než byl tento les získán klášterem, vižňovští pokáceli hrubé dřevo a „*k sobě natahali.*“ Z lesa přicházeli vlci a divoká prasata. Hesselius zmiňuje pytláčení zvěře v tomto lese sousedem, hrabětem z Hohenberku. Aby nedocházelo ke sporům, vrchnost někdy upytlačenou zvěř hraběti ponechala a někdy zabavila. Rokle jsou nazvány podle druhů dřevin: Buková, Březová rokle, též je uvedena Šindelová rokle, kde se těžilo dřevo na výrobu šindele. Byl to les, který na hřebenu končil na zemské hranici. Poddaní z něho získávali polenové dřevo a stavební dřevo kupovali jinde.

Na les Vižňovský navazuje, u místa vyznačeného číslem 5, další les, a to Ruprechtický. Tento les poskytoval kvalitní stavební dřevo. Přesto, že některá místa jsou těžko dostupná, těží se zde jedle a smrk, trochu dubů, olší a jilmů. Ruprechtičtí poddaní nakupovali jen dřevo na šindele a na prkna. Loví se zde černé prase a o vánocích zajáci a lišky. Pod číslem 11 Hesselius zmiňuje nejvyšší kopec zdejšího kraje, Ruprechtický špičák. Za Klášterním vrchem (č. 12) leží Klášterní rokle, Černá rokle, Hluboká rokle (dnes Jelení rokle). K lesu dosahují Hynčická dědičná pole.

96 SOA Zámorsk, sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7, fol. 597v – 598r.

Hesselius v popisu lesů na Javořích horách dále pokračuje Heřmánkovickým lesem. Na hřebenu začíná takzvaným Ulrichovým kopcem (dnes Hraniční vrch). Hranice jsou vyklizeny a značkami označeny. Hesselius zmiňuje mnohdy vyměření hranice mezi vrchnostenskými a poddanskými pozemky, zde jde tato hranice křovinami. Přísežní hajní vyprávěli, že v tomto lese bylo krásné stavební dřevo, jedle a smrk, ostatního dřeva, jako olší, jilmů a javorů, bylo menší množství. Pokud vrchnost potřebovala jilmové dřevo, musela jej nakupovat v sousedním Slezsku za 1 zlatý a 2 krejcare za kmen. V Hesseliově době byl v těchto místech jen mladý les, protože před 200 lety (1480) původní les zničil požár. V roce 1680 se zde prodávalo jen šindelní a prknové dřevo za stanovenou cenu.

Heřmánkovického lesa se v Hesseliově urbáři týká několik zpráv o divoké zvěři. Stejně jako dnes velké škody na zemědělských plodinách působila černá zvěř. Je zde upozornění, že bukvice se musí rychle sebrat, jinak divoká prasata se tu shromáždí a škody napáchají. Z tohoto lesa pocházelo i 300 kg vážící prase, které na Velbloudím vrchu bylo střelci postřeleno, polomrtvé odvezeno před radnici v Broumově a na obecní váze váženo; zde se postřelené prase z posledních sil vzchopilo a ještě uběhlo asi 12 stop, poté bylo zastřeleno a vyvrženo. Asi v roce 1660 (tedy cca 20 let před sepisováním urbáře), byl v Temné rokli zastřelen medvěd (poslední medvěd na Broumovsku). V popisu je zmíněna vedle několika roklí i takzvaná Řeznická rokle, kde bylo utraceno větší množství dobytčat hnaných do Slezska k řezníkům. Heřmánkovický les končí po straně cesty vedoucí z Benešova směrem na Janovičky a dále do Glušice. Zde také Hesselius ukončuje popis IV. horizontu.

V přídávku popisů horizontů je směrnice pro lesního pojezdného, majícího zdejší lesy na starost. Ta zmiňuje dva lesy, které vrchnost vlastnila, a to les Hoprich, původně zvaný Hofenberg (= dvorský vrch) a les nad údolím Stěnavy. V lese Hoprich byla zřízena obora pro srnčí a vysokou zvěř s ochranným vrchem a jakýmsi valem. V případě lesa v údolí Stěnavy, jenž končí ve svahu u broumovského kláštera, zmiňuje Hesselius známou pověst o hluboké díře obydlené trpaslíky (Zwergloch).

Názvy obcí na Broumovsku v historickém vývoji⁹⁷

Čtenářům textu broumovského urbáře jsou pro orientaci po Broumovsku v tabulce uvedeny historické názvy broumovských obcí, včetně znění použitého Hesseliem, i názvy obcí v letech 1918–1945 s uvedením dnešního úředního názvu.⁹⁸

Názvy osad označené „*lid.*“ (lidově) jsou ukázkou broumovského německého nářečí.

97 Problematiku místních jmen naznačuje ŠMELHAUS, Vratislav ve studii *Prameny k dějinám osídlení Broumovska*, Praha 1975. Základ tabulky převzat z této práce.

98 *Ortslexikon Sudetenlad. Nürnberg 1987*, = reprint Ernst Pfohl, *Orientierungs Lexikon der ČSR*. Liberec 1931; *Statistický Lexikon obcí České republiky*, ČSU a MVČR, Praha 2005.

Přehled historických názvů obcí na Broumovsku

Dnešní název	Historické názvy	1676/77	1840	1938
Broumov	Brunow (1256, 1266, 1296, 1364, 1367, 1404), Brumow (1258, 1341, 1360, 1365, 1366, 1404, 1445, 1454) Braunow, (1296), Bromow (13 5), Brumovia (1401), Brunaw (1422), Braumow (1549, 1654)	Braunau	Braunau, Brunov	Braunau
Velká Ves, dnes osada obce Broumov	Kromsdorf, Krosendorf (1361), Kroensdorf, Kronsdorf (1383–1472), Krosdorf (1406), Grosdorf (1406), Grassdorf (1556), Groszdorf (1654), lid. Khrosdrōf	Grossdorf	Grossdorf (Velkoves)	Grossdorf
Rožmitál	Rosental, Rosentol (1406), Rozntal (1546, 1654), lid. Rüstl	Rosental	Rosental (Ružkov)	Rosental
Šonov	Schonow (1300, 1384–1399), Sonow (1369), Schenow (1406), Šenov (1557, 1654).	Schönau	Schönau (Šonov)	Schönau
Otovice	Otonis Villa (1300), Ottendorf (1406, 1463, 1549), lid. Otnđrōf	Ottendorf	Ottendorf	Ottendorf
Božanov	Flumen Bozanow, Bosanow (1213, 1256), Pertoldivilla, Bertoldivilla (1369, 1384–1399) Pertol/d/sdorf (1046), Pertoldivilla alias Bozanow (1416), Bartelsdorf (1557), lid. Batstruf	Bartzdorf	Barzdorf (Božanov), samt Colonie Kaltwasser	Barzdorf
Martínkovice	Villa Martini (1295–1306), Villa Martini quae alias vocatur Brissnicz (= Březnice) (1300), Martinivilla (1358, 1369–1399), Merten/s/dorf, Villa Martini (1406), Mersdorf (1433), Merczdorf (1549, 1620), Martinkovice (1576)	Mertzdorf	Mertzdorf, (Martínkovice)	Märzdorf
Křinice	Fluvius Crinice (1255), Wickersdorf (1395), Weyckrsdorf, Waykersdorf, Waykarsdorf (1406), Weckersdorf (1411, 1536, 1620), Weykirsdorf (1422), Weykersdorf (1557), lid. Wekrštruf	Weckersdorf (Wasser Crines)	Weckersdorf, (Skřinice)	Weckersdorf
Hejtmánkovice	Haitfolksdorf (1296), Hayptesdorf (1395), Haypmensdorf, Haypsdorf (1406), Heitphilsdorf, Heitwigisdorf, Heypfelsdorf, Heytwegisdorf (1407, 1409, 1414, 1432), Heuptmansdorf, Hauptmannsdorf, Hettmansdorf (1495, 1557, 1619), lid. Hentsdrof, Woytsdorf (1935), Foitdsdorf (1406)	Haubtmanndorf, Voigsdorf	Hauptmannsdorf, Hejtmánkovice	Hauptmannsdorf
Jetřichov	Dietrspach (1395), Dytrspoch, Ditrspach (1406, 1620), Dittrichsbach (1410), Dittersbach (1549)	Ditterspach	Dittersbach	Dittersbach
Březová, dnes osada obce Meziměstí	Pyrckycht (1620), lid Berkich	Bürckicht	Bürckicht	Birkigt
Bohdašín	Rivulus Pozdesin (1256), Bodašín (1406. 1549), Bodysz (1620), lid. Botš	Bodisch	Bodisch, Bodašín	Bodisch
Vernéřovice	Wernhirsdorf (1351), Německé Vernieřovice (1484), Bernerštorf (1556), Wernersdorf (1620)	Wernersdorf	Wernersdorf, Vendřovice	Deutsch Wernersdorf
Meziměstí (také nazýváno Dolní Vižňov)	de Wyznowa Minoris (1408), von der Halben stat, zu der Halben stat (1434), Vižňov Dolejší (1484), Hlabstadt, jináč Vižňov (1565), V Dolejším Vižňově podle forberku panského v Halbštatu (1578), Halberstat ves (1653)	Halbsta/d/t	Halbstadt (Halbstadt) samt der Colonie Neusorge	Halbstadt
Starostín	Neysorgk (1620), Neysorgen (1654)	Neüsorg/e/	Neüsorg/e/	Neusorge (Starostín)
Vižňov, osada obce Meziměstí	Wyznow (1355), Wysna (1365), Pratum /desertum/ (1369–1399), Wysnow, Wiznow, Wyznaw Superior (1403, 1406, 1409), Vižňov Hořejší (1576), Hořejší Vižňov (1578, 1612), Wise (1620)	Wiesen	Wiesen, Višňov	Wiesen (Vižňov)
Ruprechtice	Rupertivilla (1361, 1369–1399), Ropertivilla (1403), Ruper/t/sdorf (1406), Roprechtice (1409), Ruprechtice (1508), Ruprzdorf (1549), lid. Rupperschdroff	Ruppersdorf	Ruppersdorf, Ruprechtice, samt Colonie Grenzdörfel	Ruppersdorf
Hynčice	Heynczendorf (1393, 1410), Heynczdorf (1395, 1406), Heynczindorf (1410), Heyczendorf (1620, 1654), lid. Hainzdrof	Heinttz/e/ndorf	Heinzendorf	Heinzendorf (Hynčice)
Heřmánkovice	Heynczendorf (1393, 1410), Heynczdorf (1395, 1406), Heynczindorf (1410), Heyczendorf (1620, 1654), lid. Hainzdrof	Hermbsdorf	Hermsdorf (Heřmánkovice) mit Johannesberg	Hermsdorf (Heřmánkovice)
Janovičky, osada obce Heřmánkovice	Hansperg (1573), Johanspergk (1620), Johannisberg (1654), lid. Hónsbark	Johansberg	Johannnesberg	Johannesberg (Janovice)

Dochované památky

Významné památky, které se dochovaly in situ a jsou zobrazeny v Hesseliově urbáři a zároveň jsou uvedeny v akademickém soupisu uměleckých památek:

Ves Božanov

Hřbitovní brána zachovaná v pozdně gotickém stavu z konce 15. století. J. G. A. Hesselius bránu zachytil v pohledové mapě Božanova.

Ves Janovičky

Kostel sv. Jana Křtitele byl z roku 1672, barokně upravován 1707, jednalo se o roubenou stavbu. Byl v 60 letech 20. století snesen. Hesseliem zobrazený kostel v Janovičkách byl v době vzniku urbáře novostavbou.

Ves Martínkovice

Farní kostel sv. Martina, byl uváděn v pramenech již v roce 1354. V roce 1358 byl postaven farní kostel, v roce 1650 byla postavena zděná věž, která byla ponechána u nového kostela z let 1692–1698. Tuto věž znázornil Hesselius na pohledové mapě Martínkovic.

Ves Otovice

Sloup p. Marie z roku 1639, pravděpodobně tato plastika zobrazena Hesseliem na pohledové mapě Otovic na kraji vsi od Broumova u domu označeného značkou kalicha.

K rodině a osobnosti autora urbáře z let 1677–1678 (Hesseliova urbáře)

Rodina Baltazara Martina Hesselia, ze které pocházel autor našeho urbáře Johann Georg Adalbert, vlastnila měšťanský dům na hlavním náměstí, patřila ke společenské elitě poddanského městečka Broumova. Kdy se předkové Hesseliů dostali do města Broumova, zůstane zahaleno tajemstvím, protože prameny o této události mlčí. Nestarší doklad o výskytu jména Baltazar Hesselius v Broumově se vztahuje k roku 1634, kdy je Baltazar Hesselius uveden v seznamu broumovských měšťanů jako klášterní úředník „*Ambtmann*.“⁹⁹ Baltazar Hesselius se stal hospodářským správcem broumovského kláštera, posléze i purkrabím sousedního benediktinského polického panství. Datum jeho narození dosud odborná literatura neuvádí. Baltazar je uveden v urbáři z roku 1654 a Berní rule z téhož roku. Bezpečně je známo datum jeho úmrtí 13. října 1680 a datum pohřbu 16. října téhož roku, šest týdnů po popravě rebelů z roku 1680. Matriční údaj neuvádí jeho stáří, místo ani rok narození. Baltazar prožíval nelehkou dobu třicetileté války jako městský úředník, za vzorný výkon služby městu byl císařem Ferdinandem II. povýšen do šlechtického stavu s predikátem „*von Hessenberg und Straussfeld*.“¹⁰⁰ Byl dvakrát ženat. První žena Ester, rozená Kahlerová, zemřela 6. března 1633. Za necelý rok po její smrti se Baltazar, tehdy jako broumovský kancelista, znovu ženil, a to s Martou, rozenou Scholzovou. Obě manželství přinesla Baltazarovi 6 synů. Z prvního manželství to byl Johann Georg Adalbert, autor našeho urbáře, a z druhého manželství synové Baltazar (16. listopad. 1636 – 21. října 1667), Wenzl (21. února 1641 – 8. června 1667), Benedikt (19. prosince 1644 – 7. prosince 1691), Augustin Franz Leopold (16. září 1655 – 6. září 1693), Ivan, jehož životní data neznáme, je uváděn pouze v majetkových zápisech z let 1681–1684 jako postřihovač. Synové Baltazar, Václav, Benedikt a Augustin se věnovali řeholní dráze. Baltazar působil jako řeholník v klášteře v Křešově.¹⁰¹ Syn Václav zamířil do Rajhradu, kde si vydobyl slávu jako hudebník. Benedikt byl mnichem kláštera v Lilienfeldu, pohřben je v rakouském Pfaffstättenu. Augustin působil jako kazatel a farář v polské Olešné, je také pohřben v křešovském klášteře. Jen syn Ivan se věnoval tradičnímu broumovskému textilnímu řemeslu.¹⁰²

Početná rodina vyžadovala velkou starost. V srpnu 1634 Baltazar kupuje zahradu na předměstí od kováře Hanse Zieneckera za 140 kop grošů míšeňských. 12. května 1634 pak kupuje dům na broumovském náměstí, a to mezi domy Martina Walzenbergera a Waltina Toldena,

99 *Braunaer Heimatkunde*. Braunau 1893, s. 112

100 MEI WALD, Vincenc: *Eine alte Braunaer. Hessel von Strausberg und Straussfeld*. strojopis, SOkA Náchod Vlastivědná knihovna Broumov, sig. II-D-42D.

101 Krzeszów, něm. Grüssau, gm. i pow. Kamienna Góra, dnešní Polsko. Aleš Chalupa mylně uvádí klášter v Řešově ve Velkopolsku u Krakova.

102 CHALUPA, Aleš: Hesseliova kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*, Praha 1984, s. 7.

od pozůstalých a poručníků dětí po Waltinu Hännigsovi za 300 kop míšeňských grošů. Jedná se o dům se zazděným historizujícím oknem na rohu dnešní Hradební ulice.¹⁰³ Manželé Hesseliiovi pak bydleli někde na rohu hlavního náměstí nebo na kraji dnešní Opočenského ulice. Zde své dětství prožil budoucí klášterní úředník a autor urbáře, Johann Georg Adalbert. V roce 1649 je v gruntovní knize uveden dům, který si sám postavil. Jako kancelista vykonával svědomitě službu pro broumovský klášter, za což mu v roce 1653 opat Augustin vydává osvědčení.¹⁰⁴

Z let 1664–1666 je dochováno torzo agendy Baltazara Hesselia s dopisem zvonaře Martina Schrottera z Náchoda o požárem poničených zvonech broumovského kláštera.¹⁰⁵ Pár měsíců před jeho smrtí v roce 1680 postihlo nejen Broumovsko velké selské povstání,¹⁰⁶ bouře proti robotám na velkostatku Sloupno. V této době působil Baltazar jako primas města Broumova. Byl také mezi předvolanými před vyšetřující komisí, kde musel 16. srpna 1680 vypovídat o tom, zda něco ví o řečech o vypálení města. Baltazar Hesselius se dožil popravy vůdců selského povstání 30. srpna. Zemřel pak 13. října 1680 a o tři dny později byl pohřben na hřbitově u kostela sv. Petra a Pavla. Bohužel tento hřbitov již od Josefa II. neexistuje, Baltazarovy ostatky pravděpodobně skočily v místní kostnici a v pozdější době byly odvezeny na místo na městském hřbitově u dřevěného kostela.

Johann Georg Adalbert byl Baltazarův prvorozený syn z prvního manželství, narozený 1. srpna 1630. Své dětství prožil na rohu broumovského náměstí, poblíž dnešní Hradební (dříve Kostelní) ulice, zadní trakt domu sousedil s hřbitovem a zahradami mezi hradbami a obytnými domy. Sám toto místo zobrazil v pohledu na Broumov ve svém urbáři. Jako synu významného broumovského měšťana se mu později dostalo na místní poměry slušného, podle **Jaroslava Čechury** jen průměrného, vzdělání.¹⁰⁷ Byl absolventem broumovského gymnázia, ale, jak svědčí i jeho dílo, mezery ve vzdělání si doplnil samostudiem. Lze také předpokládat, že mohl využívat klášterní knihovnu.¹⁰⁸ V roce 1650 se vydal na studijní cestu či vandr, při které navštívil Bavorsko, Tyrolsko a část Itálie. Možná, že válečné události zapříčinily, že se brzy z cesty vrátil a již v roce 1651 zahájil úspěšnou dráhu byrokrata. Roku 1651 pracuje jako písař a výběrčí daně. Od roku 1665 po dobu jedenácti let působí v císařských službách jako výběrčí cla. V roce 1664 je doloženo osvědčení o řádné službě, které za svou úřední činnost výběrčího daní obdržel.¹⁰⁹ Souběžně s touto činností pro broumovskou vrchnost vykonával funkci městského fojta (rychtáře). V roce 1670 je doložen jako městský písař. V témže roce,¹¹⁰ ve svých čtyřiceti letech, se stává správcem broumovského panství, kterýžto úřad svědomitě zastával až do své smrti 11. března 1695.¹¹¹ Pohřben byl 13. března 1695 ve farním kostele sv. Petra a Pavla za hojné účasti lidí z města i venkova, s kázáním faráře Ruperta Hausdorfa a za přítomnosti dvanácti mnichů broumovského kláštera a dvou prelátů křešovského kláštera,¹¹² kde působili jeho dva bratři. V roce 1667, v době, kdy vykonával funkci ve správě, pořídil Johann Georg Adalbert pro potřeby města a pro výkon městských práv překlad (z jazyka českého do němčiny) Městských práv království českého pod německým názvem „*Ius Civile Bohemicum. Die Stadtrechte des Königreichs Böheimb, so aus dem*

103 SOKA Náchod, MÚ Broumov, kniha č. 1021, fol. 96; Cechner, Soupis památek, politický okres Broumov. Praha 1930.

104 SOA Zámorsk, VS Broumov, Inv. č. 743, karton 25.

105 SOA Zámorsk, VS Broumov, Inv. č. 745, karton 25.

106 KAŠPAR, Jaroslav: *Nevolnická povstání v Čechách roku 1680*. Praha 1965.

107 ČECHURA, Jaroslav: Významný barokní regionalista Johann Georg Hesselius. *Sborník prací východočeských archivů*, č. 9, Zámorsk 2004, s. 218–219.

108 VLČKOVÁ, Ludmila: *Benediktinská klášterní knihovna v Broumově*. Hradec Králové 1969.

109 SOA Zámorsk, VS Broumov, inv. č. 747, karton 25.

110 SOA Zámorsk, VS Broumov, inv. č. 748, karton 25.

111 CHALUPA, Aleš: Hesseliiova kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*. Praha 1984, s. 8. Rukopis překladu Koldínova zákoníku je uložen v Knihovně Národního muzea pod signaturou MS 117.

112 Tamtéž s. 8

*rechten böhmisch gedruckten Original in diese Teütsche Sprach transferiret...*¹¹³ Tímto překladem dokázal, že ovládal i český jazyk. Dalším literárním počinem Johanna Georga je Kronika broumovské rebelie z roku 1680,¹¹⁴ nazvaná „*Acta et Actitata Publica siue Diarium Seditiois Rusticorum in Dominio Braunensi oder Beschreibung der Braunischen Herrschafts Erbunterthanen Auffstandts*.“ Jedná se o dílo, jehož rukopis získalo do své knihovny Národní muzeum v roce 1962 z bývalé knihovny již zmiňovaného Eduarda Langerera. Johann Georg Adalbert kroniku sepsal záhy po potlačení rebelie v roce 1680. V tomto díle je zmíněno mnoho reálií týkajících se života venkovského poddaného obyvatelstva na Broumovsku a Policku. Sám Johann Georg Adalbert byl přímým účastníkem jednání mezi poddanými a vrchností a byl i často dotazován vyšetřovací císařskou komisí. Do kroniky-diária opsal mnohé dokumenty, jako byly stížnosti poddaných, a také odpovědi opata na tyto stížnosti. Jako správce broumovského velkostatku znal podmínky života poddaných, přesně věděl, kde která rodina bydlí, a toto i graficky znázornil v mapových přílohách svého urbáře dokončeného tři roky před povstáním. Ačkoliv měl Johann Georg Adalbert pochopení pro postavení poddaných, odmítal jejich vzpouru a sympatizoval s vrchností. Na konci diária např. ocenil výkon broumovského mistra popravčího.

Stejně jako jeho otec Baltazar měl i Johann Georg Hesselius početnou rodinu a z toho plynoucí rodinné starosti. Ženat byl dvakrát. První manželka a matka jeho pěti dětí byla měštka Hedvika Eufrozína Walzenbergerová. Kdy se svatba uskutečnila, prameny,¹¹⁵ a tedy ani odborná literatura, neuvádějí. Známe jen datum jejího úmrtí 28. září 1681. Druhou manželkou Johanna Georga byla Anna Uršula, rozená Jankeová. Svatba se uskutečnila 16. února 1683. Anna Uršula přežila svého manžela Johanna o třináct let, zemřela až v roce 1708. Toto manželství bylo bezdětné, společně vychovávali tři syny a dvě dcery z prvního manželství.

První, nejstarší syn Johanna a Hedviky, byl Johann Karel, narozený 21. prosince 1656. Stal se mnichem v broumovském klášteře pod jménem Vojtěch (Adalbert). Jak uvádí **Aleš Chalupa**, zanechal po sobě hudební skladby. Zemřel v břevnovském klášteře v Praze 4. října 1680 na morovou nákazu.¹¹⁶ Druhým synem byl Leopold Franz (3. září 1658 – 18. prosince 1684), zemřel mlád jako student broumovského gymnázia. Baltazar Martin Hesselius, narozený 26. listopadu 1662, se stal soukeníkem v městě Broumově a zde zemřel 24. října 1713. Dcera Anna Magdalena, narozená 30. prosince 1660, se provdala za soukeníka Benedikta Jahna. Zemřela v roce 1753. Posledním dítětem Johanna Georga byla dcera Ester Hedvika, narozená 6. ledna 1667, v 19 letech provdaná za knížecího (auerspergského) správce v Münsterbergu, kde po čtyřech letech manželství v mladém věku zemřela.

Zároveň s první svatbou si Johann Georg Adalbert zakoupil dům, a to hned vedle domu svého tchána Walzenbergera.¹¹⁷ O jaký konkrétní dům se přesně jednalo, se dá usuzovat právě díky tomu, že víme, kde stál a dodnes stojí tak zvaný Walzenbergovský dům¹¹⁸ (čísla popisná v Hesseliově době neexistovala). Je to roh dnešního Mírového náměstí a Hradební ulice. Proto předpokládáme, že domy Baltazara a Johanna Georga Adalberta, otce a syna, stály v sousedství Walzenbergovského domu na broumovském náměstí č. p. 97. Dne 20. června roku 1662 si Johann kupuje od vdovy Margarety Tölgové zahradu za 70 kop míšeňských.¹¹⁹ Kde zahrada byla, prozrazuje on sám. Pravděpodobně se jedná o tutéž zahradu, kterou uvádí Hesseliův urbář

113 Tamtéž, s. 9, zde v poznámce 18 jsou krátce zmíněny osudy tohoto rukopisu, který je dnes uložen v Knihovně Národního muzea, sig. VII D 35.

114 ČECHURA, Jaroslav: *Broumovská rebelie*. Praha 1997.

115 Nejstarší zachované broumovské matriky pocházejí teprve z roku 1630.

116 CHALUPA, Aleš: Hesseliova kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*. Praha 1984, s. 9.

117 Tamtéž.

118 CECHNER, Antonín: *Soupis historických a uměleckých památek v politickém okrese Broumovském*. Praha 1930.

119 SOKA Náchod, MA Broumov, kniha č. 1021, f. 262r.

v popisu platů měšťanů města Broumova ve Velké Vsi v § 16: „*Hans Georg Hesselius von 1 Stuck Wiesen an Eck der Gassen und Auen, gelegen untern Meyen.*“¹²⁰

Johann Georg na jednom místě svého urbáře píše: „*Garten. A(nno) 1666 erkaufte Johan Georg Hesselius, derzeit Stiftsamtman, diesen Garten, welcher grenzet mit der Stadtlechen vermög Grenzsteins vom grossen Lindenbaum zu dem andern hinabwärts, von weil. H. Georgi Constant. Praetorii, auch Amtmanns, Wittib Margaretha, Jonas Tölgin per 180 Sch.*“¹²¹ Lze se domnívat, že zahradu koupil Johann Georg za sumu 180 kop.¹²² Vzhledem k ceně se jednalo o větší pozemek. Zahrada se nacházela v tehdejší obci Voigtsdorf, dnes součást obce Hejtmánkovice, začínající u mostu u hlavní silnice do Náchoda. V této vsi, která hraničila svými pozemky s pozemky města Broumova, měli rovněž broumovští měšťané zahrady a z těchto zahrad byli povinni klášterní vrchnosti odvádět stanovené platy.¹²³ V roce 1681 Hesselius dokupuje nárožní zahradu u hřbitova za 600 kop míšeňských od Martina Beyla. Později, v roce 1672, si Johannova rodina zakoupila dům zvaný Jakšův na hlavním náměstí; dům byl v obecním majetku.¹²⁴ Johann byl také, stejně jako jeho otec, nositelem erbu s predikátem, který namaloval na konec úvodu ke svému urbáři. Jedná se o do středu polcený a dělený štít. V dolní polovině štítu je zobrazena Meluzína a v horní polcené části jsou dva baziliškové, hledící do středu. V klenotu je zobrazen vpravo hledící bazilišek s černo-stříbrnými křídly a zdobná barokně rozevlátá přikryvadla jsou zlato-černá. Vedle erbu a šlechtického povýšení s predikátem von Hessenberg dodávalo Hesseliovi v mikrokosmu měšťanské společnosti Broumova lesku navíc i přátelství a velká loajalita k Tomáši Sartoriovi, významnému opatu broumovského kláštera.¹²⁵ Jak dosvědčuje Hesseliovo úřední i literární dílo, jednalo se o loajálního vrchnostenského úředníka, avšak pečlivého a nadprůměrně nadaného, který vysoce převyšoval své tehdejší kolegy na jiných panstvích. Byl znalcem místních poměrů, historie a tradic, pečlivým pozorovatelem broumovské krajiny, a nakonec i nadaným kreslířem a kartografem. Hesseliovo mapové dílo, ač po výtvarné stránce diletantské a metodou zobrazení schematické, zápasící s perspektivou, však přináší cenné svědectví o podobě broumovských vsí a krajiny a jako takové je srovnatelné s pohledovými mapami z téže doby. Svým nadáním a prací se důstojně zařadil k mimořádně talentovaným příslušníkům rodu, jakými byli jeho otec Baltazar a bratři Václav a Johann Adalbert Vojtěch.

120 ŠMELHAUS, Vratislav: Edice, s. 7.

121 Tamtéž, s. 75.

122 CHALUPA, Aleš: Hesseliova kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*. Praha 1984, s. 8.

123 WALZEL, Hugo: *Hauptmansdorf mit Voigsbach*. Forchheim 1996, s. 43–47.

124 SOKA Náchod, MA Broumov, kniha 1021, folio 295 r CHALUPA, Aleš: *Hesseliova kronika o povstání poddaných na broumovském panství*. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*. Praha 1984, s. 9.

125 ČECHURA, Jaroslav: Významný barokní regionalista Johann Georg Hesselius. *Sborník prací východočeských archivů*. Zámorsk 2004, s. 217–225.

Význam Hesseliova urbáře

Hesseliův urbář se vzhledem k mimořádnému textovému obsahu a obrazové mapové příloze vymyká běžným urbářům, suchopárným knihám naplněným jen jmény, vyčíslením peněžních sum a přehledem dalších urbaniálních povinností poddaných. V případě Hesseliova urbáře se jedná o obsáhlý úřední rukopis psaný jedním písařem, který je zároveň jeho autorem. Běžné dobové údaje ekonomické povahy, významné pro statistiky a hospodářské historiky, jsou zde obohaceny o mnoho dalších ne zcela urbaniálních informací.

Na prvním místě se jedná o geografický popis jednotlivých vsí, zachycení jejich stručné historie, popis vodních toků (i s určitou charakteristikou o užitku – samozřejmě pro vrchnost), popis okolní krajiny; zakresleny jsou rovněž rybníky, bažiny a mokřady, cesty a komunikace jak přes Broumovské stěny, tak přes Javoří hory a samozřejmě i komunikace mezi statky a jejich poplužními. V popisu je zaznamenáno několik pověstí, z toho pozapomenutá pověst o Polické uličce pod vrchem s kapličkou na Hvězdě, kterou neuvádí žádná z dosud vydaných sbírek pověstí. Jsou zde poznámky o starém hradu vedle dnešního lomu v Božanově a o úkrytech obyvatel vsí v době třicetileté války v Broumovských stěnách. Tím je Hesseliův urbář z let 1677–1678 prvotřídním historickým pramenem především pro hospodářské a lesnické historiky, kartografy, demografy, genealogy, etnografy a samozřejmě pro regionální vlastivědné pracovníky.

Mapová příloha je, jak již bylo řečeno, prvním podrobným mapováním Broumova. Hesseliův urbář vlastně zachytil krajinu těsně po třicetileté válce, ještě před barokním dotvářením zdejších sídel spočívajícím ve výstavbě barokních kostelů, k níž došlo také z důvodů rekatolizace. Připomeňme, že zdejší obyvatelstvo bylo navázáno svým německým původem většinou na protestantství; na Policku zase bylo české obyvatelstvo nakloněno husitským myšlenkám. Jinak si krajina Broumova udržela Hesseliem zobrazenou tvář až do poloviny 19. století. Některé popisované terénní situace, jako jsou kamenné cesty, Kamenná brána, Polická ulička či mokřad u Jetřichova jsou identifikovatelné i v současné době.

Účel Hesseliova mapování spočíval také v záměrné majetkové hospodářské dokumentaci obrazem. Nelze než souhlasit s názorem Vratislava Šmelhause, že je „jedinečným dokladem patrně prvního vývojového stádia svérázně a ve své kartografické a exaktní koncepci technicky velmi progresivní formy evidence velkostatkového majetku a z ní vyplývajícího předpisu poddanských dávek.“¹²⁶

Jaroslav Čechura kladně hodnotí obě Šmelhausovy edice (textovou i obrazovou), ty však jen

126 ŠMELHAUS, Vratislav: *Prameny k dějinám osídlení*. Praha 1975, s. 7.

částečně evokují promyšlenost tohoto díla, originál nenahradí.¹²⁷ Nově předkládaná edice se zveřejněním českého ekvivalentu společně s ilustračním mapovým doprovodem o komplexnější náhradu originálu snaží. Originál Hesseliova urbáře je archivní kulturní památkou a jako takový se z důvodů ochrany badatelům ze zákona nepředkládá. Studium je tedy možné jen z kopií, ať analogových či elektronických. Proto editoři doufají, že tento počín bude českou odbornou i laickou veřejností přívětivě přijat. Město Broumov si svého svébytného měšťana Johanna Georga Adalberta Hesselia váží; jedna z nových ulic města nese jeho jméno – Hesseliova. Věříme, že tato publikace, zpřístupňující Hesseliovo dílo, přispěje i k hlubšímu poznání Broumovska, jeho dějin a krás.

127 ČECHURA, Jaroslav: Významný barokní regionalista Johann Georg Hesselius. *Sborník prací východočeských archiv. Zámorsk 2004.*

Kritická edice

Zkratky uváděné v překladu urbáře z roku 1676/1677

E	= vejce
Fg	= poplatek z lesa, lesné, lesní plat
Fh	= lesní oves
FH	= lesní slepice
G	= svatý Jiří
H	= drůbež, slepice
h.	= haléř
J	= svatý Jan
k.	= krejcar
L	= svatý Vavřinec
M	= svatý Michal
M.	= měřička
N	= svatý Mikuláš
NB	= nota bene
R.	= prut
Sl	= pleckovné
St	= prostá císařská daň
T	= desátek
Tk	= desátek – žito
Th	= desátek – oves
Z	= povinný poplatek

1r Urbarium neoconscriptum cum explicatione brevi čili Nově sepsaný řád všech trvalých povinností a rent, které plní a odvádějí dědiční poddaní slavného kláštera Broumova ve městě a okolí svému milostivému dědičnému panstvu každoročně k určitému datu do jejich úřadu. Jejich základ je ve starých reformovaných urbářích, k nimž nebylo nic přidáno nebo z nich odňato, jak jsou uspořádány a uvedeny v tomto pořádku a vysvětlení spolu s tabelami. Sepsán Léta Páně (M^VV^VI^DI^IV^LI^CI^I) 1676, kdy opat Thomas, dědičný pán na Broumově, šťastně vládl v pokoji svým klášterním dědičným poddaným, Johanem Georgem Adalbertem Hesseliem etc., vyšším správním úředníkem.

2r THOMAS, OPAT BŘEVNOVSKÝ, 1676/7

- 4r** Veledůstojnému v Bohu zbožnému, též šlechtnému pánu, panu Thomasi Antoniovi, opatu v Břevnově, dědičnému pánu na Broumově, Polici a Sloupně, prelátovi řádu svatého Benedikta, stálému inspektorovi pro Čechy a Moravu, mému milostivému vládnoucímu dědičnému pánovi. Milostivý pán, pan, budíž blažená památka zesnulým jeho velectěným předchůdcům, pan opat Johan Benno Léta Páně 1631s největším úsilím slavného kláštera a broumovského panství tento urbář nechal zhotovit, poté co předešlé staré při strašných českých nepokojích, nespravedlivém přivlastnění klášterních statků a vykupování vesničanů, byly dílem upraveny, z větší části ponechány podle starých zašlých knih a navzájem pospojovány, reformovány a převedeny do řádného práva. Následně také zesnulý opat Augustinus, blažené památky, nechal zpracovat v roce 1654 reformovaný urbář z důvodu změny majitelů a jmen,
- 4v** také kvůli druhům mincí, který v podstatě nic neměnil. Protože ale milostivý pán pocítoval, že sice ve zmíněných urbářích zůstala podstata správně a až dosud obvykle zachována, pořádek statků na mnoha panstvích naproti tomu bez pochyb při opisech opominut a také přibýlo mnoho dalších trvalých povinností vůči slavnému klášteru, které v dosavadních nebyly, jak jsem poznal s milostivým souhlasem klášterní urbář v této formě a uspořádání (nevyjímaje podstatu). Také jak jsou uloženy povinnosti a statky spolu se zřetelným zanesením stavení každé vsi do prosté tabely a přitom nalézt vysvětlení podle dnešní doby a Vaší Veledůstojnosti a Milosti, mému milostivě vládnoucímu dědičnému pánu s povinností představit a chtít nejponíženěji požádat na jeho dnešní utěšené a blaze prožité jmeniny o schválení a s nejponíženější prosbou, aby ráčili tento můj
- 5r** vlastnoruční popis s vrchnostenskou milostí akceptovat a ratifikovat, protože je laskavě nahlížen k dalšímu uchování svatého řádu v tomto slavném broumovském klášteře, kde ne na věky, nýbrž zatím pro dobu, než bude zaveden nějaký důkladnější, mě a mou rodinu uchovat v milostivé ochraně a oblibě ráčil, naproti tomu s přáním, aby Všemocný Bůh Vaši Veledůstojnost a Milost, dále celý veledůstojný konvent při dlouhém životním panování a popisované poddané jejich slavného kláštera v blahobytu a bez jakýchkoliv ztrát, v toužebném klidu a míru žít, sloužit a setrvávat nechal, dá-li Bůh, o to se vynasnažím. Vaší Veledůstojnosti a Milosti, také důstojnému konventu věrností povinován a poslušný služebník *I. G. A. Hesselius v.r.*

6r Město Broumov

Preliminář

Vybudování města Broumova a jeho původ nelze nikde dohledat. Staří říkají, že toto město (bezpochyby zcela chybně) povstalo před dávnými časy na planině či rovině, a mají za to, že kostelík Panny Marie pod lipami byl městským farním kostelem. Pravda ale je, že toto nynější město spolu s vesnickými obcemi náleželo rodu Panovických v hrabství Kladsko a přitom také zámek, jež toto panstvo později věnovalo Řádu sv. otce Benedikta, potažmo břevnovskému klášteru sv. Markéty prostřednictvím jednoho řádového mnicha z rodu Panovických a jeho sourozenců, kteří jej zdělili. Ze zámku bylo r. 1331 zřízeno proboštství a klášter. Poté ale za časů Jana Žižky, vůdce husitské války a nepokojů v Království Českém, byl mimo jiných také nádherný věhlasný klášter Břevnov v r. 1420 za opata Nicolaa, v kterém pod jeho vedením sídlilo 500 řeholníků, vypálen a zničen; duchovní byli ubiti a vyhnáni,

- 6v** broumovské proboštství zůstalo díky Bohu zachováno, takže, jak se doba trochu uklidnila, bylo opatské sídlo zmíněného břevnovského kláštera přesunuto právě do Broumova. Město Broumov získalo své svobody a privilegia nejprve od Karla IV., krále českého, r. 1348, dále od své nebohé dědičné vrchnosti, zejména od opata Siffrida r. 1419, Johanna 1449, Jacoba 1536, také Matthiase 1541 a dalších. Když ale tato privilegia v některých bodech

a klauzulích počala být kvůli rozličné interpretaci za vlády nebohého opata Martina sporná, byla Jeho římským císařským a královským Majestátem Matyášem r. 1587 v pátek po sv. Kateřině Jeho královským místodržitelstvím zrušena. Pak následovaly české nepokoje a rebelie, za kterých město svá privilegia opět získalo, nicméně císařským narovnáním za Ferdinanda II. vymezena a vídeňským aktem z 9. června 1629 uvedena na správnou míru. Toto císařské narovnání, jež město učinilo mnohonásobnými neshodami sporným a dlouhotrvajícím procesem zapříčinilo všem stranám mnohé náklady, bylo transakcí vysoce vážených pánů zprostředkovatelů v Broumově 5. května 1666 zrušeno aktem, který jako takový pojmenovává a zahrnuje v sobě veškerý obsah narovnání a transakce. Povinnosti obce samotné a zvláštnosti cechů a také měšťanů odvádět v daných termínech poplatky a úroky jsou následující:

7r Povinnosti města Broumova

1. Pomocí transakce podle privilegia opata Siffrida z r. 1419 se kvůli prodaným devolucím a dědičné oprávněnosti skládá ročně ve dvou termínech, tedy J 20 kop míšeňských, svaté Vánoce 20 kop do úřadu, dohromady 40 kop míšeňských. – 2. Rovněž podle transakce odvádí městská obec na základě přiznání vlastnictví ve dvou termínech, tedy G 50 kop m., sv. Havel 50 kop m., dohromady ročně do úřadu trvale 100 kop. – 3. Podle urbáře od pradávna dávají ze svých haltýřů v mlýnských náhonech v termínu M 5 ½ h. – 4. Povinnost z jejich městských statků v Heřmánkovicích (Hermsdorf) je stejná jako popis na příslušném místě, viz tabela a seznam pod značkou Y.

7v Řemeslné cechy jmenovitě:

Soukeníci: 1. Tento cech odvádí ročně podle transakce v bodě 9 na základě přiznání ochrany řemesla na vrchnostenské livreje dvě těžká šedesátková sukna. Rovněž dvě voskové svíce, každá po 4 librách. – 2. Podle svých privilegií kvůli vodnímu toku k jejich valchovně odevzdávají ročně ve 2 termínech G 3 kopy 35 k., M 3 kopy 35 k. Dále jedno těžké žluté sukno zvané poy. – 3. Kvůli udržení své barvírny každý ročně ve dvou termínech, G 2 kopy 35 k., M 2 kopy 35 k. – 4. Podle urbáře odpradávná ze své valchovny stojící na klášterním katastru ročně ve dvou termínech, G 7 kop m., M 7 kop m.

8r Postřihovači sukna: 1. Podle privilegií či jejich článků odevzdávají ročně do úřadu ve dvou termínech, tedy G 5 kop m., sv. Havel 5 kop m. – 2. Na svátek Všech svatých 2 voskové svíce každá po 2 librách. – 3. Ročně klášteru na požádání upraví a připraví 8 štůčků sukna. – 4. Nákup a prodej každého mistrovského (těch je 8) postřihovačského oprávnění musí být vždy schválen vrchnostenským úředním souhlasem, za to 5 kop. – 5. Při jmenování mistra kvůli odnětí pronájmu v bodě 4 odevzdá každý nový mistr do úřadu 3 kopy.

8v Soukeničtí tovaryši: 1. Když chtěli v r. 1668 kvůli neposlušnosti vůči městskému magistrátu revoltovat a se svými cechovními krámy odejít z města a zdržovat se na jiném místě, byli pronásledováni nejmladšími měšťany, dopadeni na rožmitálském poli, přivedeni zpět a jejich zločiny ztrestány. Pak však u milostivé vrchnosti došlo k usmíření. Poté obdrželi nové cechovní krámy bez privilegií či článků, za které odevzdávají a ročně přinášejí klášterním kostelům v termínu P. Marie Hromničné 3 libry vosku či svící.

9r Řezníci: 1. Podle privilegií odvádějí ročně klášteru pečené hovězí jazyky 30 kusů. Rovněž pečené skopové jazyky 60 kusů. Rovněž klášternímu kostelu ve dvou termínech, na sv. Velikonoce staré svíce 2 kusy, sv. Vánoce také 2 kusy (NB: každá svíce po dvou librách.) – 2. Podle urbáře obsazují 14 klášterních lavic, pronájem na dva termíny, G 3 kopy 14 k., M 3 kopy 14 k. Místo platby ve druhém termínu se nyní odvádí určené množství loje, což je od každého 1 ½ libry.

- 9v Pekaři:** 1. Podle privilegií odvádějí pekaři ročně klášternímu kostelu ve dvou termínech na sv. Velikonoce staré svíce 2 kusy, sv. Vánoce také 2 kusy, každá svíce po dvou librách. – 2. Podle urbáře obsazují 19 lavic ve dvou termínech, G 2 kopy 62 k. 4 h., M 2 kopy 62 k. 4 h.
- 10r Ševci:** 1. Podle privilegií odevzdává tento cech pro přiznání ochrany řemesel klášternímu kostelu ve dvou termínech, na sv. Velikonoce staré svíce 2 kusy, sv. Vánoce také 2 kusy, každý po dvou librách. – 2. Podle urbáře odevzdávají za pronájem 28 lavic ve dvou termínech, G 2 kopy 9 k. 2 h., M 2 kopy 9 k. 2 h. – 3. Ševcovští pacholci podle tovaryšského řádu odevzdávají ročně v termínu J 1 svíci o váze ½ libry.
- 10v Krejčí:** Podle privilegií odevzdávají klášternímu kostelu za rekognici ve třech termínech, na svátek sv. Velikonoc staré svíce 2 kusy, na sv. Václava 2 kusy, sv. Vánoce 2 kusy, každá svíce o dvou librách. Krejčovští tovaryši podle jejich řádu, kterého se jim dostalo r. 1677, odevzdávají ročně v termínu J 1 svíci o váze ½ libry.
- 11r Kováři a zámečníci:** Podle privilegií odevzdává každý mistr, tedy tolik, kolik jich bylo v roce uznáno, v jednom termínu, tedy G 5 k. Rovněž klášternímu kostelu ve dvou termínech, tedy G staré svíce 2 kusy, sv. Martina 2 kusy, každá svíce o dvou librách. Kovářští pacholci na základě dodržování svého řádu a článků, kterých se jim dostalo po úřední ratifikaci r. 1677, odvádějí ročně v termínu J 1 svíci o váze ½ libry.
- 11v Truhláři:** Podle privilegií dodávají ročně klášternímu kostelu na Zelený čtvrtek večer na Boží hrob staré svíce 2 kusy, každá po 1 libře. Nový mistr odevzdá pokaždé do kanceláře 2 libry vosku. Rovněž za pracovní rok v penězích 3 kopy m.
- 12r Kožešník:** Podle jejich mistrovského listu odevzdávají ročně jednu dobře zpracovanou kunu. Klášternímu kostelu na Zelený čtvrtek večer na Boží hrob 2 staré svíce po 1 libře. Rovněž za pracovní rok 3 toлары slezské.
- 12v Hrnčíři:** 1. Podle privilegií odevzdává každý mistr podle kalkulace v termínu J 10 kusů nádob. Rovněž klášternímu kostelu na svátek sv. apoštolů Šimona a Judy 2 voskové svíce, každá o váze 1 ½ libry. Každý nový mistr odevzdá do úřadu 2 libry vosku. – 2. Za využívání hliniště odevzdá jeden každý mistr podle kalkulace v J 52 kusů nádob. – 3. Roku 1677 v den po Květné neděli obdrželi hrnčířští tovaryši své články k připomínkování se stanoviskem a povolením Jeho Vele důstojnosti a Milosti titul. pana opata Thomase. Podle potvrzení z kanceláře odevzdávají ročně J 1 svíci o váze ½ libry.
- 13r Pekař jemného pečiva:** Podle kuchyňského privilegia odvádí ve 2 termínech, tedy na sv. Velikonoce dobrý čistý vosk 6 liber, sv. Vánoce také 6 liber.
- 13v Umělci a drobní řemeslníci:** Podle hlavní listiny odevzdávají ti, kteří u městských starších, tak jako u pekařského cechu, dodržují konvence a nevyžadují ochranu dědičné vrchnosti, ročně určité množství vosku, to je každý řemeslník 1 libru.
- 14r Lékárník:** Podle privilegia odevzdává milostivému pánu cukrářský novoroční dárek.
- 14v Lazebník:** Podle privilegia a zakoupení svých lázní, stojících na katastru kláštera, a podle urbáře platí od pradáva G 2 kopy, M 2 kopy: šacunk L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.

15r Barvíř na černo: Podle jeho privilegia a podle urbáře platí ve dvou termínech G 1 kopu, M 1 kopu.

15v Mlynáři: 1. Podle privilegií odvádějí klášternímu kostelu v termínu na sv. Havla staré svíce 6 kusů, každá z 1 libry vosku. – 2. Z jejich trvale držných mlýnů odvádějí ve dvou termínech, tedy G a sv. Havla určený poplatek. Každý rok v pondělí po G je jim nově pronajímán a ponecháván mlýn spolu s výkrmem prasat. – 3. Místo vykrmeného prasete odevzdávají za každé prase 3 kopy. – 4. Toho času platí mlynáři poplatek, jak je uvedeno následně.

16r Mlynářské poplatky odváděné r. 1676 ve dvou termínech, první na sv. Havla, druhý na sv. Jiří.

Mlým	Mlýnské složení	Poplatek	Výkrmné
NB. Mlynář horního města patří městu Broumov			
Mlynář středního města	3	115 kop	18 kop
Mlynář dolního města	3	128 kop	18 kop
Šonovský horní mlynář	1	22 kop	6 kop
Šonovský dolní mlynář	1	22 kop	-
Otovický dolní mlynář	1	25 kop	6 kop
Otovický Crockerský	2	46 kop	12 kop
Božanovský horní	1	22 kop	6 kop
Božanovský dolní	1	24 kop	6 kop
Martínkovický horní	1	38 kop	6 kop
Martínkovický prostřední	1	24 kop	-
Mlým Na Písku	3	66 kop	12 kop
Křinický horní	1	24 kop	-
Křinický dolní	1	50 kop	6 kop
Jetřichovský	1	46 kop	6 kop
Mezisoučet	21	652 kop	102 kop

16v Mlým	Mlýnské složení	Poplatek	Výkrmné
Dřevěný mlýn	2	66 kop	6 kop
Verněřovický	1	30 kop	6 kop
Meziměstský	2	73 kop	6 kop
Ruprechtický	1	30 kop	6 kop
Heřmánkovický	1	43 kop	6 kop
Mezisoučet	7	242 kop	30 kop
Celkem	28	894 kop	132 kop

Přitom drží otovický Crocker 1 pilu, meziměstský 1, heřmánkovický 1 (celkem 3 pily).

17r Měšťané na předměstí: Ze svých dědičných stavení, která mají na klášterním katastru nad a pod městskou bránou a nad mlýnským náhonem platí podle úřednického přípisu

ve dvou termínech stejný poplatek, tedy G 17 k. 3 h., M 17 k. 3 h.: Wentzel Werner, mydlář, dědic Martina Rotenberga a Christian Hofman. Lazebník platí jak uvedeno výše. – R. 1676 nechala vrchnost vystavět stavení pod velkou lípou. George Lorenz, Valtin Herden, švec, Casper Scholtze, švec. – NB: Rovněž Balzer Schrambe ze zahrady M 5 k. 2 h. Městská rada za rybí sádky M, jak uvedeno výše. Soukenická valchovna nad mostem platí, jak uvedeno výše. NB: Toto stavení platí za přívod vody potrubím přes cestu a mlýnský náhon do zahrady.

17v Stavení ležící pod zahradou panského dvora nad mlýnským náhonem platí také G a M pokaždé 17 k. 3 h.: 2. George Nitsch, cihlář, 1. George Khalert, 3. Casper Tschauder, 4. Casper Lahmer, 5. Dorothea Klembt r. 1677 vystavěla, kde předtím stávala malá lázeň.

18r Měšťané, kteří mají zahrady, louky a role v katastru Velké Vsi odvádějí svou povinnost zvlášť do úřadu: - §1. Dědic po Casperu Klembtovi za jeden kus role patřící ke statku č. 5, šacunk: L 20 k. 3 h., N 20 k. 3 h. - §2. Baltzer Hausdorf za roli náležející ke statku č. 6, šacunk: L 20 k. 3 h., N 20 k. 3 h. - §3. Casper Plagkwiz za roli a stodolu ležící nad velkoveskou ulicí patřící ke statku č. 6, šacunk: L 20 k. 3 h., N 20 k. 3 h. - §4. David Waltzer za roli a louku ležící pod horní ulicí a patřící ke statku č. 6 a 7, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. NB: Z ostatních přilehlých rolí, zahrady a stavení byl stanoven poplatek příslušnými místy ve vsi.

18v §5. Casper Plagkwitz za roli a stodolu ležící nad střední ulicí a patřící ke statku č. 7, šacunk: L 10 k., N 10 k. - §6. Hanss Franke ze dvou kusů rolí pod střední ulicí náležejících ke statku č. 7 a 8, šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h. - §7. Wentzl Wladik z kusu role náležející k č. 8, šacunk: L 25 k., N 25 k. - §8. Jonas Hentschel ze zahrady v č. 8 a role patřící ke statku č. 9 a 11, šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h. - §9. Heinrich Fabriz z role a stodoly na tzv. Pahýlu (Stumpfgrund) náležející ke statku č. 8, 9 a 10, šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h.

19r §10. Hanss Scholtze ze dvou kusů rolí patřících ke statku č. 11, šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h. - §11. Dědic po Casperu Klembtovi z jednoho kusu role ležícího na statku č. 10, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. - §12. Heinrich Fabriz ze zahrady a role při vodním toku u mostu, ležících nad dolní ulicí a patřících ke statku č. 11, šacunk: L 30 k., N 30 k. - §13. Casper Tölg, sládek, z jednoho kusu role u mostu pod dolní ulicí na rohu, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. - §14. Dědic po Davidu Hofmanovi (Nikel Schlegel) z jednoho kusu role ležící ve spodní části dolní ulice, šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.

19v §15. Georg Khalert, mlynář, z jednoho kusu role ležící pod dolní ulicí, šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h. - §16. Hans Georg Hesselius z jednoho kusu louky na rohu ulice a nivy, ležící pod Meyen, šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h. - §17. Dědic Caspera Gotschena z dalších kusů luk, které také leží pod Meyen, šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h. - §18. Nickel Schlegl z louky ležící na statku č. 12, šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h. - §19. Pan Heinrich Johnin z role a stodoly ležících ve statku č. 13, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.

20r §20. David Hofman, řezník, z jednoho kusu role a louky ve statku č. 13, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. - §21. Lorenz Jancke z jednoho kusu role vedle církevního pozemku u pěšiny patřící ke statku č. 13, šacunk: L 20 k., N 20 k. - §22. Baltzer Hesselius z jednoho kusu louky ve statku č. 14, šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h. - §23. Hans Hartman z jednoho kusu louky ve statku č. 14, šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h. - §24. Dědic Caspera Gotscheho z jednoho kusu louky patřící k Meyen pod značkou , ležící na statku č. 12, šacunk: L 53 k. 2 h., N 53 k. 2 h.

20v §25. Michel Khalert z jednoho kusu role na svém statku č. 11 ležící vedle pastviny, šacunk:

L 31 k. 4 h., N 31 k. 4 h. - §26. Dědic Caspera Gotscheho a Clem. Khalert ze dvou kusů role ležících v Meyen a k němu patřících, šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h. - §27. Vdova po Casperu Gotschem ze Zimckých rolí ležících vedle Meyen, šacunk: L 10 k., N 10 k. - §28. Dědic po Hanssi Trautmanovi z rolí vedle Zimckých, šacunk: L 10 k., N 10 k. - §29. Hanss Schneider z jednoho kusu luk pod Meyen, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.

21r §30. Casper Plagkwiz z jednoho kusu louky ležící pod Meyen, šacunk: L 9 k. 4 h., N 9 k. 4 h. - §31. Georg Thoms z rolí ležících na statku č. 8, šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. - §32. Dědic po soukeníku Davidu Hofmanovi, Gergl Hofman, soukeník, z jednoho kusu role na Dolním Písku ležící na statku č. 12 u silnice, šacunk: L 20 k., N 20 k. - §33. Michel Khalert v č. 20 za Brandiss, ležící po zn. vedle Popela, šacunk: L 25 k., N 25 k. - §34. Dědic po Hanssi Trautmanovi za jeden kus louky ležící ve statku č. 13, šacunk: L 15 k., N 15 k.

21v Měšťané na Dolním Písku ze svých kusů rolí za svými staveními v katastru Velké Vsi odvádějí každý v termínu G: Nickel Bartolt 2 k. 2 h., Hanss Schubert 2 k., Daniel Schubert 5 k. 5 h., Fridrich Metzner 8 k. 1 h., Casper Riediger 7 k., Adam Schadl 8 k., Casper Schimman (manželka) 4 k.

*Pohledová mapa
BROUMOV*

23r Velká Ves (Grossdorf)

Preliminář

Tato ves povstala za dávných dob spolu se zámekem a městem Broumovem jako dědičná ves Svatého Řádu, ležící vedle města nad řekou. Na východě hraničí se vsí Rožmitál (Rosenthal), na západě s městem, na jihu s Otovicemi (Ottendorf) a na severu se přimyká k svídnické silnici a Heřmánkovicím (Hermsdorf). - 2. V této vsi má klášter panský dvůr, jako takový je zaznamenán v tabele a poté popsán pod značkou + a . - 3. Nivami této vsi neprotéká žádný potok, nýbrž před některými dvory se nacházejí malé bažiny z dešťové vody udržované pro případ požáru, kdy jsou pak využity. - 4. Živobytím jejích obyvatel je vedle pouhého polního hospodaření také příprava pozemků z lesů a hájů pro měšťany. - 5. Má šolcovnu či soudcovský statek s právem výčepu piva a s robotní tabelou č. 1. - 6. Svobodná usedlost, která je uvedena pouze v robotní tabele č. 6.

23v 7. Bez těchto svobod je robotujících sedláků 22, chalupníci 3, mezi nimi obecní stavení; obyvatelé tohoto stavení se často mění, brzy odcházejí do té či oné vsi. - 8. Také mnoho měšťanů získalo koupí od statků do dědičného držení pole, louky a zahrady u města. Protože patří do tohoto katastru, mají vůči vrchnosti povinnosti, statky mají na ně vždy předkupní právo. Jako takový byly vyjmuty ze starých pozemkových knih, jak bylo krátce před tím vylíčeno, viz výše. - 9. Tato ves patří k broumovské městské farnosti, desátek odevzdává klášteru, městský p. farář nemá přiznán žádný církevní pozemek, nýbrž jen odměny za církevní úkony a další milodary od lidí.

24r Značka +. Tzv. panský dvůr ve Velké Vsi. Tento panský dvůr byl před lety selským statkem a byl obhospodařován před 100 lety příbuzenstvem Caspera Bűrckeho. Po úmrtí Caspera Bűrckeho, který se, přesto že byl nevolníkem, vychloubal šlechtickým titulem, což popíral zesnulý pan opat Wolfgang, koupil tento statek pan Johann Benno, zesnulý opat, od bűrckenských dědiců, jichž bylo velmi mnoho, v r. 1625 pro klášter za sumu 4 000 říšských tolarů.

Staveníště zn. . Zde stál před lety také jeden selský statek a byl r. 1640 panem

Johannem Bennonem, zesnulým opatem, odkoupen od Benesche Hörna za 730 kop m. Stavení bylo odstraněno a polnosti připadly shora zmíněnému panskému dvoru. *Poznámka: 1. Tento vykoupěný panský dvůr hraničí shora s Heřmánkovicemi (Hermsdorf).*

24v Mezi tím leží silnice zvaná svídnická, dole ale přiléhá k šolcovně. 2. Na tomto tak zvaném velkodvorském panském dvoře se osévá 80 až 90 korců, je chováno na 40 kusů hovězího dobytka. Chov koní byl ukončen před léty a polní hospodářství obstarávají poddaní, jakož i vše, co je potřeba. - 3. Drží se jeden šafář a šafářka se třemi děvečkami k ošetřování dobytka. Užitek z jedné krávy činí 3 říšské tolary, což je neobvyklé. - 4. V tomto panském dvoře se nachází několik malých rybníků, mezi kterými se ten největší nazývá Městský rybník, kterého se město při skutečněné transakci vzdalo. Viz výše na příslušném místě.

25r Č. 1. Šolcovna. Roku 1659 odkoupil šolc Mathes Khalert od Hanse Bürckeho za 1 500 kop. Za tuto šolcovnu se při prodeji platí dědická daň (laudemium), to je 10 ze 100 a žádné jiné další poplatky. Kromě výčepu piva a roboty nemá žádné jiné svobody. Má jednu řádnou dobře spravovanou úřední místnost, v níž se uchovávají knihy a listiny, nejstarší kniha na pergameni počíná r. 1536. Roční povinnost: šolcovský poplatek v době konání výročního soudu (Dreiding) 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 4 kopy, Tk 1 korec 1 větel 2 měřičky, Th 1 korec 1 větel 2 měřičky; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h., Sl 26 k. 4 h.; St 16 k. 3 h.

Značka ✱. Stavení stojící na dědičném statku. NB: Hans Bürcke, šolc, vystavěl stavení jako svůj výměnek. Když zemřel, stavení připadlo statku.

25v 2. Michael Erbe. R. 1636 odkoupil od poručníka osiřelých Christofových dědiců spolu se starými nedoplatky za 400 kop. Statek je plně využíván dle svých možností. Povinnost: Z: G 17 k. 5 h., J 9 k. 2 h., M 35 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, Tk 2 větele 1 R., Th 2 větele 1 R.; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., H 2 kusy, Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Má vystavěnou světnici pro domácí obyvatele.*

26r 3. Caspar Thör. R. 1648 odkoupil od své matky a sourozenců se starým nedoplatkem za 670 kop. Povinnost: Z: G 20 k. 2 h., J 10 k. 4 h., M 35 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, Tk 2 větele 2 R., Th 2 větele 2 R.; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., H 2 kusy, Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Z tohoto statku není nic prodáno, využívá se zcela dle svých možností.*

26v 4. Jacob Schrambe. R. 1655 odkoupil od své matky a sourozenců po mnoha odkladech za 750 kop. *Poznámka: Statek je zcela využíván. Povinnost: Z: Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy, Tk 2 větele 2 R., Th 2 větele 2 R.; šacunk: L 2 kopy 3 k. 2 h., N 2 kopy 3 k. 2 h.; St 16 k. 3 h. Značka △. Stavení na dědičném statku. Poznámka 2.: toto dědictví odvádělo poplatky podle starých urbářů městské radě. Od nynížka ani tam, ani klášteru: Proč! Poznámka 3.: Protože neexistuje způsob jak neplatiče donutit, staré neuhrazené poplatky se nevymáhají, zůstávají tedy nezaplaceny, ale poplatek za dovoz vína činí 35 k. Viz v dubnu.*

27r 5. Valtin Tölgk. R. 1670 odkoupil od vdovy a poručníka sirot po Hansi Khalertovi s odkladem a výjimkou za 500 kop. Má 2 obytné světnice. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 větele 2 R., Th 2 větele 2 R.; šacunk: L 2 kopy, N 2 kopy, Sl 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h. *Poznámka: Hospodář nevyužívá statek plně v jeho možnostech, nad nivou u městského vodního toku leží církevní pozemky, které drží měšťané a odvádějí za každou církev 18 k. Naproti tomu církev platí statku za výpomoc G 7 k. a M 7 k. Rovněž dědic po Casperu Klembtovi za 1 kus role o výměře 9 větelů odvádí do úřadu šacovné, jak uvedeno výše mezi měšťanskými povinnostmi §1.*

- 27v** 6. Svobodný statek. R. 1674 odkoupil dědic po Michelovi od Gerga Scholtzeho, spolu s tzv. Wernerem, za 800 kop. Od pradávna je osvobozen od roboty bez úřední listiny, při prodeji odvádí dědickou daň. Povinnost: Z v době konání výročního soudu 1 kopa 10 k., poplatek za dovoz vína 3 kopy, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k.; St 16 k. 3 h. *Poznámka: Má obyvatelnou světnici. Nevyužívá statek zcela, neboť nad nivou proti městskému vodnímu toku nad ulicí má roli Baltzer Hausdorf (§2), Casper Plagkwiz a pod ulicí David Walper, měšťané (§4). Své povinnosti odvádějí zvlášť do úřadu. Viz výše na příslušném místě mezi měšťany. NB: Werner: to je název svobodných rolí.*
- 28r** 7. Thobis Scholtze. R. 1652 odkoupil od dědice po Michelu Scholtzem za 700 kop. Má 2 obytné světnice. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 věrtele, FH 3 kusy, Tk 2 věrtele 2 R., Th 2 věrtele 2 R.; šacunk: L 2 kopy 6 k. 4 h., N 2 kopy 6 k. 4 h., Sl 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 15 k. 1 ½ h. Statek nevyužívá zcela, neboť měšťané mají proti městskému vodnímu toku louky a pole, jako David Walper, Hans Francke, Casper Plagkwiz nad prostřední ulicí; plní své povinnosti zvlášť, viz výše §5 a 6 a níže pod zn. ➤.
- 28v** 8. Christoph Scholtze. R. 1674 odkoupil od svého otce Thob. Scholtzeho za 687 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Statek od pradávna platí na sv. Jana za 1 pusté místo neznámo kde ležící. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., za pusté místo J 13 k. 2 h., M 30 k. 4 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 věrtele, H 3 kusy, Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R.; šacunk: L 2 kopy 46 k. 4 h., N 2 kopy 46 k. 4 h., L 26 k. ½ h., E 9 kusů; St 16 k. 2 h. *Poznámka: Statek není zcela využíván: měšťané drží dědičně různé role, jako Hans Francke ½ korce, Wentzel Wladik 6 věrtelů, Jonas Henschel 6 věrtelů, Gerge Thomas, rovněž Heinrich Fabriz za část patřící tzv. Pahýlu (Stumpf), odevzdávají všichni své povinnosti zvlášť úřadu. Viz shora §6, 7, 8 a §31. Rovněž §9.*
- 29r** 9. Mathes Volcke. R. 1669 odkoupil od svého otce Balzera Volckeho za 470 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. NB: Tento statek od pradávna platí poplatek na sv. Jana za pusté místo, o němž se neví, kde leží. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., z pustého místa J 19 k. 1 h., M 25 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus, Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R.; šacunk: L 1 kopa 40 k., N 1 kopa 40 k., Sl 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h. *Poznámka: Také tento statek není plně využíván, neboť Heinrich Fabriz má další část tzv. Pahýlu (Stumpf) nad nivou proti vodě; viz shora §9.*
- 29v** 10. Mathes Hausdorf. R. 1661 odkoupil od svého tchána Benesche Michela s výjimkou za 685 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k. 4 ½ h. *Poznámka: Někteří měšťané dědičně odkoupili role a louky patřící do tohoto statku, jako Heinrich Fabriz, Gerge Khalert, mlynář; dědicové Caspera Klembta drží část; platí svou povinnost, něco statku za výpomoc, něco zvlášť viz shora §9, 15 a 11.*
- 30r** 11. Michel Khalert. R. 1637 odkoupil od svých sourozenců kromě starých nedoplateků za 200 kop. Zn. ↷. Stavení na statku v zahradě. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 40 k., N 1 kopa 40 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k. 4 ½ h. *Poznámka: Na tomto statku jsou církevní louky, z nichž 1 část využívá zvoník, další varhaník. Rovněž špitální louku sami využívají. Rovněž za roli a zahradu, patřící dědičně měšťanům, viz výše, odvádějí částečně statku za výpomoc, šacunk ale úřadu, jak uvedeno v §8, 10, 12 a 25.*
- 30v** Značka ↷. Tzv. Popel. Vedle pastviny jsou rozloženy části rolí a luk až k rožmitálské hranici od pradávna zvané Popel. R. 1676 odkoupil Lorenz Jancke, měšťan a městský zkrášlovač,

tyto role od poručníka dědiců a správce jmění vdovy po zesnulém Casperu Gotschem za 850 kop. Povinnost: Z: sousedovi ze statku č. 12 na výpomoc a vrchnosti odevzdává Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa 20 k., N 1 kopa 20 k. *Poznámka: K těmto rolím nepatří žádné stavení jen stodola stojící na průhonu.*

- 31r** Značka . Tzv. Brandis. Vedle Popela až k rožmitálské hranici, kde dosahují až k silnici, leží role zvané Brandis. Nepatří k žádnému dědičnému statku. R. 1659 odkoupil Michel Khalert Dolní tyto role od svého bratra, nynějšího šolce, spolu se statkem č. 20 (dále ve Velké Vsi). Povinnost: Z: G 12 k., J 12 k., M 12 k.; šacunk: do úřadu spolu s měšťany, viz výše §33.
- 31v** Značka . Tzv. Mayen. R. 1675 byly tyto role, ležící při silnici z města a dosahující rohu dolní ulice, předány Casperem Gotschem svému jedinému dědici Casperu Carlovi z matčiny strany a připsány spolu s kusem louky nad nivou, jak uvedeno výše, za 1 000 kop. Povinnost: Z: sousedovi v č. 12 na výpomoc, vrchnosti odvádí Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: viz výše u měšťanů v §24, 26. Při prodeji smluvní cena. *Poznámka: Tyto role nepatří do žádného statku, ani na nich nestálo žádné obydlí. Do těchto Mayen náleží kus role, kterou dodnes vlastní George Khalert, který za rozlohu 1 korce odvádí společné šacovné: viz výše §26. Všechny louky a role nad nivou, tak rozlehlé jako Mayen, nepatří k žádnému dědičnému statku: drží je měšťané, jak popsáno výše v §13, 14, 15, 16, 17, 29, 30. Více než před 100 lety se tyto role nazývaly Mayer a ne Mayen, což lze dohledat ve starých úředních knihách.*
- 32r** 12. Baltzer Scholtze. R. 1643 odkoupil tento statek od Martina Straubeho, měšťana a sedláře ve městě, za 550 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 30 k. 4 h., J 16 k., M 61 k., Fg 5 k. 2 h., Th 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 korec; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., Sl 35 k., E 12 kusů; St 12 k. 4 ½ h. *Poznámka: K tomuto statku patří role a louky nad nivou těch měšťanů, kteří odvádějí dědičnou povinnost, jak uvedeno výše v §32, 18, 24 a výpomocný poplatek statku. - 1. Od svého souseda č. 13 za vodu a cestu žádá šacovné pokaždé 24 k., Fh 1 věrtel, T 1 věrtel. - 2. Za Popel pod zn. G 6 k., J 6 k., M 5 ½ k. - 3. Od souseda vedle Mayen G 8 k., M 8 k. - 4. Z Mayen G 2 k. 4 h., M 2 k. 4 h.*
- 32v** 13. Mathes Khalert. R. 1663 vyměnil s Nickelem Walzelem a dal mu ke svému statku nahoře v č. 5 ještě 175 kop. Má 2 obyvatelné světnice. Povinnost: Z: G 19 k. 2 h., J 10 k., N 35 k. 3 h., Fg 6 k., Fh 1 korec 2 věrtele, H 3 kusy, Tk 2 věrtele 1 R., Th 2 věrtele 1 R.; šacunk: L 1 kopa 40 k., N 1 kopa 40 k., Sl 23 k. 2 h., E 8 kusů; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Nevyužívá statek zcela; měšťané drží nad nivou louky a role, svou povinnost odevzdávají úřadu, jak uvedeno výše v §19, 20, 21 a 34.*
- 33r** 14. Michel Teüber. R. 1649 odkoupil od svého otce, také Michla Teübera, kromě mnoha starých nedoplateků za 520 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 13 k. 3 h., J 7 k., M 27 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 16 k. 3 h. *Poznámka: Do tohoto statku náleží louky a role, které se rozkládají proti vodě a až k pěšině nad nivou a které drží měšťané. Šacunk odvádějí, jak uvedeno výše v §22, 23. Rovněž se u něho rozkládají církevní a špitální pozemky, které využívají církevní otcové a správci špitálu; církev platí poplatky.*
- 33v** 15. George Tölgk. R. 1651 odkoupil od vdovy a poručníka sirot po Hansi Tölgovi vedle starých nedoplateků za 787 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k. 1 h., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 věrtele, H 3 kusy, Tk 3 věrtele, Th 3 věrtele; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h.; St 16 k. 3 h. *Poznámka: Tento hospodář využívá plně svůj majetek nad nivou až k pěšině a městskému území. Neodvádí od pradávná žádné Sl a E: proč!*

- 34r** 16. Michel Tölgk. R. 1675 odkoupil od Valtina Tölga za 750 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 46 k. 4 h., N 1 kopa 46 k. 4 h., Sl 23 k. 2 h., E 8 kusů; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Využívá i majetek nad nivou až k území města a k řece.*
- 34v** 17. Michel Tölg. R. 1649 Odkoupil od svého otce, také Michla Tölga za 1 025 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 28 k. 1 h., J 14 k. 4 h., M 56 k., Fg 10 k. 4 h., Fh 2 korce, H 4 kusy, Tk 1 korec, Th 1 korec; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h., Sl 35 k., E 12 kusů; St 17 k. 3 h. *Poznámka: Tento statek je využíván zcela i nad nivou až k řece, k místu, kde se do ní vlévá Křinický potok (Crines), to je potok přitékající od Křinic.*
- 35r** 18. Casper Meissner. R. 1665 odkoupil od svého švagra Michla Töglga za 700 kop. Má 1 obyvatelnou světnici. Povinnost statku: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fg 5 k. 2 h., Th 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 23 k. 2 h., E 8 kusů; St 14 k. 1 ½ h. *Poznámka: Z tohoto statku byl odprodán kus louky nad nivou, který má nyní dědičně Heinrich John. Statku odvádí ročně na výpomoc 24 k.*
- 35v** 19. Melcher Teüber. R. 1677 odkoupil od sourozenců za 500 kop. Povinnost statku: Z: G 1 k. 4 h., J 7 k. 4 h., M 29 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 40 k., N 1 kopa 40 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k. *Poznámka: Tento statek a statek následujícího souseda měly před časem náležet jednomu hospodáři, proto v horním pažitě nad nivou náleží ještě kus louky sousedovi, protože témuž jako výměnek kdysi připadl; ostatně využívá ho až k vodě.*
- 36r** 20. Michel Khalert. R. 1659 odkoupil od svého bratra Mathese Khalerta, současného šolce ve vsi, za 1 100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost statku: Z: G 14 k. 4 h., J 7 k. 4 h., M 29 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k. *Poznámka, že ve shora uvedené kupní částce je zahrnut i kus role, zvaný Brandis, viz výše pod značkou △. Ostatně statek je až přes nivu k vodě zcela využíván. Na shora uvedeném sousedově pozemku na horní mezi nad nivou náleží část louky k tomuto statku.*
- 36v** 21. George Hausdorf. R. 1634 odkoupil od své nevlastní matky i se starými nedoplatky za 400 kop. Povinnost: Z: G 21 k. 4 h., J 11 k. 2 h., M 31 k. 5 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 věrtele, H 3 kusy, Tk 2 věrtele 2 R., Th 2 věrtele 2 R.; šacunk: L 2 kopy, N 2 kopy, Sl 23 k. 2 h., E 8 kusů; St 16 k. 3 h. *Poznámka: Statek je zcela využíván až k vodě.*
- 37r** 22. Martin Khalert. R. 1644 odkoupil od své matky a sourozenců i s výměnkem a obligací za 1 500 kop. Značka . Stavení na statku v zahradě. Povinnost statku: Z: G 32 k. 4 h., J 17 k., M 65 k. 1 h., Fg 10 k. 4 h., Fh 2 korce, H 4 kusy, Tk 1 korec, Th 1 korec; šacunk: L 2 kopy 56 k. 3 h., N 2 kopy 56 k. 3 h., Sl 35 k., E 12 kusů; St 21 k. 3 h. *Poznámka: Statek je plně využíván jak ve svých hranicích, tak také nad nivou až k vodě. Na tomto statku spočívá obligace ve výši 100 kop úročního poplatku městského farního kostela, kapitál neskládá, proto fundátor pro sebe a svou rodinu využívá samostatné pohřební místo u velkého dubu a pevně ho drží. R. 1676 jej nechali renovovat.*
- 37v** 23. Hans Teüber. R. 1636 odkoupil od poručníka Hanse Scholtzeho i starými nedoplatky za 216 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R.; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 23 k. 2 h., E 8 kusů; St 13 k.

3 h. *Poznámka: Využívá statek plně v jeho hranicích až nad nivou, ale dodnes jsou hospodářská i obytná stavení ve špatném stavu.*

38r 24. Caspar Hausdorf. R. 1643 odkoupil od svých sourozenců za 250 kop. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus, Tk 1 větel, Th 1 větel; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., Sl 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 9 k. *Poznámka: Nad nivou pokračuje tento statek jen k pěšině. Co leží nad ní až k vodě, patří krčmáři z krčmy Na písku. Tento statek se přimyká k Velké Vsi (Crossdorf) a rolemi a nivou hraničí s Otovicemi (Ottendorf).*

38v Měšťané, kteří mají role a zahrady v tomto katastru, odvádějí své povinnosti soudu:

Nickel Schlegl: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k. – 2. Nickel Schlegel viz výše §18: Z: G 12 k., J 12 k., M 12 k.

39r 3. Hanss Trautman viz výše §28: Z: G 15 k., M 15 k. – Značka . Davidt Walper ze stavení a zahrady viz výše §4: Z: J 5 k. 2 h.; šacunk: L 50 k., N 50 k. *Poznámka: Stavení stojí při horní ulici, dlouhá léta je využíval p. Pratorius, bývalý zdejší úředník, a jež po něm zdědil jeho švagr.*

39v Chalupníci ve Velké Vsi (Crossdorf):

A. Mathes Fridrich. R. 1660 bylo stavení postaveno, při čemž zde před tím žádné jiné nestálo. St 3 k. – B. Obecní stavení čili pastouška. Chalupa byla vystavěna obcí Velká Ves a je určena pro nemocné a nakažené lidi. K udržování průhonu odvádějí obyvatelé, kteří se zde zdržují, poplatek obci. Stejný poplatek odevzdávají držitelé kousku dobytčí role, který převzali se souhlasem úřadu. *Poznámka: Stodola na rohu ulice vedle pastoušky náleží dědičně několika měšťanům, kteří mají své role nedaleko odtud.*

40r C. Michel Göntzel. R. 1670 zdědil po svém otci Mazu Gönzlovi a je mu připsána za 30 kop; St 3 k.

40v Repertorium o vsi Velká Ves (Crossdorf):

Sedláci pod číslem: Šolcovna 1, Michel Erbe 2, Casper Thör 3, Jacob Schrambe 4, Valtin Tölgk 5, svobodný sedlák 6, Thobis Scholtze 7, Christof Scholtze 8, Mathes Volcke 9, Mathes Haussdorf 10, Michel Khalert 11, Baltzer Scholtze 12, Mathes Khalert 13, Michel Teüber 14, George Tölgk 15, Michel Tölgk 16, Michel Tölgk 17, Casper Meisner 18, Melcher Teüber 19, Michel Khalert 20, Georg Haussdorf 21, Martin Khalert 22, Hanss Teüber 23, Casper Haussdorf 24.

41r Chalupníci pod písmenem: Mathes Fridrich A, obecní stavení (čili pastouška) B, Michel Göntzel C.

Annotata pod značkou: svídnická silnice S, městský rybník , panský dvůr , jeho staveniště , šolcova chalupa , chalupa ve statku č. 4 , chalupa jednoho měšťana , chalupa ve statku č. 11 , Mayen , Popel , Brandis , chalupa na statku č. 22 , horní městský mlýn , prostřední mlýn , dolní mlýn .

41v Souhrn ročních a stálých povinností Velké Vsi:

Z: G 5 kop 38 k. 4 h., J 3 kopy 34 k. 1 h., M 10 kop 18 k. 1 h., Fg 2 kopy 9 k. 2 h., Fh 28 korců, FH 56 kusů,

42r Tk 15 korců 1 věrtel, Th 15 korců 1 věrtel; šacunk: L 47 kop 25 k. 5 h., N 47 kop 25 k. 5 h., SI 11 ½ kusů a ½ věrtel nebo v penězích 5 kop 56 k. 5 ¼ h., E 2 kopy 22 kusů, to je za každé SI 12 E; St 5 zlatých 48 k. 4 ½ h.

Pohledová mapa
VELKÁ VES

43r Rožmitál (Rosenthal)

Preliminář

Ves Rožmitál připadla s městem dědičně prostřednictvím jednoho řádového řeholníka z rodu Panovických, jak uvedeno výše, svatému řádu a tedy k tehdejšímu probošství náležejícímu k Břevnovu. Lze ji dohledat v jednom starém rukopisném urbáři samotného kláštera. Leží na okraji města k východu mezi všemi Velká Ves a Šonov tak, že horní ves začíná v horském údolí zvaném Biberstein, jejíž horní lán hraničí s Janovičkami a šonovskými pozemky na severu, dolní ves je rozložena k jihu.

- 2. V nivě se nachází potok, je docela malý, pramení mimo hory a nepřináší panstvu žádný užitek z ryb. Na konci vsi u tak zvaného Schwarzbergu (Černý vrch) se díky přítoku a několika pramenům tok zvětšuje a nazývá se Černý potok. Protéká přes pozemky otovických sedláků, kterým je povoleno za určitý roční poplatek rybaření v úseku až po otovické nivy, kde se vlévá do řeky Stěnavy. - 3. Šolcovna v této vsi má svobodu výčepu piva a je osvobozena od roboty: viz tabele č. 7. - 4. Od roboty osvobozený statek platí od pradávna dědickou daň a poplatek za dovoz vína: viz v č. 6.

43v 5. Kromě toho se zde v této době nachází 20 usedlých, robotou povinných sedláků, 4 zahradníci a 22 chalupníků. Podruzi jsou rozliční a nestálí, hledají si ubytování hned v té, hned v jiné vsi. - 6. Stejně jako předešlá Velká Ves spadá tato ves do broumovské městské farnosti, desátek odvádí klášteru; pan farář nemá zde žádný církevní pozemek, dostává pouze poplatky jako odměnu za církevní úkony a milodary.

44r 1. Začátek tohoto popisu podle urbáře je v dolní vsi od hranice s Velkou Vsí. Hans Knittel. R. 1667 odkoupil tento statek od své matky a poručníka sirot za 500 kop. Povinnosti statku: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 2 kopy, N 2 kopy, SI 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 14 k. 3 h. Poznámka: Značka , v tabele stavení nad dvorem v zahradě.

44v 2. George Grunwaldt. R. 1671 odkoupil od Jacoba Grunwalda za 425 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtel, Th 2 věrtel; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h., SI 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k.

45r 3. Jacob Scholtze. R. 1655 odkoupil od Melchera Scholtzeho za 110 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtel, H 1 kus, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 11 k. 3 h.

45v 4. George Opitz. R. 1663 odkoupil od Jacoba Grunwalda za 150 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtel, H 1 kus, Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 11 k. 3 h., E 4 kusy; St 10 k.

46r 5. Mathes Knittel. R. 1675 odkoupil od svého otce Michla Knittela za 260 kop. Má jednu

obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R.; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 15 k. 3 h., E 5 kusů; St 9 k.

- 46v** 6. Svobodný statek. R. 1669 odkoupil Valtin Bürck od svého otce, také Valtina Bürcka spolu s pustým místem za 500 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Na dreiding odvádí 48 k., poplatek za dovoz vína 3 kopy, Fg 10 k. 4 h., Fh 2 korce, H 4 kusy, rovněž z horního lánu H 4 kusy, ze svobodného statku Tk 1 korec, Th 1 korec; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k.; St 19 k. 3 h. *Poznámka: Svobodný statek platí při prodeji dědickou daň, má horní lán nebo pusté místo v tabele pod značkou φ , osvobozen od roboty. R. 1641 obydlí vyhořelo, to samé se přihodilo podruhé r. 1659.*
- 47r** 7. Jacob Wöltz, šolc. R. 1650 odkoupil od svého otce Hanse Welze za 265 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost této šolcovny: šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 3 kopy, Tk 1 korec, Th 1 korec; šacunk: L 2 kopy, N 2 kopy; St 15 k. *Poznámka: Svoboda spočívá ve výčepu piva a v osvobození od roboty. Pole nedávají vysoké výnosy. V úřední místnosti se uchovávají, jak je zvykem, listiny a knihy; nejstarší je od nebokého opata Jacoba a začíná 1520.*
- 47v** 8. Michel Knittel. R. 1657 odkoupil od vdovy po Hansi Knittelovi etc. za 100 kop. Povinnost: Z: G J M šolcovi, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h.; St 9 k. *Poznámka: Tento statek platí šolcovi na Vánoce celkem 43 k.; neodvádí žádné pleckovné ani vejce.*
- 48r** 9. Hans Fochler. R. 1666 odkoupil od Nickela Dimbtera za 124 kop. Povinnost: Z: G J M šolcovi, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 8 k. 3 h. *Poznámka: Tato usedlost platí šolcovi na Vánoce celkem 22 k. 4 h.*
- 48v** 10. Michel Fochler. R. 1653 odkoupil spolu s následující vedlejší usedlostí od dědice po Valtinu Knittelovi za 248 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 10 k., E 3 kusy; St 13 k. *Poznámka: Následná příslušná vedlejší usedlost je bez stavení, robotu odvádí společně se statkem. R. 1641 obytné stavení vyhořelo.*
- 49r** Značka ω . Vedlejší usedlost. Kupuje se a prodává s předešlým číslem 10 a je povinna robotou. Nemá žádné stavení. Povinnost této usedlosti: Z: G 2 k. 4 h., J 5 k., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 2 R., Th 2 R.; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 5 k., E 2 kusy; St je připočítáno k předešlému statku. *Poznámka: Povinnosti tak jako u předchozího statku jsou vykonávány pro vrchnost beze zbytku.*
- 49v** 11. Baltzer Grabner. R. 1676 odkoupil od své matky a sourozenců za 340 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnosti: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 14 k. 3 h.
- 50r** 12. Thobis Scholtze. R. 1676 odkoupil od svého otce za 190 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Th 1 věrtel, Tk 1 věrtel; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 9 k., E 3 kusy; St 14 k. 3 h.
- 50v** 13. Michel Khalert. R. 1675 odkoupil od Mathese Opitze spolu s horním lánem či pustým

místem za 300 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R.; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 14 k. 3 h., E 5 kusů; St 14 k. 3 h. *Poznámka: Jak uvedeno výše, má tato usedlost horní lán čili pusté místo ležící na konci horní vsi. Povinnost pod značkou .*

51r 14. Hans Knittel. R. 1659 odkoupil od poručníka sirot po Valtinu Knittelovi za 300 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R.; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h., Sl 14 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k.

51v 15. Hans Winter. R. 1668 odkoupil od Baltzera Scholtzeho za 340 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 28 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 věrtel 1 ½ R., Th 1 věrtel 1 ½ R.; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, Sl 14 k., E 5 kusů; St 13 k.

52r 16. Christoph Scholtze. R. 1674 odkoupil od Georga Scholtzeho za 420 kop spolu s vedlejší usedlostí pod značkou . Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 10 k. 3 h., E 4 kusy; St 13 k. *Poznámka: Následující usedlost je bez stavení a je zahrnuta spolu s tímto statkem do roboty jako jeden subjekt.*

52v Značka . Vedlejší usedlost. Kupuje se a prodává s předešlým statkem č. 16; je bez stavení. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R.; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h.; Sl E St přiřazeno k obývané usedlosti. *Poznámka: Je zahrnuta spolu s horním statkem do roboty jako jeden subjekt, ale povinnosti jsou vždy řádně plněny.*

53r 17. Jacob Scholtze. R. 1662 odkoupil spolu s horním lánem pod značkou od svého otce Martina Scholtzeho za 168 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 R., Th 1 R.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 10 k. 3 h. *Poznámka: Tento statek odvádí odpradávná poplatek šolcovi. Má horní lán ležící na kopci pod značkou .*

53v 18. Hantz Frantze. R. 1671 vyměnil tento statek s Thob. Wernerem. Dal mu své stavení a 415 kop v penězích. Spolu s horním lánem pod značkou . Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel; šacunk: L 36 k. 4 h., N 36 k. 4 h., Sl 10 k. 3 h., E 3 kusy; St 14 k. 3 h. *Poznámka: Statku náleží 2 horní lány na kopci pod značkou . Z horních lánů platí M 17 k. 2 h.*

54r 19. George Grünwaldt, zahradník. R. 1657 odkoupil od svého otce Caspera Grünwalda za 100 kop. Povinnost: Z: G J M šolcovi, Fg 2 k. 3 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 R., Th 1 R.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 4 k. *Poznámka: Tuto usedlost má v držení zahradník, odvádí šolcovi na Vánoce poplatek celkem 14 k. 4 h.*

54v 20. Caspar Hannig, zahradník. R. 1654 odkoupil zahradu od Nickela Tolda za 165 kop. Povinnost: Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus, Tk 1 R., Th 1 R.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 4 k. *Poznámka: Tato usedlost je v držení zahradníka, odvádí šolcovi na Vánoce poplatek celkem 12 k.*

55r 21. Michel Göntzel. R. 1670 odkoupil od Georga Erbeho za 180 kop. Má jednu obyvatelnou

světnici. Povinnost: Fg 23 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h.; St 11 k. 3 h. *Poznámka: Tato usedlost platí také šolcovi na Vánoce 23 k. 4 h.*

55v 22. Nickel Grabner, zahradník. R. 1669 odkoupil zahradu od Christofa Böhmerta za 120 kop. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus, Tk ½ větele, Th ½ větele; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 5 k., E 2 kusy; St 4 k. *Poznámka: Tato usedlost je v držení jednoho zahradníka.*

56r 23. Thobis Werner. R. 1674 odkoupil od Thobise Walzela za 311 kop. Má dvě obytné světnice. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 1 větel 1 R., Th 1 větel 1 R.; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 13 k.

56v 24. Jacob Grabner. R. 1651 odkoupil od Georga Michela spolu s vedlejší usedlostí za 350 kop. Povinnost obývané usedlosti: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus, Tk 1 větel, Th 1 větel; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 16 k. *Poznámka: Následující usedlost je bez stavení, společně jsou povinováni robotou jako jeden subjekt se souhlasem vrchnosti z r. 1636. Povinnosti si každá plní samostatně.*

56r Značka . Vedlejší usedlost. Kupuje se a prodává s předchozím statkem č. 24 a robotují jako jeden subjekt, jak uvedeno výše. Povinnost sama o sobě: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus, Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; Sl E St jsou přiřazeny k obývané usedlosti.

57v 25. Christoph Scholtze. R. 1651 odkoupil od Jacoba Wälzela za 165 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy, Tk 2 větele, Th 2 větele; šacunk L 60 k., N 60 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 13 k.

57r 26. George Föchler, zahradník. R. 1658 vyměnil s Hansem Frantzem, dal mu stavení a v penězích 138 kop. *Poznámka: Tohoto zahradníka nazývají Schwarzmöller (Černý mlynář). Povinnost: z rolí a mlýna G 64 k. a z pozemku zvaného Černý kopec M 6 k. 4 h., z Černého potoka na dreiding 4 k.; šacunk: L 50 k., N 50 k.; St 4 k. *Poznámka: Před časem tu stál mlýn, při němž byly svobodné role bez roboty zvané Černý kopec. Mlýn byl zrušen, stojí dodnes pouze stavení bez povinnosti robotovat. R. 1576, před 100 lety, odkoupil toto místo Anthon Lichtman, kožeľuh a měšťan v Broumově, za 100 kop. Také poté měli toto místo v držení měšťané.**

58v Chalupníci v Rožmitálu (Rosenthal)

Písmeno A George Knittel. R. 1674 odkoupil toto stavení od vdovy po Martinu Knittelovi etc. za 41 kop. Platí St 3 k. – B. Valtin Knittel. R. 1658 odkoupil od svého otce Michla Scholtzeho za 60 kop.

Má přitom kousek role na kopci. St 3 k. –

58r C. Jacob Scholtze. R. 1660 odkoupil od Georga Scholtzeho za 35 kop. St 3 k. – D. Caspar Scholtze. R. 1672 odkoupil od Caspera Franzeho za 40 kop. St 3 k. –

59v E. Urban Scholtze. R. 1675 odkoupil od Maze Grözbacha za 39 kop. St 3 k. – F. Caspar Dimbter. R. 1670 odkoupil od vdovy po Jacobu Dimbterovi za 238 kop. St 3 k. –

59r G. Thobis Sagner. R. 1654 odkoupil od Balzera Scholtzeho za 27 kop. St 3 k. – H. Caspar Winter. R. 1664 vystavěl na předtím vypáleném a pustém místě. St 3 k. –

61r J. Michel Hartman. R. 1666 odkoupil od Melchera Franze za 40 kop. St 3 k. – K. Friedrich Zincke. R. 1667 odkoupil od vdovy po Adamu Schneiderovi za 26 kop. St 3 k. NB: Tento Adam Schneider byl r. 1667 za krádež oběšen na šibenici. –

61v L. Caspar Scholtze. R. 1672 odkoupil od Caspera Frantzeho za 40kop. St 3 k. – M. Heinrich Scholtz Frantze. R. 1669 odkoupil od Christofa Mayera, bývalého městského zvoníka, za 102 kopy. *Poznámka: Toto stavení stojí na horním průhonu pod značkou* . St 3 k. –

62r N. George Scholtze. R. 1666 odkoupil od Hansse Fochlera za 61 kop. St 3 k. – O. Fridrich Patzel. R. 1659 odkoupil od Jacoba Knittela za 61 kop. St 3 k. –

62v P. Casper Grabner. R. 1645 odkoupil od Georga Erbeho za 19 kop. St 3 k. – Q. Caspar Fochler. R. 1675 odkoupil od Valtina Fochlera za 30 kop. St 3 k. –

63r R. Baltzer Grünwald. R. 1668 odkoupil od vdovy po Davidu Schrollovi za 60 kop. *Poznámka: V tomto stavení byla před léty kovárna: Kvůli městskému řemeslnickému privilegiu zanikla. St 3 k. – S. Hanss Tölgner. R. 1664 odkoupil od svého otce Hansse Tölgnera za 37 kop. St 3 k. – T. Michel Scholtze. R. 1674 odkoupil od Thob. Wenera za 85 kop. Poznámka: Toto stavení stojí na dolním průhonu pod značkou* . St 3 k. – V. Casper Khöler. R. 1661 odkoupil od Balzera Khölera za 38 kop. St 3 k. –

63v W. Veith Treütler. R. 1660 odkoupil od Michla Scholtzeho za 31 kop. St 3 k. – X. Martin Reinisch. R. 1672 odkoupil od Adama Fochlera za 52 kop. St 3 k.

64r Repertorium o vsi Rožmitál (Rosenthal)

Sedláci pod č.: Hanss Knittel 1, George Grünwald 2, Jacob Scholtze 3, Georg Opitz 4, Mathes Knittel 5, svobodný sedlák 6, šolcovna 7, Michel Knittel 8, Hans Fochler 9, žena Michela Fochlera 10, Baltzer Grabner 11, Thobis Scholtze 12, Michel Khalert 13, Hanss Knittel Horní 14, Hans Winter 15, Christof Scholtze 16, Jacob Scholtze 17, Hanss Frantze 18, Michel Göntzel 21, Thobis Werner 23,

64v Jacob Grabner 24, Christof Scholtze 25; Zahradníci: George Grünwald 19, Casper Hannig 20, Nickel Grabner 22, George Fochler čili Schwarzmöller 26.

65r Chalupníci pod písmenem: George Knittel A, Valtin Scholtze B, Jacob Scholtze C, Casper Scholtze D, Urban Scholtze E, Casper Dimbter F, Thob. Sagner G, Casper Winter H, Michel Hartman J, Fridrich Zincke K, Casper Scholtze L, Heinrich Frantz M, George Scholtze N, Fridrich Pazelt O, Casper Grabner P, Casper Fochler Q, Baltzer Grünwald R, Hanss Tölgner S, Michel Scholtze T, Casper Khöler V, Veit Treitler W, Martin Reinisch X.

65v Annotata: Stavení ve statku č. 1 , horní lán ve statku č. 6 , vedlejší usedlost č. 10 , horní lán č. 13 , vedlejší usedlost č. 16 , horní lán ve statku č. 17 , horní lán č. 15 , vedlejší usedlost k č. 24 , horní průhon , dolní průhon , Černý kopec .

66r Souhrn rožmitálských ročních stálých povinností:

Z: G 3 kopy 50 k. 3 h., J 1 kopa 32 k. 4 h., M 5 kop 68 k. 2 h., Fg 1 kopa 34 k., Fh 19 korců 2 větele, FH 43 kusů, Tk 9 korců 2 větele, Th 9 korců 2 větele;

66v šacunk: L 19 kop 43 k. 2 h., N 19 kop 43 k. 2 h., Sl 6 ½ kusu (NB: nyní ale místo jednoho plecka odvádějí v peněžích 35 k., což činí 3 kopy 17 k. 3 h.), E (NB: ke každému plecku 12 vajec, tedy za 6 ½ plecka) 1 kopa 18 kusů; St 6 zlatých 4 k.

67r Šonov (Schönaue)

Preliminář

Tato ves byla zpočátku poddána klášteru a probošství Broumov. Rozkládá se vzhledem kměstu na východ. 2. Horní ves leží mezi vrchy v údolí, hraničí na jedné straně na Novorudsku s královskými lesy a Crainssdorfem (Krajanów, Polsko), na druhé straně proti městu s rožmitálskými pozemky. Dolní ves hraničí na jedné straně s novorudskými pozemky, na druhé straně s otovickými, na konci s panem Carlem von Kschischwiz na Tunzendorfu a hrabětem na Scharfecku. 3. Potok přitéká z hor, protéká nivou, v současnosti není velký. Panstvo nemá žádný užitek z ryb, ale p. farář využívá v dolní vsi vše, co se z malých rybek uloví. Velké deště od hor dopadající na role a louky činí v tomto čase velké škody, jak se stalo r. 1676. 4. Ve vsi jsou nyní jen 2 mlýny, každý s jedním mlýnským složením: jaké platí daně, viz výše. Před časem zde byly 4 velké mlýny: tabele se značkami. 5. Kamenný kostel zasvěcený slávě sv. Jana Evangelisty drží posvěcení v neděli po broumovském městském výročním trhu.

67r Pan farář sídlí ve svém r. 1674 nově zbudovaném farním dvoře, patří pod kolaturu broumovského kláštera. Má své nadání a desátky přiznány ve formě poplatků, k tomu odkoupený bývalý od roboty osvobozený statek vedle dalších odvodů faře, které plní sedláci podle přání, jak uvedeno v tabele pod značkou . V současné době je farářem Jeho Veledůstojnost pan páter Benno Scholtze O. S. Benedicti, řeholník broumovského kláštera. 6. Šolcovna čili rychtářský statek, který měl kdysi rozličné svobody, jako lovy a mlýny, které ale nyní odkoupil klášter pro sebe, má v současnosti jen svobodu výčepu piva, osvobození od roboty, kovárnu, svobodnou zahradu a svobodnou usedlost, která je zaregistrována se statkem v tabele č. 4. 7. Další od roboty osvobozený statek ve vsi platí odpradávná při prodeji také dědickou daň; viz níže č. 12. 8. V dolní vsi je krčma, jejíž majitel zemřel; z ní vyplývající povinnost viz pod písmenem Pp. 9. Za pozornost stojí, že šonovští sedláci neodvádějí žádný poplatek z lesa. 10. Toho času je robotou povinných sedláků 61, chalupníků 42. Podruzi se mění, nepočítají se.

68r 1. Začátek tohoto popisu je v dolní vsi oproti Otovicím. George Pohlen. R. 1642 odkoupil od Mat. Pohlenu v době války za 24 kop. Roční povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy, desátek panu faráři 0; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., Sl 16 k. 2 h., E 5 kusů; St 13 k. 3 h. Má jednu obyvatelnou světnici.

68v 2. Baltzer Khober. R. 1673 odkoupil od Georga Scholzeho za 353 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fh 2 věrtele 2 M., Th panu faráři; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., H 2 kusy, Sl 16 k. 2 h., E 5 kusů; St 13 k. 3 h.

69r 3. George Schön. R. 1663 odkoupil od své matky a poručníka sourozenců za 250 kop. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 28 k. 1 h., Fh 2 věrtele 2 M.; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., H 2 kusy, Sl 16 k. 2 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.

69v 4. Hans Jünger. R. 1674 odkoupil od svého otce také Hanse Jüngera za 350 kop. Povinnost:

- Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 14 k., E 5 kusů; St 10 k. 3 h.
- 70r** 5. Hanss Meisner. R. 1654 odkoupil od Melchera Nasse za 120 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 9 k. 2 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 70v** 6. Heinrich Schön. R. 1676 odkoupil od své švagrové za 230 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 14 k., E 5 kusů; St 10 k.
- 71r** 7. Mathes Erbe. R. 1659 odkoupil od svých sourozenců za 181 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 11 k. 4 h., E 5 kusů; St 10 k.
- 71v** 8. Andres Bürcke. R. 1663 odkoupil od svého otce Andrese Bürckeho za 200 kop. Povinnost: Z: G 18 k. 3 h., J 9 k. 4 h., M 37 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 21 k., E 5 kusů; St 13 k. 3 h.
- 72r** 9. Melcher Scholtze. R. 1662 odkoupil od Balzera Hilwiga. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 19 k. 3 h., J 9 k. 4 h., M 39 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 72v** 10. Jacob Heinisch. R. 1652 odkoupil od Hansse Franzeho za 250 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 19 k. 3 h., J 10 k. 2 h., M 39 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 11 k. 4 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 73r** 11. Mathes Scholtze. R. 1652 odkoupil od svého otce Michla Scholtzeho za 174 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 18 k. 4 h., E 5 kusů; St 13 k. 3 h. Z tohoto statku byl před mnoha lety odprodán kus role a trávníku, které vlastnil 1651 chalupník George Gramel z písmena Nn. Vrchnosti odvádí poplatek G 7 k., M 7 k.
- 73v** 12. Svobodný statek. R. 1674 odkoupil Samuel Grösbach tento svobodný statek od Jacoba Jungera za 687 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Poplatek za dovoz vína ročně 3 kopy, Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k.; St 19 k. 3 h. *Poznámka: Kdyby se osamostatnil, platil by statek při prodeji dědickou daň, což je 1/10 ze 100.*
- 74r** 13. Fridrich Herden. R. 1650 směnili s Jacobem Dimbterem, ke stavení přidal 254 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 5 h., J 9 k. 4 h., M 44 k. 4 h., Fh 3 věrtele 2 M., H 3 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 18 k. 4 h., E 5 kusů; St 13 k. 3 h.
- 74v** 14. Michel Nasse. R. 1660 odkoupil od Hansse Frantzkeho za 120 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 14 k., M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 36 k. 4 h., N 36 k. 4 h., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 10 k.
- 75r** 15. Hanss Sünderman. R. 1650 odkoupil od své matky, ženy Martina Sündermana, a sourozenců

za 221 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 14 k., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.

75v 16. George Schmidt. R. 1672 odkoupil od Martina Franzeho za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fh věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 9 k. 2 h., E 3 kusy; St 9 k. *Poznámka: Na tomto statku stojí stavení pod značkou* ✱.

76r 17. George Volcke. R. 1664 odkoupil od Caspera Walzela za 124 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.

76v 18. Hanss Herden. R. 1669 vyměnil s Hanssem Möllerem, dal mu své stavení a 70 kop v hotovosti. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 38 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 9 k. 2 h., E 3 kusy; St 8 k.

77r Značka ≠. Kostel v Šonově. Je zasvěcen slávě sv. Jana Evangelisty, patří k broumovské klášterní kolatuře, jinak je kostelík z jemného kamene a obklopen kamennou zdí.

77v Značka +. Farní dvůr. R. 1674 byla tato fara či obydlí obcí Šonov nově vystavěna. Současný farář, veledůstojný pan P. Benno Scholtze, O. S. Benedicti, řeholník broumovského kláštera, má své přiznané nadání pod značkou ↗.

78r Značka ≠. Farní vedlejší nadání. R. 1675 bylo toto nadání směněno. Pan farář měl totiž pusté místo pod značkou ☞. Toto pusté místo přenechal Hanssi Frantzemu za jeho od roboty osvobozenou (kdysi Coelestinskou) usedlost, nádavkem ještě 30 kop v hotovosti. Renty podle urbáře a další vesnické odvody vybírala vrchnost a mluvilo se tedy o vedlejším nadání.

78v Značka ☞. Škola. Právě zde je zejména v zimě provozována škola. V současnosti je kantorem Hanss Opitz.

79r 19. Svobodná zahrada. R. 1657 odkoupil šolc tuto zahradu, jinak zvanou Zimní zahrada, se šolcovnou; při prodeji se platí dědická daň. U této zahrady stojí stodola a kovárna. Povinnost této zahrady: Z: G 1 k. 2 h., J 4 k. 4 h., M 2 k. 3 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 1 kus; šacunk: L 11 k. 4 h., N 11 k. 4 h.

79v 19. Jacob Scholtze. R. 1665 odkoupil od Caspera Zeipera za 171 kop. Povinnost: Z: G 8 k. 2 h., J 4 k. 1 h., M 16 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 4 k. 4 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.

80r 21. George Herden. R. 1670 odkoupil od svého otce Eliase Herdena za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 14 k., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.

80v 22. Fridrich Schirmer. R. 1675 odkoupil od Martina Ruttera za 162 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k. 4 h., J 5 k., M 11 k. 4 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 4 k., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.

- 81r** 23. Christoph Pohlen. R. 1667 odkoupil od Heinricha Pohlana za 60 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 81v** 24. George Pohlen. R. 1664 vyměnil spolu s pustým místem s vdovou po Melcheru Herdenovi. Přidal 212 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 2 k., J 17 k. spolu s pustým místem, M 7 k. 5 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 82r** 25. Hanss Pohlen. R. 1667 odkoupil spolu s pustým místem od Christofa Pohlana souhrnně za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 14 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h. Z pustého místa odvádí podle starých urbářů z r. 1654 a 1631: šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy.
- 82v** 26. George Scholtze. R. 1655 odkoupil spolu s pustým místem od Maze Scholtzeho za 275 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: z pustého místa J 16 k., M 30 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 13 k.
- 83r** 27. Heinrich Pohlen. R. 1667 odkoupil od vdovy po Michlu Zobelovi za 108 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 2 k. 4 h., M 14 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 10 k.
- 83v** 28. Christof Pohlen. R. 1668 odkoupil od Heinricha Pohlana za 60 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 7 k. 2 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.
- 84r** 29. Christof Grözbach. R. 1661 odkoupil s pustým místem za 375 kop. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 36 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., SI 14 k., E 4 kusy; St 15 k. *Poznámka: U tohoto dvora stojí velký vlašský ořešák, který nese plody. R. 1672 dvůr s hospodářskými staveními vyhořel.*
- 84v** 30. Hanss Herden. R. 1669 vyměnil s Hanssem Möllerem za stavení a doplatek 78 kop v hotovosti. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.
- 85r** 31. George Pohlen. R. 1670 odkoupil od svého otce Lorenze Pohlana za 125 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 29 k. 1 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.
- 85v** 32. Heinrich Herden. R. 1671 odkoupil od svého bratra Georga Herdena za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 24 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 86r** 33. Michel Knittel. R. 1646 odkoupil od svého otce za 22 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 32 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 66 k., N 66 k., SI 14 k., E 4 kusy; St 15 k.

- 86v** 34. Christof Frantze. R. 1668 odkoupil od své matky a poručníka za 400 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 32 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 13 k. 2 h., N 1 kopa 13 k. 2 h., SI 14 k., E 5 kusů; St 18 k.
- 87r** 35. Thomas Knittel. R. 1645 odkoupil od vdovy po Mazovi Knittelovi za 175 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 16 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 8 k. 2 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.
- 87v** 36. a značka Š. Michel Khaler. R. 1664 odkoupil od dědice po Hanssi Schindlerovi spolu se sousední usedlostí pod značkou Š za 90 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Statek tohoto sedláka leží nejhorněji ve směru k Rožmitálu. Značka Š. Z vedlejší usedlosti platí G 7 k.; šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy.*
- 88r** 37. Heinrich Scholtze. R. 1675 odkoupil od vdovy po Balzeru Hilwigovi za 170 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 9 k.
- 88v** 38. Žena Melchera Scholtzeho. R. 1662 vyměnila s Balzerem Hilwigem, doplatek 250 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 4 k. 4 h., J 2 h., M 1 k. 2 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 4 k. 4 h., E 2 kusy; St 6 k. 3 h.
- 89r** 39. Jacob Grötzbach. R. 1674 vyměnil s Hanssem Pohlenem za stavení a doplatek 106 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 9 k.
- 89v** 40. Michel Meisner. R. 1667 odkoupil od vdovy po Casperu Meisnerovi za 101 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 4 k. 4 h., E 2 kusy; St 6 k.
- 90r** 41. George Rutter. R. 1666 odkoupil od Valtina Grösbacha spolu s následující sousední usedlostí značka za 84 kop. Povinnost obývaného statku: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 9 k. 2 h., E 3 kusy; St 10 k. 3 h. *Poznámka: Následující usedlost je bez stavení a kupuje a prodává se společně s tímto statkem, také robotují jako jeden subjekt. Majitel statku je nazýván Steinpauer (Kamenný sedlák).*
- 90v** Značka . Sousední usedlost k č. 41. Kupuje a prodává se s předchozím statkem a je povinna robotou. Nestojí zde žádné stavení. Povinnost této usedlosti: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.
- 91r** 42. Paul Örmbler. R. 1673 odkoupil od poručníka sirot po Adamu Örmblerovi za 100 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 20 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 25 k., N 25 k., SI 7 k., E 3 kusy; St 9 k.
- 91v** 43. Casper Herden. R. 1648 odkoupil od Hansse Ruttera za 108 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k.

- 92r** 44. Hanss Frantze. R. 1658 odkoupil od svého otce Michla Franzeho za 104 kopy. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 18 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 25 k., N 25 k., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 9 k.
- 92v** 45. Hanss Herden. R. 1653 odkoupil od Christofa Herdena za 95 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k. 1 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 4 k. 4 h., E 2 kusy; St 6 k.
- 93r** 46. Šolcovna. R. 1657 odkoupil tuto šolcovnu George Güntzel spolu s dolním dědictvím pod značkou , kovárnou značka , Zimní zahradou viz výše č. 19 a Coelestinskou svobodnou usedlostí , která byla nyní vyměněna za farní nadání na pustém místě pod značkou , od Baltzera Moschnera za 1 800 kop. Povinnost: šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 5 kop, z kovárny 1 kopa; šacunk: L 4 kopy 53 k. 2 h., N 4 kopy 53 k. 2 h.; St 12 k. *Poznámka: Tato šolcovna mohla před časem svobodně lovit zajíce, měla rovněž vlastní mlýn, což ale všechno nyní kupní cestou přešlo na klášter. Má svobodný výčep piva, osvobození od roboty a kovárnu, podobně zahrada a dolní dědictví, pokud zůstávají u šolcovny a platí dědickou daň, jsou osvobozeni od roboty.*
- 93v** 47. Michel Scholtze. R. 1659 odkoupil spolu se dvěma pustými místy značka a značka od sourozenců za 400 kop. Povinnost: Z: M 32 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h., SI 14 k., E 5 kusů; St 18 k.
- 94r** 48. Christof Leppelt. R. 1660 odkoupil spolu s pustým místem značka od svého otce Georga Leppelta za 162 kop. Povinnost: Z: M 28 k. 3 h., Fh 2 věrtele 3 M., H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 12 k. *Poznámka: Z: z pustého místa M 5 k. 2 h.*
- 94v** 49. Hanss Dimbter. R. 1636 odkoupil od své matky a sourozenců za 138 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 14 k., E 4 kusy; St 12 k.
- 95r** 50. Žena Christofa Scholtzeho. R. 1664 odkoupila od Hansse Meisnera za 165 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 9 k. 2 h., E 3 kusy; St 10 k. 3 h.
- 95v** 51. George Schwantz. R. 1676 odkoupil od Thobise Dimbtera za 594 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., SI 7 k., E 3 kusy; St 9 k. 3 h.
- 96r** Značka . Šolcovo dolní dědictví. R. 1657 odkoupil se šolcovnou. Je osvobozeno od roboty a odvádí dědickou daň, když se šolcovna prodává. Povinnost: Na dreiding 1 kopa 65 k. 4 h.; Z: G 3 k. 5 h., J 3 k. 2 h., M 7 k. 4 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h. Šolc platí rovněž z tzv. dvorského pozemku (Hofstuck) podle starých urbářů z r. 1631 a 1654 ku L šacunk 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.
- 96v** 52. Andres Pohlen. R. 1651 odkoupil od Hansse Pohlenu, svého otce, za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 2 k., M 12 k. 5 h., Fh 1 věrtel 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 4 k. 4 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.

- 97r** 53. Melcher Nasse. R. 1657 odkoupil od Hansse Haussdorfa za 394 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 14 k., E 5 kusů; St 13 k. 3 h.
- 97v** 54. Adam Scholtze. R. 1650 odkoupil od Mathese Maiera za 75 kop. Povinnost: Z: G 9 k. 1 h., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 7 k., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.
- 98r** 55. Melcher Herden. R. 1637 odkoupil od dědiců po Georgu Herdenovi za 90 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.
- 98v** 56. George Taupitz. R. 1671 odkoupil od Michla Gebauera tzv. dědictví na kopci (Bergerbe) za 280 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 99r** 57. Casper Schwantz. R. 1676 odkoupil od Thob. Dimbtera za 500 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h., SI 14 k., E 5 kusů; St 15 k.
- 99v** 58. Heinrich Scholtze. R. 1675 vyměnil s Andresem Scholtzem, nádavkem 72 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 11 k. 4 h., E 5 kusů; St 10 k. 3 h.
- 100r** 59. George Pohlen. R. 1669 odkoupil od své matky, ženy Michla Pohlena, a sourozenců za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 9 k.
- 100v** 60. Hanss Junger na kopci. R. 1654 odkoupil od své matky a sourozenců za 450 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 53 k. 2 h., N 53 k. 2 h., SI 14 k., E 5 kusů; St 15 k.
- 101r** 61. Heinrich Scholtze. R. 1675 odkoupil od vdovy po Balzeru Hilwigovi za 170 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 14 k., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.
- 101v** 62. Christoph Scholtze. R. 1670 odkoupil od Georga Scholtzeho za 220 kop. Povinnost: Z: G 7 k., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 36 k. 4 h., N 36 k. 4 h., SI 9 k. 2 h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 102r** 63. George Göntzel. R. 1675 odkoupil od vdovy po Christofu Rösnerovi a dědiců za 550 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 23 k., J 12 k., M 46 k., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., SI 16 k. 2 h., E 4 kusy; St 13 k. 3 h.
- 102v** 64. Andres Pohlen: R. 1651 odkoupil od své matky, ženy Hansse Pohlena, za 200 kop. Povinnost: Z: G 9 k. 4 h., J 5 k., M 19 k. 1 h., Fh 2 věrtele 2 M., H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 12 k.

103r Chalupníci v Šonově

Písm. A. Fridrich Teüber. R. 1670 odkoupil se souhlasem vrchnosti tento chalupník horní lán neb pusté místo od Michla Knittela zapsané pod značkou za 30 kop. Vystavěl zde stavení a odvádí statku č. 33 ve formě jednoduché daně za výpomoc 1 ½ k. Robotuje jako podruh. Statek č. 33 má předkupní právo. – B. Christoph Grözbach. Je veden jako sedlák ve vsi pod č. 29. R. 1669 vystavěl se souhlasem na svém pustém místě pod značkou stavení a robotu za něj vykonává podruh, jak je obvyklé. –

103v C. Thomas Khaler. R. 1660 odkoupil od Georga Grabnera za 51 kop. St 3 k. – D. George Grabner. R. 1666 odkoupil od Valtina Knittela za 34 kop. St 1 k. 3 h. –

104r E. Baltzer Scholtze. R. 1674 odkoupil od Hansse Pohlenu za 86 kop. St 3 k. NB: V současnosti je vrátným v klášteře. – F. Michel Knittel. R. 1674 odkoupil od svého otce Georga Knittela za 396 kop. St 3 k. –

104v G. Žena Georga Khalerta. R. 1672 odkoupila od Mathese Dimbtera za 48 kop. St 3 k. – H. Baltzer Waltzel. R. 1670 odkoupil od Hansse Möllera za 48 kop. St 3 k. –

105r I. Casper Opitz. R. 1673 odkoupil od vdovy po Georgu Opizovi za 40 kop. St 3 k. – K. Mathes Scholtze. R. 1672 odkoupil od Hansse Herdena za 31 kop. St 3 k. –

105v L. Caspar Scholtze. R. 1667 odkoupil od Hansse Ruttera za 42 kop. St 3 k. – M. George Frantze. R. 1667 odkoupil od Michla Meisnera za 63 kop. St 3 k. –

106r N. Michel Sagner. R. 1665 odkoupil od Jacoba Scholtzeho za 55 kop. St 3 k. – O. Jacob Grötzbach. R. 1661 odkoupil od Fridricha Teübera za 66 kop. St 3 k. –

106v P. Hans Werner. R. 1662 odkoupil od dědice Jacoba Heinische za 48 kop. St 2 k. – Q. a značka . Michel Khalert. R. 1674 odkoupil od Georga Ruttera. Poznámka: Toto stavení stojí sice na pruhonu, ale povinnosti má stejné jako ostatní sousedé. St 3 k. –

107r R. Lehnert Tolde. R. 1666 odkoupil od Jacoba Grözbacha za 48 kop. St 2 k. – Značka . Obecní stavení. Toto stavení je zpravováno obcí a nachází se zde útulek pro hrobníka. Jsou zde ubytováni i cizí a zatčení lidé a ti z obce, kteří to mají zapotřebí. –

107v S. Hanss Treütler. R. 1664 odkoupil od Christofa Treütlera za 40 kop. St 3 k. – T. Michel Bürcke. R. 1662 odkoupil od dědice po Casperu Widmanovi za 34 kop. St 1 k. 3 h. –

108r V. Mathes Wagner. R. 1662 odkoupil od Hansse Franzeho za 50 kop. St 2 k. – W. Michel Scholtze. R. 1663 odkoupil od Christofa Örmblera za 50 kop. St 2 k. –

108v Značka . Stodola. Tato stodola patří k šolcovně. – Značka . Kovárna. Patří šolcovi. Do této svobodné kovárny přijímá šolc podle libosti jednou cizího, jednou domácího kováře. Kovář odvádí do úřadu za svou osobu ročně stejnou částku jako ostatní řemeslníci 36 k. –

109r X. Christoph Örmbler. R. 1664 odkoupil od Christofa Scholtzeho za 52 kop. St 3 k. – Z. Fridrich

Khalert. R. 1667 odkoupil od vdovy po Hanssi Sagnerovi za 42 kop. NB: V současnosti je klášterním lesním pojezdným. St 1 k. 3 h. –

- 109v** Značka . Pusté místo. R. 1675 vyměnil Hanss Frantze toto pusté místo za svobodnou usedlost pod značkou , viz výše, která připadla farskému nadání. Vystavěl zde stavení, které je osvobozené od roboty. Šolcovi odvádí jako výpomoc k dovozu vína pátý díl. – Značka . Místo po staré pile a mlýnu. Toto je nyní místo po starém mlýnu, který patřil před léty šolcovi a zanikl. –
- 110r** Aa. George Pohlen. R. 1667 odkoupil od Christofa Scholtzeho za 55 kop. St 3 k. – Bb. Casper Heüsler. R. 1656 odkoupil od Balzera Kleintera za 32 kop. St 3 k. –
- 110v** Cc. Melcher Scholtze. R. 1659 odkoupil od Thobise Menzela za 81 kop. St 3 k. – Dd. George Zeiper. R. 1654 odkoupil od Jacoba Heinische za 24 kop. St 3 k. –
- 111r** Ee. Michel Heinisch. R. 1667 odkoupil od Georga Schuberta za 50 kop. St 3 k. – Ff. Hanss Meisner. R. 1664 odkoupil od Christofa Scholtzeho za 58 kop. St 3 k. –
- 111v** Gg. Michel Rosenberg. St 3 k. – Hh. Valtin Meisner. R. 1672 odkoupil od Georga Schmida za 72 kop. St 3 k. –
- 112r** Ii. Hanss Meisner. R. 1665 odkoupil od Christofa Scholtzeho za 58 kop. St 3 k. – Kk. Caspar Tölgk. R. 1673 odkoupil od Georga Jungera za 38 kop. NB, že u tohoto stavení leží dolní průhon: pod značkou . St 3 k. –
- 112v** Ll. Hanss Zeiper. R. 1660 odkoupil od vdovy po Hanssi Scholtzem za 54 kop. St 3 k. – Mm. Mathes Meisner. R. 1675 odkoupil od Martina Johna za 73 kop. St 3 k. –
- 113r** Značka . Místo starého mlýna. R. 1624 odkoupil titul. p. opat Johan Benno tento mlýn od Andrese Grözbacha za 80 říšských tolarů. Ve válečných časech zanikl a dodnes zůstal neobnoven. – Nn. George Gramel. R. 1651 odkoupil od Balzera Erbeho za 26 kop. K tomuto stavení se prodává jeden kus dědičné role a trávníku ze statku č. 11; již mnoho let se z nich platí vrchnosti G 7 k., M 7 k. St 3 k. –
- 113v** Oo. Melcher Taupitz. R. 1670 odkoupil od Balzera Scholtzeho za 48 kop. St 3 k. – Značka . Horní mlýn v Šonově. Tento mlýn patřil šolcovi, byl však za časů p. opata Johana Bennona postoupen šolcem Baltzerem Moschnerem vrchnosti. Za to obdržel svobodu pro usedlost, která se nyní nazývá vedlejší farní nadání, a k tomu 19 kop v hotovosti. Je dodnes provozuschopný s jedním mlýnským složením. V současnosti je mlynářem George Khalert, na poplatcích odvádí, viz výše na příslušném místě. –
- 114r** Pp. Dolní krčma. R. 1669 ji nechala postavit vrchnost a dědičně prodala Christofu Haüsslerovi za 300 zlatých. Z: G 1 kopa 35 k., rovněž na Vánoce 35 k. Poznámka: Při prodeji odvádí dědičnou daň, má výčep piva, osvobození od roboty a ubytování. – Qq. Hanss Grunwaldt. R. 1660 odkoupil od Hansse Franckeho za 62 kop. St 3 k. –
- 114v** Rr. Adam Scholtze. R. 1644 odkoupil od Mertena Scholtzeho za 5 kop. St 2 k. – Ss. Hanss Khober. R. 1674 odkoupil od Melchera Scholtzeho za 42 kop. St 3 k. –

115r Tt. Adam Scholtze. R. 1666 odkoupil od vdovy po Hanssi Scholtzem za 15 kop. St 3 k. – Značka . Dolní mlýn v Šonově. R. 1624 odkoupil titul. p. Johan Benno tento mlýn, který se nyní nazývá Dolní, od Martina Grözbacha za 80 říšských talarů. Má jedno mlýnské složení; současným mlynářem je Hanss Hofman. Poplatky odevzdává, viz výše. –

115v Vv. Nickel Grabner. R. 1672 odkoupil od Fridricha Herdena za 44 kop. St 3 k. – Ww. Adam Hartman. R. 1664 odkoupil od Hansse Khobera za 60 kop. St. 3 k. –

116r Xx. Geod Hartman. R. 1672 odkoupil od Christofa Khoberna za 39 kop. St 3 k.

Značka . Místo starého mlýna. R. 1624 byl tento provozuschopný mlýn odkoupen titul. p. opatem Johanem Bennonem od vdovy po Gerglu Herdenovi za 50 říšských talarů. Ve válečné době zanikl a dosud ještě nebyl obnoven.

117r Repertorium o vsi Šonov (Schönau)

Sedláci pod č.: George Pohlen 1, Baltzer Khober 2, George Schön 3, Hanss Junger 4, Hanss Meisner 5, Heinrich Schön 6, Mathes Erbe 7, Andres Bürcke 8, Melcher Scholtze 9, Jacob Heinisch 10, Mathes Scholtze 11, svobodný statek 12, Fridrich Herden 13, Michel Nasse 14, Hans Sünderman 15, Gerge Schmidt 16, George Volcke 17, Hanss Herden 18, šolcova Zimní zahrada 19, Jacob Scholtze 20, Gerge Herden 21, Fridrich Schirmer 22,

117v Christof Pohlen 23, George Pohlen 24, Hanss Pohlen 25, George Scholtze 26, Heinrich Pohlen 27, NB: quaeritur a parte sive e regione 28, Christoph Grözbach 29, Hanss Herden 30, George Pohlen 31, Heinrich Herden 32, Michel Knittel 33, Christof Frantze 34, Thomas Knittel 35, Michel Khalert 36, Heinrich Scholtze 37, žena Melchera Scholtzeho 38, Jacob Grözbach 39, Michel Meisner 40, George Rutter 41, Paul Örmblér 42, Casper Herden 43, Hanss Frantze 44, Hanss Herden 45, šolcovna 46, Michel Scholtze 47, Christof Lippelt 48, Hanss Dimbter 49,

118r žena Christofa Scholtzeho 50, George Schwanz 51, šolcova svobodná usedlost , Andres Pohlen 52, Melcher Nasse 53, Adam Scholtze 54, Melcher Herden 55, George Taupitz 56, Casper Schwantz 57, Heinrich Scholtze 58, George Pohlen 59, Hanss Junger 60, Heinrich Scholtze 61, Christof Scholtze 62, Gerge Göntzel 63, Andres Pohlen 64, NB: Christof Pohlen 28.

118v Chalupníci pod písm.: Fridrich Teüber A, Christof Grözbach B, Thomas Khaler C, George Grabner D, Baltzer Scholtze E, Michel Knittel F, žena Gerge Khalerta G, Baltzer Waltzel H, Caspar Opitz I, Mathes Scholtze K, Casper Scholtze L, žena Georga Frantzeho M, Michel Sagner N, Jacob Grözbach O, Hanss Werner P, Michel Khalert Q, Lehnert Tolde R, obecní stavení, viz pod značkou , Hanss Treütler S, Michel Bürcke T, Mathes Wagner V, Michel Scholtze W, žena Christofa Örmblera X, kovárna pod značkou,

119r Fridrich Khalert Z, pusté místo pod značkou, Gerge Pohlen Aa, Casper Heüsler Bb, Melcher Scholtze Cc, Gerge Zeiper Dd, Michel Heinisch Ee, Hanss Meisner Ff, Michel Rosenberg Gg, Valtin Meisner Hh, Hanss Meisner Ii, Casper Tölg Kk, Hanss Zeiper Ll, Mathes Meisner Mm, Gerge Gramel Nn, Melcher Taupitz Oo, horní mlýn pod značkou, dolní krčma Pp, Hanss Grunwald Qq, Adam Scholtze Rr, Hanss Khober Ss, Adam Scholtze Tt, dolní mlýn pod značkou, Nickel Grabner Vv,

119v Adam Hartman Ww, Gerge Hartman Xx.

120r **Annotata** pod značkou: stavení na statku č. 16 ✱, kostel ≠, farský dvůr +, farní nadání ↗, vedlejší nadání ≠, škola Φ, Zimní zahrada ⚡, pusté místo č. 24 ∅, pusté místo č. 25 △, pusté místo č. 26 ⊕, pusté místo č. 27 ⊙, vedlejší usedlost č. 36 Š, vedlejší usedlost č. 41 □,

120v pusté místo na statku č. 47 Φ, pusté místo ve vlastnictví č. 47 Ω, pusté místo č. 48 Ψ, šolcova svobodná usedlost ⇨, pusté místo písm. A ↗, stavení ke statku č. 29 B, průhon pod písm. Q ♂, obecní stavení ⌂, šolcova stodola ⊞, kovárna ☞, pusté místo bez roboty ⊕, průhon pod písm. Ll ♀, průhon pod písm. Kk ♀, místo staré pily a mlýna ∞, místo starého mlýna ⊕, horní mlýn ⊕, dolní krčma Pp, dolní mlýn ⊕, místo starého mlýna ∞.

121r **Souhrn šonovských ročních stálých povinností:**

Z: G 8 kop 2 k. 5 h., J 4 kopy 43 k. 3 h., M 20 kop 7 k. 4 h.,

121v Fg neodevzdávají od pradávna žádné, Fh 38 korců 2 větele, desátek p. farářů; šacunk: L 48 kop 40 k., N 48 kop 40 k.,

122r FH 2 kopy 10kusů, SI 20kusů (NB: nyní se ale odvádí místo jednoho plecka 35 k., což činí za 20 plecek 10 kop v hotovosti), E (NB: ke každému plecku odvádí od pradávna 12 vajec, což je z 20 plecek) 4 kopy; St od sedláků a chalupníků 13 zlatých 53 k. 3 h. Poznámka: Protože usedlost pod značkou ≠ náleží farnímu nadání, odpočítává se 10 k. 4 h. na pleckovném a 5 kusů vajec.

Pohledová mapa
ŠONOV

123r **Otovice (Ottendorf)**

Preliminář

1. Ves kdysi nesla název villa Ottonis, zpočátku také věnována klášteru, rozprostírá se jako pokračování velkoveských niv podél silnice do kladského hrabství, hraničí s Tuntschendorfem (Tlumačov, Tlumaczów, Polsko). Statky a role na východ hraničí s dolní částí vsi Šonova, na západ ale s dolní částí vsi Božanova a Schadwinklem, tedy panem von Tschischwitz, až k potoku zvanému Puse (Božanovský potok). 2. Voda přitéká od města, teče pod horou sv. Jiří, kolem lesa Hoprich či Chmelová hora a obory, poté vesnickými nívami až k tlumačovské hranici, kde se do ní vlévá potok Puse, jak uvedeno výše. Tato velká řeka zvaná Stěna je bohatá na ryby. Veškerý užitek počínajíc od Criness (Křínického potoka) pod sv. Křížem u jezu až po konec Otovic náleží klášteru. Loví se zde nosáci, lipani, parmy, oukleje, mřenky a jiné malé ryby, v mlýnských sádkách také úhoři. 3. Uprostřed vsi se rozkládá vrchnostenský panský dvůr, ke kterému náleží odkoupená stará šolcovna s přilehlým dědičným statkem, jak je vidět v tabele pod značkou a na příslušném místě též popsáno. 4. Ve vsi jsou dva vrchnostenské mlýny a jedna pila,

123v hořejší se dvěma mlecími složenými, zvaný Crockerův mlýn pod značkou ⊕, dolní s jedním mlecím složením na konci vsi, uveden v repertoriu pod značkou ∞. 5. Také kaple stojící na pozemku panského dvora, vystavěná ke cti sv. Barbory, panny a mučednice,

filiálka martínkovického kostela na hoře sv. Jiří. Nemá žádné nadání, desátek a odměna za církevní úkony v této vsi náleží farnosti na vzpomínané hoře sv. Jiří. 6. Nynější šolcovna byla kdysi selským statkem, má oprávnění k výčepu piva a je osvobozena od roboty. Při koupi platí dědickou daň a je zanesena v tabele pod č. 18. 7. Na počátku vsi blízko řeky pod horou sv. Jiří je svobodná krčma, zvaná krčma Na písku. Byla vystavěna v r. 1536 za časů broumovského probošta Caspara a r. 1560 nebohým p. opatem Johanem von Chotow s propouštěcím listem a s několika kousky role, přidanými z panského dvora Martínkovice, prodána za 150 kop. Odvádí roční poplatek 1 kopu a dědickou daň; robotu odvádí panskému dvoru. Uložena pod značkou . 8. Kovářem ve vsi je chalupník z nivy, místo roboty odvádí určený poplatek. Vlastní toto stavení, ale ne kovárnu; je to jako u ostatních chalup. 9. V současnosti je zapsáno robotujících sedláků 32, chalupníků 22; čeledě je nestálá.

124r 1. Popis této vsi začíná jako pokračování niv Velké Vsi v horní části obce. Casper Hausdorf. R. 1637 odkoupil od svého bratra Gerga Hausdorfa za 50 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., Sl 16 k., E 6 kusů; St 12 k.

124v 2. George Fridrich. R. 1650 odkoupil od svého otce Martina Fridricha, šenkýře Na písku, za 300 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, Sl 16 k., E 6 kusů; St 15 k.

125r Značka . Krčma Na písku. R. 1650 odkoupil také Georg Fridrich, jak uvedeno výše, tuto krčmu od svého otce Martina Fridricha s výměnkem za 400 kop v hotovosti. Má jednu obyvatelnou místnost. Povinnost: G 35 k., M 35 k. Podle privilegia dva dny ruční roboty ročně pro panský dvůr v Martínkovicích, započato r. 1675. Dovoz vína, za který odvádí na G 35 k. Tato krčma byla postavena r. 1536 za p. Caspara, probošta na Broumově. *Poznámka: R. 1560 udělil titul. p. opat Johann von Chotow této krčmě privilegium svobody při dědičném prodeji spolu s několika rolemi, které dříve náležely k panskému dvoru, ležícími nad řekou. Její povinnost viz výše.*

125v 3. Mathes Dimbter. R. 1664 odkoupil od Hanse Alta za 140 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 4 h., M 29 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., Sl 16 k., E 6 kusů; St 12 k.

126r 4. Hans Tölgk. R. 1660 odkoupil od vdovy a poručníka sirot po Hansi Tölgovi za 236 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, Sl 7 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.

126v 5. Casper Khalert. R. 1674 odkoupil od vdovy a poručníka sirot po Beneschi Meisnerovi za 575 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 16 k., E 6 kusů; St 13 k. 3 h.

127r 6. Hans Tölgk. R. 1662 odkoupil od svého otce Georga Tölga za 450 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 30 k. 4 h., J 16 k., M 61 k. 2 h., Fg 10 k. 4 h., Fh 2 korce, H 4 kusy; šacunk: L 1 kopa 63 k. 2 h., N 1 kopa 63 k. 2 h., Sl 32 k., E 10 kusů; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Tento statek vymáhá od svých sousedů za rybaření v Černém potoce a v termínu G odvádí do úřadu celkem 1 kopu 14 k.*

127v 7. Hans Khober. R. 1672 odkoupil či směnil z Gergem Khubem za svou usedlost a doplatek

100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 16 k., E 5 kusů; St 9 k.

128r 8. Davidt Hofman. R. 1669 odkoupil od svého otce Caspera Hofmana za 500 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., SI 17 k., E 6 kusů; St 10 k. 3 h.

128v 9. George Hofman. R. 1666 odkoupil od svého otce Georga Hofmana za 250 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 4 k., Fh 3 věrtele, H 1 ½ kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 10 k., E 4 kusy; St 9 k.

129r 10. Žena Martina Hausdorfa. R. 1644 odkoupila od Benesche Welzela za 50 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 4 k., Fh 3 věrtele, H 1 ½ kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 10 k., E 4 kusy; St 9 k.

129v 11. Lehnert Khalert. R. 1670 odkoupil od Georga Gönzela za 950 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 17 k. 5 h., J 9 k. 2 h., M 35 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., SI 19 k., E 6 kusů; St 13 k. 3 h.

130r 12. Hans Treütler. R. 1673 odkoupil od svého otce Hanse Treütlera za 290 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 13 k., E 5 kusů; St 9 k. *Poznámka: Tento statek platí ročně za lovení ryb v části Černého potoka G 30 k.*

130v 13. Hans Dimbter. R. 1660 odkoupil od Hanse Tölga za 344 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 13 k. 2 h., N 1 kopa 13 k. 2 h., SI 22 k., E 7 kusů; St 13 k. 3 h.

131r 14. Christoph Tölgk. R. 1640 odkoupil od svého bratra Hanse Tölga za 130 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 4 k., Fh 2 věrtele, H 1 ½ kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 10 k., E 4 kusy; St 7 k. 3 h.

131v 15. Lehnert Hofman. R. 1672 odkoupil od Hanse Tölga za 550 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 30 k. 4 h., J 16 k., M 61 k. 2 h., Fg 10 k. 4 h., Fh 2 korce, H 4 kusy; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h., SI 32 k., E 10 kusů; St 13 k. 3 h.

132r Značka $\neq$. Kostelík či kaple k počtě sv. Barbory, panny a mučednice. Je spravován p. farářem z hory sv. Jiří. Není u něj žádné církevní nadání ani hřbitov. Kostelík stojí na pozemku panského dvora, je vystavěn ze dřeva, původ, kdy a kým není znám. Je filiální kaplí kostela sv. Jiří v Martinkovicích, proto se bohoslužba slouží třetí neděli, navíc příjmy a odvody jsou zvlášť vyúčtovávány. Když před léty držela panský dvůr světská vrchnost, byla tato kaple ve velmi špatném stavu a mnohem menší a téměř před zánikem. Staří lidé vzpomínají na r. 1604, kdy hrom udeřil do věžičky, zapálil ji, ale byl včas uhašen. Až po odkoupení panského dvora nechal p. opat Wolfgang potáhnout stěny kliehem. R. 1636 byla nasazena nová hlavice. V současnosti je farářem na hoře sv. Jiří páter Jacobus Durwath O. S. B., klášterní řeholník. Poté, co probošt u sv. Markéty zemřel, nechal r. 1677 titul. p. opat Thomas, v současnosti vládnoucí dědičný pán, tuto kapli rozšířit a nasadit novou věžičku, do jejíž hlavice byla uložena jména všech pánů, členů konventu. 18. července byla opětovně vysvěcena k počtě výše zmíněné sv. Barbory. Na památku tohoto svěcení

uspořádalo mnoho měšťanů se souhlasem představeného kláštera na velké louce střílení do terče, přičemž bylo uděleno 5 výher.

- 132v** Značka . Otovický panský dvůr, či tzv. Crockerský panský dvůr. 1. Tento panský dvůr byl před lety svobodným šlechtickým sídlem, patřícím Bernardu Crockerovi. Ten nebyl katolického vyznání a měl čtyři děti. Když se jednou přihodilo, že jeho dva synové Ernst a Carl Crockerovi jedoucí do města Broumova jeli přes luka sedláka Hanse Dimbtera a ten se na ně ostře osopil, došlo to tak daleko, že tohoto sedláka připravili o život. Tento čin vedl k nepříjemné žalobě a pojednání v Praze u soudu trvalo dlouhou dobu. Zatím ubohé sedlákovy sirotky užívali Crockerův mlýn. Protože ale jednání soudu stálo starého Crockera mnoho a velkou částku už nemohl zaplatit, nabídl svůj statek spolu s mlýnem ke koupi p. opatu Wolfganfovi, jak se pak r. 1614 stalo. Po prodeji odešel Crocker s rodinou do Neurode (Nová Ruda, Nowa Ruda, Polsko). To dosvědčují staří lidé, kteří dnes ještě žijí a kteří mu tam jeho domácnost pomohli odvést. 2. Poté, co se nyní tento crockerský statek stal v důsledku odkupu duchovním a vrchnostenským panským dvorem, zapsal r. 1635 nebohý p. opat Johan Benno, kromě tohoto jeho předky darovaného panského dvora také Richterův statek a šolcovnu pod značkou se vším příslušenstvím,
- 133r** dále i k tomu náležející dolní mlýn, odkoupený již r. 1616 od poručníka sirot po nebohém Beneschi Richterovi, šolcovi, k rozšíření vzpomínaného panského dvora za 336 kop. 3. R. 1637 odkoupil zesnulý šlechtetný p. opat také vedle této šolcovny ležící dědičný statek pod značkou k dalšímu rozšíření panského dvora od dědiců a poručníka po Casperu Teüberovi za 230 kop. 4. R. 1674 nechala Jeho Velebnost a Milost, nyní vládnoucí pan opat Thomas, od základu nově vystavět tento panský dvůr. Budovu s kamenným dolním podlažím s krásným středním hrázděním a sýpkou, rovněž stáje a také mlýny. 5. Na tomto panském dvoře se toho času osévá přes 100 korců obilí a je chováno ročně na 50 kusů užitkového a jalového hovězího dobytka a žádná telata, kozy a prasata. Koně byli odstaveni a obdělávání půdy bylo převedeno jako robota na poddané s tím, co je k tomu zapotřebí.
- 133v** 16. George Reinisch. R. 1670 odkoupil od Martina Reinische za 300 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 4 k., Fh 3 větele, H 1 ½ kusu; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 7 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 134r** 17. George Maier. R. 1676 odkoupil od svého otce Hanse Maiera. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k., Fh 3 větele, H 1 ½ kusu; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 7 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 134v** 18. Šolcovna. R. 1674 odkoupil Benesch Tölgk od svého otce Michla Tölga za 599 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 3 kopy 35 k.; Z: G 1 kopa, M 1 kopa; šacunk: L 2 kopy, N 2 kopy; St 12 k. *Poznámka: Tato šolcovna byla dříve selským statkem, a když byla stará šolcovna odprodána k panskému dvoru, osvobodila vrchnost tento statek od roboty a povolila výčep piva. Při prodeji odvádí dědickou daň a má svou úřední místnost.*
- 135r** 19. Baltzer Scholtze. R. 1652 odkoupil od vdovy po Balzeru Walzelovi a poručníku sirot za 163 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., Sl 16 k., E 6 kusů; St 10 k. 3 h.
- 135v** 20. Caspar Meisner. R. 1668 odkoupil od svého otce Christofa Meisnera za 129 kop.

Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 28 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 16 k., E 5 kusů; St 7 k. 3 h.

- 136r** 21. George Dimbter. R. 1636 odkoupil od dědice po Hansi Dimbterovi za 120 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 16 k. 4 h., J 8 k. 4 h., M 33 k. 1 h., Fg 5 k. 12 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., Sl 17 k., E 6 kusů; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Tento sedlák hraničí s tlumačovskými pozemky a na straně proti Šonovu je poslední.*
- 136v** 22. Casper Dimbter. R. 1674 odkoupil spolu s horním lánem neb pustým místem, které leží v božanovském katastru, viz níže pod značkou , od Georga Dimbtera, svého otce, za 725 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost ze statku (NB: s pustého místa viz na příslušném místě): Z: G 28 k. 1 h., J 14 k. 4 h., M 56 k. 3 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy; šacunk: L 2 kopy, N 2 kopy, Sl 32 k., E 10 kusů; St 18 k. *Poznámka: Tento statek hraničí s panem von Tschischwitz proti statku Schadewinklu až k potoku zvanému Puse (Božanovský potok) a až k Božanovu. Na této straně je poslední.*
- 137r** 23. Christoph Reinisch. R. 1670 odkoupil od svého otce Benesche Reinische za 230 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., Sl 16 k., E 6 kusů; St 96 k.
- 137v** 24. Casper Teüber. R. 1666 odkoupil od svého otce Melchera Teübera za 125 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 22 k., E 8 kusů; St 13 k. 3 h.
- 138r** 25. Mathes Dimbter. R. 1625 odkoupil od poručníka sirot po Valtinu Dimbterovi za 425 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 16 k., E 5 kusů; St 9 k.
- 138v** 26. Hans Khube. R. 1672 odkoupil od svého otce Jacoba Khubeho za 400 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 23 k., J 12 k., M 46 k., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy; šacunk: L 1 kopa 29 k. 3 h., N 1 kopa 29 k. 3 h., Sl 24 k., E 7 kusů; St 12 k.
- 139r** 27. Mathes Ringel. R. 1627 směnil za lužní chalupu Hanse Hausdorfa, nádavkem 100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., Sl 7 k., E 3 kusy; St 6 k.
- 139v** 28. Hans Frimel. R. 1664 směnil s Melcherem Scholtzem za lužní chalupu, nádavkem 70 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 16 k., E 5 kusů; St 8 k.
- 140r** 29. Michel Tölgk. R. 1646 odkoupil od svého otce Georga Tölga za 100 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 16 k., E 5 kusů; St 9 k.
- 140v** 30. George Tölgk. R. 1660 odkoupil od svého švagra Hanse Khobera za 540 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 23 k., J 12 k., M 46 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 22 k., E 7 kusů; St 12 k.
- 141r** 31. George Khube. R. 1672 směnil s Hansem Khoberem, viz výše, nádavkem 100 kop.

Povinnost: Z: G 20 k., 3 h., J 10 k. 4 h., M 40 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 22 k., E 7 kusů; St 10 k. 3 h.

141v 32. Melcher Rosenberg. R. 1664 směnil s Christophem Walzelem, nádavkem 100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 17 k., E 6 kusů; St 12 k.

142r 33. Michel Hofman. R. 1664 odkoupil od Michla Hartmana za 300 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 16 k., E 6 kusů; St 12 k. *Poznámka: Tato usedlost leží vedle panského dvora, hraničí s Chmelnicí (Hopfenberg) a farním nadáním nad Crockerovým mlýnem.*

142v Značka . Horní lán, čili pusté místo, viz výše č. 22. R. 1674 odkoupil Caspar Dimbter tento horní lán se statkem č. 22. Horní lán leží v božanovském katastru, viz tabele Božanov zn. F. Povinnost tohoto pustého místa: Z: M 64 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy. *Poznámka: šacunk tohoto horního lánu čili pustého místa je dán do Božanova, viz konec seznamu sedláků pod značkou .*

144r Chalupníci v Otovicích

Písm. A. David Quicker. R. 1670 odkoupil od Mertena Meisnera za 30 kop. St 3 k. – B. George Krause. R. 1667 odkoupil od svého otce Hansse Krausse za 24 kop. St 3 k. –

144v C. Jacob Khube. R. 1668 odkoupil od svého otce Georga Khubeho za 36 kop. St 3 k. – D. Caspar Hofman. R. 1657 odkoupil od svého otce také Caspara Hofmana za 42 kop. St 3 k. –

145r E. Značka . Obecní stavení. Toto stavení trvale spravuje obec. Je zde ubytován hrobník, také poskytuje přístřeší nemocným a toulavým cizincům. U tohoto stavení je pod touto značkou horní průhon. Hned nad ním vedle Černého potoka mezi statky č. 1 a 11 leží průhon, jehož části jsou s úředním souhlasem pronajímány chalupníkům. Nad lučinou vedle stavení leží pastýřská zahrada. – F. Martin Scholtze. R. 1668 odkoupil od vdovy po Hanssi Frömelovi za 20 kop. St 3 k. –

145v G. Hanss Khube. R. 1672 odkoupil od Georga Opitze za 63 kop. St 3 k. *Poznámka: Toto stavení vystavělo panstvo na ochranu obory na Chmelnici, poté ale dědičně prodalo jako jiná stavení s povinnostmi roboty. – H. George Khube. R. 1664 směnil s Melcherem Scholtzem spolu se zahradou, nádavkem 75 kop. St 3 k. Poznámka: Toto stavení vystavěl jeden ovčák z Otovic a zesnulý p. opat Wolfgang mu přidal za jeho služby zahradu. Ročně odvádí poplatek kostelu sv. Barbory. –*

146r I. George Herden. R. 1672 odkoupil od vdovy po Georgu Dimbterovi a poručníka sirot za 40 kop. St 3 k. *Poznámka: Toto stavení leží pod Chmelnicí čili Hoprichem, odvádí poplatek kostelu sv. Barbory a musí hlídat bránu k Chmelnici. - Značka . Crockerův mlýn. R. 1674 byl tento mlýn nebohým titul. p. opatem Wolfgangem Zelenderem von Proschowitz spolu s crockerovským šlechtickým sídlem, nyní zvaným panský dvůr, odkoupen. Poté byla přistavěna pila. Protože ho vlastnil Bernard Crocker, nazývá se dodnes Crockerův mlýn. R. 1674 byl tento mlýn od základu nově vystavěn nyní vládnoucím titul. p. opatem Thomasem. Tento mlýn má dvě mlýnská složení. V současnosti je mlynářem Fridrich Khalert. Poplatky platí, jak uvedeno výše. –*

- 146v** K. Casper Reinisch. St 3 k. – L. Michel Maier. R. 1675 odkoupil od své matky a sourozenců za 53 kop. St 3 k. –
- 147r** M. Michel Scholtze. R. 1655 odkoupil od Georga Khölera za 25 kop. St 3 k. – N. Casper Khöler. R. 1675 odkoupil od svého otce Georga Khölera za 18 kop. St 2 k. –
- 147v** O. Peter Krabitsch. R. 1667 odkoupil od Benesche Frimela za 28 kop. St 3 k. – P. Christoph Letzel. R. 1664 odkoupil od poručníka sirot po Hanssi Lezelovi za 78 kop. St 3 k. –
- 148r** Q. Thobis Rosenberg. R. 1674 odkoupil od Michla Tölga za 58 kop. St 3 k. – R. Michel Scholtze. R. 1673 odkoupil od Georga Haussdorfa za 80 kop. St 3 k. –
- 148v** S. Benesch Dimbter. R. 1658 odkoupil od Christofa Khobera za 23 kop. St 3 k. – T. George Teüber. R. 1661 odkoupil od Michla Wenzela za 38 kop. St 3 k. –
- 149r** V. Thomas Nentwig. R. 1659 vystavěl na tomto dříve vyhořelém pustém staveništi na vlastní náklady. St 2 k. 3 h. Poznámka: Je to kovárna. Pokud stavení využívá k vykonávání svého řemesla, odvádí místo roboty na dreiding poplatek 2 kopy. – W. Casper Meisner. R. 1644 odkoupil ve válečných časech za 4 kopy. St 3 k. V současnosti je poštovním poslem v Kladzku, a pokud roznáší poštu nebo noviny, je osvobozen od daní. –
- 149v** X. Christoph Wentzel. R. 1666 vyhandloval, nádavkem 30 kop. St 2 k. 3 h. – Y. Thobis Letzel. R. 1667 odkoupil od Davida Fridricha za 39 kop. St 3 k. –
- 150r** Značka . Dolní mlýn. Tento mlýn odkoupil titul p. opat Wolfgang Selender von Proschwiz od vdovy po Davidu Johnovi. Patří ke staré šolcovně pod značkou (která byla poté také odkoupena k panskému dvoru) za 275 kop. *Poznámka: Tento mlýn má jedno mlýnské složení. V současnosti je mlynářem George Khalert. Odvádí poplatky, jak uvedeno výše. NB: U tohoto mlýna se loví úhoři. – Z. Christoph Dimbter. R. 1658 vystavěl na vlastní náklady tuto chalupu, která před lety vyhořela. St 3 k. Poznámka: Toto je poslední chalupník nedaleko hraničního potoka, který se nazývá Puse (Božanovský potok).*
- 151r Repertorium o vsi Otovice**
Sedláci pod č.: Casper Haussdorf 1, Georg Fridrich 2, krčma Na písku pod značkou, Matz Dimbter 3, Hanss Tolgk 4, Casper Khalert 5, Hanss Tölgk 6, Hanss Khober 7, Davidt Hofman 8, Georg Hofman 9, Martin Hausdorf 10, Lehnert Khalert 11, Hanss Treitler 12, Hanss Dimbter 13, Christoph Tölgk 14, Lehner Hofman 15, panský dvůr pod značkou, George Reinisch 16, Hanss Maier 17, šolcovna 18,
- 151v** Baltzer Scholtze 19, Casper Meisner 20, Georg Dimbter 21, Casper Dimbter 22, Christof Reinisch 23, Casper Teüber 24, Mathes Dimbter 25, Hanss Khube 26, Mathes Ringel 27, Hanss Frömel 28, Michel Tölgk 29, George Tölgk 30, George Khube 31, Melcher Rosenberg 32, Michel Hofman 33.
- 152r Chalupníci** pod písm.: David Quicker A, George Krause B, Jacob Khube C, Casper Hofman D, obecní stavení E, Martin Scholtze F, Hanss Khube G, Georg Khube H, George Herden I, Casper Reinisch K, Michel Maier L, Michel Schön M, Casper Khöler N, Peter Krabitsch O, Christof Letzel P, Thob. Rosenberg Q, Michel Scholtze R, Benesch Dimbter S, Georg Teüber

T, Thomas Nentwig V, Casper Meisner W, Christof Wentzl X, Thobis Letzel Y, Christof Dimbter Z.

153v **Annotata** pod značkou.: krčma Na písku , horní průhon , pastýřská zahrada , kaple sv. Barbory , Crockerův mlýn , panský dvůr , stará šolcovna , vedlejší usedlost panského dvora , dolní průhon , Černý potok , Chmelová čili Hoprich , dolní mlýn , potok Puse (Božanovský potok) .

153r Souhrn otovických ročních stálých povinností:

Z: G 8 kop 42 k. 3 h., J 3 kopy 57 k. 4 h., M 16 kop 41 k., Fg 2 kopy 40 k., Fh 33 korců 3 větele, FH 1 kopa 7 ½ kusů, T se odvádí p. faráři; šacunk:

153v L 39 kop 56 k. 4 h., N 39 kop 56 k. 4 h., SI 15 ½ kusů (NB: Nyní se odvádí v penězích za každé plecko 35 k. ke sv. Jiří, celkem) 7 kop 52 k. 3 h., E (NB: Ke každému plecku 12 vajec, tedy za 15 ½ kusu celkem) 3 kopy 6 kusů; St od sedláků a chalupníků 7 zlatých 10 k.

Pohledová mapa
OTOVICE

154r Božanov (Bartzdorf)

Preliminář

Před dávnými časy nazývali tuto ves Bertlsdorf nebo villa Bertholdi. Od počátku patřila jako ostatní vsi ke klášteru. Rozkládá se vzhledem k městu míly cesty na jih, takže jedna strana v horní části vsi hraničí s Wüntschelburgem (Radkov, Radków, Polsko) v kladském hrabství a dále pak s Martínkovicemi. Dolní část vsi na oné straně s panem na Reichforstu a s panem na Schadwinklu, na druhé straně s martínkovickými a otovickými pozemky, horní konec až k vrchnostenskému hvozdu a polickým horám, dolní konec až k Schadwinklu. 2. Potok, který protéká loukami, přitéká z hor, kde pramení. Ve vsi se do něj vlévá několik dalších zdrojů, čímž mohutní, ale na ryby je chudý. V dolní části vsi až k Božanovskému potoku (Puse) se vyskytují pstruzi. 3. Ve vsi se nachází velmi starý kostelík z dobrého zdiva a pevnou kostelní zdí, zasvěcený k počtě sv. apoštola Bartoloměje. Slaví posvícení 5. neděli po městském výročním trhu. Při něm se nachází farský dvůr a farní nadání. P. farář, který sídlí na hoře sv. Jiří v Martínkovicích, jej spravuje jako

154v filiální kostel, který patří do broumovské klášterní farnosti. Ves odvádí p. faráři desátek a spravuje jeho nadání. Nad lukami bydlí církevní písař, který se stará o školu. 4. Dva mlýny jsou dosud udržovány v provozuschopném stavu, přičemž vrchnost a předkové odkoupili ještě jeden, který ležel naproti farnímu nadání, který ale ve válečných časech zanikl a nebyl znovu obnoven. Stavení pod písm. P stojí na stejném místě. V horní části vsi byl také mlýn na krupici a stoupa na tříslo a olej. Ty ale také zanikly a na jejich místech stojí chalupy pod písm. X a Ee. K dnešku zůstala tato stará oprávnění nevyužita, popis shora zmíněných dvou mlýnů lze nalézt mezi chalupníky pod značkou a . 5. Šolcovna čili rychtářský statek leží vedle kostela pod č. 39, nemá žádná zvláštní privilegia, nýbrž podle ratifikované kupní listiny odpradávná výčep piva, osvobození od roboty, kovářnu a svobodnou usedlost, na níž stojí dvě chalupy. Svobodná zahrada vedle šolcovny byla odprodána, šolcovna má do budoucna předkupní právo po mužském dědici v č. 40. Na tomto statku je dobře udržovaná úřední místnost. Nejstarší úřední kniha začíná r. 1520 titul p. opatem Jacobem a pokračuje dodnes.

- 155r** 1. Počátek tohoto popisu začíná v dolní části vsi, která hraničí s hrabstvím. Hans Layer. R. 1641 odkoupil od své matky a sourozenců za 260 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., Sl 18 k., E 6 kusů; St 15 k. *Poznámka: Tento dvůr r. 1671 zcela vyhořel.*
- 155v** 2. Andres Rudolph. R. 1669 odkoupil od Balzera Weissera za 180 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 9 k., E 3 kusy; St 8 k.
- 156r** 3. Michel Hausdorf, zahradník. R. 1675 odkoupil od Christofa Kleintera za 190 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 3 k. 4 ½ h. *Poznámka: Tuto usedlost drží jeden zahradník; nemá žádného koně a vykonává spolu se sedláky pěší robotu.*
- 156v** 4. Casper Winter. R. 1669 odkoupil od svého otce Michla Wintera za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 8 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 9 k.
- 157r** 5. Jacob Öhlkrug. R. 1664 vyměnil s Andresem Rudophem za své lužní stavení, nádavkem 147 kop. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 8 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., Sl 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 7 k. 3 h.
- 157v** 6. Casper Rudolph. R. 1675 odkoupil od Georga Priegera za 112 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 9 k., E 3 kusy; St 8 k. 3 h.
- 158r** 7. George Teüber. R. 1661 odkoupil od Martina Teübera za 210 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k. 1 h., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 11 k.
- 158v** 8. Hans Francke. R. 1675 odkoupil od dědice Hanse Franckeho za 150 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 10 k. 3 h., E 3 ½ kusu; St 9 k. *Poznámka: Z tohoto statku odkoupil chalupník pod písm. F dědičně kus role o výměře 1 korce. Statek má ale po všechny časy předkupní právo.*
- 159r** 9. George Hausdorf. R. 1651 odkoupil od svého otce Valtina Hausdorfa za 155 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 10 k. 3 h. *Poznámka: Tento statek má dědičnou louku na konci vsi pod značkou* *.*
- 159v** 10. Jeremias Rosenberg. R. 1673 odkoupil od Georga Leppelta za 410 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 15 k., E 5 kusů; St 10 k. 3 h.
- 160r** 11. Peter Volcke. R. 1649 odkoupil od svého otce Petra Volckeho za 125 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 16 k. 3 h., E 5 ½ kusu; St 12 k.

- 160v** 12. Michel Küntzel. R. 1673 odkoupil od ženy Jonase Ringela za 143 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 161r** 13. George Metzner. R. 1651 odkoupil od Martina Kleinera za 330 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 12 k. *Poznámka: Značka chalupa stojící v zahradě.*
- 161v** 14. George Pötz. R. 1635 odkoupil spolu s horním lánem značka a jednou dědičnou loukou pod značkou statku č. 38 u martínkovické hranice za 100 kop. Povinnost: Z: G ze statku 15 k. 2 h., z horního lánu 32 k., J ze statku 8 k., M ze statku 30 k. 4 h., z horního lánu 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., H 2 kusy, SI 18 k., E 6 kusů; St 15 k. Má jednu obyvatelnou světnici.
- 162r** 15. Thobis Ringel. R. 1674 odkoupil spolu s horním lánem značka § od svého otce Hanse Ringela za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 12 k. *Poznámka: Povinnost z horního lánu viz soupis sedláků na konci značka § a .*
- 162v** 16. Wolfgang Ringel. R. 1637 odkoupil spolu s loukou či pustým místem za 110 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 12 k. *Poznámka: Povinnost této dědičné louky či pustého místa viz soupis sedláků pod značkou .*
- 163r** 17. Hans Lorentz. R. 1662 odkoupil od svého otce Martina Lorentze za 148 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St 9 k.
- 163v** 18. Casper Teüber. R. 1674 odkoupil od Michla Rosenberga za 230 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 9 k. *Poznámka: Pod značkou stavení v zahradě na statku.*
- 164r** 19. Michel Göntzel. R. 1669 odkoupil od Balzera Umblaufa za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 6 k., E 2 kusy; St 7 k.
- 164v** 20. Mathes Michel. R. 1649 odkoupil od svého otce Martina Michela za 125 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 10 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 12 k. *Poznámka: Pod značkou stavení stojící na statku v zahradě.*
- 165r** 21. Martin Öhlkrug. R. 1667 odkoupil od vdovy po Gergu Öhlkrugovi a poručníka za 230 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 16 k. 3 h., E 5 ½ kusu; St 12 k.
- 165v** 22. Casper Teüber. R. 1665 odkoupil od vdovy po Georgu Teüberovi etc. za 220 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 16 k. 3 h., E 5 ½ kusu; St 12 k.

- 166r** 23. Casper Hofman. R. 1637 odkoupil od Johana Helbicha za 12 kop. Johann Helbich prodal statek r. 1627 Johanu Scholzovi za 180 kop, tento nedbalý hospodář ho ale nechal zpustnout a nezaplatil za něj, proto si ho musel Johann Helbich vzít zpět. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 5 k. 3 h.
- 166v** 24. Salmon Taupitz. R. 1650 odkoupil od ženy Hanse Ringela za 42 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 7 k. *Poznámka: Pod značkou stavení na statku v zahradě; toto je poslední horní sedlák ve směru na Wüntschelburg (Radkov, Radków, Polsko).*
- 167r** 25. Hans Just. R. 1675 odkoupil od svého otce Martina Justa spolu s pustým místem za 100 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 7 k. *Poznámka: Povinnost z pustého místa viz dále u sedláků pod značkou.*
- 167v** 26. George Gröer, zahradník. R. 1669 odkoupil od svého otce také Georga Gröera za 98 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 3 k., E 1 kus; St 3 k. 4 ½ h. *Poznámka: Tato usedlost je v držení jednoho zahradníka, není povinen koňskou robotou, nýbrž pěší spolu se sedláky.*
- 168r** 27. Daidt Ringel. R. 1676 odkoupil spolu s pustým místem pod značkou od svého otce Johanna Ringela za 240 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 10 k. 4 h., E 3 ½ kusu; St 10 k. *Poznámka: Povinnost z pustého místa lze dohledat mezi sedláky pod značkou, viz níže.*
- 168v** 28. Hans Öhmen. R. 1672 odkoupil od svého otce Georga Öhmena za 135 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 9 k., E 3 kusy; St 6 k. 3 h.
- 169r** 29. Daidt Volcke. R. 1676 odkoupil od Hanse Layera za 226 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 9 k., E 3 kusy; St 7 k. 3 h. *Poznámka: Pod značkou stavení v zahradě na statku jako výměnek.*
- 169v** 30. Thobis Ringel. R. 1671 odkoupil od svého otce Hanse Ringela za 80 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 4 h., J 3 k., M 11 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 6 k., E 2 kusy; St 7 k.
- 170r** 31. Wentzel Dimbter. R. 1671 odkoupil od vdovy po Georgu Justovi a poručníka za 150 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 4 h., J 3 k., M 11 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 6 k., E 2 kusy; St 7 k.
- 170v** 32. Baltzer Dimbter. R. 1661 odkoupil od Adama Heinische za 180 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 4 k. 4 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 9 k., E 3 kusy; St 10 k.
- 171r** 33. Baltzer Tölgk. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 5 k., M 30 k.

4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 15 k., E 5 kusů; St 12 k.

171v 34. George Teüber. R. 1670 odkoupil od Georga Kleintera za 270 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 6 k., E 2 kusy; St 7 k.

172r 35. Heinrich Reiman. R. 1647 v době války odkoupil od vdovy po Mertenu Öhlkrugovi za 75 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 12 k., E 4 kusy; St 12 k.

172v 36. Hans Ringel, zahradník. R. 1675 odkoupil od svého otce, též Hanse Ringela za 100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 3 k. 1 h., J 1 k 4 h., M 6 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 6 k., E 2 kusy; St 3 k. 4 ½ h. *Poznámka, že tato usedlost je v držení zahradníka bez potažní roboty. Povinen jen jako sedláci pěší robotou.*

173r 37. Hans Michel. R. 1672 odkoupil od svých sourozenců za 415 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 41 k., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., SI 18 k., E 6 kusů; St 12 k.

173v 38. Hans Göntzel. R. 1646 odkoupil od Georga Teubera za 158 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h., SI 10 k., E 6 kusů; St 12 k. *Poznámka: Značka ✱ stavení na statku v zahradě. Z tohoto statku je odprodán kus louky a využívá ho sedlák ze statku č. 14.*

174r Značka ≠. Kostel v Božanově. Má to být prastarý kostelík z dobrého zdiva, jak je též patrné na zdi hřbitova. Je zasvěcen sv. Bartoloměji a sv. Maří Magdaléně. Je spravován jako filiální p. farářem z hory sv. Jiří, který tam též sídlí.

174v Značka ↗. Farský dvůr. Fara stojící při tomto kostelíku je ve špatném stavu. P. farář zde má podomka, který se o něj stará v době, kdy zde slouží bohoslužby. Vedle tohoto dvora je ohraničené farní nadání pod značkou □.

Značka ✂. Škola. Stojí nad luhem u pastviny a obstarává ji zvláštní školní či církevní písař. R. 1625 byla chalupa zakoupena pro školu za 78 kop.

175r 39. Šolcovna. R. 1669 odkoupil tuto šolcovnu Hans Francke od svého tchána Georga Weissera spolu se svobodným dědictvím na další straně pod značkou ∞, na němž stojí dvě stavení pod písm. N a O, také kovářnu pod značkou ∞, svobodný pivní šenk a osvobození od roboty za 1 070 kop. Povinnost: Šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 5 kop, z kovářny 30 k.; šacunk: L 2 kopy 60 k., N 2 k. 60 k.; St 15 k. *Poznámka: Svobodná zahrada č. 40, která byla před lety u této šolcovny, byla odprodána, ale šolcovna na ni má předkupní právo, protože to není lenní dědictví.*

175v Značka ∞. Svobodná usedlost. Tato svobodná usedlost patří šolcovi, kupuje se se šolcovnou a platí dědickou daň. *Poznámka: Na tomto svobodném dědictví stojí dvě stavení, jedno na horní hranici, druhé na dolní, viz níže písm. N a O. Ty se kupují také se šolcovnou.*

Značka ≡. Stavení na pozemku šolcovny. Starý šolc má zde svůj výměnek, po jeho smrti připadne ke statku.

- 176r** 40. Svobodná zahrada. R. 1676 odkoupil Georg Borman tuto zahradu od své matky a sourozenců za 150 kop. Povinnost: Fg 1 k. 1 h.; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.; St 4 k. *Poznámka: Z této zahrady se při prodeji platí dědická daň, což je desátý díl ze sta. Byla odprodána od šolcovny, která na ni má předkupní právo, protože se nejedná o lenní dědictví. Z: šolcovi 12 k. 5 h., výpomocný desátek 1 ½ M. žita a stejně tolik ovsa.*
- 176v** 41. Michel Winter. R. 1671 odkoupil od svého otce Caspera Wintera za 205 kop. Má jednu obyvatelnou světnici a přistavěný malý domek. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St 9 k. *Poznámka: Stavení písm. M, které stojí na tomto statku je jako každé jiné lužní stavení: robota a daně.*
- 177r** 42. Hans Volcke. R. 1676 odkoupil od Caspera Michela za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 2 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 5 k. 3 h.
- 177v** 43. Melcher Schreiber. R. 1666 odkoupil od vdovy po Adamu Volckem a poručníka za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 31 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 16 k. 3 h., E 5 ½ kusu; St 10 k. *Poznámka: Z tohoto statku byl odprodán kus role, který dědičně užívá chalupník pod písm. E.*
- 178r** 44. Mathes Hausdorf. R. 1662 odkoupil od Maze Franckeho za 92 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: M 32 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.; St 6 k. *Poznámka: Tato usedlost se nazývá Mühlerbe (Mlynářské dědictví). Před časem ji vlastnil jeden mlynář. Zahrada je dodnes odprodána.*
- 178v** 45. Michel Herman. R. 1669 odkoupil od svého bratra Georga Hermana za 125 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., Sl 9 k., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 179r** 46. Christoph Teüber. R. 1657 odkoupil od Melchera Heinische za 105 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 10 k. 3 h., E 3 ½ kusu; St 10 k.
- 179v** 47. Michel Francke. R. 1647 odkoupil od poručníka sirot po Michlu Schubertovi za 48 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 9 k., E 3 kusy; St 6 k. 3 h.
- 180r** 48. Casper Mayer. R. 1651 odkoupil od Andrese Kleintera za 100 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 10 k. 3 h., E 3 ½ kusu; St 9 k.
- 180v** 49. Hans Heinisch. R. 1660 odkoupil od Valtina Heinische za 134 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 9 k., E 3 kusy; St 9 k.
- 181r** 50. George Herden. R. 1656 odkoupil spolu s horním lánem pod značkou od Valtina Leppelta za 212 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., z horního lánu M 8 k., Fg 2

k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 9 k., E 3 kusy; St 11 k. 3 h.

181v 51. Jacob Layer. R. 1673 odkoupil od Jacoba Wolfa za 295 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 5 k. 4 h., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 15 k., E 5 kusů; St 10 k. 3 h.

182r Značka § a značka . Horní lány neb pustá místa. Thobis Ringel viz výše č. 15. David Ringel viz výše č. 27. Těmto dvěma statkům náležející pustá místa patří k sobě. Jejich povinnosti podle starých urbářů: Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus.

Značka . Pusté místo. Wolfgang Ringel, výše č. 16, má u tohoto statku také kus horního lánu neb pustého místa pod značkou . Odvádí z něho ročně M 16 k.

182v Značka . Horní lán neb pusté místo. Hans Just, výše č. 25. Toto pusté místo náleží k dědičnému statku č. 25. Povinnost z něho: M 32 k. R. 1564 za času p. opata Johana von Chotow byl tento horní lán vykloučen, prodán za 30 kop a byl mu vyměřen tento poplatek.

Značka a značka . Horní lán a stoupa na tříslu. Martin Öhlkrug, níže pod písm. Ee. Tento horní lán a stoupa patří chalupníkovi pod písm. Ee. Povinnost: z horního lánu pod značkou G 16 k., ze stoupy J 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h. R. 1564 byl tento horní lán vykloučen a prodán.

183r Značka . Mlýn na krupici. George Öhmen pod písm. X. Tento chalupník odvádí za oprávněnost tohoto mlýna G 14 k., M 14 k.

Značka . Horní lán neb pusté místo. Otovický statek č. 22 hraničí na dolním konci s potokem zvaným Puse (Božanovský potok), drží dědičně tento horní lán, který leží na božanovském katastru. V tomto směru roční povinnost činí: šacunk: L 50 k., N 50 k.

184r Chalupníci v Božanově

Písm. A. Adam Winter. R. 1669 odkoupil od svého bratra Caspera Wintera za 40 kop. St 2 k. 3 h. – B. Casper Umblauf. R. 1662 vystavěl nově tento hospodář. St 2 k. 3 h. –

184v C. George Leppelt. R. 1660 vystavěl tento hospodář na vlastní náklady. St 2 k. 3 h. – D. Michel Francke. R. 1662 nově vystavěl. St 2 k. 3 h. –

185r Značka . Průhon. U tohoto průhonu vede silnice z města a Martínkovic do luk, vede do Wünschelburgu (Radkov, Radków, Polsko) a do kladského hrabství. *Poznámka: Kousky role z tohoto průhonu jsou s úředním souhlasem přenechány k užívání chalupníkům za určitý poplatek.* – Značka . Dolní mlýn v Božanově. R. 1623 odkoupil titul p. opat Johan Benno tento mlýn s jedním mlýnským složením od Georga Dimbtera za 500 kop. Dlouhodobý prospěch. V současnosti je mlynářem Casper Riedel. Platí ročně, jak uvedeno výše. –

185v E. Christoph Öhlkrug. R. 1672 odkoupil od Georga Örmblera za 70 kop. St 3 k. *Poznámka: Stavení stojí na statku č. 43, z něhož byl dědičně odkoupen kus role o výměře 1 ½ věrtele. Když jej nepřevzme žádný dědic, má sedlák předkupní právo.* – F. Michel Dimbter. R. 1675 odkoupil od Thob. Dimbtera za 105 kop. St 32 k. *Poznámka: Chalupa má také kus dědičné role o výměře 1 korce, náleží do statku č. 8.* –

186r G. Hans Örmbler. R. 1660 odkoupil od Michla Franckeho za 26 kop. St 2 k. 3 h. – Značka .

Průhon. Z luk přes tento průhon vede dolní silnice do Wüntschelburgu (Radkov, Radków, Polsko) a kladského hrabství. Kusy role mají v držení chalupníci za obecní poplatek a s úředním souhlasem. –

- 186v** H. Obecní stavení. Toto stavení spravuje obec. Je v něm ubytován hrobník a cizí do vesnice přicházející přechodná čeleď etc. – I. Adam Scholtze. R. 1669 nově vystavěl. St 2 k. 3 h. –
- 187r** K. Christof Ringel. R. 1675 odkoupil od Michla Hausdorfa za 110 kop. St 3 k. *Poznámka: Chalupa leží na statku č. 41, má z něj odkoupen dědičně kus role o výměře 3 věrtele.* – L. Casper Öhlkrug. R. 1675 odkoupil od Adama Leppelta za 32 kop. St 2 k. 3 h. –
- 187v** Značka . Horní mlýn v Božanově. R. 1649 odkoupil zesnulý titul p. opat Alexius tento mlýn od šolce Georga Weisera za hotové peníze 100 kop. V současnosti je mlynářem Casper Teüber. Má jedno mlecí složení a odvádí ročně poplatek, jak uvedeno výše. – Značka . Kovárna. Tato kovárna patří šolcovi. Kovář, který zde provozuje své řemeslo, odvádí ročně za svou osobu spolu s ostatními řemeslníky určený poplatek. Šolc ale platí na dreiding, jak uvedeno výše u č. 39, 30 k. –
- 188r** Značka . Průhon. U tohoto průhonu stojí školní stavení, které odkoupila obec, jak uvedeno výše pod značkou . *Poznámka: Části rolí na tomto prostředním průhonu jsou pronajímány s úředním souhlasem chalupníkům za obcí určený poplatek.* – M. Melcher Winter. R. 1675 odkoupil od Michla Tölga za 22 kop. St 2 k. 2 h. *Poznámka: Chalupa stojí na statku č. 41, vykonává robotu jako každá druhá chalupa.* –
- 188v** N. Hans Heinisch. Šolcovo stavení. R. 1669 svobodně odkoupil nynější šolc toto stavení s šolcovnou. Stojí na jeho svobodném dědictví pod značkou u dolní hranice. Podomek robotuje a platí poplatky, jak je zvykem. – O. Šolcovo stavení. R. 1669 odkoupil šolc stejně jako výše uvedené stavení. Stojí na horní hranici, podomek platí poplatky a robotuje. –
- 189r** P. Thobis Pötz. R. 1659 odkoupil od vdovy po Hansi Volckem a poručníka za 42 kop. St 2 k. 3 h. *Poznámka: Toto stavení bylo před časem mlýnem, který koupil titul. p. opat Johan Benno r. 1625 od Andrese Raimana za 220 kop. Držel jej i v době války.* – Q. Michel Heinisch. R. 1664 odkoupil a nově vystavěl. St 2 k. 3 h. –
- 189v** R. Hans Heber. R. 1670 nově vystavěl. St 2 k. 3 h. – S. George Haydl. R. 1658 vystavěl tento hospodář na místě, kde před tím žádné stavení nestálo. St 2 k. 3 h. –
- 190r** T. Mathes Michel. R. 1673 odkoupil od Jeremiase Rosenberga za 75 kop. St 2 k. 3 h. – V. George Teüber, nyní č. 239. R. 1654 nově vystavěl. Toto stavení bylo poprvé vystavěno v r. 1570 Martinem Hauckem; r. 1619 ho koupil Martin Heiden za 10 kop, r. 1623 Baltassar Scholz za 46 kop; r. 1624 Kaspar Winter za 60 kop. V r. 1638 byla válka a mor, toto stavení vymřelo a spadlo, až r. 1658 ho přestavěl Jacob Oelkrug; r. 1664 ho směnil s Andreasem Rudolfem, sedlákem č. 71 za selský statek. Andreas Rudolf prodal stavení 1670 Martinu Dimterovi a tento v tomtéž roce shora uvedenému Georgu Teuberovi za 60 kop. St 2 k. 3 h. –
- 190v** W. Fabian Teüber. R. 1670 odkoupil od svého bratra Georga Teübera za 60 kop. St 2 k. 3 h. – X. George Öhmen. R. 1672 odkoupil od poručníka sirot po Jacobu Kleinerovi za 25 kop. St 2 k. 3 h. *Poznámka: Zde stál před léty mlýn na krupici, proto majitel stavení ještě dnes využívá*

oprávnění a platí vrchnostenský poplatek: G 14 k., M 14 k., jak uvedeno výše pod značkou 24. –

191r Y. Hans Michel. R. 1672 odkoupil od Caspera Stumpfa za 36 kop. St 2 k. 3 h. – . Průhon. Kousky role na průhonu užívají chalupníci s úředním souhlasem za určený obecní poplatek. –

191v Z. Hans Ringel. R. 1667 odkoupil od vdovy po Hansi Heinischovi a poručníka za 30 kop. St 2 k. 3 h. – Aa. Hans Haucke. R. 1659 vystavěl. St 2 k. 3 h. –

192r Bb. Mathes Layer. R. 1658 nově vystavěl. St 2 k. 3 h. – Cc. Christoph Heinisch. R. 1665 odkoupil od Christofa Rosenberga za 22 kop. St 2 k. 3 h. –

192v Dd. Jacob Krabisch. R. 1663 tento hospodář nově vystavěl. St 2 k. 3 h. – Ee. Martin Öhlkrug. R. 1665 odkoupil od svého otce Georga Öhlkruga spolu s horním lánem pod značkou za 73 kop. St 3 k. *Poznámka: Zde stávala před časem stoupa na tříslu či olej, proto majitel ještě dodnes platí za toto oprávnění, tedy J 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., z horního lánu G 16 k., viz výše pod značkou na konci sedláků. –*

193r Ff. George Ringel. R. 1676 odkoupil. St 3 k. *Poznámka: Stavení stojí na pustém místě pod značkou , které patří do statku č. 27. – Značka . Průhon. Stejně jako u předešlého průhonu také zde užívají chalupníci kusy role za poplatek obci. –*

193v Gg. Mathes Kleiner. R. 1662 nově vystavěl. St 2 k. 3 h. – Hh. Hans Just. R. 1673 odkoupil od vdovy po Georgu Kleinerovi a poručníka za 41 kop. St 2 k. 3 h. –

194r Ii. George Dimbter. R. 1676 odkoupil od Christofa Ringela za 32 kop. St 2 k. 3 h. – Kk. Hans Haucke. R. 1669 postavil. *Poznámka: Toto stavení stojí na pustém místě pod značkou na statku č. 14. Robotuje a platí poplatky jako podruh a nájemník.*

195r Repertorium o vsi Božanov

Sedláci č.: Hans Layer 1, Andres Rudolf 2, Michel Hausdorf 3, Casper Winter 4, Jacob Öhlkrug 5, Casper Rudolf 6, George Teüber 7, Hans Franke 8, George Hausdorf 9, Jeremis Rosenberg 10, Peter Volcke 11, Michel Küntzel 12, George Metzner 13, George Pötz 14, Thobis Ringel 15, Wolfgang Ringel 16, Hans Lorenz 17, Michel Göntzel 18,

195v Casper Teüber 19, Mathes Michel 20, Martin Öhlkrug 21, Casper Teüber 22, Casper Hofman 23, Salomon Taupiz 24, (NB: až sem horní strana), Hans Just 25, George Gröer 26, Daidt Ringel 27, Hans Öhmen 28, Daid Volcke 29, Thobis Ringel 30, Wentzel Dimbter 31, Baltzer Dimbter 32, Baltzer Tölgk 33, George Teüber 34, Heinrich Raiman 35, Hans Ringel 36, Hans Michel 37, Hans Küntzel 38, šolcovna 39, Georg Borman 40, Michel Winter 41, Hans Volcke 42,

196r Melcher Schreiber 43, Mathes Hausdorf 44, Michel Herman 45, Christof Teüber 46, Michel Francke 47, Casper Mayer 48, Hans Heinisch 49, Gerge Herden 50, Jacob Layer 51, *Poznámka: V tomto seznamu sedláků je uvedeno několik zahradníků, kteří nejsou povinni potažní robotou, jako č. 3, 26, 36 a svobodná zahrada č. 40.*

196v **Chalupníci** písm.: Adam Winter A, Casper Umblauf B, George Leppelt C, Michel Francke D,

Christof Öhlkrug E, Michel Dimbter F, Hans Örmblar G, obecní stavení H, Christof Ringel J, Adam Scholtze K, Casper Öhlkrug L, Melcher Winter M, šolcovo stavení N, šolcovo stavení O, Thobis Pötz P, Michel Heinisch Q, Hans Heber R, George Hayd S, Mathes Michel T, Gerge Teüber V, Fabian Teüber W, Georg Öhmen mlýn na krupici X, Hans Michel Y, Hans Ringel Z, Hans Hauke Aa, Mathes Layer Bb, Christof Heinisch Cc, Jacob Krabisch Dd, Martin Öhlkrug stoupa na tříslu Ee, George Ringel Ff, Mathes Kleiner Gg, Hans Just Hh, Georg Dimbter Ii, Hans Hauke Kk.

198r **Annotata** značka: louka na statku č. 9 , stavení na statku č. 13 , horní lán ke statku č. 14 , horní lán ke statku č. 15 S, horní lán ke statku č. 16 , stavení ve statku č. 18 , stavení ve statku č. 20 , stavení ve statku č. 24 , pusté místo ke statku č. 27 , stavení ve statku č. 29 , stavení ve statku č. 38 , kostel , farský dvůr , farní nadání , škola , šolcova svobodná usedlost , šolcovo stavení písm. N, šolcovo stavení písm. O, stavení ve statku č. 39 , kovárna , horní mlýn , dolní mlýn , místo starého mlýna písm. P, průhon , průhon , průhon , průhon ,

198v horní lán ke statku č. 22 náležející k Otovicím, v tomto božanovském katastru se nachází pod značkou .

199r Souhrn božanovských ročních stálých povinností:

Z: G 7 kop 17 k., J 3 kopy 28 k. 2 h., M 14 kop 53 k., Fg 2 kopy 58 k. 3 h., Fh 37 korců, FH 1 kopa 14 kusů,

199v T odvádí se p. faráři; šacunk: L 30 kop 3 k. 2 h., N 30 kop 3 k. 2 h., SI 14 kusů (NB: každé SI je nyní nahrazeno v penězích 35 k.; G celkem 7 kop),

200r E (NB: ke každému SI 12 E, tedy za 14 kusů dohromady 2 kopy 48 kusů); St 9 zlatých 5 k. 1 ½ h.

Pohledová mapa
BOŽANOV

201r **Martínkovice (Mertzdorf)**

Preliminář

Předkové ve svých zápisech nazývali tuto ves Mertensdorf, což má původ v názvu villa Martini, kterou však před několika sty lety nelze mezi ostatními klášterními vsemi nalézt, zůstaňme tedy také přitom. Pamatujme ale, že tato ves, rozkládající se vzhledem k městu na jih, hraničí na oné straně se vsí Božanovem, na druhé straně s křínickými pozemky, horní konec s vrchnostenským hvozdem, dolní konec až s řekou Stěnavou. 2. Potok, který protéká lukami, přitéká z hor, je posilován přítoky ze vsi a vlévá se u mlýna Na písku do výše zmiňované velké řeky. 3. Kostel, stojící na kopci, je zasvěcen k počtě rytíře sv. Jiří a náleží do klášterní kolatury. Věž byla vyzdvižena z kamene v r. 1650 za tehdejšího p. faráře P. Jacoba Dünwatha, pozdějšího probošta v Břevnově, kde též zemřel. Nechal také vystavět kamenné poschodí u fary. Při ní leží na svahu kopce mezi Chmelnicí neb Hoprichem a jalovým panským dvorem neb Ovčí výběh (Schaftrift) farní nadání. Proto fara nese jméno hora sv. Jiří.

201v 4. Na konci vsi pod tímto kopcem je vrchnostenský panský dvůr, který je nejstarší

v klášterních obcích. Hospodářská stavení jsou v horším stavu kromě ovčí stáje a stodoly. Obzvláště v tuto dobu se zde chovají pouze ovce. 5. Blízko zmíněného panského dvora stojí mlýn zvaný Na písku se třemi mlecími složenými, který plně využívá sílu řeky, která přitéká od města, a má tudíž výhodu v době vhodné pro mletí. 6. Jinak jsou ve vsi ještě dva mlýny, horní a prostřední, každý s jedním mlýnským složením. K dohledání jsou v tabele pod značkami a . Popsány jsou níže. 7. Šolcovna, viz pod č. 39, je osvobozena od roboty a má pivní šenk, při prodeji spolu se svobodnou vedlejší usedlostí platí dědickou daň. 8. Od roboty osvobozená usedlost pod č. 30 získala r. 1540 od nebohého opata Mathiase privilegium. 9. Vedle farního nadání vznikl na místě pustého statku ovčí výběh, z něhož bylo na úpatí kopce prodáno několik kousků rolí, na nichž byla vystavěna chalupa. Tento výběh se nazývá Jalový dvůr.

202r Značka . Kostel sv. Jiří. Tento kostel je věnován a zasvěcen k počtě sv. rytíře Jiřího. Stojí na kopci, jak je uvedeno v prelimináři. Dnes je ještě zbudovaný ze dřeva, před několika lety byl trochu rozšířen a přitom vyzdvižena věž z kamene. Na svátek sv. Jiří pořádají k němu městské farní kostely procesí a slouží bohoslužbu. S procesím přichází sem p. farář ze Šonova se svými farníky, rovněž od pradávna wüntschelburští (radkovští) z hrabství a vroucně uctívají tohoto světce. Tu se lidé zapřísahají a prosí o zachování zdraví.

202v Značka . Farský dvůr. Tato fara stojí blízko kostelní zdi. V čase p. faráře P. Jacoba Dünwatha byla vybudována kamenná světnice. Dnes je farářem velectěný p. Carolus Liebholt O. S. B. z broumovského kláštera, který spravuje také 2 filiální kostely v Božanově a sv. Barbory v Otovicích a je jmenován farářem na hoře sv. Jiří.

203r Značka . Škola. Stojí na úpatí kopce kudy vede cesta nahoru. Církevní písař, který zde školu drží, má v současnosti dědičnou zahradu na druhém kopci hned nad č. 1., viz tabele.

203v Značka . Mlýn Na písku. Tento mlýn náležel odpradáva spolu s vedle položeným panským dvorem klášteru. Má tři mlecí složení a leží na vydatném vodním toku, který přitéká od města. Voda mu nikdy neschází a stává se útočištěm v dobách drahého mletí. V současnosti odvádí mlynář svůj roční poplatek, jak uvedeno výše. NB: Nad kolovým prostorem ve vodním korytě jsou česla, kde se chytají úhoři.

204r Značka . Martínkovický panský dvůr. Panský dvůr patří odpradáva klášteru, má ale špatné bydlení, a proto se nyní užívá jako ovčín. Ovčák se stará o stádo ovcí, které sestává ročně z 300 kusů, žádný jiný dobytek nemá. Když r. 1560 titul. p. opat Johan von Chotow z tohoto panského dvora pár rolí ležících nad řekou odprodal mlýnu Na písku v Otovicích (k dohledání pod značkou), přikoupil k tomuto panskému dvoru nad ním ležící malou usedlost. Na tomto panském dvoře se vysévá na zimu až 70 korců žita, na léto stejné množství ovsa a trochu málo ječmene a hrachu, občas také lněné semínko. Přitom jsou při mlácení přítomni přísežní dohlážitelé.

204v Značka . Jalový panský dvůr. Na tomto panském dvoře nestojí žádné stavení. Před léty zde byl opuštěný a pustý selský statek. Přední pole bylo změněno v zahradu v pořadí č. 1, zadní pole spolu s volnou cestou bylo vrchností vyhrazeno za ovčí pastvinu. Nic se zde nevysévá, proto byl panský dvůr nazván Jalovým.

205r 1. Hans Meisner, zahradník. R. 1673 odkoupil od svého otce Georga Meisnera za 225 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 9 k., E 3 kusy; St 5 k. *Poznámka:*

Tato zahrada byla r. 1645 odprodána z opuštěného a pustého dědictví zanechaného Jacobem Frimelem. Zbytek polností byl vyhrazen milostivé dědičné vrchnosti jako pastvina pro ovce spolu s volnou cestou. Nazývá se Jalovým panským dvorem, jak uvedeno výše. Tuto zahradu obhospodařuje v současnosti církevní písař.

- 205v** 2. Hans Teüber. R. 1671 odkoupil od svého otce Christofa Teübera spolu s vedlejší usedlostí za 70 kop. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 9 k. *Poznámka: R. 1644 dědičná vrchnost těmto dvěma pustým usedlostem povolila robotovat jako jednomu subjektu a totéž potvrdila.*
- 206r** 2. Vedlejší usedlost. Protože tyto dvě usedlosti, špatné a bezvýznamné, zůstaly v době války opuštěné a pusté, prodávají se dodnes společně. Povinnosti kromě roboty zůstávají jako dříve pro každou zvlášť. Povinnost neobývané usedlosti: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI E St připočteno k obývané usedlosti výše.
- 206v** 3. George Tölkg. R. 1663 směnil s Beneschem Dimbterem. Dal mu stavení a v hotovosti 166 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 16 k. 3 h., E 6 kusů; St 12 k. *Poznámka: R. 1644 schválila vrchnost robotování následné vedlejší usedlosti s touto usedlostí jako jednoho subjektu. R. 1677 dne 23. února toto selské obytné stavení zcela vyhořelo, což zapříčinila selka ve stáji.*
- 207r** 3. Vedlejší usedlost. Byla směněna za obývanou usedlost. Tato je ale bez stavení. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI E St přiřazeno k obývané usedlosti.
- 207v** 4. Michel Örmblér. R. 1651 odkoupil od Martina Dimbtera za 96 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 54 k. 4 h., N 54 k. 4 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 10 k.
- 208r** 5. Hans Opitz. R. 1662 odkoupil od Georga Dimbtera za 195 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 54 k. 4 h., N 54 k. 4 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 9 k.
- 208v** 6. Lehnert Scholtze. R. 1666 odkoupil od svého otce Jacoba Scholtzeho za 160 kop. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k., M 28 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 16 k. 3 h., E 5 kusů; St 10 k. *Poznámka: Chalupník pod písm. H má kus role z tohoto statku, odvádí M na výpomoc 21 k., viz níže. R. 1661 na sv. Vavřince obydlí vyhořelo.*
- 209r** 7. Casper Zeiper. R. 1669 odkoupil od Andrese Ditricha za 160 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 6 k., E 2 kusy; St 6 k. *Poznámka: R. 1661 vypukl na tomto statku požár a on i jeho sousedé vyhořeli.*
- 209v** 8. George Grötzbach. R. 1650 odkoupil od Christofa Dimbtera za 152 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 12 k., E 4 kusy; St 9 k. R. 1661 tento dvůr vyhořel.
- 210r** 9. Baltzer Tölkg. R. 1651 odkoupil od Mertena Hiebnera za 72 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4

k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 10 k. 3 h., E 4 kusy; St 9 k. Značka . Stavení na statku v zahradě.

- 210v** 10. Lorentz Just. R. 16.. vyměnil za zahradu spolu s vedlejší usedlostí. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 12 k.
- 211r** 10. Vedlejší usedlost. Prodává se a kupuje spolu s výše zmíněnou obytnou usedlostí, ale robotují samostatně. Zvlášť jsou plněny i povinnosti: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI E St přiřazeny k obývané usedlosti.
- 211v** 11. Hanss Tölgk. R. 1673 odkoupil od Michla Johna za 128 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 15 k., E 2 kusy; St 6 k.
- 212r** 12. George Frantze. R. 1657 odkoupil od vdovy po Hansi Sailerovi a poručníka za 150 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 9 k.
- 212v** 13. Jacob Wüttich. R. 1659 odkoupil od poručníka dědiců Mathese Mayerla za 140 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 12 k., E 4 kusy; St 8 k.
- 213r** 14. Hans Zeigler. R. 1657 odkoupil od šolce a přísežných opuštěný a zpustlý spolu s vedlejší usedlostí za 84 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 10 k. *Poznámka: Patří dohromady s následující vedlejší usedlostí. Byla roku 1637 tehdejší vrchností povolena povinnost robotovat jako jeden subjekt, ostatní povinnosti ale zůstaly.*
- 213v** 14. Vedlejší usedlost. Prodává a kupuje se s výše uvedenou obývanou usedlostí a robotují jako jeden subjekt. Odvody ale zůstaly, stará povinnost u této usedlosti: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI E St přiřazeny k obývané usedlosti.
- 214r** 15. Mathes Rosenberg. R. 1656 odkoupil od Michla Lischwera za 40 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 7 k. 3 h., E 3 kusy; St 5 k.
- 214v** 16. George Tölgk. R. 1673 odkoupil od své matky a sourozenců spolu s vedlejší usedlostí za 138 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 15 k., E 5 kusů; St 10 k. *Poznámka: Usedlost s následující vedlejší usedlostí byla r. 1645 vrchností ponechána jako jeden subjekt pro robotu, ale povinnosti obou zůstaly zvlášť.*
- 215r** 16. Vedlejší usedlost. Kupuje se spolu s obývanou usedlostí, viz výše. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI E St jsou přiřazeny k obývané usedlosti výše.

- 215v** 17. Jacob Just. R. 1663 směnil s Casperem Wernerem za stavení a doplatek 87 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., Sl 15 k., E 5 kusů; St 7 k.
- 216r** 18. Hans Frantze. R. 1666 odkoupil od svého otce Georga Franzeho spolu s vedlejší usedlostí za 126 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 13 k. 3 h., E 4 kusy; St 11 k. *Poznámka: Vedlejší usedlost je bez staveb a byla ponechána vrchností s touto obytnou usedlostí r. 1638 jako jeden subjekt pro robotu.*
- 216v** 18. Vedlejší usedlost. Kupuje a prodává se spolu se shora uvedenou obývanou usedlostí. Povinnosti této usedlosti zůstávají: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl E St přiřazeny k obývané usedlosti.
- 217r** 19. Jacob Mayrle, zahradník. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 4 k. 3 h.
- 217v** 20. Mathes Nentwig, zahradník. R. 1673 odkoupil od Adama Johna za 99 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 4 h., J 2 k., M 6 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 4 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 4 k. 3 h. *Poznámka: Je povinován spolu se sedláky pěstí robotou.*
- 218r** 21. Baltzer Kober, chalupník. Viz pod písm. Gg mezi chalupníky. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 4 k., M 15 k. 2 h. Zde nic více, viz písm. Gg. *Poznámka: Má kousek role ve vrchnostenském hvozdu na straně k Božanovu, z něho výše uvedená povinnost.*
- 218v** 22. George Wentzel, chalupník. Viz pod písm. Hh mezi chalupníky. Povinnost: Z: G 4 k. 4 h., J 4 k. 4 h., N 4 k. 4 h.; šacunk: L 3 k. 2 h. Více viz pod písm. Hh. *Poznámka: Má ve vrchnostenském hvozdu na straně k Martínkovicím kousek dědičné role, z toho shora uvedená povinnost.*
- 219r** 23. Martin Werner, zahradník. R. 1650 odkoupil od svého otce Lorenze Wenera za 33 kop. Povinnost: Z: G 4 k., J 2 k. 4 h., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 4 k. 3 h., E 2 kusy; St 4 k. 3 h.
- 219v** 24. Lorentz Mayrle, zahradník. R. 1670 odkoupil od Martina Lischwera za 130 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 5 k. *Poznámka: Tento zahradník je povinován pěstí robotou spolu se sedláky.*
- 220r** 25. Hans Khalert. R. 1673 odkoupil od vdovy po Michlu Leppeltovi a poručníka za 130 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 6 k.
- 220v** 26. Merten Leppelt. R. 1676 odkoupil od Jacoba Johna za povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 13 k. 3 h., E 5 kusů; St 8 k.
- 221r** 27. Michel Khöler. R. 1667 směnil se svým bratrem za stavení. Doplatek 80 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 9 k., E 3 kusy; St 7 k.

- 221v** 28. George Kleiner. R. 1673 odkoupil od své matky a sourozenců za 180 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 9 k., E 3 kusy; St 7 k.
- 222r** 29. Casper Küntzel. R. 1672 odkoupil od Michela Hermana za 132 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 9 k., E 3 kusy; St 7 k.
- 222v** 30. Usedlost osvobozená od roboty. R. 1659 odkoupil Jacob Rosenberg od Jacoba Wernera za 270 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 9 k., E 3 kusy; St 9 k. *Poznámka: R. 1540 podle privilegia p. opata Mathiase byla robota prominuta, protože byl z této usedlosti odprodán kus role mlýnu. R. 1674 bylo nařízeno, že do budoucna má tato usedlost při prodeji platit dědickou daň. Rovněž ročně za dovoz vína G 35 k.*
- 223r** 31. Casper Fochler. R. 1665 odkoupil od svého otce Georga Fochlera za 141 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 53 k. 2 h., N 53 k. 2 h., Sl 13 k. 3 h., E 5 kusů; St 9 k.
- 223v** 32. Lorentz Hitschfel. R. 1663 odkoupil od svého otce Hanse Hitschfela za 165 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 3 h., J 3 k. 12 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 7 k. 3 h., E 3 kusy; St 7 k.
- 224r** 33. Heinrich Wentzel. R. 1674 odkoupil od Jacoba Mayrla za 320 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 9 k., E 3 kusy; St 9 k.
- 224v** 34. George Rosenberg. R. 1676 odkoupil od Hanse Knittela za ... Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 15 k., E 5 kusů; St 11 k.
- 225r** 35. Mathes Waltzel. R. 1661 odkoupil od svého otce Martina Walzela za 146 kop. Má dvě obyvatelné světnice. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 12 k., E 4 kusy; St 9 k.
- 225v** 36. Hans Schweidler. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 7 k.
- 226r** 37. George Öhlkrug. R. 1669 odkoupil od Jacoba Öhma za 328 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 10 k.
- 226v** 38. Šolcova usedlost. Kupuje a prodává se se šolcovnou, platí dědickou daň, je bez staveb. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 6 k., E 2 kusy.
- 227r** 39. Šolcovna. R. 1660 odkoupil Thobis Weisser od vdovy po Martinu Khalerovi etc. spolu s předešlým svobodným dědictvím za 1 200 kop. Povinnost: šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 4 kopy; šacunk: L 2 kopy 43 k. 2 h., N 2 kopy 43

k. 2 h.; St 15 k. *Poznámka: Tato šolcovna má jen pivní šenk a osvobození od roboty. Mlýn pod značkou tento šolc r. 1676 prodal milostivé dědičné vrchnosti. Má zabezpečenou úřední místnost, nejstarší kniha začíná r. 1522 za p. opata Jacoba.*

227v 40. Andres Dittrich. R. 1670 odkoupil od Adama Heinische za 125 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 7 k.

228r 41. Casper Tölgk. R. 1667 odkoupil od svého otce Valtina Tölga za 80 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 15 k., E 5 kusů; St 9 k.

228v 42. George Weisser. R. 1666 odkoupil či směnil s Georgem Bornem, dal mu svůj statek a v hotovosti 28 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 8 k.

229r 43. George Dimbter. R. 1669 odkoupil od Georga Borna za 156 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 7 k.

229v 44. Lehnert Richter. R. 1664 odkoupil od svého otce Georga Richtera za 210 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, Sl 12 k., E 4 kusy; St 11 k.

230r 45. Hans Francke. R. 1665 odkoupil od vdovy po Martinu Franckem a poručníka za 85 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 6 k.

230v 46. Byla to opuštěná a spustlá usedlost a byla odkoupena p. opatem Johannem von Chotow k panskému dvoru, když předtím také z panského dvora přenechal kus role nad řekou krčmě Na písku; dodnes tento stav zůstává.

231r Chalupníci v Martínkovicích

Písm. A. Casper Fridrich. R. 1673 odkoupil od Georga Borna za 84 kop. St 3 k. 3 h. *Poznámka: Tento chalupník má kus dědičné role, který byl před časem odkoupen od zpustlého statku. – B. Christoph Born. R. 1675 odkoupil od svého otce také Christofa Borna za 105 kop. St 4 k. Poznámka: Toto stavení odkoupilo dědičně před časem r. 1615 roli od titulu p. opata Wolfganga s usedlostí č. 46 ležící vedle panského dvora. –*

231v C. George Meisner. R. 1668 odkoupil od svého otce Mathese Meisnera za 85 kop. St 4 k. *Poznámka: Toto stavení má také dědičnou roli z pustého Frimelova statku, která částečně připadá k Jalovému panskému dvoru, a sice k přednímu poli. – Značka . Prostřední mlýn v Martínkovicích. R. 1674 odkoupil titul. p. opat Thomas tento mlýn s jedním mlecím složením od šolce Thobise Weissera za 105 kop a nechal ho hned nově zrenovovat a vystavět. V současnosti je mlynářem Melchior Khalert. Roční poplatek odvádí ve dvou termínech, ale nemá žádný výkrm prasat, jak uvedeno výše. –*

232r D. Michel Frantze. R. 1670 odkoupil od Gerga Franzeho za 20 kop. St 3 k. – E. Mathes Hofman. R. 1663 odkoupil od Caspera Schirmera za 27 kop. St 3 k. –

- 232v** F. Mathes Wolf. R. 1664 odkoupil od svého otce také Maze Wolfa za 36 kop. St 4 k. *Poznámka: Má kus dědičné role ze statku č. 41. – G. Lehnert Dimbter. R. 1667 odkoupil od svého otce Georga Dimbtera za 29 kop. St 3 k. –*
- 233r** H. Jacob Werner. R. 16.. odkoupil od Mertena Örmblera za 106 kop. St 4 k. Toto stavení leží ve statku č. 6, má z něho dědičně kus role, odvádí statku na výpomoc ku M 21 k. – I. Obecní stavení na průhonu. R. 1643 v době války odkoupila obec toto stavení od vdovy po Joannisi Ringelovi za 1 kopu. *Poznámka: Zde je ubytován hrobník a také přechodná čeleď a různé tuláci. Přes tento průhon prochází silnice, která vede z města Broumova přes luka do Božanova a odtud do hrabství Kladsko etc. –*
- 233v** K. Michel Grünwald. R. 1664 odkoupil od Thobise Knauera za 43 kop. St 3 k. – L. Hanss Örmbler. R. 1672 odkoupil od vdovy po Nikelu Walzelovi a poručníka za 74 kop. St 3 k. 3 h. *Poznámka: Stavení stojí na statku č. 8 a užívá z něho dědičně kus role. –*
- 234r** M. Mathes Winter. R. 1669 odkoupil od Georga Sagnera za 42 kop. St 3 k. – N. Thobis Peisker. R. 1672 odkoupil od Lorenze Teübera za 31 kop. St 3 k. –
- 234v** O. George Peske. R. 1671 odkoupil od Hansse Sailera za 51 kop. St 3 k. – P. Elias Sailer. R. 1673 odkoupil od Hansse Khalerta za 47 kop. St 3 k. –
- 235r** Q. George Opitz. R. 1648 odkoupil ve válečných časech od obce za 1 kopu. St 3 k. – R. Lehnert Mayrle. R. 1664 odkoupil od Lorenze Weissera za 33 kop. St 3 k. –
- 235v** S. Andres Kleiner. R. 1675 odkoupil od Michla Meisnera za 29 kop. St 3 k. – T. Thobis Knauer. R. 1670 vystavěl na místě, kde předtím nic nestálo. St 3 k. –
- 236r** V. George Hitschfel. R. 1676 odkoupil od Martina Dimbtera za ... St 3 k. R. 1671 bylo vystavěno. – W. Mathes Leppelt. R. 1674 odkoupil od vdovy po Casperu Wernerovi a poručníka za 44 kop. St 3 k. –
- 236v** Značka . Horní mlýn v Martínkovicích. R. 1540 odkoupil titul. p. opat Mathias k tomuto mlýnu kus role ze statku č. 30 a připojil k mlýnu. Patří tedy tento starý mlýn s jedním mlecím složením vrchnosti. V současnosti je mlynářem Teüber. Poplatky platí ročně ve dvou termínech, jak uvedeno výše. – X. George Gotschligh. R. 1666 odkoupil od Fridricha Sailera za 52 kop. St 3 k. –
- 237r** Y. George Leppelt. R. 1674 předán vdovou po Andresu Wernerovi při svatbě za 20 kop. St 3 k. – Z. Jacob John. R. 1676 ... St 3 k. –
- 237v** Aa. Michel Eibner. R. 1673 odkoupil od Hansse Tölga za 42 kop. St 3 k. – Bb. Mathes Just. R. 1664 odkoupil od svého otce Jacoba Justa za 24 kop. St 3 k. –
- 238r** Cc. Martin Grabner. R. 1676 odkoupil od Georga Schöna za 32 kop. St 3 k. – Dd. Christoph Riedel. R. 16.. St 3 k. –
- 238v** Ee. George Mayr. R. 16.. St 3 k. – Ff. Jonas Khalert. R. 1645 odkoupil od své matky, ženy

Hansse Khalerta, za 20 kop. St 3 k. 3 h. *Poznámka: Má kus dědičné role z vedlejší usedlosti, která patří ke statku č. 18. Platí mu něco na výpomoc. –*

- 239r** Gg. Baltzer Kober. R. 1664 odkoupil od Gerga Walzela za 100 kop. St 4 k. *Poznámka: Má dědičnou roli podobnou pustému místu ve vrchnostenském hvozdu ležící směrem k Božanovu. Z ní odvádí poplatek, viz výše č. 21. – Hh. George Wentzel. R. 1666 odkoupil od svého otce Hansse Wenzela za 120 kop. St 4 k. *Poznámka: Tento chalupník má také dědičnou roli podobnou pustému místu ve vrchnostenském hvozdu ležící na straně k Martínkovicím. Z ní plní povinnost, viz výše č. 22.**

240r Repertorium o vsi Martínkovice

Sedláci č.: Hanss Meisner, zahradník 1, Hanss Teüber 2, vedlejší usedlost 2, George Tölgl 3, vedlejší usedlost 3, Michel Örmblér 4, Hanss Opitz 5, Lehnert Scholtz 6, Casper Zeiper 7, George Grözbach 8, Baltzer Tölgl 9, Lorentz Just 10, vedlejší usedlost 10, Hanss Tölgl 11, Georg Frantz 12, Jacob Wüttich 13, Hanss Zeidler 14, vedlejší usedlost 14, Mathes Rosenberg 15, George Tölgl 16, vedlejší usedlost 16,

- 240v** Jacob Just 17, Hanss Frantze 18, vedlejší usedlost 18, Jacob Mayerle 19, Mathes Nentwig 20, Baltzer Khober, chalupník 21 (NB: končí se vrchní strana), George Wentzel 22, Martin Werner 23, Lorenz Mayrle 24, Hanss Khalert 25, Merten Leppelt 26, Michel Khöler 27, Georg Kleiner 28, Casper Küntzel 29, svobodná usedlost 30, Casper Fochler 31, Lorenz Hitschfel 32, Heinrich Wentzel 33, Georg Rosenberg 34, Mathes Waltzel 35, Hanss Schweidler 36, Georg Öhlkrug 37, šolcova usedlost 38,

- 241r** šolcovna 39, Andres Dittrich 40, Casper Tölgl 41, Georg Weisser 42, Georg Dimbter 43, Leonhardt Richtr 44, Hanss Francke 45, 46. *Poznámka: V tomto seznamu sedláků je uvedeno několik zahradníků a chalupníků, kteří nejsou povinni potažní robotou, jedná se o č. 1, č. 19, č. 20, č. 21, č. 22, č. 23, č. 24.*

Chalupníci písm.: Casper Fridrich A, Christopf Born B, Georg Meisner C, Michel Frantze D, Mathes Hofman E, Mathes Wolf F, Lehnert Dimbter G, Jacob Werner H, obecní stavení J, Michel Grunwald K, Hanss Örmblér L, Mathes Winter M, Thob. Peisker N,

- 241v** George Peske O, Elias Sayler P, George Opitz Q, Lehnert Mayrle R, Andres Kleiner S, Thobis Knauer T, George Hitschfel V, Mathes Leppelt W, George Gotschligk X, George Leppelt Y, Jacob John Z, Michel Eibner Aa, Mathes Just Bb, Martin Grabner Cc, Christoph Riedel Dd, George Mayer Ee, Jonas Khalert Ff, Baltzer Khober Gg, George Wentzel Hh.

- 242r Annotata** značka: kostel sv. Jiří $\neq$, farský dvůr $\neq$, škola $\neq$, mlýn Na písku $\neq$, panský dvůr $\neq$, Jalový panský dvůr $\neq$, prostřední mlýn $\neq$, vedlejší usedlost k č. 2 pod 2, vedlejší usedlost k č. 3 pod 3, průhon $\neq$, průhon $\neq$, stavení ve statku č. 9 $\neq$, horní mlýn $\neq$, vedlejší usedlost k panskému dvoru č. 46 pod 46, Vlčí jámy $\neq$, silnice hvozdem ke kamenolomu a ke Kamenné bráně $\neq$.

- 243r** Souhrn martínkovických ročních stálých povinností:

Z: G 5 kop 55 k. 3 h., J 3 kopy 1 k. 4 h., M 11 kop 26 k. 5 h., Fg 2 kopy 30 k. 4 h., Fh 33 korců, FH 1 kopa 6 kusů, T p. faráři; šacunk:

- 243v** L 19 kop 60 k., N 19 kop 60 k., SI 12 ½ kusu (NB: místo každého SI v penězích 35 k. v termínu

244r Křinice (Weckerdorf)

Preliminář

To, co a jak o svých počátcích a svém původu uvádějí ostatní klášterní vsi, se též říká o vsi Křinice, že od počátku byla ve vlastnictví kláštera a dodnes je tomu tak. Rozkládá se vzhledem k městu k západu slunce. Na jedné straně hraničí s velkým polickým pohořím, na téže straně v horní části vsi s Hejtmánkovicemi a s pozemky Fojtovy Vsi, uprostřed a na konci s městem a s vrchnostenským městským panským dvorem. 2. Potok v lukách v horní části vsi vyvěrá z pramenů, je posilován také dalšími zdroji, neboť v lukách v horní části vsi byly vybudovány a jsou udržovány tři vrchnostenské pstruží rybníky. Tento lužní potok je využíván k lovu malých ryb, raků a pstruhů. Na konci vsi u martínkovického mostu dostává potok jméno Crines (Křinický potok) a vlévá se u bývalého starého mlýna do velké řeky, která přitéká od města a kde se loví vydry. 3. Nacházejí se zde v současnosti vrchnostenské mlýny, každý s jedním mlýnským složením. Rovněž jedna valcha pro pletáře punčoch, což byla před léty stoupa na olej, viz v tabele. 4. Vrchnost má v tomto vesnickém katastru několik rybníků, jako Laupenteich, Schreiberův rybník, Silniční rybník, rybník Klobouk etc.

244v 5. Šolcovna, ležící viz č. 7, má pivní šenk a je osvobozena od roboty, jinak nic. Platí dědickou daň. Také ve svobodném statku v č. 15 je několik zahrad, avšak bez stavení a bez roboty, neplatí dědickou daň, ovšem svobodný statek ano. Na jeho pozemcích je několik rybníků, proto se vlastníkově říká Rybníkář (Teichman). 6. Hliniště, při němž je cihelna a cihlářská pec, leží také v tomto vesnickém katastru a je zde též Cihelný rybník a pod ním proti městu Vápenný rybník. V cihelně může být produkováno na jedno vypálení obvykle 15 000 cihel. Formovač cihel má v současnosti z každého 1 000 dobře vypálených cihel 1 říšský tolar a z jedné pece ½ vědra piva. Ročně se vypálí 3 až 4 pece, podle časové dispozice. 7. V této vsi jsou drženi dva polesní kvůli dohledu nad hvozdem a vrchnostenským lesem. V něm je velký pískovcový lom. 8. Tato ves náleží k broumovské městské farní kolatuře, kde má i svůj hřbitov. Ve vsi není žádné farní nadání, desátek se odvádí klášteru, p. farář má odměny za církevní úkony a nějaké milodary.

245r 1. Hans Hofman. R. 1669 odkoupil od Georga Khalerta za 750 kop. Pod značkou ✱ stavení v zahradě. Roční povinnost: Z: G 25 k. 3 h., J 13 k. 2 h., M 51 k. 1 h., Tk 3 větele 1 R., Th 3 větele 1 R., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., SI 29 k. 3 h., E 10 ½ kusu; St 18 k. *Poznámka: Je to nejspodnější statek na dolním konci, hraničí se silnicí k Martínkovicím.*

245v 2. Michel Dimbter. R. 1668 odkoupil od svého otce Christofa Dimbtera za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 12 k.

246r 3. George Khöler. R. 1669 odkoupil od Georga Grözbacha za 320 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 7 k., E 2 ½ kusu; St 15 k.

246v 4. George Sagner. R. 1659 odkoupil od Hanse Hofmana za 275 kop. Má jednu obyvatelnou

světnici. Povinnost: Z: G 4 k. 4 h., (9 k.), J 9 k. (9k. 4 h.), M 17 k. 5 h., Tk 1 větel ½ R., Th 1 větel ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 10 k., E 3 ½ kusu; St 15 k.

247r 5. George Meisner. R. 1671 odkoupil od Georga Beikerta za 300 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 7 k., E 2 ½ kusu; St 12 k.

247v 6. Baltzer Scholtze. R. 1654 odkoupil od Caspera Khölera za 120 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 7 k., E 2 ½ kusu; St 15 k.

248r 7. Šolcovna. R. 1677 odkoupil Hans Khalert od svého otce Michela Khalerta za 800 kop. U této šolcovny je pivní šenk a je osvobozena od roboty. Platí dědickou daň. Má jednu obyvatelnou místnost a místnost v patře. Povinnost: šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., poplatek za dovoz vína 4 kopy, Tk 1 korec, Th 1 korec; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k.; St 18 k. *Poznámka: U tohoto soudu zasedá 8 přísežných sedláků. Má dobře zajištěnou úřední místnost s mnoha starými listinami; nejstarší selská kniha litkupní začíná v době vlády nebohého opata Mathiase r. 1538.*

248v 8. Mlýnská zahrada. R. 1673 odkoupil mlynář Michel Khalert od svého otce, mlynáře dolního městského mlýna, Georga Khalerta za 200 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 4 h., M 2 k. 4 h.; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h. *Poznámka: Na zahradě nestojí žádná stavba, nepatří k mlýnu. Před časem ji dědičně držel nějaký úředník, poté šla z ruky do ruky, až ji dědičně odkoupil mlynář.*

249r 9. Hans Pohlen. R. 1671 odkoupil od Adama Königa za 462 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Tk 1 větel 1 R., Th 1 větel 1 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa, N 1 kopa, SI 10 k., E 4 kusy; St 15 k.

249v 10. Baltzer Volcke. R. 1665 odkoupil od svého otce Martina Folckeho za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 7 k., E 2 ½ kusu; St 13 k. 3 h.

250r 11. Hans John. R. 1667 odkoupil od vdovy po Hansi Johnovi a poručníka za 220 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 2 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 7 k., E 2 ½ kusu; St 15 k.

250v 12. Andres Grözbach. R. 1651 směnil s Hansem Grözbachem, dal mu zahradu ležící v č. 45, viz níže, a 325 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 10 k., E 3 kusy; St 15 k.

251r 13. George Drechsel. R. 1666 odkoupil od Christofa Scholtzeho za 350 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 2 k. 4 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 7 k., E 2 ½ kusu; St 15 k.

251v 14. Casper Rosenberg, zahradník. R. 1674 odkoupil od své matky, ženy Jacoba Rosenberga, tuto zahradu za 150 kop. Povinen pší robotou se sedláky. Povinnost: Z: G 2 k. 4 h., M 2 k. 4 h.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 6 k.

- 252r** 15. Svobodný statek. R. 1666 odkoupil Daniel Khöler od své matky, ženy Hanse Khölera, a sourozenců za 950 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Platí dědickou daň. Povinnost: poplatek za dovoz vína 2 kopy; Z: G 1 kopa, M 1 kopa, Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R.; šacunk: L 1 kopa 3 k. 2 h., N 1 kopa 3 k. 2 h.; St 15 k. *Poznámka: Když roku 1654 byl tento statek zakoupen společně s oddělenou zahradou a horním lánem, byl privilegiem nebohého p. opata Johana von Chotow osvobozen od roboty. A protože má na pozemku několik rybníků, je vlastník nazýván Rybníkářem (Teichman). Svého času ho měl v držení také měšťan z města.*
- 252v** 16. Hans Scholtze. R. 1653 odkoupil od Mathese Prigera kromě dalších doplatků za 260 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., SI 11 k. 3 h., E 4 kusy; St 15 k.
- 253r** 17. Hans Wentzel. R. 1666 odkoupil od Georga Drechsela za 250 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 12 k.
- 253v** 18. Baltzer Grabner. R. 1675 odkoupil od svého otce Hanse Grabnera za 475 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 11 k. 3 h., E 4 kusy; St 15 k.
- 254r** 19. George Rosenberg. R. 1663 odkoupil od Caspera Drechsela za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 12 k.
- 254v** 20. Mathes Teüber. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 12 k.
- 255r** 21. Baltzer König. R. 1667 odkoupil od Georga Tischera za 180 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 255v** 22. George Hartman. R. 1666 odkoupil od Georga Frantzeho za 127 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 9 k.
- 256r** 23. George Beckert. R. 1675 odkoupil od Hanse Schuberta za 206 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R., Fg 5 k. 23 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 11 k., E 4 kusy; St 12 k.
- 256v** 24. George Scholtze. R. 1673 odkoupil od Christofa Grözbacha za 115 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 9 k.
- 257r** 25. George Khaler. R. 1675 odkoupil od Georga Beckerta za 124 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 9 k.

- 257v** 26. Thobis Scholtze. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 10 k. 3 h.
- 258r** 27. Michel Scholtze. R. 1675 odkoupil od Hanse Grabnera za 94 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 258v** 28. Hans Khöler. R. 1675 odkoupil od Hanse Kromera za 174 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k. *Poznámka: Toto je poslední dvůr na straně k polickým horám směřující do lesů.*
- 256r** 29. Christoph Grabner. R. 1659 odkoupil od Hanse Khölera za 115 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusy; St 9 k.
- 259v** 30. Baltzer Grabner. R. 1675 odkoupil od Mathese Grabnera za 135 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 3 k. 4 h., M 14 k., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 260r** 31. Esaias Scholtze. R. 1676 odkoupil od Jacoba Wernera za 100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 9 k.
- 260v** 32. George Grabner. R. 1667 odkoupil od Georga Drechsela za 154 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 10 k. 3 h.
- 261r** 33. Thobis Grabner. R. 1655 odkoupil od vdovy po Mathesu Gramelovi etc. za 152 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 4 h., J 2 k. 4 h., M 11 k. 4 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 9 k.
- 261v** 34. Andres Schuberth. R. 1657 odkoupil od Martina Schuberta za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 17 k. 5 h., J 9 k. 2 h., M 35 k. 4 h., Tk 2 větele, Th 2 větele, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 17 k., E 5 kusů; St 15 k.
- 262r** 35. Hans Hitschfel. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 9 k.
- 262v** 36. Hans Knittel. R. 1657 odkoupil od svého otce Hanse Knittela za 230 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G J M od pradávna odvádí šolcovi, Tk 2 větele, Th 2 větele, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 15 k.
- 263r** 37. Michel Scholtze. R. 1654 odkoupil od Maze Grabnera za 205 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 13 k. 3 h.

- 263v** 38. Hans Hofman. R. 1673 odkoupil od svého otce také Hanse Hofmana za 300 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusy; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Do tohoto statku patří od pradávna svobodné role zvané Schlegel, které má nyní v držení u svého statku následující soused č. 39, avšak před časem byly odděleny se samostatným obydlím. Jejich povinnost hledej níže v seznamu chalupníků.*
- 264r** 39. Casper Tölk. R. 1674 odkoupil od Thobise Fridricha za 580 kop spolu s rolemi zvanými Schlegel. Povinnost statku: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 11 k. 3 h., E 4 kusy; St 19 k. 3 h. *Poznámka: Povinnost z rolí Schlegel, které leží u rybníka Klobouk, viz později na konci seznamu sedláků. Na těchto rolích u rybníka vyrostlo před časem obydlí. Měšťané měli v držení tyto role a platili dědickou daň. Jinak patří k výše uvedenému sousednímu statku č. 38. R. 1570 vlastnil tyto role měšťan Casper Schlegel, proto to pojmenování.*
- 264v** 40. Michel Schubert. R. 1670 odkoupil od svého otce Georga Schuberta za 190 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 13 k. 3 h.
- 265r** 41. Hans Hartman. R. 1661 odkoupil od Georga Hausdorfa za 260 kop. Má dvě obyvatelné světnice. Povinnost: Z: G 9 k. 4 h., J 5 k., M 18 k. 4 h., Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 11 k. 3 h., E 4 kusy; St 15 k. *Poznámka: Následující soused č. 42 odkoupil z tohoto statku kus role a louku, a proto je žádán o výpomoc G 2 k. 3 h., J 1 k. 1 h., M 4 k. 4 h.*
- 265v** 42. Zahrada neb pusté místo s obydlím. R. 1671 odkoupil Hans Grabner od p. Baltzera Hesselia, bývalého úředníka, za 500 kop. Nota 1.: Má přitom jednu svobodnou louku a platí dědickou daň. Rovněž od svého souseda č. 41 odkoupil kus role a louky, odvádí mu poplatek na výpomoc, jak uvedeno výše. Povinnost: Z: M 10 k. 4 h., Tk ½ věrtele, Th ½ věrtele; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 9 k. Nota 2.: R. 1526 udělil opat Jacobus vlastníkovi listinu k tomuto pustému místu s přidáním shora uvedené povinnosti. Vyhrazeny mu rybníky spolu s možností vypuštění. Vlastník by mohl tyto pozemky osévat, pokud zde nenechá po celé léto na pastvě dobytek. Vykonává pěší robotu.
- 266r** 43. Zahrada bez obydlí. R. 1655 odkoupil George Khalert, mlynář z dolního městského mlýna, od Paula Ferbera, měšťana, za 425 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 3 k., E 1 kus; St 6 k.
- 266v** 44. Hans Rosenberg. R. 1664 odkoupil od svého otce Martina Rosenberga za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., M 5 k., Tk 1 R., Th 1 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., Sl 2 k. 3 h., E 1 kus; St 9 k.
- 267r** 45. Zahrada bez stavení. R. 1650 směnil Hans Grözbach se svým synem Andresem Grözbachem, dal mu statek č. 12, viz výše. Povinnost: Z: G 8 k. 2 h., Fg 1 k. 2 h., Fh 1 věrtel, H ½ kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 3 k., E 1 kus; St 1 k. 3 h. *Poznámka: Na této zahradě nestojí žádné obydlí a byla před časem odkoupena od sousedního statku.*
- 267v** 46. Zahrada bez stavení. R. 1645 odkoupil Christof Scholtze zahradu od Hanse Grabnera za 150 kop. Povinnost: Z: Fg 1 k. 2 h., Fh 1 věrtel, H ½ kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., M 6 k. 4 h.; St 1 k. 3 h. *Poznámka: Tato role či zahrada byla odkoupena od následujícího sousedova dědictví.*

268r 47. George Opitz. R. 1673 odkoupil od dědiců Hanse Hitschfela. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k. 2 h., J 4 k. 2 h., M 16 k. 4 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St 12 k.

268v 48. Hans Rosenberg. R. 1671 odkoupil od svého otce Maze Rosenberga za 270 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Tk 1 věrtel 1 R., Th 1 věrtel 1 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 10 k. 3 h., E 3 ½ kusu; St 15 k.

269r 49. Zahrada bez stavení. R. 1673 koupil Michal Khalert, zdejší mlynář, od Michla Hofmana tuto zahradu za 330 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 2 k. 4 h., Tk 1 R., Th 1 R., Fg 2 k. 4 h., Th 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 3 k., E 1 kus. *Poznámka: U této role nestojí žádné obydlí, jen stodola; tuto zahradu často dědičně drželi a vlastnili měšťané z města.*

269v 50. George Rosenberg. R. 1657 odkoupil od Thobise Khalerta spolu s jednou loukou pod značkou za 550 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 8 k. 3 h., E 3 kusy; St 15 k. *Poznámka: Má přitom odkoupenou dědičnou louku, která je zapsaná v tabele viz značka , kterou před tímto vlastníkem po dlouhá léta drželi rozliční měšťané z města.*

270r 51. George Hofman. R. 1668 odkoupil od vdovy po nebohém Georgu Hofmanovi a poručníka za 300 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Vedle tohoto statku leží role a louka zvané Vápenka (Kalkgrund) pod Vápenným rybníkem, které drželi před časem dědičně měšťané z města, nyní ale odkoupeny vrchností r. 1656 k městskému panskému dvoru za 290 kop.*

270v Schlegel. Povinnost: šacunk: L 26 k. 1 h., N 26 k. 1 h. *Poznámka: Jak uvedeno výše u č. 39, jsou tyto role nazývány Schlegel, leží u rybníka Klobouk. Před časem byly zvláštními rolemi. Obec. Z neznámých rolí plyne od pradávna ještě následující povinnost; snad se jedná o průhon. Šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.*

271r Chalupníci v Křinicích

Písm. A. Melcher Khalert. R. 1655 vystavěl na opuštěném a pustém místě. St 3 k. – B. Hans Kleiner. R. 1665 odkoupil od vdovy po Michlu Wernerovi za 24 kop. St 3 k. –

271v C. Hans Scholtze. R. 1671 odkoupil od Daidta Richtera za 46 kop. St 3 k. – D. Valcha. Před časem to byla stoupa na olej a tříslo, odváděla roční poplatek a šacunk. Nyní ji ale odkoupila milostivá vrchnost a pronajímá ji pletařům punčoch za roční poplatek. –

272r E. Casper Zeiper. R. 1676 odkoupil od Mertena Wenzla za ... St 3 k. – F. Casper Geisler. R. 1675 odkoupil od Hanse Scholtzeho za 58 kop. St 3 k. –

272v G. Hans Treütler. R. 1667 odkoupil od svého otce Valtina Treütlera za 14 kop. St 3 k. – H. Michel Treütler. R. 1654 odkoupil od svého otce Andrese Treütlera za 30 kop. St 3 k. –

- 273r** J. Lorentz Khöler. R. 1661 odkoupil od Hanse Treütlera za 40 kop. St 3 k. – K. George Waltzel. R. 1647 vystavěl na pustém místě, dal za to 1 kopu. St 3 k. –
- 273v** L. Casper Grabner. R. 1669 odkoupil od vdovy po Michlu Widmanovi za 25 kop. St 3 k. – M. Thobis Khöler. R. 1676 vystavěl na místě, kde předtím nic nestálo. St 3 k. –
- 274r** N. Hans Frantze. R. 1675 odkoupil od Balzera Grabnera za 38 kop. St 3 k. – O. Baltzer Hausdorf. St 3 k. –
- 274v** P. Thomas Prieger. R. 1645 v době války odkoupil od Hanse Zinckeho za 10 kop. St 3 k. – Q. George Fridrich. Je to dolní pastouška spolu s kusem role, který mají chalupníci za poplatek s úředním souhlasem od obce v pronájmu. *Poznámka: Se souhlasem p. faráře z města je zde udržována škola.* –
- 275r** R. Valtin Werner. St 3 k. – S. George Prieger. R. 1650 odkoupil od vdovy po Jacobu Scholzem za 12 kop. St 3 k. –
- 275v** T. Hans Bienert. R. 1650 odkoupil od vdovy po Georgu Frimelovi a poručníka za 18 kop. St 3 k. – V. Hans Hitschfel. R. 1671 odkoupil od svého otce Georga Hitschfela za 42 kop. St 3 k. –
- 276r** W. Elias Volckl. R. 1676 nově vystavěl tuto chalupu, protože vrchnost mu jeho předešlou chalupu odkoupila k hornímu mlýnu. St 3 k. – X. George Scholtze. R. 1671 odkoupil od své matky, ženy Michla Scholtzeho, za 30 kop. St 3 k. –
- 276v** Y. Hans Teüber. R. 1670 nově vystavěl. St 3 k. – Z. Michel John. R. 1671 odkoupil od svého otce Georga Johna za 26 kop. St 3 k. –
- 277r** Aa. Fridrich Sayler. R. 1670 vystavěno. St 3 k. – Bb. George Tischer. R. 1670 odkoupil od Michla Schuberta za 65 kop. St 3 k. –
- 277v** Cc. George Khöler. R. 1666 odkoupil od Hanse Khölera za 50 kop. St 3 k. – Dd. Hans Khaler. R. 1674 odkoupil od své matky a sourozenců za 45 kop. St 3 k. –
- 278r** Ee. Obecní neb průhon. V této chalupě jsou ubytováváni nemocní, toulaví žebráci a přechodná čeleď. – Ff. George Klembt. R. 1673 odkoupil od vdovy po Georgu Franzem za 36 kop. St 3 k. –
- 278v** Gg. Michel Drechsel. R. 1666 odkoupil od Michla Volckeho za 26 kop. St 3 k. – Hh. Adam Wentzel. R. 1675 odkoupil od svého otce též Adama Wenzla za 51 kop. St 3 k. –
- 279r** Ii. Daniel Mentzel. R. 1667 odkoupil od vdovy po Hansi Hitschfelovi za 47 kop. St 3 k. – Kk. Lehnert Pfeiffer. R. 1641 odkoupil v době války od Michla Wintera za 10 kop. St 3 k. –
- 279v** Ll. Thobis Scholtze. R. 1659 odkoupil od Christofa Peiskera za 40 kop. St 3 k. – Mm. Hans Nentwig. R. 1640 vystavěl na pustém staveništi. St 3 k. –
- 280r** Nn. Casper Hartman. R. 1677 vystavěl na místě, kde předtím nic nestálo. *Poznámka:*

*V důsledku chybného záznamu v nabytí se nedá najít v posloupnosti. St... - Oo. Hans Drechsel.
R. 1670 vystavěno. St 3 k. –*

280v Pp. George Grabner. R. 1663 odkoupil od Mathese Schuberta za 44 kop. St 3 k. – Qq. Casper Eibner. R. 1670 odkoupil od svého otce Caspera Eibnera za 24 kop. St 3 k. –

281r Rr. Andres Bienert. R. 1666 odkoupil od svého otce Michela Bienerta za 30 kop. St 3 k. – Ss. Michel Opitz. R. 1665 odkoupil od Hanse Bienerta za 45 kop. St 3 k. –

281v Tt. Mathes Dimbter. St 3 k. –

282r Značka . Horní mlýn v Křinicích. R. 1676 odkoupila titul. Jeho Milost p. opat Thomas stavení od Elise Volckeho za 50 kop. Zbudoval z něj mlýn s jedním mlýnským složením. Poznámka: Toto stavení bylo před lety také mlýnem, který patřil šolcovi a který od něj odkoupil p. opat Johan Benno. V době války ale zanikl a místo bylo prodáno. V současnosti je mlynářem Daudt Nentwig, poplatek splácí ve dvou termínech, viz výše. - Značka . Dolní mlýn tamtéž. *Poznámka: Tento mlýn měl před časem dědičně náležet jednomu poddanému, který ho postoupil vrchnosti za to, že mu ponechá po dobu trvání jeho života klášterní mlýn v Polici. Byla zde také i pila. V současnosti je mlynářem Michel Khalert, který odvádí poplatky ve dvou termínech, viz výše.*

283r Repertorium o vsi Křinice

Sedláci č.: Hans Hofman 1, Michel Dimbter 2, George Khöler 3, George Sagner 4, George Meisner 5, Baltzer Scholtze 6, šolcovna 7, mlýnská zahrada 8, Baltzer Volcke 9, Hans John 10, Hans John 11, Andres Grözbach 12, George Drechsel 13, Casper Rosenberg 14, svobodný statek 15, Hans Scholtze 16, Hans Wentzel 17, Baltzer Grabner 18, George Rosenberg 19, Mathes Teüber 20,

283v Baltzer König 21, George Hartman 22, Gerge Beckert 23, George Scholtze 24, George Khalert 25, Thobis Scholtze 26, Michel Scholtze 27, Hans Khöler 28 (Zde končí jedna strana), Christof Grabner 29, Baltzer Grabner 30, Esaias Scholtze 31, George Grabner 32, Thobis Grabner 33, Andres Schubert 34, Hans Hitschfel 35, Hans Knittel 36, Michel Scholtze 37, Hans Hofman 38, Casper Tölgk 39, Michel Tölgk (Schubert) 40, Hans Hartman 41, svobodné pusté místo 42, zahrada 43, Hans Rosenberg 44, zahrada 45, zahrada 46, Georg Opitz 47, Hans Rosenberg 48, zahrada 49, Georg Rosenberg 50, Georg Hofman 51, městský panský dvůr.

284r Chalupníci písm.: Melcher Khalert A, Hans Kleiner B, Hans Scholtze C, valcha D, Casper Zeiper E, Casper Geisler F, Hans Treütler G, Michel Treütler H, Lorenz Khöler J, Georg Waltzel K, Casper Grabner L, Thobis Khöler M, Hans Frantze N, Baltzer Hausdorf O, Thomas Priger P, pastouška Q, Valtin Werner R, George Prieger S, Hans Bienert T, Hans Hitschfel V, Elias Volcke W, George Scholtze X, Hans Teüber Y, Michel John Z, Fridrich Sailer Aa, Gerge Tischer Bb, George Khöler Cc, Hans Khalert Dd, obecní stavení Ee, George Klembt Ff, Michel Drechsel Gg, Adam Wentzel Hh, Daniel Mentzel Ii, Lehnert Pfeifer Kk, Thobis Scholtze Ll, Hans Nentwig Mm, Casper Hartman Nn (cassatum – marně), Hans Drechsel Oo, George Grabner Pp, Casper Eibner Qq, Andres Bienert Rr, Michel Opitz Ss, Mathes Dimbter Tt.

284v Annotata značka: louka ve statku č. 50 , stavení na statku č. 1 , valcha pod písm. D, dolní mlýn , dolní průhon , prostřední průhon , rybník Laupenteich ,

Schreiberův rybník , sádky na svobodném statku , horní průhon , horní mlýn , tři pstruží rybníky , stodola v č. 43 , stodola v č. 49 , vápenice , role k městskému panskému dvoru .

285r Souhrn křinických ročních stálých povinností:

Z: G 5 kop. 56 k. 3 h., J 2 kopy 29 k. 4 h., M 10 kop 43 k. 5 h., Tk 12 korců 1 ½ věrtele ½ R., Th 12 korců 1 ½ věrtele ½ R., Fg 1 kopa 66 k., Fh 25 korců 2 věrtele, FH 51 kusů;

285v šacunk: L 30 kop 20 k., N 30 kop 20 k., SI 11 kusů (NB: nyní se ale místo každého SI odvádí v penězích G 35 k., což činí 5 kop 35 k.), E (NB: ke každému SI 12 vajec, což je k 11 SI) 2 kopy 12 vajec; St od sedláků a chalupníků 11 zlatých 40 k. 3 h.

*Pohledová mapa
KŘINICE*

286r Fojtova Ves (Voigtsdorf - část Hejtmánkovic od kovárny k mostu)

Preliminář

Před lety měla snad Fojtova Ves (Voigtsdorf), přestože se s přilehlou vsí Hejtmánkovicemi (Hauptmansdorf) shoduje ve jménu i hranicích, zvláštní soud. Většinou ale byla jednání před jeden a půl stoletím konána v horní vsi. Přesto si Fojtova Ves (Voigtsdorf) do dneška udržela své jméno, neboť katastry jsou rozdílné. V první zmínce o ní se uvádí, že leží v blízkosti města v údolí po levé straně směrem od horní brány na sever, kde hraničí s Hejtmánkovicemi. 2. Měšťané ve městě vlastní v tomto katastru mnoho dědičných rolí a zahrad bez obydlí, což je zapsáno v hejtmánkovické selské knize litkupní, jak následuje, viz tabele. 3. Potok v těchto lukách přitéká od horní vsi, nemá žádný pramen ani jiný zdroj, nýbrž je napájen jen dešťovou vodou. V letní době zcela vysychá, pokud v něm ale teče voda, je nazýván Fojtův potok (Voigtsbach). Na jaře a na podzim se v něm neobjevují žádné jiné ryby než grundle, bez ohledu na to, že v létě celý potok vysychá. Tento potok se pak vlévá na předměstí u barvírny do mlýnského náhonu. 4. Jak je uvedeno výše, drží od pradávna měšťané mnohé role a zahrady, které leží ve svobodných horních a dolních honech, platí dědickou daň a své povinnosti úřadu.

286v 5. Jeden svobodný statek leží hned na začátku této vsi pod č. 6. Má odkoupeny zpoplatněné role a několik rybníků, proto při odkupu platí dědickou daň z poloviny ceny, což je desetina ze sta, a poloviční díl dohodnutého poplatku, ze sta kop jednu kopu. 6. V roce 1668 vystavěla vrchnost v lukách svobodnou krčmu, kterou poté dědičně prodala. Tabela pod značkou . Má rychtáře k zamezení zla a proti vzbouřencům, který má k ruce dva přísežné, nepořádá ale žádný soud, nýbrž referuje pouze šolcovi do Hejtmánkovic nebo podle důležitosti úřední kanceláři. 7. Části lužních a dolních pastvin, rolí a zahrad, také stodoly mají od pradávna v nájmu měšťané. Podle vrchnostenského úředního souhlasu odvádějí obci roční poplatky k sv. Martinu podle zvláštní knihy. 8. Náleží do broumovské městské farnosti stejně jako horní ves Hejtmánkovice.

287r Měšťané a sedláci, kteří mají role, zahrady a dědičné statky v katastru Fojtovy Vsi, odvádějí své povinnosti do úřední kanceláře. Poznámka: Začíná na straně k západu nebo ke Křinicím, kde hraničí s městským katastrem u Kamenného sloupu pod značkou , nahoru až k hornímu městskému rybníku za soudem neb justicí a až k rolím městského panského dvora. Tyto první role se od pradávna nazývají Dolní svobodné hony, platí při prodeji dědickou daň, desetinu ze sta. Po těchto svobodných honech následuje několik

dědičných pozemků bez obydlí, potom svobodný statek, znovu dědičný díl a u č. 9 začínají sedláci až do č. 19 včetně. Následuje opět dědičný pozemek bez obytného stavení, po něm Horní svobodné hony a opět rozdělený dědičný pozemek až do blízkosti městské brány u velkého kamene, kde se katastr odděluje od města.

Dolní svobodné hony, zvané Weltzenberské role. R. 1675 koupil Casper Gotsche, měšťan, tyto role od Weltzenberských sourozenců a za 400 kop odevzdal svému jedinému synu Casperu Carlu Gotschemu. Leží u Kamenného sloupu pod značkou , platí dědickou daň. Roční povinnost úřadu: šacunk: L 1 kopa 18 k. 2 h., N 1 kopa 18 k. 2 h. Rovněž odvádí podle § 6 jako výpomoc: M (změněno 2 Fol.).

287v Šleglovské role. R. 1668 odkoupil tyto role a zahradu Martin Weltzenberg, měšťan, od svého spoludědice Nickela Schlegela, částečně ležící ve svobodných honech, z nich platí vrchnosti dědickou daň, a u úvozové kamenité cesty a silnice oproti pastvině pro dobytek, spolu se čtvrtým dílem stodoly při Fojtově potoce za 130 kop. Roční povinnost odváděná do úřadu: šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h.

Trautmanské. R. 1673 odkoupil měšťan Hans Trautman od dědiců ženy Michela Trautmana tyto díly rolí za 245 kop. Jsou položeny také v těchto svobodných honech vedle pastviny pro dobytek nad městským rybníkem po straně za justicí a platí dědickou daň. Roční povinnost odváděná do úřadu: Z: M 60 k.; šacunk: L 53 k. 2 h., N 53 k. 2 h. *Poznámka: K této povinnosti má držitel těchto rolí požadovat od svého horního souseda výpomoc, jak je uvedeno následně v § 11. –*

288r § 1. David Thör, měšťan. R. 1666 odkoupil kus pole ve svobodných honech od spoludědiců Michela Teübera za 300 kop. Na výpomoc Trautmanským rolím odvádí: šacunk: L 16 k. 1 ½ h., N 16 k. 1 ½ h. - § 2. Hans Heinisch, sedlář, odkoupil z rolí, zvaných Sattlerské či Straubské (trochu níže); platí majitelům Trautmanských rolí na výpomoc: šacunk: L 5 k. 2 h., N 5 k. 2 h. - § 3. Martin Trautman, měšťan. R. 1651 zdědil po svém otci také Martinu Trautmanovi, které koupil za 150 kop. Platí na výpomoc majitelům Trautmanských rolí z podílu: šacunk: L 4 k. ½ h., N 4 k. ½ h. –

288v § 4. Hans Heinisch, měšťan etc., rovněž jak uvedeno výše v § 2, ze svých rolí, zvaných Sattlerské či Straubské (viz trochu níže) odvádí Trautmanským na výpomoc (výše): Z: M 8 k. - § 5. Pozemek kostela P. Marie. Církevní otcové užívají od pradávna tyto dva kousky role a platí Trautmanským na výpomoc: Z: M 5 k. 2 h. Rovněž pomocné šacovné odvádějí Sattlerským neb Straubským, jak uvedeno trochu níže. - § 6. Casper Carl Gotsche odvádí z Weltzenberských rolí u Kamenného sloupu pod značkou (viz výše) Trautmanským rolím na výpomoc (viz výše): Z: M 9 k. –

289r § 7. Zachrias Schäll, zlatník, z jednoho kusu role na Svobodných honech trautmanským vlastníkům rolí na výpomoc: Z: M 6 k. - § 8. Dědicové Caspera Klembta odvádějí z jednoho kusu role na svobodných honech Trautmanským rolím na výpomoc: Z: N 2 k. 4 h. Rovněž pomocné šacovné odvádějí Sattlerským neb Straubským, viz změny. - § 9. Daniel Hofman odvádí z jednoho kousku role taktéž Trautmanským rolím na výpomoc: Z: M 2 k. 4 h. Rovněž pomocné šacovné Sattlerským rolím (viz následující strana). –

289v § 10. Jacob Treütler. R. 1668 odkoupil od vdovy po Melcheru Hartmanovi (platí dědickou daň) za 114 kop. Trautmanským rolím odvádí na výpomoc: Z: M 5 k. 2 h. Pomocné šacovné odvádí rovněž Sattlerským či Straubským rolím, viz později. - § 11. Heinrich Khöler, měšťan. R. 1651 odkoupil kus pole od vdovy po Mathesu Hofmanovi (platí dědickou daň) za 290 kop. Trautmanským rolím odvádí na výpomoc: Z: M 3 k. 3 h. - § 12. Mlýnský pozemek.

Poznámka: Mezi těmito rolemi má dědičná milostivá vrchnost jeden kus, zvaný od pradávna Mlýnské pole, náležející městskému panskému dvoru. Jak jej ale vrchnost získala, kdy a jak získal pojmenování, nelze nikde dohledat a nikdo o tom neví.

- 290r** Sattlerské neb Straubské. R. 1673 odkoupil měšťan Hans Heinisch tyto role od Davidta Hofmana a Adama Teübera coby straubských dědiců jako dvě rozdílné položky, každou za 130 kop, souhrnně za 260 kop. Roční povinnost: Odvádí Trautmanským rolím poplatek na výpomoc: M viz výše § 4 a 2; do úřadu odvádí souhrnné šacovné: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h. *Poznámka: K tomuto šacovnému má žádat na výpomoc od svých následujících sousedů: 1. Vlastník v § 8 výše odvádí ze svého kusu role Sattlerským rolím na výpomoc: šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h. – 2. Vlastník v § 9 výše z kusu role odvádí Sattlerským rolím na výpomoc: šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h. –*
- 290v** 3. Vlastníci či uživatelé církevního dílu (výše v § 5) odvádějí kromě dřívějšího pomocného poplatku Sattlerským rolím nebo jejich vlastníkům na výpomoc: šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h. – 4. Vlastník v § 10 výše kromě dřívějšího pomocného poplatku odvádí Sattlerským rolím nebo jejich vlastníkům na výpomoc: šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.
- 291r** Dědičný podíl bez obydlí č. 1. *Poznámka: Z tohoto dědičného statku bylo odprodáno několik polností. Svou povinnost nebo vzájemnou výpomoc plní a sami odvádějí vrchnosti do úřadu. George Khalert. R. 1673 odkoupil tato první přední pole v dědičném statku č. 1, ležící na hartmanském dědictví, spolu s ¾ stodoly při Fojtově potoce u pěšiny úhrnně za 240 kop. Platí dědickou daň. Roční povinnost odváděná do úřadu: šacunk: L 18 k. 2 h., N 18 k. 2 h. Rovněž na stejném místě č. 1 kus pole lesního pojezdného. R. 1672 odkoupila vrchnost od vdovy po bývalém lesním pojezdném Georgu Hofmanovi tuto roli v prostředních polích za 100 kop. *Poznámka: Odvádí čtvrtý díl všech povinností následujícímu vlastníkovi jako výpomoc jeho roli.**
- 291r** Rovněž tamtéž pod č. 1 v prostředním poli Caspar Grundman. R. 1674 odkoupil z dědičného statku č. 1 tyto role od své matky a sourozenců za 200 kop. *Poznámka: Předešlý a následující vlastník přispívají k této povinnosti a plní odvody jako výpomoc. Majitel odvádí následující povinnost do úřadu: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., rovněž místo roboty J 13 k. 2 h., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 56 k. 4 h., N 56 k. 4 h. *Poznámka: Poněvadž vrchnost odkoupila předešlé role lesního pojezdného k panskému dvoru, je z nyní popsané povinnosti odečten čtvrtý díl.**
- 292r** Rovněž tamtéž č. 1 v zadním poli Davidt Trautman. Povinnost vypomáhat ze strany stanoveného vlastníka: Z: G 5 k. 4 h., J 8 k. 5 h., M 7 k. 3 h., Tk ½ větele, Th ½ větele, Fh 1 větel, FH ½ kusu; šacunk: L 28 k., N 28 k. *Poznámka: Tato pole jsou nejzazší role z č. 1, proto jsou podle starých urbářů přiděleny k tomuto dědictví. Vlastník požaduje k odvodu veškeré povinnosti shora popsanou výpomoc.*
- 292v** 2. Beresch Dimbter. R. 1670 odkoupil tuto dědičnou usedlost bez obydlí od svého tchána Michla Tölga, sedláka ve Velké Vsi, za 400 kop. Roční povinnost odváděná do úřadu: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., rovněž místo roboty J 10 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 36 k. 4 h., N 36 k. 4 h. *Poznámka: Vlastník této dědičné usedlosti má od počátku plné právo volné pastvy až po hranice panského dvora.*
- 293r** 3. Hans Khalert, měšťan. R. 1669 zdědil po tchánovi Hansi Thörovi, měšťanu a řezníkovi, za 400 kop. *Poznámka: Je to dědičná usedlost bez obydlí. Vlastník odvádí roční povinnost do*

úřadu: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., rovněž za robotu J 10 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., ze zahrádky L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h. *Poznámka: Tato dědičná usedlost také plně využívá práva volné pastvy až po hranici s pozemky panského dvora. Na dědičném pozemku stojí stodola.*

293v 3. *Poznámka: Na začátku této dědičné usedlosti s právem volné pastvy leží travnatá plocha čili zahrada. Thobis Keller. R. 1674 zdědil po svém tchánovi Hansi Walperovi, měšťanu a řezníkovi, za 200 kop. Do úřadu odvádí: šacunk: L 10 k., N 10 k. – Rovněž tamtéž v č. 4 na předním poli. Poznámka: Za touto horní travnatou plochou čili zahradou leží kus role náležející do dědictví. Davidt Richter. R 1654 mu ji zanechal podle závěti jeho otec Christof Richter, měšťan a postřihovač sukna, za 175 kop. Odvádí na výpomoc následujícímu vlastníkově prostředního a zadního pole: šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h. –*

294r 4. Rovněž tamtéž v č. 4 na prostředním a zadním poli. Fridrich Teüber, mlynář prostředního městského mlýna. R. 1669 odkoupil dědictví od potomků Christofa Richtera, měšťana a postřihovače sukna, za 450 kop. Roční povinnost odváděná do úřadu: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., rovněž za robotu J 12 k., M 12 k. 5 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h. *Poznámka: Zahrada a kus role v předním poli patří do dědictví, odvádí tuto povinnost jako výpomoc. Má dvě stodoly při Fojtově potoku nebo v lukách, z nich odvádí poplatek obci na sv. Martina.*

294v 5. Heinrich Weisser neb Klembtské dědictví. R. 1668 odkoupil toto dědictví od milostivé vrchnosti spolu s jednou stodolou při Fojtově potoku následující svobodný sedlák za 315 kop. Roční povinnost odváděná do úřadu: Z: G 10 k. 1 ½ h., J 6 k., rovněž za robotu J 16 k., M 22 k. 5 h., Tk 1 větel ½ R., Th 1 větel ½ R., Fg 4 k., Fh 3 větele, FH 1 ½ kusu; šacunk: L 1 kopa 1 k. 4 h., N 1 kopa 1 k. 4 h. *Poznámka: Když toto dědictví drželi Klembtští, nebylo úplné, protože následující svobodný statek měl z něho jeden díl. Proto odváděl svobodný statek k nyní zamýšlené povinnosti téměř poloviční díl na výpomoc. Nyní je ale dědictví sloučeno a odkoupeno ke svobodnému statku, proto majitel svobodného statku odvádí tuto povinnost celou do úřadu.*

295r 6. Svobodný statek. R. 1668 odkoupil Heinrich Weisser svobodný statek spolu s dalšími při něm ležícími poplatku podléhajícími rolemi a zahradami od svého otce Jacoba Weissera za 1 150 kop. *Poznámka: Při prodeji platí poloviční dědickou daň a poloviční konsens. Má propouštěcí list od p. opata Johana von Chotow z r. 1573, stvrzený opatem Bennonem r. 1637. Roční povinnost: do úřadu odvádí poplatek za dovoz vína 4 kopy, Z: G 1 kopa, M 1 kopa, Tk 1 větel 2 R., Th 1 větel 2 R.; ze svobodného statku: L 40 k., N 40 k., z rybníků: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., z beilské usedlosti: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., z přední zahrady: L 10 k., N 10 k., SI 35 k., E 12 kusů; St 16 k. 3 h. Poznámka 2.: Protože z následujícího dědictví č. 7 byly k tomuto svobodnému statku odkoupeny poplatku podléhající role, musí vlastník tomuto dědictví poskytovat následující výpomoc, jak uvedeno následně v pořadí. Poznámka 3.: Svobodný statek má požadovat na výpomoc od Michla Heinische z č. 8 Tk ½ větele, Th ½ větele, v penězích 24 k.*

295v 7. David Hitschfel. R. 1646 odkoupil toto dědictví bez obydlí od potomků Michla Hitschfela spolu se stodolou při Fojtově potoce či lukách ležící před svobodným statkem a zahradu v č. 8 (následuje) za 300 kop. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., rovněž za robotu J 20 k., M 20 k. 3 h., Tk 1 větel 1 R., Th 1 větel 1 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h. *Poznámka: K této povinnosti požaduje na výpomoc od svobodného statku č. 6 kvůli odkoupeným beilským rolím ročně: Z: G 5 k. 3 h., J 13 k., M 10 k. 3 h., Tk ½ větele ½ R., Th ½ větele ½ R., Fh 1 větel, FH ½ kusu. Z usedlosti č. 8: Z: G 5 k. 2 h., J 6 k. 3 h., M 5 k. 2 h., Tk 1 ½ M., Th 1 ½ M., Fh 2 M.; L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.*

- 296r** 8. *Poznámka: Zahrada leží na začátku pozemku s právem volné pastvy. Je odkoupena spolu s dědičnou usedlostí č. 7. Odvádí na výpomoc následnému vlastníku usedlosti č. 8 ročně 4 k. 4 h. Michel Heinisch a Andres Göntzl. R. 1670 odkoupil toto dědictví bez obydlí od svého otce Georga Heinische spolu s lužní chalupou pod písm. I celkem za 300 kop. Poznámka: Tamtéž odkoupil Andres Göntzl od tohoto Michla Heinische poloviční díl rolí za 100 kop. Povinnosti odvádějí současně. Povinnost těchto rolí odváděná do úřadu: šacunk: L 40 k., N 40 k. Rovněž odvádí výpomocný poplatek k předešlému dědictví č. 7, jak uvedeno v předešlém zápisu. –*
- 296v** Rovněž tamtéž v č. 8 v předním poli leží kus role. Ulrich Hoffer, měšťan. R. 1663 odkoupil tento kus role od Michela Deinharta, také měšťana, za 185 kop. Do úřadu odvádí: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. – Rovněž tamtéž v č. 8 leží v předním poli vedle výše uvedeného. Andres Hitschfel. R. 1673 převzal od ženy, jejíž předešlý manžel pozemek odkoupil od Sallmona Hieka za 140 kop. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 3 k. 3 h., M 3 k. 3 h.; kostelu sv. Petra a Pavla na sv. Martina 12 k. – Z č. 9 následuje Andres Francke. R. 1649 odkoupil kus pole, který patří do následujícího obývaného statku č. 9, od Hanse Göhliga za 255 kop. Povinnost do úřadu: šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h.
- 297r** 9. Christoph Herden. R. 1647 odkoupil od vdovy po Casperu Priegerovi a poručníka dědiců se starými povinnostmi či doplatky za 130 kop. Povinnost odváděná soudu: Z: G 11 k., J 5 k. 5 h., M 21 k. 5 h., Tk 1 ½ větele, Th 1 ½ větele, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 14 k., E 5 kusů; St 14 k. 1 ½ h. *Poznámka: Je to první dědičný a robotou povinný statek ve Fojtově Vsi. Na tomto statku u vozové cesty či silnice těží hrnčíři hlínu, za což odvádějí vrchnosti poplatek, viz výše na příslušném místě.*
- 297v** 10. George Francke. R. 1669 odkoupil od svého bratra Hanse Franckeho za 440 kop. Povinnost vůči soudu v Hejtmánkovicích: Z: G 19 k. 1 h., J 10 k., M 38 k. 2 h., Tk 3 větele, Th 2 větele, Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, FH 3 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 14 k. 4 ½ h., E 5 ½ kusu; St 15 k.
- 298r** 11. Zahrada. R. 16.. odkoupil Christof Meisner od dědiců Hanse Meisnera. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h.; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h. *Poznámka: Následující vlastník statku č. 12 má tuto zahradu (z ní prodal dědičně chalupu pod písm. F spolu s kusem role) ještě v užívání.*
- 298v** 12. Christoph Meisner. R. 1665 směnili s ...; nádavkem chalupu a v penězích 150 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Tk 2 větele, Th 2 větele, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 21 k., E 7 ½ kusu; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Má zmiňovanou roli z předcházející zahrady odkoupenou k užívání kromě stavení a všeho, co je při něm.*
- 299r** 13. George Frantze. R. 1660 odkoupil od vdovy po nebohém Balzeru Frantzem a poručníka dědiců za 65 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 8 k. 1 ½ h.
- 299v** 14. Thobis Meisner. R. 1647 odkoupil spolu s přilehlou zahradou pod značkou , která zde hraničí s pustým místem ležícím v hejtmánkovickém katastru, od poručníka dědiců po nebohém Lorencu Grabnerovi za 275 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., ze zahrady G 4 k. 4 h., rovněž s pustého místa G 7 k., M 8 k. 2 h., Tk 1 větel 1 R., Th 1 větel 1 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 15 k. *Poznámka: Mezi zahradou a tímto pustým místem je rozhraní mezi*

Fojtovou Vsí a Hejtmánkovicemi, na straně proti Křinicím prochází přes luka k zahradě č. 15 a značce , viz v tabele.

300r Zde plynule pokračují další stránky k Fojtově Vsi.

15. Zahrada pod značkou níže pod 22 Hejtm. Fol. 322. Tuto zahradu odkoupil vlastník statku č. 13 v Hejtmánkovicích spolu se statkem, viz na příslušném místě. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., rovněž za robotu J 4 k., M 5 k., Tk 1 R., Th 1 R.; šacunk: L 26 k. 4 h., N 26 k. 4 h.

300v 16. Andres Mayer. R. 1656 odkoupil od svého otce Maze Mayera spolu s pustým místem pod značkou § za 525 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 19 k. 1 h., J 10 k., M 33 k. 1 h., Tk 2 věrtele ½ R., Th 2 věrtele ½ R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k., L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 16 k. 3 h.

301r 17. Michel Priger. R. 1665 odkoupil od Melchera Hofmana za 300 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Tk 2 věrtele, Th 2 věrtele, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 17 k. 3 h., E 3 kusy; St 12 k.

301v 18. Casper Zincke. R. 1652 odkoupil od svého otce Michla Zinckeho za 125 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 8 k. 1 ½ h.

302r 19. Martin Bürcke. R. 1668 odkoupil od Jacoba Scholtzeho za 190 kop. Povinnost: Z: G 14 k., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k.; St 10 k. 3 h. *Poznámka: Toto je poslední dědičný a robotou povinný statek s obydlím ve Fojtově Vsi. Následují dvě dědičné usedlosti bez staveb. Tato usedlost neodevzdává od pradávna žádné pleckovné ani vejce. Bývala také městskou usedlostí a v době rebelií zde sídlil soudce.*

302v 20. P. Johan Christian von Johnen, primátor. R. 1672 odkoupil toto dědictví bez staveb od Andrese Johna, měšťana, za 430 kop. Roční povinnost odváděná do úřadu: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. *Poznámka: Tato dědičná usedlost není povinna robotou, nýbrž místo ní odvádí J 13 k. 2 h.*

303r 21. Hans Herden. R. 1674 odkoupil toto dědictví bez staveb od Georga Kleinerja za 400 kop. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., rovněž za robotu J 13 k. 2 h., M 15 k. 2 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 38 k. 5 h., N 38 k. 5 h. *Poznámka: Další dědičná usedlost, která nemá žádné obydlí a je bez roboty, jak uvedeno výše u sv. Jana.*

303v 22. Dědičný díl bez obydlí na horních svobodných honech. Hans Herden. R. 1673 odkoupil svobodné dědictví od Hanse Schneidera, měšťana a řezníka, za 400 kop. Platí dědickou daň. Šacunk: L 20 k., N 20 k. Tato povinnost se odvádí do úřadu. *Poznámka: Odvádí výpomocný poplatek M 14 k. svobodnému dědictví č. 26, viz níže.*

304r 23. Andres Francke. R. 1668 odkoupil dědictví na horních svobodných honech od Gottfriedta Beila za 250 kop. Platí dědickou daň. Povinnost odváděná do úřadu: šacunk: L 1 kopa 13 k. 2 h., N 1 kopa 13 k. 2 h. *Poznámka: Soused z následujícího č. 24 přispívá k tomuto šacovnému,*

jak následuje. Naproti tomu platí toto dědictví výpomocný poplatek M 42 k., svobodnému dědictví M 26 k., viz níže.

- 304v** 24. Hans Schneider. R. 1673 odkoupil dědictví bez obydlí na horních svobodných honech od Caspera Plagkwise za 500 kop. Platí dědickou daň. Povinnost vůči úřadu nemá. *Poznámka: Toto dědictví platí předešlému sousedovi v č. 23 výpomocné šacovné: L 41 k. 4 h., N 41 k. 4 h.*
- 305r** 25. Thobis Keller. R. 1672 zdědil po svém tchánovi (Davidtu) Hansi Walperovi toto svobodné dědictví bez staveb, který je odkoupil od Hanse Trautmana, za 700 kop. Platí dědickou daň. Povinnost odváděná do úřadu: Z: M 28 k.; šacunk: L 1 kopa 13 k. 2 h., N 1 kopa 13 k. 2 h. *Poznámka: Odvádí poplatek na výpomoc G 12 k. následujícímu sousedovi či dědictví v č. 26.*
- 305v** 26. P. Johan Christian von Johnen, primátor. R. 1664 zdědil po svém p. otci Hansi Johnovi toto svobodné dědictví, které bylo různě skupováno na horních svobodných honech vedle průhonu na začátku luk, za 851 kop. Platí dědickou daň. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 24 k., M 1 kopa 33 k.; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h. *Poznámka: K této povinnosti žádá na výpomoc od předchozích vlastníků: svobodného dědictví č. 22 M 14 k., svobodného dědictví č. 23 M 42 k., svobodného dědictví č. 25 G 12 k.*
- 306r** Značka . Průhon. *Poznámka: Tento průhon odděluje horní svobodné hony. Stojí na něm stodoly, které přináležejí zmiňovaným rolím a dědičným statkům. Obci se z něj odvádí na sv. Martina poplatek. Kousky rolí na průhonu jsou od pradávna v držení měšťana, kterému jsou s vrchnostenským úředním souhlasem pronajímány na tři roky. Obci odvádí také na sv. Martina poplatek podle úroční knihy.*
- 306v** 27. Díl svobodné role, David Hofman. R. 1663 odkoupil tento svobodný díl role, který leží vedle průhonu (od pradávna platí dědickou daň), od dědiců nebohého prim. Pfeifera za 200 kop. Povinnost odváděná do úřadu: Tk 1 R., Th 1 R.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.
- 307r** 28. Platbě podléhající dědictví a díl role bez obydlí a bez roboty, David Hofman. R. 1635 zdědil se svou ženou za 250 kop. Povinnost odvádět na výpomoc sousedovi č. 29: Z: G 1 k. 5 ½ h., J 1 k., místo roboty J 1 k. 2 h., M 3 k. 5 h., Tk 1 M., Th 1 M., Fg 4 h., Fh ½ větele, FH ¼ kusu; šacunk: L 15 k., N 15 k., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy. *Poznámka: Tento vlastník neodvádí vrchnosti nic, nýbrž tato popsáná povinnost je převedena na následujícího souseda, který ji odvádí příslušným místům, viz níže.*
- 307v** 29. Stephan Pasternell, zedník. R. 1674 převzal od své ženy, která ji zdědila po svém prvním manželovi Paulu Grabnerovi, za ... Povinnost odváděná do úřadu: šacunk: L 30 k., N 30 k., povinnost na výpomoc sousedovi č. 30: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., rovněž za robotu J 2 k. 4 h., M 7 k. 4 h., Tk ½ větele, Th ½ větele, Fg 1 k. 2 h., Fh 1 větel, FH ½ kusu, Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů. *Poznámka: K této povinnosti požaduje poplatek na výpomoc od svého předchozího souseda a dědičné usedlosti č. 28 (jak popsáno). Naproti tomu odvádí tento hospodář tuto popsanou povinnost plně následujícímu sousedovi č. 30. Stodoly na tomto dědictví drží společně č. 28 a 29.*
- 308r** 30. Heinrich John. R. 1636 odkoupil od vdovy po zesnulém Carlu Langovi za 600 kop. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., rovněž za robotu J 13 k. 2 h., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h., Sl 35 k., E 12 kusů. *Poznámka: K této povinnosti se požaduje od předchozích sousedů č. 28 a 29 povinnost popsáná výše, vyjma šacovného. Rovněž k poplatku za robotu platí na výpomoc č. 31 J 2 k. 4 h., č. 32 J 2 k. 4 h., z č. 33 čtvrtému dílu 2 k. 4 h.*

308v Značka . Kus role, Balthazar Hesselius. R. 1635 odkoupil tento kus role spolu se stodolou při Fojtově potoce, ležící hned pod těmito rolemi, od poručníka sirot po nebohém Heinrichu Scholzem za 300 kop. R. 1653 odkoupil vedle ležící kus role od vdovy po Andresi Brandissovi za 100 kop. Povinnost odváděná do úřadu: šacunk: L 53 k. 2 h., N 53 k. 2 h. *Poznámka: Tyto kusy rolí leží nad úvozovou cestou, patří k výše zmíněným třem dědičným usedlostem č. 28, 29 a 30. Táhnou se až k pozemkům s právem volné pastvy při Fojtově potoce.*

309r 31. Heinrich John. R. 1657 odkoupil od spoludědice zesnulého p. Georgia Const. Praetoria, bývalého úředníka, Hanse Thöra tyto dva poloviční dědičné díly, z nichž jeden se nazývá Tolde, druhý Thör, za 425 kop. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 15 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Tk ½ větele, Th ½ větele, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 63 k. 2 h., N 63 k. 2 h. *Poznámka: Zahrada a kus role č. 32 platí výpomoc k uvedené povinnosti, tedy Fg 1 k. 2 h., Fh 1 větel, FH ½ kusu.*

309v Značka . Kus role a zahrada, Hans Plagkwitz. R. 1673 zdědil po své matce, vdově po nebohém Casperu Plagkwizovi, za něž dohromady zaplatil 300 kop. Povinnost do úřadu: šacunk: L 50 k., N 50 k. *Poznámka: Tento kus role a zahrada patří do dědictví č. 31, táhnou se až k pozemkům s právem volné pastvy a leží nad úvozovou cestou.*

Značka . Zahrada. R. 1666 odkoupil Johan Georg Hesselius, toho času klášterní úředník, tuto zahradu, jejíž hranice s městským katastrem značená hraničním kamenem prochází od jedné velké lípy ke druhé směrem dolů, od Margarethy, vdovy po zesnulém p. Georgiu Constant. Praetoriu, také úředníkovi, a Jonase Tölga za 180 kop. *Poznámka: Povinnost této zahrady převedl p. Praetorius hned nad ní držené role a dědictví, a tak od této povinnosti osvobodil svou manželku a držitele zahrady.*

310r 32. Kus role a zahrada, Baltzer Alt, lékárník. R. 1667 odkoupil tuto zahradu a roli od svého tchána Michla Deinharta za 300 kop. Leží při cestě u horního mlýna. Povinnost odváděná do úřadu: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Tk ½ větele, Fh ½ větele; šacunk: L 36 k. 4 h., N 36 k. 4 h. *Poznámka: Předchozímu dědičnému kusu č. 31 platí tento vlastník na výpomoc: Fg 1 k. 2 h., Fh 1 větel, FH ½ kusu, viz výše. Naproti tomu odvádějí následující tři vlastníci rolí, které pokračují souvisle podle mlýnské ulice a mlýna, shora uvedenou výpomocnou povinnost, jak následuje:*

310v 1. Hans Scholtze. R. 1635 odkoupil kus role spolu se stodolou na ní stojící od vdovy po Michlu Hanselovi za 250 kop. Přiléhá ke shora zmíněné zahradě. Ročně odvádí č. 32 na výpomoc: Z a šacunk 31 k. 3 h., T 3 M., Fh 6 M. – 2. Hans Trautman. R. 16.. Odvádí ročně č. 32 na výpomoc: Z a šacunk: 10 k. 3 h., T 1 M., Fh 2 M. – 3. Zacharias Schälrm. R. 16.. Odvádí ročně č. 32 na výpomoc: Z a šacunk: 15 k. 5 ½ h., T 1 ½ M., Fh 3 M.

311r 33. Kamenný vrch. Obsahuje čtyři části: č. 1. Vrchnostenská zahrada. R. 16.. odkoupil ... –

311v 2. část, Johan Georg Hesselius. R. 1673 odkoupil tuto druhou část Kamenného vrchu u horní městské brány až k vrchnostenské zahradě spolu s polovinou stodoly od Caspera Plagkwize za 300 kop a zahradu při ní ležící u Hornomlýnské ulice za 115 kop. Povinnost do úřadu: Z: G 6 k., J 4 h., rovněž za robotu 2 k., M 2 k. 3 h., Tk ½ M., Th ½ M.; šacunk: L 39 k. 4 h., N 39 k. 4 h., ze zahrady L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h. *Poznámka: Odvádí vlastníkovi čtvrté části na výpomoc: Fh 1 M., FH ½ větele nebo v penězích 5 h. –*

312r 3. část, Hans Plagkwitz. R. 1673 zdědil po své matce, ženě Caspera Plagkwize, tuto

prostřední část proti mlýnskému náhonu a polovinu stodoly za 250 kop. Povinnost do úřadu: Z: G 4 k. 1 h., J 3 h., rovněž za robotu 1 k. 4 h., M 1 k. 4 h., Tk ½ M., Th ½ M.; šacunk: L 26 k. 1 h., N 26 k. 1 h. *Poznámka: Odvádí vlastníkově následující čtvrté části na výpomoc: Fh 1 M., FH ½ větele nebo v penězích 5 h. –*

- 312v** 4. část, Fridrich Thör. R. 16.. odkoupil tuto čtvrtou část Kamenného vrchu spolu se stodolou ležící oproti hornímu městskému mlýnu od Daniela Pfeifera za ... Povinnost do úřadu: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Tk ½ větele, Th ½ větele, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k. *Poznámka: K této povinnosti požaduje od vlastníků druhé a třetí části na výpomoc dohromady: Fh ½ větele, FH ¼ kusu nebo v penězích 1 k. 4 ½ h.*

Pohledová mapa
FOJTOVA VES

313r Hejtmánkovice (Haubtmansdorf)

Preliminář

Ves se táhne souvisle v lukách, počínaje Fojtovou Vsí až nahoru k jetřichovským hranicím. 2. Spojené dvě vsi se jmény sice rozličnými, ovšem jednu znamenající, přísluší jako jedna ze čtyř do broumovské městské církevní farnosti. Má tam svůj hřbitov a bohoslužby, leč jako v ostatních třech není ani v této čtvrté vsi farní nadání. Odvádí desátek klášteru a pan městský farář dostává odměnu za církevní úkony a nějaké milodary. 3. Má šolcovnu či rychtářský statek v č. 7 osvobozenou od roboty a s pivním výčepem. K zdejšímu soudu jsou příslušní Fojtovští z dolní vsi, jak uvedeno výše. 4. Na tomto vesnickém katastru stojí v současnosti pec na pálení vápna, která patří do statku č. 2, vápenec se ale dováží z Martínkovic. 5. Vodstvo v lukách, jak je uvedeno v prelimináři k Fojtově Vsi, je tvořeno dešťovou vodou. V letním čase vysychá a hospodáři mají své studny.

- 313v** 6. Rybník patří vrchnosti, nazývá se Göntzlův rybník. Leží na statku č. 5, odtok směřuje do luk.

- 314r** Značka . Pusté místo. *Poznámka: Toto pusté místo na hejtmánkovickém katastru hraničí se zahradou ležící na katastru Fojtovy Vsi pod značkou . R. 1647 odkoupil Thobis Meisner toto pusté místo se svým dědičným statkem ve Fojtově Vsi č. 14, jehož povinnost viz výše.*

Značka . Zahrada. *Poznámka: Tato zahrada patří k následujícímu dědičnému statku č. 1 a kupuje se s ním. Povinnost vůči soudu: Z: G 5 k. 2 h., M 5 k. 2 h.; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.*

- 314v** 1. Christoph Priger. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 11 k. 1 ½ h.

- 315r** 2. Hans Zeiper. R. 1670 odkoupil od svého otce Caspera Zeipera za 320 kop. Pod značkou stavení v zahradě. *Poznámka: Této zahradě se říkalo Ševcovská zahrada, z ní šacunk viz níže. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., ze Ševcovské zahrady L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 12 k. 4 ½ h. *Poznámka: Na tomto selském pozemku a pozůstalosti stojí v současnosti vápenice, vápenec se ale těží na martínkovickém pozemku a odtamtud se dováží. Kvůli peci je držitel pozemku osvobozen od veškerého robotního dovozu, který k tomu patří.**

- 315v** 3. Pusté místo s obydlím. R. 1641 odkoupil Hans Priger toto pusté místo obývané Mathesem Grabnerem za 21 kop. Povinnost: Z: M 7 k.; St 7 k. 3 h.
- 316r** 4. Thobis Zeiper. R. 1670 odkoupil od Georga Zeipera za 82 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 6 k. 1 ½ h., E 2 ½ kusů; St 7 k. 3 h.
- 316v** 5. Michel Mayer. R. 1652 odkoupil od Jacoba Mayera, svého otce, za 325 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Na tomto statku leží rybník zvaný Göntzelův, odtok směřuje do luk. Tento statek nemá kvůli rybníku žádnou přístupovou cestu na své zadní role, následující soused mu musí povolit průjezd.*
- 317r** 6. George Winter. R. 1668 odkoupil od svého otce Jacoba Wintera za 170 kop. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 11 k. 4 ½ h.
- 317v** 7. Šolcovna. R. 1661 odkoupil Heinrich Volcke tuto šolcovnu spolu s vedle ležící svobodnou usedlostí od vdovy po Casperu Grabnerovi a dědiců za 1 000 kop. Povinnost: Poplatek za dovoz vína 4 kopy, šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., Tk 1 korec, Th 1 korec; šacunk: L 2 kopy 26 k. 4 h., N 2 kopy 26 k. 4 h., ze svobodné usedlosti L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 16 k. 3 h. *Poznámka: Tato shora uvedená svobodná usedlost leží vedle průhonu pod značkou , viz tabele. Tato šolcovna má pivní šenk a je osvobozena od roboty, má od pradávna dobře zabezpečenou úřadovnu, která slouží též obyvatelům Fojtovy Vsi.*
- 318r** 8. Casper Göntzel. R. 1669 odkoupil od svého otce Maze Gönzela spolu s vedlejším pustým místem pod značkou za 327 kop. Povinnost: Tk 2 větele, Th 2 větele, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 16 k. 3 h. *Poznámka: Tento statek platil předčasně poplatky šolcovi a kvůli šolcovu rybníku, tak trochu na něm ležícím, byly tyto poplatky úplně prominuty.*
- 318v** Značka . Pusté místo. R. 1669 odkoupil výše uvedený vlastník dědičného statku č. 8 toto pusté místo spolu s obytnou usedlostí. Povinnost: Z: G 7 k., M 7 k.
- 319r** Značka . Pusté místo. R. 1675 odkoupil následující vlastník dědičného statku č. 9 toto pusté místo neb vedlejší usedlost. Povinnost: Z: G 7 k., M 7 k.
- 319v** 9. George Rayman. R. 1675 odkoupil spolu s výše uvedeným pustým místem pod značkou od vdovy po Thobisi Volckem etc. za 257 kop. Povinnost obytné usedlosti: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Tk 1 větel 2 R., Th 1 větel 2 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.
- 320r** 10. Thobis Zeiper. R. 1674 odkoupil od svého otce Thobise Zeipera za 400 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 14 k. 1 ½ h.
- 320v** 11. Thobis Mayer. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 18 k. 1 ½ h. *Poznámka: Zde se končí první strana Hejtmánkovic směrem ke křinické a jetřichovské hranici.*

- 321r** 12. Hans Khalert. R. 1659 odkoupil od Balzara Böhma za 100 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 7 k. 3 h.
- 321v** Značka . Vedlejší usedlost. Tuto usedlost odkoupil vlastník statku č. 16 a s tímto obytným statkem robotuje jako jeden subjekt. Odvádět ale roční povinnost z této usedlosti zůstává. Povinnost usedlosti bez obydlí: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Tk 2 ½ R., Th 2 ½ R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 6 k., E 2 ½ kusů.
- 322r** 13. Jacob Just. R. 1674 odkoupil spolu s vedle ležícím pustým místem pod značkou a s výše uvedenou zahradou, která leží na katastru Fojtovy Vsi na začátku této strany pod značkou , za 245 kop. Povinnost obývané usedlosti: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Tk 1 věrtel 2 R., Th 1 věrtel 2 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 14 k., E 5 kusů; St 13 k. 3 h.
- 322v** Značka . Pusté místo. Toto pusté místo je odkoupeno spolu s předchozí dědičnou usedlostí č. 13, uvedeno výše. Povinnost: Z: G 7 k., M 7 k.
- 323r** Značka . Vedlejší usedlost. Tato usedlost bez staveb, která zanikla v době války, je odkoupena a obdělávána následujícím vlastníkem statku č. 14. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Tk ½ věrtele, Th ½ věrtele, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k. *Poznámka: R. 1641 bylo vrchností povoleno robotovat spolu s obývanou usedlostí jako jeden subjekt.*
- 323v** 14. Casper Patzelt. R. 1652 odkoupil spolu s předchozí vedlejší usedlostí pod značkou od svého otce Adama Pazelta za 110 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 1 věrtel, Th 1 věrtel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 ½ kusů; St 10 k. 3 h.
- 324r** 15. Mathes Grabner. R. 1674 odkoupil od svého otce Maze Grabnera za 206 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 10 k. 3 h.
- 324v** 16. Davidt Lichter. R. 1671 odkoupil spolu s vedlejší usedlostí, která leží výše pod značkou , od Michla Göntzela za 350 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 12 k., E 4 ½ kusu; St 13 k. 3 h.
- 325r** 17. Nickel Waltzel. R. 1671 odkoupil od vdovy po Casperu Meisnerovi a poručníka dědiců za 200 kop. Povinnost: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Tk ½ věrtele, Th ½ věrtele, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 325v** 18. Thobis Schnabel. R. 1667 odkoupil od své matky a sourozenců za 104 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 3 k. 1 ½ h.
- 326r** 19. Georg Layer. R. 1669 odkoupil od svého otce Maze Layera za 200 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 6 k., E 2 kusy; St 14 k. 1 ½ h.

- 326v** 20. Andres Just. R. 1646 odkoupil ve válečných časech od potomků Hanse Trautmana za 50 kop. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Tk 2 R., Th 2 R., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St 11 k. 1 ½ h.
- 327r** 21. Daniel Priger. R. 1676 odkoupil spolu s vedle ležícím pustým místem pod značkou ♀ od své matky, ženy Valtina Prigera, a sourozenců za 525 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 22 k. 1 h., Tk 1 větel 1 R., Th 1 větel 1 R., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 16 k. 3 h.
- 327v** Značka ♀. Pusté místo. Toto pusté místo spolu s rybníkem (není ale obhospodařován) se kupuje s předcházející dědičnou usedlostí č. 21. Povinnost: Z: G 7 k., M 7 k., z rybníka M 2 k. 4 h.; rovněž z rybníka L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h.
- 328r** 22. Gerge Kynast. R. 1663 odkoupil od Hanse Grabnera spolu s jednou dědičnou loukou částečně ležící na zadním poli za 134 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Tk 1 větel, Th 1 větel, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 41 k. 4 h., N 41 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 7 k. 3 h. *Poznámka: Toto je poslední dědičný statek podle tabely v Hejtmánkovicích připadající na druhou stranu směrem k městu. Hraničí se zahradou pod značkou ♂, ležící na katastru Fojtovy Vsi.*
- 328v** Dodatek několika povinností, které se nacházejí ve starých urbářích Fojtovy Vsi a Hejtmánkovic: 1. Dědičný statek č. 2 v Hejtmánkovicích odvádí z jednoho kusu zahrady, ležícího v jeho hranicích, zvláštní šacunk: L N viz výše. (NB: od pradávna se nazývá Ševcovská zahrada.) – 2. Dědičný statek č. 20 v Hejtmánkovicích prodal v minulosti louku, která leží pod kopcem na zadním poli u řeky Stěnavy proti Hejtmánkovicím. Thobis Waltzel, vlastník č. 2 v Hejtmánkovicích – povinnost: Z: M 6 k. 4 h.; šacunk: L 20 k., N 20 k. –
- 329r** 3. Dědičný statek č. 21 v Hejtmánkovicích odvádí od pradávna s obyvateli Fojtovy Vsi podle starých urbářů Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k., rovněž za robotu J 4 k. *Poznámka: Z čeho je tato povinnost vlastníkem tohoto statku odváděna, není známo, protože ve Fojtově Vsi žádnou půdu nemá.* – 4. Dědičný statek č. 22 v Hejtmánkovicích odvádí z jedné louky, která sice leží na jeho statku, zvlášť Z: M 10 k. 4 h. –
- 329v** 5. Lužní chalupa pod písm. C ve Fojtově Vsi platí z místa, na kterém stála u stavení stará stoupa na olej, ještě dodnes Z: G 16 k.
- 330r Chalupníci ve Fojtově Vsi**
Písm. A. Jacob Scholtze. R. 1663 směnili s Christofem Prigerem. Nádvkem k chalupě v penězích 15 kop. St 3 k. – B. Krčma neb šenk. R. 1669 vystavěla vrchnost tuto krčmu v lukách a prodala ji dědičně Gerge Kleinerovi. Ten ji ale poté r. 1674 prodal nynějšímu držiteli Georgu Dimbterovi za 300 kop. Je osvobozena od roboty a daní a je bez ubytovacích možností. Při prodeji platí dědičnou daň a má pivní šenk. Odvádí roční povinnost: poplatek za dovoz vína G 35 k.; Z: G 1 kopa 35 k., na sv. Havla 1 kopa 35 k. *Poznámka: Krčmář má právo rychtáře a jsou mu nápomocni dva přísežníci k zamezení velkých přestupků.* –
- 330v** C. Christof Teüber. R. 1673 odkoupil od Caspera Zinkeho za 60 kop. St 3 k. *Poznámka: Tento chalupník drží místo po staré stoupě na olej, viz předešlá stránka, dodatek č. 5. Má také jednu obyvatelnou světnici.* – D. Žena Caspera Zinkeho. R. 1651 odkoupila od Thobise Zeipera za 52 kop. St 3 k. –

331r E. George Waltzel. R. 1677 nově vystavěl na místě, kde před tím nic nestálo. St 3 k. – F. Benesch Dimbter. R. 1670 odkoupil od Christofa Meisnera, k tomu kus role ze zahrady, viz výše v č. 11 ve Fojtově Vsi, za 100 kop. St 3 k. –

331v G. Hans Zincke. R. 1670 odkoupil od Hanse Grabnera za 20 kop. St 3 k. – H. Michel Zincke. R. 1662 převzal od své ženy, vdovy po zemřelém Jacobu Peiskerovi. St 3 k. –

332r J. Michel Heinisch. R. 1670 odkoupil od svého otce Georga Heinische za 20 kop. St 3 k. *Poznámka: Tento chalupník má dědičnou roli, která ale nepatří k chalupě. Tuto roli drželi před ním i měšťané z města, viz výše č. 8 ve Fojtově Vsi. – K. Andres Göntzel. R. 1673 odkoupil od Georga Opize za 90 kop. St 3 k. Poznámka: Má také v současnosti dědičné role, které nepatří k chalupě. Leží vedle shora uvedeného č. 8.*

332v Chalupníci v Hejtmánkovicích

Písm. L. Sigmund Kynast. R. 1638 odkoupil od Petra Liebiga za 15 kop. St 3 k. – M. Michel Frantze. R. 1665 vyměnil s Christofem Meisnerem za dědičný statek. St 3 k. –

333r N. Casper Funcke. R. 1625 odkoupil od vdovy po Georgu Funckem za 36 kop. St 3 k. – O. Daniel Widman. R. 1676 odkoupil od vdovy po Balzeru Teüberovi za 36 kop. St 3 k. –

333v P. Michel Zeidler. R. 1665 odkoupil od Michla Zeipera za 50 kop. St 3 k. – Q. Michel Hitschfel. R. 1672 odkoupil od Caspera Schuberta za 60 kop. St 3 k. –

334r R. Casper Bänlich. R. 1675 odkoupil od svého otce Martina Bänliche za 30 kop. St 3 k. – S. Thobis Blümel. R. 1676 odkoupil od svého otce Paula Blümela za 24 kop. St 3 k. –

334v T. Obecní stavení čili pastouška. Toto stavení stojí na průhonu a slouží jako útulek pro cizí potulující se osoby a žebráky a podává o nich zprávy ostatním obcím. – V. Thobis Vogler. R. 1675 odkoupil od Georga Raimana za 90 kop. St 3 k.

335r Repertorium o Fojtově Vsi

Měšťané a sedláci v č.: Casper Grundman 1, Benesch Dimbter 2, Hans Khalert 3, Fridrich Teüber 4, Heinrich Weisser 5, svobodný statek 6, Davidt Hitschfel 7, Michel Heinisch 8, Christof Herden 9, George Francke 10, zahrada 11, Christof Meisner 12, Georg Frantze 13, Thobis Meisner 14, zahrada 15, Andres Mayer 16, Michel Priger 17, Casper Zincke 18, Martin Bürcke 19, p. Johan Christian von John 20,

335v Hans Herden 21, Hans Herden 22, Andres Francke 23, Hans Schneider 24, Thobis Keller 25, p. Johan Christ. von John 26, David Hofman 27, Michel Grabner 28, Stephan Pasternell 29, Heinrich John 30, **zahrady**: Balzer Alt 32, Kamenný vrch 4. část 33. *Poznámka 1.: V předznamenáném čísle je zahrnuto ještě mnoho dalších vlastníků, kteří se na něm podílejí: toť otázka k příslušným místům. Poznámka 2.: Lze dohledat i další držitele několika rolí na začátku vesnického katastru, které se nazývají Dolní svobodné hony, jako jsou Weltzenberské role, Schlegelské role a zahrada, Trautmanské (v nich je zahrnuto 12 paragrafů nebo osob, které vypomáhají s plněním povinností), Straubské neb Sattlerské (s jejich výpomocnými břemeny), viz výše na příslušném místě na začátku.*

336r O vsi Hejtmánkovice

Sedláci č.: Christof Priger 1, Hans Zeiper 2, obývané pusté místo 3, Thobis Zeiper 4, Michel

Mayer 5, George Winter 6, šolcovna 7, Casper Göntzel 8, George Raiman 9, Thobis Zeiper 10, Thobis Mayer 11 (NB: horní strana hraničí se vsí Křínice a Jetřichov), Hans Khalert 12, Jacob Just 13, Casper Pezelt 14, Mathes Grabner 15, Davidt Lichter 16, Nickel Waltzel 17, Thobis Schnabel 18, George Layer 19, Andres Just 20, Daniel Priger 21, George Kynast 22 (NB: druhá strana směrem k Hejtmánkovicím až k řece).

336v Chalupníci ve Fojtově Vsi pod písm.: Jacob Scholtze A, krčma B, Christof Teüber C, žena Caspera Zinckeho D, Georg Waltzel E, Benesch Dimbter F, Hans Zincke G, Michel Zincke H, Michel Heinisch J, Andres Göntzel K.

Chalupníci v Hejtmánkovicích: Sigmund Kynast L, Michel Frantze M, Casper Funcke N, Daniel Widman O, Michel Zeidler P, Michel Hitschfel Q, Casper Bänlich R, Thobis Blümel S, obecní chalupa T, Thobis Vogler V.

337r Annotata k Fojtově Vsi značka: Kamenná kaplička či sloup, hranice vsi s městským katastrem , červený pruh vyznačuje hranici s městským katastrem, stavení v zahradě svobodného statku č. 6 Š, stodoly při Fojtově potoku .

Annotata k Hejtmánkovicím značka: červené body vyznačují hranici mezi Fojtovou Vsí a Hejtmánkovicemi, pusté místo v č. 14 ve Fojtově Vsi , zahrada č. 1 v Hejtmánkovicích , stavení na statku č. 2 , vrchnostenský Göntzelův rybník , šolcova svobodná usedlost , průhon , pusté místo v č. 8 , pusté místo v č. 9 , vedlejší usedlost v č. 16 .

337v pustý pozemek v č. 13 , vedlejší usedlost v č. 14 , Futterův kamenolom , pustý pozemek v č. 21 .

337r Souhrn ročních povinností odváděných do úřadu z rolí a zahrad ležících na katastru Fojtovy Vsi.

Z: G 2 kopy 56 k. 1 h., J 2 kopy 25 k. 2 ½ h., M 6 kop 17 k., Tk 3 korce 2 R., Th 3 korce 2 R., Fg (NB: je žádáno soudem a na dreiding odváděno do úřadu), Fh 5 korců 2 ½ věrtele, FH 11 ¼ kusu (NB: nyní se odvádí místo 1 kusu 7 k. a do úřadu se odvádí G 1 kopa 8 k. 4 ½ h.);

337v šacunk: L 23 kop 12 k. 2 h., N 23 kop 12 k. 2 h., SI 2 kusy (NB: nyní se ale za každý SI odvádí 35 k., na G to činí 1 kopy, platí se soudu), E 24 kusy (NB: ke každému SI se u soudu skládá 12 E); St (NB: protože zde není žádné obydlí, neplatí nic).

337 ter r

Souhrn povinností Fojtovy Vsi a Hejtmánkovic společně odváděných soudu

Z: G 4 kopy 55 k. 3 h., J 2 kopy 11 k. 1 h., M 8 kop 51 k. 5 h., Tk 10 korců 2 R., Th 10 korců 2 R., Fh 22 korců, FH 44 kusů;

337 ter v

šacunk: L 19 kop 26 k. 4 h., N 19 kop 26 k. 4 h., SI (8 ¾ kusů, k tomu přispívají ve Fojtově Vsi 2 měšťané) 10 ¾ kusů (NB: nyní ale odvádí za každé SI v penězích G 35 k.), E (NB: ke každému SI 12 E); St od sedláků a chalupníků 7 zlatých 14 k. 1 ½ h.

339r Jetřichov (Diettersbach)

Preliminář

Z předcházející vsi Hejtmánkovic se přichází do Jetřichova, od pradávná takto zvaného a spadajícího pod klášter, jež na jedné straně hraničí s městem a vůči němu leží v údolí směrem k západu slunce. Horní část vsi začíná u Polických hor, dolní část a konec spadá až k velké řece, která sem přitéká od Fridlandtu (Mieroszów, Polsko). 2. Bohoslužbou patří tato ves pod farnost ve Verněřovicích, patronátní právo má klášter, desátek odvádí p. faráři. 3. Vodstvo v nivách začíná v podhůří a je posilováno různými prameny. V nivách jsou provozovány rozličné rybníky pro společné potřeby všech. 4. Na horním konci vsi se pod značkou rozkládá vrchnostenský panský dvůr, kdež jsou v nynější době ponechány mladé ovce s jedním čeledínem. 5. Nedaleko nad tímto dvorem nechala vrchnost před několika lety vystavět ve svém hvozdu několik stavení, která poté prodala lidem, a tak přiřkla dalším chalupníkům. 6. Mlýn s jedním mlecím složením leží na konci vsi u velké řeky, viz značka v tabele.

339v 7. Rychta neboli šolcovna leží téměř uprostřed vsi, má svobody jako ostatní spolu s vlastní kovárnou a pecí na kolomaz v nivě, viz v tabele. 8. V současnosti je zde 29 obývaných selských statků povinných robotou. Tito ji však vykonávají nestejně, rovněž 20 chalupníků a 3 vedlejší usedlosti, viz na příslušném místě.

340r 1. Začíná se u mlýna na straně k Hejtmánkovicím. Michel Klembt. R. 1656 odkoupil od svého otce Mathese Klembta za 150 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., T p. faráři do Verněřovic, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 9 k.

340v 2. Hans Hofman. R. 1658 odkoupil od Christofa Gotschliga za 92 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 3 k., M 11 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 9 k.

341r 3. George Koch. R. 1669 odkoupil od Hanse Dombkeho za 26 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 6 k.

341v 4. Thobis Dombke. R. 1673 odkoupil od svého bratra Hanse Dombkeho za 120 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 10 k., E 3 ½ kusu; St 8 k. 3 h.

342r 5. Casper Teüber. R. 1665 odkoupil od vdovy po Michlu Teüberovi a poručníka sirot za 35 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 7 k.

342v 6. Martin Sagner. R. 1668 odkoupil od Georga Schuberta za 70 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 6 k.

343r 7. Michel Grabner. Povinnost: Z: G 5 k., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St 7 k.

343v 8. Michel Priger. R. 1657 odkoupil od Balzera Böhmera za 130 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 4

k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 6 k.

344r 9. Hans Dombke. R. 1674 odkoupil od svého bratra Georga Dombkeho za 80 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 6 k.

344v 10. Christoph Böhmert. R. 1669 odkoupil od Thobise Dombkeho za 250 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 1 korec 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 14 k. 3 h., E 5 kusů; St 9 k.

345r 11. Baltzer Wentzel. Ve válečných časech r. 1646 odkoupil od vdovy po Jacobu Gotschligkovi za 12 kop. Povinnost: Z: G 3 k. 3 h., J 2 k. 2 h., M 8 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 8 k.

345v 12. George Weisser. R. 1676 odkoupil od Wenzla Johna za 178 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 8 k.

346r 13. George Peisker. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 9 k.

346v 14. George Göntzel. R. 1652 odkoupil od své matky a sourozenců za 100 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 10 k. 1 ½ h., E 3 ½ kusu; St 9 k.

347r 15. Mathes Grözbach. R. 1674 odkoupil spolu s následující vedlejší usedlostí pod značkou od Caspera Kocha za 140 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 10 k. 1 ½ h., E 3 ½ kusu; St 10 k. 3 h.

347v Značka . Vedlejší usedlost. Usedlost bez obydlí byla odkoupena s předcházející usedlostí č. 15. Společně s ní robotuje jako jeden subjekt, dokud se neprodá zvlášť a nebude mít obytné stavení. Povinnost vedlejší usedlosti: Z: G 10 k., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St přiřazena k usedlosti.

348r Značka . Jetřichovský panský dvůr. 1. Tento panský dvůr má špatné stavení, má jednu stáj pro ovce se stodolou a s příbytkem, v němž se zdržuje ovčák určený k hlídání mladých ovcí. 2. Ročně se zde pase na 200 ovcí, z nichž je na podzim přibližně 50 a více kusů vybráno na porážku. Jinak se nechová žádný jiný dobytek s výjimkou drůbeže. 3. Na tomto dvoře je třeba vysévat až 28 korců žita na zimu a stejně tolik ovsu na léto. Na dobrou sklizeň a výmlat dohlízejí přísešní dohlížitelé.

348v 16. Christoph Schubert. R. 1674 odkoupil od svého otce Hanse Schuberta za 150 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 12 k. 3 h., E 4 ½ kusu; St 9 k.

349r 17. Michel Schubert. R. 1657 odkoupil od Caspera Hofmana za 400 kop. Má jednu

obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 12 k. 3 h., E 4 ½ kusu; St 9 k.

349v 18. Thobis Koch. R. 1669 odkoupil od svého otce Georga Kocha za 120 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 8 k. 3 h.

350r 19. George Wentzel. R. 1650 odkoupil od Christofa Jacoba za 54 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 2 k. 4 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 7 k. 1 ½ h., E 2 ½ kusu; St 8 k. 3 h.

350v 20. Paul Frantze. R. 1650 odkoupil od Christofa Weissera za 71 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 8 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 9 k.

351r 21. Michel Schrambe. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 7 k. 1 ½ h., E 2 ½ kusu; St 8 k. 3 h.

351v 22. Šolcovna. R. 1677 převzal George Schubert tuto šolcovnu od vdovy po zesnulém Thobisi Weisserovi jako její nynější manžel za určitých podmínek za cenu 670 kop. Pod značkou ✱ stavení v dolní zahradě. Povinnost: poplatek za dovoz vína 4 kopy, šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., z kovářny 18 k. 2 h.; šacunk: L 1 kopa 30 k., N 1 kopa 30 k.; St 14 k. 3 h. *Poznámka: Tato šolcovna má svobodný pivní šenk, kovářnu a je osvobozena od roboty. Na statku je několik rybníků a jeden v lukách, dále pec na kolomaz a milíř na dřevěné uhlí.*

352r 23. Christoph Werner. R. 1670 odkoupil od svého otce Michela Wenera za 110 kop. Pod značkou ☞ stavení v dolní zahradě. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 7 k. 1 ½ h., E 2 ½ kusu; St 6 k. *Poznámka: R. 1675 hospodářská stavení vyhořela, když oheň přeskočil ze šolcovy kovářny.*

352v 24. George Kleiner. R. 1675 odkoupil od Hanse Volckeho za 150 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 10 k. 1 ½ h., E 3 ½ kusu; St 7 k. 3 h.

353r 25. Hans Bürcke. R. 1675 odkoupil od Maze Brandisse za 155 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 10 k., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.

353v 26. Michel Zeiper. R. 1676 odkoupil od Fridricha Hofmana za 66 kop. Pod značkou 9 stavení v zahradě. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 7 k. 1 ½ h., E 2 ½ kusu; St 7 k. 3 h.

354r 27. George Schubert. R. 1674 odkoupil spolu s vedlejší usedlostí pod značkou od Hanse Bürckeho za 255 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 10 k. 1 ½ h., E 3 ½ kusu; St 14 k. 3 h.

354v Značka ☞. Vedlejší usedlost. Je prodána s vedlejším statkem č. 27. Dodnes robotují jako

jeden subjekt, dokud nebude mít vlastní příbytek. Povinnost zůstává při starých odvodech. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI (6 k. 3 h.), E (2 ½ kusu); St přiřazena k obývanému statku.

355r 28. Casper Leyer. R. 1656 odkoupil od Christofa Dombkeho za 190 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 11 k. 4 ½ h., E 4 kusy; St 9 k.

355v 29. Melcher Dombke. R. 1659 odkoupil od svého otce Christofa Dombkeho za 230 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 10 k., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 11 k. 4 ½ h., E 4 kusy; St 10 k. 3 h.

356r Značka . Vedlejší usedlost. Tato usedlost bez obydlí byla odkoupena s následujícím dědičným statkem č. 30. Povinnost této usedlosti: Z: G 3 k. 5 h., J 2 k., M 7 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; SI E St jsou přiřazeny k obytnému statku. *Poznámka: Na této usedlosti se nalézá protřžený rybník zvaný Valcha. Když se před léty protřhl, způsobil velké škody na předměstí Broumova. Vrchnost pronajímá nyní držitel statku užívání trávníku za poplatek. Vlastník je osvobozen od roboty pro zdejší panství. Robotuje pouze na panském dvoře.*

356v 30. Thobis John. R. 1676 odkoupil spolu s předchozí vedlejší usedlostí pod značkou od Georga Walzela za 850 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 16 k. 4 ½ h., E 5 ½ kusu; St 21 k.

357r Chalupníci v Jetřichově

Písm. A. Jacob Ditrich. R. 1669 odkoupil od milostivé dědičné vrchnosti za 55 kop. Poznámka: Vystavěno ve vrchnostenském hvozdu a nazývá se Nový Jetřichov. St 3 k. – B. Christoph Scholtze. R. 1669 odkoupil od m. dědičné vrchnosti za 45 kop. Stojí ve vrchnostenském hvozdu. St 3 k. –

357v C. Mathes Schubert. R. 1672 odkoupil od m. dědičné vrchnosti místo a dřevo za 30 kop. Stojí ve vrchnostenském hvozdu. St 3 k. – D. Andres Schubert. St 3 k. –

358r E. Michel Priegel. R. 1654 odkoupil spolu se zahrádkou za 35 kop. NB: stojí na dědičném statku č. 15. St 1 k. 3 h. – F. George Möller. R. 1667 odkoupil od Caspera Scholtzeho za 60 kop. St 3 k. –

358v G. George Dimbter. R. 1675 odkoupil od Hanse Heinzela za 52 kop. St 3 k. – H. George Spiske. R. 1663 odkoupil od Christofa Wintera za 60 kop. St 3 k. –

359r I. Hans Peisker. R. 1639 odkoupil od Hanse Scholtzeho za 9 kop. St 3 k. – K. George Winter. R. 1675 odkoupil od Hanse Peiskera za 34 kop. St 3 k. –

359v L. Casper Zeidler. R. 1670 odkoupil od Georga Dombkeho za 74 kop. St 3 k. – M. George Rosenberg. St 3 k. –

360r N. Casper Waltzel. R. 1670 odkoupil od Christofa Wenera za 56 kop. St 3 k. – O. Hans Jacob. R. 1658 tento nově vystavěl. St 3 k. –

- 360v** P. George Opitz. R. 1676 odkoupil od Hanse Sagnera za 18 kop. St 3 k. – Q. Thobis Werner. R. 1670 nově vystavěno. St 3 k. –
- 361r** R. Mathes Mayer. R. 1667 odkoupil od vdovy po zesnulém Martinu Nentwigovi za 36 kop. St 3 k. – S. Michel Grabner. R. 1670 odkoupil od Caspera Zeidlera za 51 kop. St 3 k. –
- 361v** T. Melcher Hofman. R. 1676 odkoupil od Christofa Jacoba za 19 kop. St 3 k. – V. Casper Khöler. R. 1671 odkoupil od Michla Wintera za 46 kop. St 3 k. –
- 362r** Značka . Mlýn v Jetřichově. R. 1636 odkoupil nebohý titul. p. opat Johann Benno tento mlýn s jedním mlecím složením, který leží na konci vsi na velké řece přitékající od Meziměstí, od Caspera Khalerta, tehdejšího šolce v Jetřichově, za 200 kop. Mlynář odvádí svou roční platbu ve 2 termínech a vykrmuje prasata, jak uvedeno výše.

363r Repertorium o vsi Jetřichov

Sedláci č. (začátek u mlýna na straně proti Hejtmánkovicím): Michel Klembt 1, Hans Hofman 2, George Koch 3, Thobis Dombke 4, Casper Teüber 5, Martin Sagner 6, Michel Grabner 7, Michel Priger 8, Hans Dombke 9, Christof Böhmert 10, Baltzer Waltzel 11, George Weisser 12, Gerge Peisker 13, George Göntzel 14, Matz Grötzbach 15, vedlejší usedlost pod značkou , panský dvůr , Christof Schubert 16, Michel Schubert 17, Thobis Koch 18, Gerge Wentzel 19, Paul Frantze 20,

- 363v** Michel Schrambe 21, šolcovna 22, Christof Werner 23, George Kleiner 24, Hans Bürcke 25, Michel Zeiper 26, George Schubert 27, vedlejší usedlost pod značkou , Christof Layer 28, Melcher Dombke 29, vedlejší usedlost pod značkou , Thobis John 30.

Chalupníci pod písm. Jacob Dittrich A, Christof Scholtze B, Mathes Schubert C, Andres Schubert D, Michel Priger E, George Möller F, Gerge Dimbter G, Gerge Spiske H, Hans Peisker I, Gerge Winter K, Casper Zeidler L, George Rosenberg N, Casper Waltzer N, Hans Jacob O,

- 364r** George Opitz P, Thobis Werner Q, Mathes Mayer R, Michel Grabner S, Melcher Hofman P, Casper Khöler V.

Annotata: Panský dvůr , vedlejší usedlost v č. 15 , šolcův rybník , pec na kolomaz , stavení v č. 22 , stavení v č. 23 , stavení v č. 26 , kovárna , vedlejší usedlost v č. 27 , vedlejší usedlost v č. 30 , mlýn .

365r Souhrn Jetřichovských ročních stálých povinností

Z: G 3 kopy 32 k. 3 h., J 1 kopa 50 k., M 7 kop 4 k., T p. faráři ve Verněřovicích, Fg 1 kopa 47 k. 2 h., Fh 22 korců, FH 44 kusů;

- 365v** šacunk: L 8 kop, N 8 kop, SI 8 kusů (NB: nyní se ale pleckovné odvádí v penězích, za každé plecko 35 k. ke sv. Jiří, celkem 4 kopy), E (NB: ke každému plecku 12 vajec, celkem) 1 kopa 36 kusů; St (od sedláků a chalupníků) 5 zlatých 27 k.

*Pohledová mapa
JETŘICHOV*

367r Březová (Bürckicht)

Preliminář

Je to malá víska, není zde žádný sedlák jen několik zahradníků a chalupníků. Zřízena vrchností po vymýcení lesa a křovin. Rozprostírá se mezi již zmiňovanou vsí Jetřichovem a následující vsí Verněřovicemi, vzhledem k městu směrem na západ. 2. Bohoslužbou náleží do verněřovické farnosti. 3. Ve vsi je i šolcovna osvobozená od roboty a s pivním šenkem, proto platí při prodeji dědickou daň, ale neplatí ani šolcovský poplatek, ani poplatek za dovoz vína, ale povinnost plní jako ostatní sousedé ve dvou termínech, viz v č. 1. 4. Vody je v létě i v zimě málo, protože tuto ves obtéká jen malý potok, vytékající z lesa a protékající lukami až k dolnímu konci Verněřovic. 5. V této době je zde napočítáno 11 usedlých zahradníků, platí od pradávna všichni stejné nájemné. Rovněž 8 chalupníků na druhé straně oproti Vižňovu.

368r 1. Šolcovna. R. 1675 odkoupil Casper Hertzog šolcovnu od vdovy po zemřelém Hansi Johnovi a dědiců za 335 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 23 k. 2 h., M 23 k. 2 h., FH 2 kusy; St 3 k. *Poznámka: Tato šolcovna je ve špatném stavu s malou rolí, téměř zahradou, pořádá soudy a při prodeji platí dědickou daň, protože je osvobozena od roboty a má pivní šenk.*

368v 2. Jacob Kapler. R. 1660 odkoupil od své matky a dědiců za 12 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

369r 3. Casper Weisser. R. 1672 odkoupil od svého otce též Caspera Weissera za 50 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3k.

369v 4. Casper Heinisch. R. 1669 odkoupil tuto zahradu od matky za 30 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

370r 5. Casper Scholtze. R. 1669 směnil s Martinem Sagnerem, nádavkem stavení a 80 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

370v 6. Fridrich Raiman. R. 1650 odkoupil od Caspera Zeidlera za 50 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

371r 7. Martin Priger. R. 1636 ve válečných časech odkoupil od své matky za 6 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

371v 8. Thobis Jäncke. R. 1671 odkoupil zahradu svého otce za 130 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

372r 9. Hans Krabisch. R. 1675 odkoupil od svého otce Jacoba Krabische za 80 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

372v 10. Baltzer Scholtze. R. 1639 odkoupil v době války opuštěnou a zpustlou od obce za 3 kopy. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

373r 11. Mathes Nentwig. R. 1643 odkoupil od Balzera Scholtzeho za 63 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

373v 12. Baltzer Waltzel. R. 1650 odkoupil od vdovy po Georgu Heinzelovi za 36 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 4 h., M 11 k. 4 h., FH 1 kus; St 3 k.

374r Chalupníci v Březové

Písm. A. Casper Frantze. R. 1676 odkoupil od Caspera Franzeho za 50 kop; St 1 k. – B. Casper Gotschlig. R. 1676 odkoupil od Georga Peiskera za 40 kop; St 1 k. –

374v C. Thobis Heinisch. R. 1667 vystavěl na místě, kde předtím nic nestálo; St 1 k. – D. Andres Frantze. R. 1676 odkoupil od Georga Weissera za 50 kop; St 1 k. –

375r E. Christoph Khober. R. 1647 odkoupil od Caspera Weissera za 14 kop; St 1 k. – F. Hanss Paul. R. 1670 odkoupil od své matky za 30 kop; St 1 k. –

375v G. Hanss Letzel. R. 1671 odkoupil od Hansse Sagnera za 36 kop; St 1 k. – H. Adam Priger. R. 1636 odkoupil v době války od obce za 2 kopy; St 1 k.

375 bis r Repertorium o vsi Březová

Zahradníci č.: Šolcovna 1, Jacob Kapler 2, Casper Weisser 3, Casper Heinisch 4, Casper Scholtze 5, Fridrich Hofman 6, Merten Priger 7, Thobis Jäncke 8, Hanss Krabisch 9, Baltzer Scholtze 10, Mathes Nentwig 11, Baltzer Waltzel 12.

Chalupníci písm.: Casper Frantze A, Casper Gotschlig B, Thobis Heinisch C, Andres Frantze D, Christof Khober E, Hanss Paul F, Hanss Letzel G, Adam Priger H.

375 bis v Souhrn ročních stálých povinností vsi Březová

Z: G 2 kopy 11 k. 4 h., M 2 kopy 11 k. 4 h., FH 13 kusů; St 44 k.

*Pohledová mapa
BŘEZOVÁ*

376r Bohdašín (Bodisch)

Preliminář

Bohdašín je také malá víska, ležící směrem na západ mimo broumovský horizont a při svém založení před dávnými časy nepřislušela ke klášteru. Uvádí se, že r. 1407 na den sv. Barbory tuto vísku zvanou Bodischin odkoupil Niklas Kuznerz, broumovský fojt, od pana Mathiase Salawy z Lipé, sedícím na Kaczkensteinu (nyní Bischofsteinu), a krátce na to opět prodal opatu Dionýsovi za hotové peníze. Tak se stalo v Polici, proto náleží do polické správy a jurisdikce. Na jedné straně hraničí s titul. p. von Schmieden na Dolních Teplicích (Niederweinckelsdorf), na druhé straně přibližně s polickým hvozdem a lukami. R. 1603 za opata Wolfganga byla převedena pod broumovskou klášterní správu, kde zůstává dodnes. 2. Má šolcovnu, viz v č. 6, která má pivní šenk, je osvobozena od roboty a platí při prodeji dědickou daň. 3. V současnosti je zde napočítáno 12 robotujících sedláků a 8 chalupníků.

376v 4. S vodou v lukách je to špatné a v létě na mnoha místech zcela vysychá. Má ale několik studní na čerpání vody. 5. Patří pod farnost ve Verněřovicích spolu s desátkem. 6. Má jednu kovárnou v č. 5. Ta není dědičná a platí vrchnosti nájemné.

377r 1. Thobis Sagner. R. 1652 odkoupil od svých sourozenců za 300 kop. Povinnost: Z: G 25 k.

4 h., M 25 k. 4 h.; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h.; St 8 k. 3 h. *Poznámka: R. 1677 dne 26. října tomuto sedlákoví jeho dvůr vyhořel.*

377v 2. Christoph Scholtze. R. 1651 odkoupil od Christofa Schneidera za 140 kop. Povinnost: Z: G 21 k., M 21 k.; šacunk: L 43 k. 2 h.; St 7 k.

378r 3. George Leppelt. R. 1657 odkoupil od svého otce Hanse Leppelta za 40 kop. Povinnost: Z: G 25 k. 4 h., M 25 k. 4 h.; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h.; St 6 k.

378v 4. George Schreiber. R. 1661 odkoupil od Wenzla Johna za 245 kop. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k.; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St 7 k.

379r 5. David Möller. R. 1675 odkoupil od své matky a sourozenců za 150 kop. Povinnost: Z: G 21 k., M 21 k.; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St 7 k. *Poznámka: Tento sedlák je kovář, využívá řemesla a platí vrchnosti nájemné.*

379v 6. Šolcovna. R. 1676 odkoupil Thobis Weisser od svého otce Mathese Weissera za 488 kop. Pod značkou ✱ stavení v horní zahradě. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k.; šacunk: L 66 k. 4 h., N 66 k. 4 h.; St 6 k. 3 h. *Poznámka: Tato šolcovna je osvobozena od roboty, pořádá sice soud, ale neplatí ani šolcovský poplatek, ani poplatek za dovoz vína. Při prodeji platí dědickou daň a má pivní šenk. Rybníček v lukách není dědičný, šolc ho ale může spravovat a užívat bezplatně.*

380r 7. Christoph Weisser. R. 1661 odkoupil od ženy Mathese Scholtzeho za 158 kop. Povinnost: Z: G 22 k. 1 h., M 22 k. 1 h.; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h.; St 7 k.

380v 8. Hans Scholtze. R. 1658 odkoupil od své matky za 185 kop. Povinnost: Z: G 22 k. 1 h., M 22 k. 1 h.; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h.; St 7 k. 3 h.

381r 9. Casper Krabisch. R. 1664 odkoupil od Christofa Rösslera za 105 kop. Povinnost: Z: G 7 k., M 7 k.; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 4 k. 3 h.

381v 10. George Streübel. R. 1658 odkoupil od své matky za 60 kop. Povinnost: Z: G 9 k. 2 h., M 9 k. 2 h.; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St 5 k.

382r 11. David Weisser. R. 1667 odkoupil od Georga Wenera za 35 kop. Povinnost: Z: G 9 k. 2 h., M 9 k. 2 h.; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St 5 k.

382v 12. Christoph Scholtze. R. 1667 směnil s Andresem Franzem za jeho stavení a stejnou povinnost: Z: G 7 k., M 7 k.; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 4 k. 3 h.

383r 13. George Geisler. R. 1641 v době války odkoupil od vdovy po Balzeru Geisslerovi za 8 kop. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h.; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St 7 k.

384r Chalupníci v Bohdašíně

Písm. A. George Hartman. R. 1668 odkoupil od svého otce Hanse Hartmana za 30 kop. Z: G 2 k. 2 h., M 2 k. 2 h.; St 2 k. – B. Hans Dimbter. R. 1662 odkoupil od Andrese Franzeho za 42 kop. Z: G 2 k. 2 h., M 2 k. 2 h.; St 2 k. –

384r C. Casper Leppelt. R. 1664 odkoupil od Hanse Schnobela za 20 kop. Z: G 2 k. 2 h., M 2 k. 2 h.; St 2 k. – D. Casper Hartman. R. 1662 odkoupil od Hanse Heinzela za 42 kop. Z: G 2 k. 2 h., M 2 k. 2 h.; St 2 k. –

385r E. George Mentzel. R. 1669 odkoupil od svého otce Martina Menzela za 48 kop. Z: G 2 k. 2 h., M 2 k. 2 h.; St 2 k. – F. Casper Scholtze. R. 1673 nově vystavěl, neplatí podle urbářů žádné poplatky. St 2 k. –

385v G. Andres Langer. R. 1664 odkoupil od Caspera Krabische za 35 kop. Z: G 2 k. 2 h., M 2 k. 2 h.; St 2 k. – H. George Scholtze. R. 1668 odkoupil od Andrese Franzeho za 53 kop. Poznámka: Je nově vystavěno, neplatí žádný poplatek. St 2 k.

386r Repertorium o vsi Bohdašín

Sedláci č.: Thobis Sagner 1, Christoph Scholtze 2, George Leppelt 3, George Schreiber 4, Davidt Möller 5, šolcovna 6, Christoph Weisser 7, Hans Scholtze 8, Casper Krabisch 9, George Streübel 10, David Weisser 11, Christof Scholtze 12, Georg Geisler 13.

Chalupníci písm.: Gerge Hartman A, Hans Dimbter B, Casper Leppelt C, Casper Hartman D, George Mentzel E, Casper Scholtze F, Andres Langer G, Gerge Scholtze H.

Annotata značka: Kovárna v č. 5 , šolcovo stavení , šolcův pustý rybník , stavení na statku č. 9 .

386v Souhrn bohdašínských ročních stálých povinností

Z: G 4 zlaté 19 k., to je 3 kopy 49 k., M 3 kopy 49 k.; šacunk: L 6 kop 30 k., N 6 kop. 30 k.; St 1 zlatý 35 k. 3 h.

*Pohledová mapa
BOHDAŠÍN*

387r Verněřovice (Wernersdorf)

Preliminář

Villa Weneri se jmenuje Verněřovice. Jsou položeny vzhledem k městu půl míle na západ, horní část vsi hraničí na jedné straně s Teplicemi (Weickelsdorf) a vrchnostenským hvozdem, na druhé straně se dvorem Gelenau (Golińsk, Polsko) a Fridland (Mieroszów, Polsko) ve Slezsku. Dolní konec hraničí na jedné straně se všemi Březová a Jetřichov, na druhé straně dolní vsi s meziměstským vrchnostenským panským dvorem. 2. Vodstvo v nivách přitéká vcelku slabě z hor, je posilováno prameny, u šolcovny uprostřed vsi protéká rybníkem pod značkou . Ten patřil k šolcovně, byl ale zemřelým titul. p. opatem Augustinem odkoupen za 100 říšských tolarů od šolce Georga Schrolla. 3. Kostel stojí na jedné straně vrchu, v současnosti nevelký, postavený ze dřeva k počtě sv. Archanděla Michaela. Nedaleko od něho je fara s farním nadáním. Taktéž nedaleko odtud je škola, viz tabula pod značkou. Náleží do farního okrsku sousedních vsí Jetřichova, Březové a Bohdašína, sem spadá i správa filiálních kostelů ve Vižňově a Ruprechticích, o nichž na příslušném místě. 4. Ke kostelu patří pec na kolomaz nad rybníkem v nivě,

387v kterou církevní otcové pronajímají za 35 k. ročně. 5. Mlýn na konci dolní části vsi s jedním mlecím složením patří vrchnosti. Je poháněn vodou z niv a potokem, který přitéká z luk od Březové. 6. Šolcovna čili rychta v č. 22 měla před časem velké svobody, obzvláště

pivovarný urbář, lovy, rybníky etc. Dodnes drží malý mlýn u rybníka, kovárnu, krejčovnu a ševcovnu, na druhé straně vedlejší usedlost pod značkou . Svobodné zahrady byly od ní odprodány, jinak zůstala ještě svoboda čepování piva a osvobození od roboty. V současnosti zajišťuje šolc také vybírání císařského hraničního cla. 7. Dodnes je obýváno 27 vystavěných, robotou povinných selských dvorů a 25 chalup, které vykonávají ruční robotu. Nachází se zde jedna svobodná zahrada v č. 1 a dále jedna, které se říká panský dvůr pod značkou , který patří nyní vlastníkově č. 1. Předtím patřil také k šolcovně a při prodeji jí má být vždy opětovně nabízen.

388r 1. Svobodná zahrada. R. 1662 odkoupil George Hentschel tuto svobodnou zahradu s obytným stavením a spolu s další svobodnou zahradou zvanou panský dvůr pod značkou , viz níže, ležící na druhé straně bez stavení, od Hanse Göntzela, šolce, který obě koupil se šolcovnou, za 720 kop. Povinnost: Z: na dreiding 1 kopa; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St 12 k.

388v 2. Mathes Schrambe. R. 1659 odkoupil od Georga Drechsela za 215 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k., Fg 4 k. 4 h., Fh 3 větele, FH 3 kusy; šacunk: L 25 k., N 25 k., neodvádí ani SL ani E; St 14 k.

389r 3. Christoph Werner. R. 1670 odkoupil od Thobise Hiltmana za 192 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 30 k. 2 h., M 30 k. 2 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 větele, FH 2 kusy; šacunk: L 25 k., N 25 k., neodvádí ani SL ani E; St 12 k. 3 h.

389v Značka . Kostel ve Verněřovicích. Stojí na jedné straně vrchu k počtě sv. Archanděla Michaela. V současnosti docela malý a ze dřeva vystavěný. K této farnosti patří Jetřichov, Březová a Bohdašín.

390r Značka . Farský dvůr. Nedaleko kostela stojí fara, kde sídlí v současnosti Jeho Vele důstojnost p. Pater Romanus Hütter, O. S. Benedicti, profes z broumovského kláštera. Má zde své farní nadání. Tento p. farář spravuje filiální kostely v Ruprechticích a Vižňově a slouží v obou bohoslužby.

390v Značka . Škola.

Značka . Rybník. R. 1662 koupil titul. p. opat Augustinus tento rybník, ležící v nivě před šolcovnou, od tehdejšího šolce Georga Schrolla za 100 říšských tolarů, jmenovitě 200 kop.

391r 4. Thobis Scholtze. R. 1646 odkoupil v době války od Georga Weisera za 2 kopy. Povinnost: Z: G 28 kop, M 28 kop, Fg 3 k. 3 h., Fh 2 větele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 10 k. 3 h.

391v Značka . Vedlejší usedlost. Když zůstala usedlost za války pustá, koupil ji držitel č. 5, následující hospodář, a společně s č. 5 jako jeden celek drží a robotuje. Povinnost je ale plně odváděna. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 větele, FH 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St s obytnou usedlostí.

392r 5. George Geisler. R. 1650 odkoupil spolu s předchozí vedlejší usedlostí pod značkou od šolce a přísežných, obě dvě opuštěné a pusté s nepatrnými rolemi, robotující spolu jako jeden subjekt, za 8 kop. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 větele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 15 k.

- 392v** 6. Martin Frantze. R. 1669 odkoupil od poručníka sirot po Martinu Francem za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 12 k. 3 h.
- 393r** 7. George Mayer. R. 1669 odkoupil od Michla Franzeho za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 1 k. 5 h., Fh 1 věrtel, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 10 k. 3 h.
- 393v** 8. Thobis Volcke. R. 1675 odkoupil od otce Thobise Volckeho za 84 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 9 k. 2 h., M 9 k. 2 h., Fg 1 k. 5 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 4 k. 3 h.
- 394r** 9. Adam Scholtze. R. 1667 odkoupil od věřitelů Hanse Sagnera za 22 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 1 k. 5 h., Fh 1 věrtel, FH 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.; St 10 k. 3 h.
- 394v** 10. Casper Scholtze. R. 1668 odkoupil od Hanse Khölera za 90 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 23 k. 2 h., M 23 k. 2 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 10 k. 3 h.
- 395r** 11. Casper Meisner. R. 1668 odkoupil od Hanse Khölera za 90 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 7 k.
- 395v** 12. Casper Zocher. R. 1666 odkoupil od Adama Gebauera za 100 kop. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 7 k. 3 h.
- 396r** 13. Michel Püschel. R. 1659 odkoupil od svého otce Georga Püschela za 89 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 23 k. 2 h., M 23 k. 2 h., Fg 3 k. 2 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 12 k.
- 396v** 14. George Meisner. R. 1651 odkoupil od Martina Schreiberera za 109 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 1 k. 5 h., Fh 1 věrtel, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 10 k. 3 h.
- 397r** 15. Casper Grunwald. R. 1651 odkoupil od Jacoba Horniga za 66 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 32 k. 4 h., M 32 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 10 k.
- 397v** 16. Hans Sagner. R. 1674 odkoupil od svého otce Martina Sagnera za 135 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k., Fg 1 k. 5 h., Fh 1 věrtel, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 13 k.
- 398r** 17. George Scholtze. R. 1675 odkoupil od poručníka svých sourozenců za 160 kop. Povinnost: Z: G 37 k. 2 h., M 37 k. 2 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 14 k.
- 398v** 18. Thobis Herden. R. 1661 odkoupil od vdovy po Martinu Möllerovi etc. za 120 kop. Má

jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 12 k.

399r 19. Michel Scholtze. R. 1643 odkoupil od poručníka sirot po Mertenu Hübnerovi za 15 kop. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 14 k.

399v 20. George Drechsel. R. 1659 odkoupil od svého otce Georga Drechsela za 270 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 25 k., N 25 k.; St 14 k.

400r 21. Heinrich Zocher. R. 1672 odkoupil od svého otce Georga Zochera za 258 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 14 k., M 14 k., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h.; St 14 k.

400v Značka . Vedlejší usedlost. Tato usedlost leží nad šolcovnou, je s ní kupována a zdaněna. Povinnost: Z: G 19 k. 5 h., M 19 k. 5 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.

401r 22. Šolcovna. R. 1660 odkoupil Hans Göntzel rychtářský statek od Georga Schrolla spolu se shora pod značkou uvedenou vedlejší usedlostí, rovněž svobodnou zahradu pod značkou , panský dvůr zvanou, rovněž svobodnou zahradu neb usedlost č. 1, dále mlýn hned nad ní, kovárnu, krejčovnu a ševcovnu a svobodnou pekárnu etc. za 2 025 kop. Povinnost: poplatek za dovoz vína 5 kop, šolcův poplatek na dreiding 53 k. 2 h., z mlýna 35 k.; šacunk: L 1 kopa 63 k. 2 h., N 1 kopa 63 k. 2 h.; St 18 k. *Poznámka: R. 1651 tato šolcovna zcela vyhořela, spolu s ní shořely úřední knihy a listiny. Oheň vzplanul v pazderně, která stála hned nad ní u mlýna. R. 1671 opětovně vyhořela, zůstala zachována jen obytná místnost. Oheň započal v místnosti za pecí nedbalostí čeledi. Jinak má oprávnění k výčepu piva a je osvobozena od roboty.*

401v 23. Melcher Scholtze. R. 1645 odkoupil od Caspera Drechslera za 197 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 21 k., M 21 k., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 14 k.

402r 24. Adam Gebauer. R. 1666 odkoupil od dědiců Georga Sagnera za 175 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 32 k. 4 h., M 32 k. 4 h., Fg 7 k., Fh 1 korec, FH 4 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h.; St 15 k.

402v 25. Hans Pause. R. 1658 odkoupil od svého otce Maze Pauseho za 140 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 14 k.

403r 26. Christoph Schreiber. R. 1669 odkoupil od svého otce Martina Schreibera za 226 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 28 k., M 28 k., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 14 k.

403v 27. Heinrich Sagner. R. 1662 odkoupil od Georga Herdena za 200 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 37 k. 2 h., M 37 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 3 věrtele, FH 3 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k.; St 14 k.

- 404r** 28. Thobis Weisser. R. 1674 odkoupil od vdovy po Casperu Weisserovi etc. za 150 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 16 k. 2 h., M 16 k. 2 h., Fg 3 k. 3 h., Fh 2 věrtele, FH 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.; St 12 k.
- 404v** 29. David Streübel. R. 1670 odkoupil od Georga Weissera za 132 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 18 k. 4 h., M 18 k. 4 h., Fg 1 k. 5 h., Fh 1 věrtel, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St 12 k.
- 405r** Značka . Svobodná zahrada neb panský dvůr. R. 1662 odkoupil George Hentschel tuto zahradu od šolce Hanse Göntzela, kterou tento koupil se šolcovnou. Před léty se zahrada nazývala panský dvůr a vrchností byla prodána spolu se svobodnou usedlostí, jak uvedeno výše pod č. 1. Povinnost: při prodeji platí dědickou daň, dnes odvádí poplatky na dreiding, jak uvedeno výše pod č. 1.
- 405v** 30. Adam Weisser, zahradník. R. 16.. odkoupil spolu s vedle ležící svobodnou zahradou od Lorenze Weissera za 200 kop. Povinnost: na dreiding platí 1 kopu. St 6 k.
- 406r** Značka . Svobodná zahrada. Tato zahrada, která leží vedle shora uvedeného a je částí tzv. panského dvora, byla svobodně odkoupena předkem dnešního držitele, jakožto zahradníkem. Platí část poplatku na dreiding.
- 406v** Značka . Mlýn. Tento mlýn patřil před lety vesnickým šolcům. Šolc Hans Meisner ho prodal vrchnosti za ... Má jedno mlecí složení a mlynářem je v současnosti Möller. Poplatky platí ve dvou termínech, tedy na sv. Havla a na sv. Jiří, viz shora na začátku.
- 407r Chalupníci ve Verněřovicích**
Písm. A. Casper Bürcke. R. 1659 odkoupil od Martina Sagnera za 80 kop. St 3 k. – B. Wentzel Weisser. R. 1675 odkoupil od svého bratra Thobise Weissera za 70 kop. St 3 k. –
- 407v** C. Baltzer Geisler. R. 1673 odkoupil od soudu ve Verněřovicích místo Caspera Weissera, nevěrného církevního otce, který sáhl na církevní peníze a církvi způsobil škodu přes 100 kop, za 55 kop. St 3 k. – D. Thobis Bürcke. R. 1671 odkoupil od Christofa Wenera za 53 kop. St 3 k. –
- 408r** E. George Jäncke. R. 1667 odkoupil od Balzera Geislera za 46 kop. St 3 k. – F. Obecní chalupa. Jak je u ostatních vsí běžné, bydlí v tomto stavení hrobník a ubytovávají se zde cestující a tuláci. –
- 408v** G. George Möller. R. 1661 odkoupil od Thobise Möllera, svého otce, za 36 kop. St 3 k. – H. Christoph Scholtze. R. 1666 odkoupil od Caspera Zochera za 52 kop. St 3 k. –
- 409r** I. George Zincke. R. 1672 odkoupil od Franze Opize chalupu, která stojí u školního pozemku, za 36 kop. St 3 k. – K. Wentzel Weisser. R. 1673 odkoupil od Martina Brandisse za 50 kop. St 3 k. –
- 409v** L. Adam Möller. R. 1673 odkoupil od dědiců Paula Geislera za 36 kop. St 3 k. – M. David Zincke. R. 1674 odkoupil od Christofa Scholtzeho za 44 kop. St 3 k. –

- 410r** N. David Zocher. R. 1673 odkoupil od Georga Mayera za 36 kop. St 3 k. – O. George Möller. R. 1664 odkoupil od Balzera Walzela za 44 kop. St 3 k. –
- 410r** P. Casper Sagner. R. 1667 odkoupil od Adama Scholtzeho za 30 kop. St 3 k. – Q. George Peisker. R. 1661 odkoupil od Valtina Hübnera za 36 kop. St 3 k. –
- 410v** R. Baltzer Scholtze. – S. David Ringel. –
- 411r** T. Casper Scholtze. R. 1658 vystavěl tento hospodář. St 3 k. – V. Thobis Zocher. R. 1667 odkoupil od Caspera Khölera za 50 kop. St 3 k. –
- 411v** W. David Ringel. R. 1671 odkoupil od svého otce Hanse Ringela za 40 kop. St 3 k. – X. Hans Sagner. St 3 k. –
- 412v** Y. Hans Schrambe. R. 1661 odkoupil od Hanse Jacoba za 30 kop. St 2 k. – Z. Thobis Sagner. R. 1671 odkoupil od Georga Mayera za 18 kop. St 3 k. –
- 413r** Aa. George Leppelt. R. 1676 odkoupil od Hanse Krabische za 48 kop. St 3 k. – Bb. George Püschel. R. 1659 bylo tímto hospodářem vystavěno. St 3 k. –
- 413v** Značka . Dolní průhon. Průhon patří obci, kousky role pronajímá chalupníkům se souhlasem úřadu za jistý poplatek. - Značka . Farní nadání. - Značka . Krejčovna. Patří šolcovi podle jeho dědičné koupě. Krejčí ale za svou osobu platí vrchnosti řemeslnickou daň. - Značka . Ševcovna. Taktéž patří šolcovi. Švec platí svou řemeslnickou daň úřadu. –
- 414r** Značka . Kovárna. Situace s kovářem se má stejně jako s oběma výše zmíněnými řemeslníky. – Značka . Šolcova stoupa na olej. Šolc užívá tuto stoupu na olej neb také mlýn před svým stavením, nemá žádného mleče, odebírá vodu z vrchnostenského rybníka bezplatně. –
- 414v** Značka . Vrchnostenský rybník. Tento rybník odkoupila vrchnost od šolce Georga Schrolla za 100 říšských tolarů (což je 200 kop), viz výše. - Značka . Šolcovo stavení. Starý šolc zde měl vždy svůj výměnek, když šolcovnu prodával. Po jeho úmrtí připadá předkupní právo opět šolcovi. - Značka . Pec na kolomaz. Tato pec náleží církvi, která ji pronajímá za roční poplatek. - Značka . Horní průhon. Tak jak je tomu u ostatních průhonů, tak také u tohoto jsou části role pronajímány. - Značka . Smírčí pozemek. Před léty došlo na hranicích s Teplicemi k hádkám o pozemek zvaný Haderstuck (Svár), protože se vrchnost na obou stranách mnoho let o něj přela. R. 1649 si vrchnosti na obou stranách vzali na pomoc právní zástupce a tuto spornou oblast rozdělili a osadili řádnými hraničními kameny. Proto tento zmiňovaný pozemek nazvali Smírčí pozemek a tak tento vleklý spor ukončili. Stalo se tak za titul. p. opata Alexia. NB: dědictví č. 4 začíná na hranici tohoto pozemku.

415r Repertorium o vsi Verněřovice

Sedláci č.: Svobodná zahrada 1, Mathes Schrambe 2, Christof Werner 3, farní nadání -, Thobis Scholtze 4, vedlejší usedlost k č. 5 pod značkou , George Geisler 5, Martin Frantze

6, George Mayer 7, Thobis Volcke 8, Adam Scholtze 9, Casper Scholtze 10, Casper Meisner 11, Casper Zocher 12, Michel Püschel 13, George Meisner 14, (konec strany v horní části vsi proti Teplicím), Casper Grunwalt 15, Hans Sagner 16, Gerge Scholtze 17, Thobis Herden 18, Michel Scholtze 19, Gerge Drechsel 20, Heinrich Zocher 21, vedlejší usedlost k č.

- 415v** 22 značka , šolcovna 22, Melcher Scholtze 23, dolní průhon pod značkou, Adam Gebauer 24, Hans Pause 25, Christof Schreiber 26, Heinrich Sagner 27, Thobis Weisser 28, David Streübel 29, svobodná zahrada neb panský dvůr pod značkou, Adam Weisser, zahradník 30, svobodná zahrada k č. 30 pod značkou.

Chalupníci pod písm.: Casper Bürcke A, Wentzel Weisser B, Baltzer Geisler C, Thobis Bürcke D, Gerge Jäncke E, obecní chalupa F, George Möller G, Christof Scholtze H, George Zincke I, Wentzel Weisser K, Adam Möller L, David Zincke M, David Zocher N, George Möller O, Casper Sagner P,

- 416r** George Peisker Q, Baltzer Scholtze R, Davidt Ringel S, Casper Scholtze T, Thobis Zocher V, Daniel Ringel W, Hans Sagner X, Hans Schrambe Y, Thobis Sagner Z, Gerge Leppelt Aa, Gerge Püschel Bb.

Annotata pod značkou.: vrchnostenský mlýn , dolní průhon , farní nadání , svobodná zahrada neb panský dvůr , svobodná zahrada , kostel , farskýdvůr , škola , krejčovna , ševcovna , kovárna , vrchnostenský rybník , šolcův mlýn , šolcovostavení , pec na kolomaz , horní průhon , vedlejší usedlost k č. 5 , vedlejší usedlost k č. 22 , Smírcí pozemek .

- 416v** Souhrn verněřovických ročních stálých povinností

Z: G 9 kop 50 k. 1 h., M 9 kop 50 k. 1 h., T panu faráři, Fg 1 kopa 34 k. 2 h., Fh 15 korců, FH 60 kusů; šacunk: L 9 kop 11 k. 4 h., N 9 kop 11 k. 4 h. NB: Sl a E se od pradávna neodevzdávají. St od sedláků a chalupníků 7 zlatých 10 k. 3 h.

Pohledová mapa
VERNĚŘOVICE

417r Meziměstí (Halbstat)

Preliminář

Před léty mělo být Meziměstí šlechtickým sídlem. Kdy a jak připadlo klášteru, nelze v knihách dohledat. V současnosti není na panství nikdo, kdo by měl o počátcích nějakou vědomost. Nyní je Meziměstí vrchnostenským panským dvorem a má za vládnoucí vrchnost titul. p. opata Thomase. R. 1674 nechal obývané podlaží z gruntu renovovat. 2. Meziměstí leží jednu míli od města směrem k slezskému Fridlantu (Mieroszőw, Polsko) při silnici na sever, obklopeno rybníky a loukami. Protéká tudy velká řeka bohatá na pstruhy. 3. V r. 1662 prodal dědičně titul. p. opat Augustinus předtím poplatku podléhající stavení v Meziměstí poddaným. Krčma byla podržena a pronajímána až do r. 1676, ale pak také dědičně prodána k č. 12. 4. Chalupníci vykonávají robotu jen na panském dvoře, z rolí nemají nic dědičně, dobytek pasou za poplatek odváděný vrchnosti. 5. Vrchnostenský mlýn a pila viz v tabele č. 1. 6. Ve válečných časech zde byl průsmyk přehrazen náspy a v lesích záseky, které měly zadržet bojující strany, jak je ještě dnes tyto příkopy a navršené valy vidět, pod značkou .

- 418r** 1. Vrchnostenský mlýn a pila. Tento mlýn připadl od počátku spolu s panským dvorem

klášteru, má dvě mlýnská složení a odvádí roční poplatek ve dvou termínech, viz vše na příslušném místě. - 2. Casper Hofman. R. 1662 odkoupil od titul. p. opata Augustina poprvé dědičně za 92 kop. St 3 k. -

418v 3. Casper Schubert. R. 1672 odkoupil od Caspera Gotschliga za 99 kop. St 3 k. - 4. Hans Streübel. R. 1675 odkoupil od Caspera Scholtzeho za 90 kop. St 3 k. -

419r 5. Casper Scholtze. R. 1671 odkoupil od svých sourozenců za 62 kop. St 3 k. - 6. Heinrich Gotschligk. R. 1662 odkoupil od Mil. vrchnosti za 48 kop. St 3 k. -

419v 7. George Sagner. R. 1670 odkoupil od Fridricha Hofmana za 100 kop. St 3 k. - 8. Thobis Riedel. R. 1671 odkoupil od svého otce Caspera Riedela za 69 kop. St 3 k. -

420r 9. Jonas Ansorge. R. 1674 odkoupil od Georga Schebeka za 66 kop. St 3 k. - 10. George Herden. R. 1671 odkoupil od svého otce Thobise Herdena za 70 kop. St 3 k. -

420v 11. Adam Hofman. R. 1668 odkoupil od vdovy po Davidtu Franzem a poručníka za 80 kop. St 3 k. - 12. Rychtářova krčma. R. 1676 odkoupil Georg Kleiner tuto krčmu dědičně spolu se zahradou a trávníkem od Mil. vrchnosti za 300 kop. Poznámka: Zároveň svobody: robota, pивní šenk, pečení a porážení a také daně; platí dědickou daň. Roční povinnost: poplatek za dovoz vína 35 k.; Z: G 7 kop 35 k., M 7 kop 35 k. -

421r Značka . Meziměstský panský dvůr. Jak shora uvedeno, říká se, že tento panský dvůr byl šlechtickým sídlem. O tom ale nelze v úřední kanceláři nic dohledat. R. 1674 bylo obytné stavení nově vystavěno spolu s velkou místností a určeno k rekreaci milostivého panstva. Na tomto panském dvoře je chováno několik chovných koní, neboť jsou zde k tomu příhodné podmínky. Z hovězího dobytka zůstává přes zimu venku 70 kusů dospělého a mladého užitkového dobytka a jalovic bez koz. Ročně se vysévá na zimu 80 korců, z čehož je několik korců pšenice, zbytek je žito. To samé na léto v ovsu a ječmeni a také lněné semínko. Z luk je pěkný výnos na všech stranách kolem rybníků. Mlýnským náhonem protéká velká řeka bohatá na pstruhy.

422r Repertorium o Meziměstí

Chalupníci č.: Mlýn a pila 1, Casper Hofman 2, Casper Schubert 3, Hans Streübel 4, Casper Scholtze 5, Heinrich Gotschligk 6, Gerge Sagner 7, Thobis Riedel 8, Jonas Ansorge 9, Gerge Herden 10, Adam Hofman 11, krčma neb rychtář 12.

Annotata pod značkou: panský dvůr , průsmyk , mlýnský rybník , šolcův rybník , Kravský rybník , Nový rybníček , Herdenův rybníček .

Pohledová mapa
MEZIMĚSTÍ

422v Souhrn: Z: -; šacunk: -; St 30 k.

423r Starostín (Neusorg)

Preliminář

Tato víska je malá, v horní části hraničí s hrabětem z Hohbergu na dvoře Gelenau (Golińsk, Polsko), Neudorf (Nowe Siodło, Polsko) a Fridlandt (Mieroszów, Polsko), z naší strany s Meziměstím a Vižňovem. 2. V této visce nejsou žádní sedláci, nýbrž jen jmenovaní chalupníci, kteří drží svá stavení dědičně. Role a pastviny jsou zpoplatněny. 3. Krčma se nachází v č. 1, jinak se jí říká Šolcovna, je osvobozena od roboty a má pivní šenk. Živobytím těchto lidí je předení a tkaní, na robotu chodí do panského dvora. 4. Voda přitéká ze sporného území a slezského Neudorfu (Nowe Siodło, Polsko) a protéká zpustlým rybníkem, o nějž se vede spor. Sporné území leží nad vískou, viz tabele pod značkou . *Poznámka:* 5. Česká a slezská vrchnost vede již mnoho let spor o hranici, který však nebyl častými komisemi dosud vyřešen. Obě strany předvolávají staré svědky ve svůj prospěch. Dosavadní stav je, že sporná travina v rybníku je poddanými z obou stran užívána jako pastvina.

424r 1. Šolcovna neb krčma. R. 1671 odkoupil Heinrich Merckel tuto tzv. šolcovnu od svého otce Michla Merckela za 70 kop. St 3 k. – 2. Wolfgang Heintzel. R. 1651 odkoupil od vdovy po Adamu Heinzelovi, své matky, za 36 kop. St 3 k. –

424v 3. Christoph Ansorge. R. 1652 odkoupil od vdovy po nebohém Hansi Ansorgovi za 20 kop. St 3 k. – 4. Hans Schnabel. R. 1669 odkoupil od vdovy po nebohém Balzeru Schnabelovi za 33 kop. St 3 k. –

425r 5. Casper Schlumps. R. 1667 odkoupil od své matky, ženy Georga Schlumpse, za 48 kop. St 3 k. – 6. Casper Waltzel. R. 1625 odkoupil. *Poznámka:* Toto stavení je nejstarší koupě, jaká dosud nebyla nikdy zaznamenána. St 3 k. –

425v 7. Martin Letzel. R. 1661 odkoupil od Georga Ansorgeho za 88 kop. St 3 k. – 8. George Hofman. R. 1664 odkoupil od vdovy po Balzeru Hofmanovi za 50 kop. St 3 k. – 9. Casper Ansorge. R. 1639 odkoupil od vdovy po Hansi Ansorgem, své matky, za 12 kop. St 3 k. – 10. George Hofman. R. 1659 odkoupil od Mathese Schrambeho za 84 kop. St 3 k. –

426v Sporný kout na české a slezské hranici. Proč se toto místo nazývá sporný kout, je popsáno výše v prelimináři. Stav zůstává nezměněn. Jmenovitě hrabata z Hohbergu chtějí držet svou slezskou hranici pod písm. B. Naproti tomu je česká hranice chápána, jak uvedeno pod písm. A, tedy tam, kde protéká potůček z Neudorfu. Žádný soused nechce druhému ani o kousek ustoupit.

427r Repertorium o Starostínu

Chalupníci č.: Šolcovna 1, Wolfgang Heintzel 2, Christof Ansorge 3, Hans Schnabel 4, Casper Schlumps 5, Casper Waltzel 6, Merten Letzel 7, George Hofman 8, Casper Ansorge 9, George Hofman 10.

Annotata značka: Silnice do Fridlandtu , sporný kout , červený pruh hranice se Slezskem .

427v Souhrn: Z: -; šacunk: -; St 30 k.

Pohledová mapa
STAROSTÍN

428r Vižňov (Wiesen)

Preliminář

Zhruba míly cesty od města Broumova leží ves nazývaná Vižňov. Odkud se jméno vzalo, není známo, protože s jinými vsemi nenáležela od počátku ke klášteru. Bezpochyby měla patřit šlechtickému sídlu v Meziměstí. Na jedné straně hraničí s Neudorfem ve Slezsku, na druhé straně s Ruprechticemi. Na konci horní části vsi se přimyká k vrchnostenskému hvozdu a vzhledem k městu leží severním směrem. 2. Před nějakými 80 lety byla tato ves dána do zástavy městu Broumovu, které ji užívalo po nějakou dobu jako svoje dědictví plným právem vlastníka. Přibližně ale brzy po českých nepokojích připadla opět klášteru jako své přirozené územní a dědičné vrchnosti. 3. Potok v lukách má svůj zrod v prameni a jeho voda je zadržována na různých místech v malých rybníčcích pro případ nouze. Velmi potřebná je v letním čase. 4. Kostel patří od pradávna jako filiální pod verněřovickou správou. Tento byl ale nově od základů ze dřeva obnoven a rozšířen.

428v R. 1672 byl titul. p. opatem Thomasem, nynější panující vrchností, zasvěcen k počtě sv. Anny. Nemá přitom žádný farský dvůr, ale jen farní nadání, p. farář z Verněřovic má na dobu svého pobytu vyčleněnou světnici ve škole. 5. Vrchnostenský panský dvůr leží na dolním konci vsi pod značkou s jednoduchou prostou stavbou. Šolcovna je v č. 5 a má svou svobodu. 6. Také je zde od pradávna jedna svobodná zahrada pod č. 8, která platí dědickou daň. 7. V současné době je zde počítáno 29 usazených selských robotních dvorů, mezi nimiž je několik vedlejších usedlostí bez obydlí zatížených robotou, také 22 chalupníků na robotu, obecní chalupa a šolcova kovárna.

429r Značka . Vižňovský panský dvůr. Tento panský dvůr byl dříve svobodnou usedlostí a byl r. 1624 spolu ještě s jednou usedlostí ve vsi ležící, která byla později od něho odprodána, titul. p. opatem Johanem Bennonem odkoupen od Christofa Ruferta za 1 200 kop. Stavení je ve špatném stavu, proto se zde dodnes nezdržuje ani šafář ani šafářka, nýbrž jen dvě děvečky k hlídání dobytka s jedním pacholkem. Dozor nad nimi má šafář z Meziměstí. Na tomto panském dvoře se chová až 30 kusů hrubého jalového dobytka, určeného na porážku, a drženého přes zimu venku. Výsev na tomto panském dvoře není také velký; půda rodí jen žito a oves. Vysévá se až na 25 korcích. Ještě se zde také chová nějaká drůbež, jinak nemá tento panský dvůr žádné jiné využití.

429v 1. Michel Ansorge. R. 1655 směnil s Mathesem za povinnost zaplatit staré nedoplatky. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., T panu faráři, Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 7 k. 1 h., E 4 ½ kusu; St 7 k. 3 h.

430r 2. Baltzer Waltzel. R. 1641 odkoupil od vdovy po Casperu Walzelovi za 55 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 7 k. 1 h., E 4 ½ kusu; St 7 k. 3 h.

430v 3. Mathes Winter. R. 1675 odkoupil od vdovy po nebohém Georgu Winterovi za 90 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 2 k. 5 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 4 k., E 2 ½ kusu; St 6 k.

431r 4. Valtin Göntzel. R. 1668 odkoupil od ženy Balzera Heinzela za 40 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 7 k. 1 h., E 4 ½ kusu; St 6 k.

- 431v** Značka $\oplus$. Kostel ve Vižňově. R. 1672 nechal titul. p. opat Thomas tento kostel od základu vystavět a rozšířit a zasvětil ho k počtě sv. Anny. Předtím zde byl jen malý úzký kostelík. Je filiální pod správou p. faráře ve Verněřovicích. Směrem ze vsi leží u kostela farní nadání, které všeobecně pronajímá p. farář. Pak zde ale nemůže držet žádný dobytek či mít hospodářství.
Značka $\neq$. Škola. R. 1673 z neznámých příčin vyhořela. Obec ji nechala znovu postavit s jednou prostornou místností pro p. faráře, když zde slouží bohoslužby.
- 432r** 5. Šolcovna. R. 1674 odkoupil Hans Pohlen od vdovy po Georgu Sagnerovi a poručníka za 350 kop. Platí dědickou daň. Povinnost: poplatek za dovoz vína 3 kopy, ze svobodného pekařství 21 k., z kovářny 21 k.; Z: M 53 k. 2 h.; šacunk: L 20 k., N 20 k., St 6 k. *Poznámka: Tato šolcovna má stvrzovací privilegium od titul. p. opata Augustina z r. 1653 o svobodném pekařství, obchodu moukou a kovárně. Jinak je jako ostatní šolcovny osvobozená od roboty a má pivní šenk.*
- 432v** 6. George Deüsse. R. 1675 odkoupil od vdovy po Mathesu Widmanovi za 90 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 7 k. 1 h., E 4 ½ kusu; St 6 k.
- 433r** 7. George Ansoerge. R. 1662 odkoupil od Balzera Walzela za 120 kop. Pod značkou $\star$ stavení v zahradě. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 5 k. 3 h.
- 433v** 8. Svobodná usedlost. R. 1636 odkoupil George Göntzel od vdovy po nebohém Christofu Winterovi a poručníka za 200 kop. Povinnost: Z: G 1 kopa, M 1 kopa; šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h.; St 3 k. *Poznámka: Tento vlastník byl vesnickým šolcem. Když prodal šolcovnu, tuto usedlost si ponechal.*
- 434r** 9. Mathes Bürcke. R. 1656 odkoupil od Martina Sagnera za 415 kop. Povinnost: Z: G 16 k., J 8 k. 3 h., M 28 k. 1 h., Fg 7 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 9 k. 3 h., E 6 kusů; St 9 k.
- 434v** 10. George Opitz. R. 1662 odkoupil od Caspera Kreidlera za 160 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 435r** 11. Hans Schnabel. R. 1675 odkoupil od Caspera Grossera za 120 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 6 k. 3 h.
- 435v** 12. Hans Heintzel. R. 1656 odkoupil od své matky, ženy Michla Heinzela, za 150 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 7 k. 5 ½ h., E 5 kusů; St 7 k. 3 h.
- 436r** 13. Thobis Möller. R. 1651 odkoupil od vdovy po zemřelém Fridrichu Mayerovi a poručníka za 124 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., Sl 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 5 k. 3 h.
- 436v** 14. Mathes Ringel. R. 1651 odkoupil od Georga Hofmana za 150 kop. Povinnost: Z: G 10 k.

1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 7 k. 1 h., E 4 ½ kusu; St 6 k.

437r 15. Hans Mentzel. R. 1662 odkoupil od vdovy po Mathesu Menzelovi a poručníka za 100 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h., SI 4 k., E 2 ½ kusu; St 5 k.

437v 16. George Waltzel. R. 1635 odkoupil od vdovy po Georgu Grosserovi za 9 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h., SI 4 k., E 2 ½ kusu; St 3 k. 4 ½ h.

438r 17. Baltzer Riedel. R. 1653 odkoupil od Jacoba Opize za 30 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 4 k. 3 h.

438v 18. Hans Ringel. R. 1661 odkoupil spolu s vedle ležícím horním lánem či vedlejší usedlostí pod značkou S od Lorenze Ringela, svého otce, za 200 kop. Pod značkou stavení v zahradě. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 9 k. 3 h., E 6 kusů; St 6 k.

439r Značka S. Horní lán. Tato vedlejší usedlost či horní lán přináleží dědičné usedlosti č. 18, viz výše, a je zahrnuta v její kupní ceně. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h.; St je přiřazena k obývané usedlosti. *Poznámka: Tato neobývaná usedlost je poslední na straně proti slezskému Neudorfu, přiléhá v horách k vrchnostenskému hvozdu.*

439v 19. Thobis Strauch. R. 1675 odkoupil od vdovy po Zachrisu Menzelovi za 103 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 3 k. 1 h., E 2 kusy; St 6 k.

440r 20. Hans Merckel. R. 1647 ve válečných časech odkoupil od Caspera Kreidlera za 2 kopy. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h., SI 3 k. 1 h., E 2 kusy; St 4 k. 3 h.

440v 21. Hans Winter. R. 1669 odkoupil od Fridricha Mayera za 150 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 3 k. 2 h., M 12 k. 3 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 4 k. 3 h.

441r 22. Casper Öltner. R. 1652 odkoupil od Balzera Geislera za 90 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 5 k., N 5 k., SI 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 6 k.

441v 23. Baltzer Ansorge. R. 1648 odkoupil spolu s následující vedlejší usedlostí pod značkou od věřitelů Georga Strumba za 50 kop. Povinnost: Z: G 14 k. 4 h., J 7 k. 2 h., M 28 k. 1 h., Fg 7 k., Fh 1 korec 2 věrtele, H 3 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 14 k. 1 h., E 9 kusů; St 10 k. 3 h.

442r Značka . Vedlejší usedlost. Odkoupena spolu s výše uvedenou dědičnou usedlostí

č. 23, ale zvlášť plní svou povinnost Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI E St přiřazeno k předešlé.

442v 24. Hans Rudolph. R. 1667 odkoupil od Hanse Voglera za 33 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 4 k., E 2 ½ kusu; St 3 k. 4 ½ h.

443r 25. George Grosser. R. 1659 odkoupil od Georga Zwirschkeho za 51 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 4 k. 4 ½ h., E 3 ½ kusu; St 4 k.

443v 26. Mathes Opitz. R. 1659 směnil s Christofem Strauchem; nádavkem stavení a 45 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 5 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 5 k., N 5 k., SI 7 k. 5 ½ h., E 5 kusů; St 6 k.

444r 27. Daniel Mayer. R. 1676 odkoupil od Heinricha Mayera za 25 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h., SI 4 k., E 2 ½ kusu; St 3 k.

444v 28. Hans Rudolph. R. 1675 odkoupil od Hanse Ringela za 24 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h., SI 4 k. 4 ½ h., E 3 kusy; St 3 k. 4 ½ h.

445r 29. Nickel Opitz. R. 1650 odkoupil spolu s následující vedlejší usedlostí pod značkou od Caspera Schnabela za 10 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 10 k. 1 h., E 6 ½ kusu; St 6 k. 4 ½ h.

445v Značka . Vedlejší usedlost. Byla odkoupena spolu s obytnou usedlostí č. 29, viz výše, a dodnes robotují obě jako jeden subjekt. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 2 věrtele, H 1 kus; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI E St přiřazeno k výše uvedenému.

446r 30. Casper Schubert. R. 1674 odkoupil od Melchera Sturma za 20 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 4 k. 4 h., E 3 kusy; St 3 k. 4 h. *Poznámka: R. 1677 se vzdal výše uvedený hospodář usedlosti ve prospěch soudu, protože ji zcela nezaplátil. Prodávající ji nechtěl také převzít a přišel o 10 kop. Soud ji prodal Hansi Ansorgemu za 4 kopy. K tomu 1 krávu a 2 korce na výsev. Téhož roku 1. září hospodářská stavení shořela, oheň vypukl ve stodole.*

446v 31. George Brandiss. R. 16.. odkoupil spolu s následující vedlejší usedlostí pod značkou od ... Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 7 k., Fh 1 korec 2 věrtele, H 3 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI 14 k., E 9 kusů; St 8 k. 3 h.

447r Značka . Vedlejší usedlost. Je zakoupena s předcházející dědičnou usedlostí č. 31 a jako jeden subjekt robotují. Zůstává ale odvodní povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 4 k. 4 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 3 k. 2 h., N 3 k. 2 h., SI E St přiřazeny k obývané usedlosti.

447v Značka . Kovárna. Tato kovárna patří dědičně šolcovi podle jeho privilegií. Ustanovuje

kováře podle libosti. Kovář ale, který vykonává své řemeslo, cizí či poddaný, odvádí vrchnostenskému úřadu řemeslnickou daň.

448r Chalupníci ve Vižňově

Písm. A. Mathes Gotwaldt. R. 1655 odkoupil od Balzera Widmana za 37 kop. St 2 k. 1 ½ h.
– B. Daniel Mentzel. R. 1676 odkoupil od svého otce Christofa Menzela za 20 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

448v C. Lorentz Mayer. R. 1635 odkoupil od poručníka sirot po Hansi Mayerovi za 5 kop. St 2 k. 1 ½ h. – D. Hans Dittman. R. 1672 odkoupil od poručníka sirot po Hansi Schnabelovi za 35 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

449r E. Obecní chalupa. Obec ji drží stabilně, má zde svého hrobníka a cizí lidé a tuláci zde najdou přístřeší. – F. Casper Alt. St 2 k. 1 ½ h. –

449v G. Hans Mayer. St 2 k. 1 ½ h. – H. Heinrich Opitz. R. 1673 odkoupil od Georga Zwirschkeho za 70 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

450r I. Hans Hertzog. R. 1650 odkoupil od Georga Zwirskeho za 25 kop. St 2 k. 1 ½ h. – K. Mathes Ringel. R. 1652 odkoupil od vdovy po Mathesu Grosserovi za 12 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

450v L. Casper Schnabel. R. 1650 odkoupil od vdovy po Hansi Ringelovi a poručníka za 7 kop. St 2 k. 1 ½ h. – M. Casper Spiske. R. 1650 odkoupil od Georga Wintera za 26 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

451r N. Fridrich Mayer. R. 1670 odkoupil od své matky za 45 kop. St 2 k. 1 ½ h. – O. Hans Ansorge. R. 1658 odkoupil od své matky za 30 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

451v P. George Rayman. R. 1652 odkoupil od Caspera Öltnera za 18 kop. St 2 k. 1 ½ h. – Q. Thobis Waltzel. R. 1663 odkoupil od Heinricha Widmana za 60 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

452r R. Hans Mentzel. R. 1659 odkoupil od Georga Zwirschkeho za 46 kop. St 2 k. 1 ½ h. – S. Casper Waltzel. R. 1662 odkoupil od Georga Ansorgeho za 70 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

452v T. George Scholtze. R. 1672 odkoupil od Hanse Gotschluga za 55 kop. St 2 k. 1 ½ h. – V. Fridrich Mayer. R. 1671 nově vystavěl. St 2 k. 1 ½ h. –

453r W. Hans Spiske. R. 1671 odkoupil od Hanse Menzela za 60 kop. St 2 k. 1 ½ h. – X. Heinrich Kraidler. R. 1675 odkoupil od vdovy po Georgu Kreidlerovi a poručníka za 70 kop. St 2 k. 1 ½ h. –

453v Y. Thobis Kraidler. R. 1671 vystavěl na místě, kde předtím nic nestálo. St 2 k. 1 ½ h. – Z. R. 1677 bylo dovoleno stavení vystavět.

454r Repertorium o vsi Vižňov

Sedláci č.: Michel Ansorge 1, Baltzer Waltzel 2, Mathes Winter 3, Valtin Göntzel 4, šolcovna 5, George Deüse 6, George Ansorge 7, svobodná usedlost 8, Mathes Bürcke 9, George

Opitz 10, Hans Schnabel 11, Hans Heintzel 12, Thobis Möller 13, Mathes Ringel 14, Hans Mentzel 15, George Waltzel 16, Baltzer Riedel 17, Hans Ringel 18, vedlejší usedlost pod značkou §, Thobis Strauch 19, Hans Merckel 20, Hans Winter 21,

- 454v** Casper Öltner 22, Baltzer Ansorge 23, vedlejší usedlost taktéž pod značkou, Hans Rudolf 24, George Grosser 25, Mathes Opitz 26, Daniel Mayer 27, Hans Rudolf 28, Nickel Opitz 29, vedlejší usedlost taktéž pod značkou, Casper Schubert 30, George Brandiss 31, vedlejší usedlost taktéž pod značkou.

Chalupníci písm.: Mathes Gotwald A, Daniel Mentzel B, Lorentz Mayer C, Hans Ditman D, obecní chalupa E, Casper Alt F, Hans Mayer G, Heinrich Opitz H, Hans Hertzog I, Mathes Ringel K, Casper Schnabel L, Casper Spiske M, Fridrich Mayer N, Hans Ansorge O,

- 455r** George Raiman P, Thobis Waltzel Q, kovárna pod značkou, Hans Mentzel R, Casper Waltzel S, George Scholtze T, Fridrich Mayer V, Hans Spiske W, Heinrich Kraidler X, Thobis Kraidler Y, Z.

Annotata značka.: Vrchnostenský panský dvůr , kostel , škola , stavení v č. 4 , stavení v č. 7 , kovárna , stavení v č. 18 , vedlejší usedlost k č. 18 §, vedlejší usedlost k č. 23 , vedlejší usedlost k č. 29 , vedlejší usedlost k č. 31 .

455v Souhrn ročních stálých povinností vsi Vižňova

Z: G 5 kop 14 k., J 2 kopy 12 k. 4 h., M 10 kop 8 k. 4 h., T p. faráři, Fg 1 kopa 67 k. 4 h., Fh 29 korců 2 větele, FH 59 kusů;

- 456r** šacunk: L 2 kopy 21 k. 4 h., N 2 kopy 21 k. 4 h., SI 9 $\frac{3}{4}$ kusů (NB: místo každého plecka se odvádí v penězích 35 k., G celkem 2 kopy 42 k.), E (NB: ke každému plecku připadá 12 vajec, dohromady to z 9 $\frac{3}{4}$ kusů činí) 1 kopa 57 kusů; St od sedláků a chalupníků 3 zlaté 50 k.

*Pohledová mapa
VIŽŇOV*

457r Ruprechtice (Ruppersdorf)

Preliminář

Ves byla předky nazývána villa Rupperti. Je jednou z prvních věnovaných při založení kláštera a tehdejšímu probošství. Vzhledem k městu leží $\frac{3}{4}$ míle cesty na sever. Je to dlouhá ves toho času osídlená zejména chalupníky. Horní konec vsi hraničí s vrchnostenským hvozdem, dolní konec až k velké řece na jedné straně se dříve zmíněnou vsí Vižňovem (Wiesen) a s panským dvorem v Meziměstí (Halbstat), na druhé straně se vsemi Hynčice (Heinzendorf) a Heřmánkovice (Hermsdorf). 2. Potok v nivě je velmi slabý a nelze jej využít k rybaření. Pramení v horách. 3. Kostel byl před několika lety titul. p. opatem Thomasem, nynější panující dědičnou vrchností, od základů nově vystavěn a kvůli množství lidí rozšířen a vysvěcen na počest sv. apoštola Jakuba, k němuž předchůdci počítávali velkou zbožnost. Tím byl tento starý patronát povznesen. Stojí na dolním konci na kopci, při něm leží také farský dvůr, farní nadání a škola. Kostel je filiální, p. farář sídlí ve Verněřovicích a dostává svůj desátek.

- 457v** 4. Vrchnostenský mlýn s jedním mlýnským složením se nalézá na dolním konci vsi a byl odkoupen Hansem Winterem, šolcem, spolu s mlýnskou zahradou. 5. Rovněž koželužna, při ní dva vrchnostenské rybníky pod značkou , která byla odkoupena k panskému dvoru.

Předčasem to byl mlýn. Koželuh odvádí nyní poplatky městu. 6. Rychta neboli šolcovna se nachází pod č. 27. Je osvobozena od roboty, má svobodu pivního šenku spolu s kovárnou v nivě a svobodnou chalupu. 7. Dále je na dolním konci vedle kostela svobodný statek. Platí dědickou daň v č. 1 a pod značkou . Od dávných dob se mu říká panský dvůr. 8. Vrchnostenská kovárna byla vystavěna na dolním konci vedle několika dalších stavení při silnici do Fridlantu (Mieroszów, Polsko) pod písm. C. 9. V současnosti se zde nachází 26 vystavěných selských dvorů, mezi nimiž je několik s vedlejšími usedlostmi, které však vykonávají robotu jako jeden subjekt, a 35 chalupníků vykonávajících ruční robotu. Lidé se živí tkaním a předením, role jsou většinou špatné.

458r 1. Svobodný statek čili panský dvůr. R. 1636 odkoupil Martin Bűrcke od věřitelů a potomků svého otce Hanse Bűrckeho za 600 kop. Platí dědickou daň. NB: 2. prosince 1675 koupil syn Thob. Bűrcke za 900 kop. Povinnost: poplatek za dovoz vína 4 kopy; Z: M 35 k.; šacunk: L 1 kopa 20 k., N 1 kopa 20 k.; St 22 k. 3 h. *Poznámka: K tomuto svobodnému statku patřily rybníky a mlýn, z něhož je nyní koželužna. R. 1636 byl ale od statku odprodán za 200 kop, viz níže pod písm. A.*

458v Značka . Kostel v Ruprechticích. Poté, co tento kostel, velmi zchátralý, se stal pro množství lidí nedostatečným, nechal ho před několika lety titul. p. opat Thomas zvětšit a opětovně jej vysvětil a zasvětil k počtě sv. apoštola Jakuba. Jde o filiální kostel, který je spravován p. farářem z Verněřovic.

Značka . Farský dvůr a farní nadání. Pan farář nemá své běžné sídlo zde, nýbrž ve Verněřovicích. Na faře má jednoho pacholka coby ovčáka kvůli zaopatření nadání a hospodářství.

459r Značka . Školní stavení. Stojí také nedaleko kostela a farnost má svého určeného písaře.

Značka . Mlýn. R. 1636 odkoupil titul. p. opat Johan Benno tento mlýn s jedním mlecím složením spolu se zahradou od Hanse Wintera, toho času ještě žijícího šolce, za 56 kop. V současnosti je mlynářem Hans Khalert. Platí své nájemné ve dvou termínech, viz výše.

459v Značka §. Vedlejší usedlost. Patří k následujícímu dědičnému statku č. 2 a byla r. 1637 s usedlostí, ležící vedle farního nadání, zakoupena a spolu s ní ponechána robotovat jako jeden subjekt. Další úřední povinnost a též desátek p. faráři zůstává v platnosti: Z: G 2 k. 4 h., J 1 k. 2 h., M 5 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k.; St připočtena k obytnému statku.

460r 2. Jacob Hofman. R. 1668 odkoupil spolu s výše uvedenou vedlejší usedlostí pod značkou § od svého otce Balzera Hofmana za 290 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 13 k., E 4 ½ kusu; St 16 k.

460v 3. Mathes Sagner. R. 1676 odkoupil od svého otce Melchera Sagnera za 340 kop. Povinnost: Z: G 16 k. 4 h., J 8 k. 4 h., M 34 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 18 k., E 6 kusů; St 16 k. 3 h.

461r 4. Melcher Dimbter. R. 1670 odkoupil od vdovy po Michlovi Brandissovi za 270 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 12 k., E 4 kusy; St 12 k.

- 461v** 5. Merten Dimbter. R. 1670 odkoupil od Christofa Gotschliga za 240 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., Sl 10 k., E 3 ½ kusu; St 12 k.
- 462r** 6. Jonas Hertzog. R. 1651 odkoupil od Hanse Herzoga, svého otce, spolu s vedlejší usedlostí pod značkou za 430 kop. Povinnost: Z: G 18 k. 1 h., J 5 k., M 26 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 12 k., E 4 kusy; St 19 k. 3 h.
- 462v** Značka . Vedlejší usedlost patřící k předešlému dědictví č. 6. Byla spolu s ním odkoupena. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 19 k. 3 h., Fg 2 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 11 k., E 4 kusy; St přiřazena k obytné usedlosti.
- 463r** 7. Baltzer Hofman. R. 1651 odkoupil od Georga Dimbtera za 100 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 19 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., Sl 12 k., E 4 kusy; St 8 k. 1 ½ h.
- 463v** 8. Hans Dimbter. R. 1669 odkoupil od svého otce Georga Dimbtera za 270 kop. Povinnost: Z: G 9 k. 4 h., J 5 k. 2 h., M 19 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 12 k., E 4 kusy; St 11 k. 1 ½ h.
- 464r** 9. George Dimbter. R. 1665 odkoupil od Valtina Eibnera za 180 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 2 h., J 2 k. 4 h., M 9 k. 1 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 8 k., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 464v** 10. Hans Hertzog. R. 1654 směnil obě dvě vedle sebe ležící dědictví pod značkou s Michlem Brandissem, přidal dědictví a 150 kop v penězích. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 42 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 12 k., E 4 kusy; St 19 k. 3 h.
- 465r** Značka . Vedlejší usedlost. Kupuje se s výše uvedenou dědičnou a obývanou usedlostí a spolu s ní je jako jeden subjekt povinna pěší robotou. Povinnost: *Poznámka: Tato vedlejší usedlost tvoří třetí díl povinnosti na výpomoc následnému dědictví č. 11, protože byla jako třetina z následující usedlosti odkoupena. R. 1678 dne 24. května podle selské knihy litkupní majitel tento třetí díl následujícímu dědictví opětovně prodal.*
- 465v** 11. Hans Opitz. R. 1658 odkoupil od svého otce Balzera Opize za 172 kop. Povinnost: Z: G 20 k. 3 h., J 10 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, H 3 kusy; šacunk: L 20 k., N 20 k., Sl 15 k., E 5 kusů; St 9 k. 3 h. *Poznámka: K uvedeně povinnosti odvádí dříve zmíněný statek č. 10 z vedlejší usedlosti pod značkou tomuto statku na výpomoc jednu třetinu, vyjma daně. R. 1678 dne 24. května opětovně odkoupil výše uvedený Hans Opiz tuto třetinu za 60 kop; plní povinnost a robotuje jako za starodávna.*
- 466r** 12. Melcher Hertzog. R. 1629 odkoupil od bratra Walzera Herzoga za 180 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., Sl 12 k., E 4 kusy; St 8 k. 1 ½ h.
- 466v** 13. Thobis Opitz. R. 1657 odkoupil od svého otce Georga Opize za 140 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 10 k., N 10 k., Sl 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 8 k. 1 ½ h.

- 467r** 14. Heinrich Winter. R. 1669 odkoupil od svého otce Jacoba Wintera za 265 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 15 k.
- 467v** 15. Christof Scholtze. R. 1665 odkoupil od svého otce Jacoba Scholtzeho za 124 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.
- 468r** 16. George Schubert. R. 1670 odkoupil od svého otce Caspera Schuberta za 106 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 8 k. 4 h., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 468v** 17. Hans Strauch. R. 1628 odkoupil od vdovy po nebohém Philipu Strauchovi etc. za 216 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 8 k. 5 h., E 3 kusy; St 7 k. 3 h. *Poznámka: Leží jako poslední, hraničí nahoře na straně proti Vižňovu s vrchnostenským hvozdem. R. 1671 bylo vydáno vrchnostenské rozhodnutí kvůli hranici mezi hvozdem a usedlostí, viz selská kniha litkupní fol. 204.*
- 469r** 18. Michel Eibner. R. 1664 odkoupil od Georga Straucha za 146 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h. *Poznámka: Hraničí s vrchnostenským hvozdem na straně proti Heřmánkovicím.*
- 469v** 19. Hans Hofman. R. 1650 směnil s Georgem Khalerem, přidal stavení a 50 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 8 k. 4 h., E 3 kusy; St 7 k. 3 h.
- 470r** 20. Žena Christopha Geislera. R. 1666 odkoupila spolu s následující vedlejší usedlostí pod značkou od poručníka sirot po Casperu Schrollovi za 210 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 3 k., M 11 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 17 k. 3 h., E 6 kusů; St 18 k.
- 470v** Značka . Vedlejší usedlost. Náleží k shora uvedenému dědictví č. 20, spolu s ním se prodává a společně robotují jako jeden subjekt. Povinnost je ale plně odváděna. Povinnost: Z: G 5 k. 4 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI E St přiřazeny k obývané usedlosti.
- 471r** 21. Melcher Hertzog. R. 1628 odkoupil od svého otce Balzera Herzoga za 180 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 4 h., J 3 k., M 11 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.
- 471v** 22. Mathes Brandiss. R. 1648 odkoupil v době války od vdovy po Jacobu Schnabelovi za 24 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 7 k. 3 h.
- 472r** 23. George Raiman. R. 1665 odkoupil od Martina Wintera za 200 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 17 k. 5 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec 1 ½ větele, H 2 kusy; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 9 k. 4 ½ h.

472v 24. Thobis Opitz. R. 1651 odkoupil spolu s polovinou následující usedlosti pod značkou od Michla Scholtzeho za 160 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec 1 ½ větele, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 11 k. 4 h., E 4 kusy; St 12 k. 4 ½ h. *Poznámka: Za následující, na dvě poloviny rozdělenou usedlost pod značkou odvádí vlastník tohoto statku polovinu vypsané povinnosti a č. 25 druhou polovinu.*

473r Značka . Rozdělená usedlost. R. 1637 byla tato usedlost po zemřelém Jacobu Strauchovi šolcem a přísežnými rozdělena a prodána oběma sousedům, tedy č. 24 a č. 25, každému jedna polovina, dohromady za 14 kop. Povinnost plní sousedé společně: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h.; žito a oves: na sv. Havla 1 větel, Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy. *Poznámka: Toto rozdělení se událo s vrchnostenským souhlasem a z povinnosti plní každý jednu polovinu, také desátek, a v termínu na sv. Havla odvádí obilí, jak uvedeno v záhlaví.*

473v 25. George Winter. R. 1641 směnil s Martinem Winterem za dědičnou usedlost spolu s polovinou výše uvedené rozdělené usedlosti; doplatek 50 kop. Povinnost: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 3 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 15 k., N 15 k., SI 5 k. 5 h., E 2 kusy; St 13 k. 3 h. *Poznámka: Tento vlastník plní za výše uvedenou rozdělenou usedlost pod značkou polovinu její povinnosti.*

474r 26. Šolcovna. R. 1635 odkoupil Hans Winter rychtu od dědiců nebohého Michla Wintera za 400 kop. Povinnost: poplatek za dovoz vína 4 kopy 35 k., šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., mlýn je prodán, z kovářny 24 k.; šacunk: L 1 kopa 13 k. 2 h., N 1 kopa 13 k. 2 h.; St 22 k. 3 h. *Poznámka: Je osvobozena od roboty, má svobodu pivního šenku a vlastní kovářnu, navíc svobodné stavení pod písm. O. Mlýn prodal nynější šolc vrchnosti, viz na příslušném místě. Stará dobře zabezpečená úřední místnost pro 8 přísežných.*

474v Značka . Vedlejší usedlost. R. 1637 byla tato usedlost bez stavení zakoupena s následným obývaným č. 27 za 4 kopy. Robotují jako jeden subjekt, ale povinnosti zůstávají zvlášť: Z: G 6 k. 2 h., J 3 k. 2 h., M 12 k. 5 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h.; SI E St přiřazeny k obývané usedlosti.

475r 27. Casper Scholtze. R. 1651 odkoupil spolu s předešlou vedlejší usedlostí pod značkou vedle průhonu od Caspera Sagnera za 300 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 14 k. 4 h., E 5 kusů; St 15 k.

475v 28. Andres Zincke. R. 1665 odkoupil od Hanse Gönzela za 460 kop. Povinnost: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 28 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 15 k., E 5 kusů; St 16 k. 3 h.

476r Chalupníci v Ruprechticích

Písm. A. Koželužna. R. 1636 odkoupil titul. p. opat Johan Benno od Martina Bürckeho, zvaného Vorwerksman (Dvořák), tehdy stojící a v době války zaniklou pilu a mlýn spolu s přilehlým rybníkem a nad ním ležícími rolemi za 200 kop. R. 1670 bylo toto mlýnské místo vrchností a městskými koželuhy přestavěno na valchovnu kožešin, jež byla koželužům přenechána za určený poplatek, tj. 10 kop. - B. Thobis Wentzel. R. 1671 odkoupil od Milostivé vrchnosti, která toto stavení nechala nově vystavět u silnice, za 36 kop. St 3 k. –

476v C. Vrchnostenská kovářna. R. 1672 nechala vybudovat Milostivá vrchnost tuto kovářnu,

kteřá stojí u silnice do Fridlantu (Mieroszów, Polsko) ve Slezsku, a dosadila do ní kováře. - D. Thobis Letzel. R. 1674 odkoupil od Liboria Brandisse, také u silnice pod rybníkem stojící, za 100 kop. St 3 k. -

477r Značka . Mlýn. Jak uvedeno výše v pořadí po škole, tak tento mlýn koupila vrchnost, titul. p. opat Johan Benno, r. 1636 od šolce za 56 kop. Má jedno mlýnské složení. Poplatky odvádí, jak uvedeno výše. - E. Baltzer Wentzel. R. 1670 nově vystavěno. St 3 k. - F. Baltzer Winter. R. 1659 nově vystavěno. St 3 k. - G. Baltzer Scholtze. R. 1674 odkoupil od Christofa Häuslera za 48 kop. St 3 k. -

477v H. Thobis Riedel. R. 1657 odkoupil od Hanse Schnabela za 49 kop. St 3 k. - I. George Sagner. R. 1663 vystavěl na vlastní náklady. Fol. 85. 12. 2^a. St 3 k. -

478r K. Heinrich Strauch. R. 1664 odkoupil od Georga Scholzeho za 38 kop. St 3 k. - L. Obecní stavení. Stejně jako byla v jiných vsích zřizována obecní stavení kvůli ubytování hrobníka a chudých tuláků, tak je tomu také v této vsi. -

478v M. a N. Jeremias Seydel. St 3 k. - O. Šolcovo svobodné stavení. Toto stavení stojí na šolcově dědičném pozemku. -

479r P. Hans Winter. R. 1672 odkoupil od Mathese Huhna za 50 kop. St 3 k. - Q. Michel Zincke. R. 1673 odkoupil od Balzera Dittmana za 15 kop. St 3 k. -

479v R. George Michel. R. 1669 odkoupil od Georga Meisnera za 35 kop. St 3 k. - S. George Kleiner. R. 1675 odkoupil od Georga Kleinera za 50 kop. St 3 k. -

480r T. George Strauch. R. 1667 odkoupil od Valtina Künzela za 40 kop. NB: Jinak se nazývá pastouška, neboť stojí na průhonu. St 3 k. - V. Casper Winter. R. 1673 odkoupil od Jonase Kleinera za 37 kop. St 3 k. -

480r Značka . Šolcova kovárna. Prostřednictvím koupě připadla kovárna dědičně šolcovi, v době dreidingu odvádí poplatek, jak uvedeno výše. Kovář ale odvádí za sebe úřadu řemeslnickou daň. - W. Thobis Winter. R. 1665 odkoupil od své matky, ženy Georga Wintera, za 36 kop. St 3 k. -

481v X. Casper Winter. *Poznámka: Kvůli chybě není tato chalupa ani jednou zaznamenána, nelze ji dohledat, proto je anulována.* - Y. Jacob Schnabel. R. 1650 odkoupil od vdovy po Christofu Scholtzem za 20 kop. St 3 k. -

482r Z. Thobis Winter. R. 1667 odkoupil od Hanse Rudolfa za 35 kop. St 3 k. - Aa. Thobis Riedel. St 3 k. -

482v Bb. George Khaler. R. 1667 odkoupil od svého otce Georga Khalera za 28 kop. St 3 k. - Cc. Baltzer Kleiner. St 3 k. -

483r Dd. Hans Hertzog. R. 1675 odkoupil od Georga Wernera za 36 kop. St 3 k. - Ee. Žena Hanse Hertzoga. R. 1636 odkoupila od Hanse Straucha za 9 ½ kopy. St 3 k. -

- 483v** Ff. Mathes Huhn. R. 1672 odkoupil od svého otce Martina Huhna za 42 kop. St 3 k. – Gg. Hans Brandiss. R. 1672 odkoupil od svého otce Mathese Brandisse za 36 kop. St 3 k. –
- 485r** Hh. Christoph Scholtze. R. 1652 vystavěl na původním místě. St 3 k. – li. Heinrich Opitz. R. 1662 odkoupil od své matky, ženy Jacoba Opize, za 20 kop. St 3 k. –
- 485v** Kk. Žena Christopha Dimbtera. R. 1647 odkoupila od vdovy po Georgu Hofmanovi a poručníka za 8 kop. St 3 k. – Ll. Daidt Opitz. R. 1666 odkoupil od své matky, ženy Caspera Opize, za 30 kop. St 3 k. –
- 486r** Mm. Christoph Strauch. R. 1660 směnil s Mazem Opizem za dědičný statek. St 3 k. – Nn. Hans Strauch. R. 1674 odkoupil od vdovy po Thobisi Sagnerovi za 20 kop. St 3 k. –
- 486v** Oo. Michel Opitz. R. 1669 odkoupil od svého otce Thobise Opize za 58 kop. NB: Stojí ve vrchnostenském hvozdu mimo nivu. St 3 k. – Pp. Hans Opitz. R. 1676 odkoupil od Hanse Schnabela za 70 kop. NB: Nestojí také na nivě, nýbrž ve vrchnostenském hvozdu. St 3 k. –
- 487r** Qq. Casper Opitz. R. 1672 vystavěl se souhlasem ve vrchnostenském hvozdu ležícím nad vsí.

488r Repertorium o vsi Ruprechtice

Sedláci č.: Svobodný statek, jinak zvaný panský dvůr 1, vedlejší usedlost č. 2 pod značkou §, Jacob Hofman 2, Mathes Sagner 3, Michel Dimbter 4, Merten Dimbter 5, Jonas Hertzog 6, vedlejší usedlost č. 6 pod značkou , Baltzer Hofman 7, Hans Dimbter 8, Gerge Dimbter 9, Hans Hertzog 10, vedlejší usedlost tamtéž pod značkou, Hans Opitz 11, žena Melchera Hertzoga 12, Thobis Opitz 13, Heinrich Winter 14, Christoph Scholtze 15, George Schubert 16, Hans Strauch 17, Michel Eibner 18, Hans Hofman 19,

- 488v** Christof Geisler 20, vedlejší usedlost pod značkou tamtéž, žena Melchera Hertzoga 21, Mathes Brandiss 22, George Raiman 23, Thobis Opitz 24, rozdělená usedlost pod značkou , Gerge Winter 25, šolcovna 26, vedlejší usedlost pod značkou 27, Casper Scholtze 27, Andres Zincke 28.

Chalupníci písm.: Koželužna A, Thobis Wentzel B, vrchnostenská kovárna C, Thobis Letzel D, vrchnostenský mlýn pod značkou, Baltzer Mentzel E, Baltzer Winter F, Baltzer Scholtze G, Thobis Riedel H, George Sagner I, Heinrich Strauch K, obecní stavení L, Casper Strauch M, šolcovo stavení O, Hans Winter P, Michel Zincke Q,

- 488 bis r** Gerge Michel R, Gerge Kleiner S, Gerge Strauch T, Casper Winter V, šolcova kovárna značka , Thobis Winter W, anulovaný Casper Winter X, Jacob Schnabel Y, Thobis Winter Z, Thobis Riedel Aa, Gerge Khalert Bb, Baltzer Kleiner Cc, Hans Hertzog Dd, žena Hanse Hertzoga Ee, Mathes Huhn Ff, Hans Brandiss Gg, Christof Scholtze Hh, Heinrich Opitz Ii, Christof Dimbter Kk, Daidt Opitz Ll, Christof Strauch Mm, Hans Strauch Nn, Michel Opitz Oo, Hans Brandiss Pp, Casper Opitz Qq.

- 488 bis v** **Annotata** značka.: koželužna s rybníkem A, vrchnostenská kovárna pod písm. C, zemská silnice , kostel , farský dvůr , škola , farní nadání , mlýn , vedlejší usedlost k č. 2 §, vedlejší usedlost k č. 27 , stavení na statku č. , dolní průhon , vedlejší usedlost k č. 6 , šolcova chalupa pod pís. O, šolcova kovárna , stavení na vedlejší usedlosti č. 6 , rozdělená usedlost 24-25 , vedlejší usedlost k č. 10 , vedlejší usedlost k č. 20 .

489r Souhrn ruprechtických ročních stálých povinností

Z: G 4 kopy 7 k. 4 h., J 2 kopy 7 k., M 8 kop 41 k. 1 h., T panu faráři, Fg 1 kopa 63 k. 2 h., Fh 25 korců 3 větele, FH 50 kusů;

489v šacunk: L 9 kop 18 k. 2 h., N 9 kop 18 k. 2 h., SI 9 kusů (NB: nyní je ale každý kus změněn na 35 k., na G odvádí celkem 4 kopy 35 k.), E (NB: ke každému plecku 12 vajec, což činí) 1 kopy 48 kusů; St od sedláků a chalupníků 7 zlatých 28 k. 3 h.

490r Hynčice (Heintzendorf)

Preliminář

U dolního konce předchozí popisované vsi Ruprechtice, od velké řeky dolů se rozkládá víska Hynčice. Nahoře hraničí s Ruprechticemi, na dolním konci s Heřmánkovici, půl míle od města směrem severním vůči souhvězdí Velkého a Malého vozu. 2. Spadá pod ruprechtickou faru, tudíž náleží do její farnosti a jí odvádí také desátek. 3. Nivami protéká velká řeka, jejíž břehy jsou pečlivě udržovány, a proto je bohatá na pstruhy a malé ryby, grundle a raky. 4. Vrchnostenskému mlýnu, který pod značkou stojí kousek pod vsí u velké řeky, se odpradáva říká Dřevěný mlýn. Má dvě mlecí složení, viz výše a dále na patřičných místech. 5. Rychtu čili šolcovnu lze dohledat v tabele pod č. 7. Je osvobozena od roboty a má svobodu pivního šenku. Dále k ní patří vedlejší usedlost ležící nad ní v nivě a pec na výrobu kolomazi. Při prodeji platí dědickou daň. Klášteru dodává podle potřeby uhlí. 6. Sedlák na dolním konci v č. 9 má u svého dvora a obytného stavení stoupu na olej a na tříso pod značkou bez čísla 9 a z ní odvádí poplatek.

491r 1. Christoph Opitz. R. 1661 odkoupil od Balzera Dimbtera za 224 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 5 k. 3 h., E 2 kusy; St 10 k. 4 ½ h.

491v 2. Caspar Werner. R. 1668 odkoupil od svého otce Georga Wernera za 150 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 9 k., E 3 kusy; St 13 k. 4 ½ h.

492r 3. Casper Schweidler. R. 1659 odkoupil od Michla Schweidlera, svého otce, za 60 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h., SI 6 k., E 2 kusy; St 8 k.

492v 4. Hans Dimbter. R. 1656 odkoupil od Hanse Sagnera za 205 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 6 k., E 2 kusy; St 10 k. 4 ½ h.

493r 5. Thobis Waltzel. R. 1675 odkoupil od Caspera Herzoga spolu s pustým místem pod značkou za 425 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 3 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 28 k. 2 h., N 28 k. 2 h., SI 6 k. 3 h., E 2 ½ kusy; St 14 k.

493v Značka . Vedlejší usedlost k šolcovně. Je to usedlost s robotou. Pokud vrchnost od ní

odebírání uhlí, je usedlost od roboty osvobozena a platí dědickou daň. Ostatní povinnosti jsou následující: Z: G J M šolcovně, Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., Sl 6 k. 3 h., E 2 kusy; St přiřazeno k šolcovně.

494r 6. Šolcovna. R. 1670 odkoupil Hans Gröztbach od svého otce Benesche Grözbacha spolu s výše uvedenou usedlostí pod značkou a s pecí na kolomaz v nivě za 700 kop. Platí dědickou daň. Povinnost: poplatek za dovoz vína 4 kopy, šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h.; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k.; St 27 k. *Poznámka: Pod značkou stavení v zahradě, šolcův výměnek. Tato šolcovna má svobodu výčepu piva a je osvobozena od roboty. Kvůli výše uvedené usedlosti dodává dvoru potřebné uhlí.*

494v 7. George Nentwig. R. 1671 odkoupil od Georga Herdena za 124 kop. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h., M 5 k. 1 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, H 1 kus; šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h., Sl 3 k. 3 h., E 1 ½ kusu; St 6 k.

495r 8. Thobis Zeiper. R. 1665 odkoupil od Eliase Scholzeho za 346 kop. Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 13 k. 3 h., E 4 ½ kusu; St 16 k. 3 h.

496r 9. Martin Bürcke. R. 1648 odkoupil od svého otce Georga Bürckeho spolu se stoupou na olej a tříslu za ... Povinnost: Z: G 11 k. 3 h., J 6 k., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, H 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 13 k. 3 h., E 4 ½ kusu; St 14 k. 4 ½ h. *Poznámka: Povinnost ze stoupy na olej a tříslu viz dále pod značkou ; pod značkou stavení v zahradě.*

496r Značka . Olejna a stoupa na tříslu. Před časy byla tato stoupa mlýnem u statku č. 9 a jím užíván. Ve válečné době zanikl. *Poznámka: R. 1636 zrušil titul p. opat Johan Benno mlýn a přeměnil jej na olejnu, mlýn na kroupy a stoupu na tříslu. Z: G 17 k. 3 h., M 17 k. 3 h. R. 1676 rozhodnuto: za průtok vody G 35 k., na Havla 35 k.*

Značka . Pec na kolomaz. Tato pec stojí v nivě, patří dědičně šolcovi a podle jeho kupního listu dodává uhlí do klášterní kuchyně podle potřeby, za což je vedlejší usedlost osvobozena od roboty.

496v Značka . Dřevěný mlýn. Tento mlýn stojí trochu dále pod vsí Hynčice u velkého Černého lesa, který náleží až nahoru na hřeben vrchnosti. Taktéž louky mezi velkou řekou a mlýnským náhonem s výjimkou toho, co užívá mlynář. Má dvě mlecí složení a odpradáva se mu říká Dřevěný mlýn. V současnosti je mlynářem Umblauf. Poplatky odvádí ve dvou termínech a je zatížen výkrmem prasat, viz výše na příslušném místě.

497r Chalupníci v Hynčicích.

Písm. A. Georg Eibner. R. 1673 nově vystavěl. St 3 k. – B. Thobis Göntzel. R. 1671 odkoupil od Georga Nentwiga za 61 kop. St 3 k. –

497v Značka . Šolcovo stavení. Tato chalupa stojí na pozemku šolcovny a byla vystavěna jako výměnek pro šolce; bez roboty. – C. Martin Schweidler. R. 1660 odkoupil od Mathese Mernicka za 34 kop. St 3 k. –

498r D. George Scholtze. R. 1670 odkoupil od Hanse Sagnera za 44 kop. St 3 k. – E. Thobis Zincke. R. 1665 odkoupil od Caspera Eibnera za 18 kop. St 3 k. –

498v F. Baltzer Klembt. R. 1624 odkoupil od vdovy po Hansi Schubertovi za 36 kop. St 3 k. – G. Casper Waltzel. R. 1673 nově vystavěl. St 3 k. –

499r H. Andres Sagner. R. 1673 odkoupil od Georga Eibnera za 35 kop. St 3 k. – I. Casper Bürcke. R. 1676 odkoupil od poručníka dědiců po vdově po Daidtu Jungerovi za 54 kop. St 3 k.

500r Repertorium o vsi Hynčice

Sedláci č.: Christoph Opitz 1, Casper Werner 2, Casper Schwaidler 3, Hans Dimbter 4, Thobis Waltzel 5, šolcova usedlost pod značkou, šolcovna 6, George Nentwig 7, Thobis Zeiper 8, Martin Burcke 9.

Chalupníci písm.: Gerge Eibner A, Thobis Göntzel B, šolcovo stavení pod značkou, Martin Schweidler C, George Opitz D, Thobis Zincke E, Baltzer Klembt F, Casper Waltzel G, Andres Sagner H, Casper Bürcke I.

500v Annotata značka: zemská silnice , šolcova vedlejší usedlost , šolcovo stavení , pec na kolomaz , průhon , průhon na druhé straně , olejna a stoupa na tříslu , chalupa ve statku č. 9 , Dřevěný mlýn , pusté místo na statku č. 5 .

501r Souhrn hynčických ročních stálých povinností

Z: G 1 kopa 3 k. 1 h., J 29 k. 2 h., M 1 kopa 60 k. 2 h., T p. faráři, Fg 32 k., Fh 6 korců, FH 12 kusů;

501v šacunk: L 4 kopy 55 k., N 4 kopy 55 k., SI 2 kusy (NB: za každé plecko se v penězích odvádí 35 k., činí to na G 1 kopy), E (NB: ke každému plecku 12 vajec, což činí) 24 kusů; St od sedláků a chalupníků 2 zlaté 28 k. 3 h.

Pohledová mapa
HYNČICE

502r Heřmánkovice (Hermbsdorf)

Preliminář

V prastarých urbářích se píše, že se tato ves nazývá Hermansdorf, jakási villa Hermanní. Je to ves rozkládající se v údolí a od počátku náležela klášteru, přibližně čtvrt míle cesty od města na sever. Horní konec až k vrchnostenskému hvozdu, dolní konec až k městským lukám u veliké řeky, na jedné straně polí hraničí s Ruprechticemi a Hynčicemi, na druhé straně proti Rožmitálu se Svídnickou silnicí a panským dvorem ve Velké Vsi. Vodstvo v nivě přitéká z hor od Petrovy louky, mohutní přítoky a protéká vsí. Vlévá se do velké řeky a udržuje se kvůli výskytu ryb. 2. Tento potok pohání nicméně vrchnostenskou pilu a mlýn s jedním mlýnským složením pod značkou . 3. Kostel, který zde stojí vedle šolcovny, byl před několika lety za titul. p. opata Thomase rozšířen a vysvěcen k počtě Všem svatých. 4. Nedaleko odtud je farský dvůr, jehož příbytek byl také r. 1672 za pana faráře P. Eliase Maznera, který brzy na to zemřel, rozšířen. Zdejší fara je držena jako filiální a je spravována p. farářem, který sídlí v Šonově. Farní nadání leží těsně u ní, škola je trochu dále od kostela pod značkou .

502v 5. Rychta neboli šolcovna se nachází v č. 11. Má propouštěcí list od titul. p. opata Mathiase z r. 1537 s potvrzením císaře Ferdinanda I. s datem Praha r. 1546. Mlýn pod značkou .

a kovárna pod značkou . Dále má šolc vedlejší usedlost pod značkou § a tzv. Starý soud pod značkou (z něj prodal roli jednomu svobodnému chalupníkovi, který bydlí v Janovičkách, chalupa však stojí na heřmánkovické půdě). Šolcovna je osvobozena od roboty a má pivní šenk a dostává také určené roční poplatky z několika usedlostí. 6. Město Broumov má od pradávna na dolním konci vsi malý stateček pod značkou , který si za poplatek pronajímá. O svobodu statku se žádá u Milostivé vrchnosti každý rok. Při něm leží městský rybník a městské louky, z jejichž užitku se těší rada, soudce a církevní otcové, viz repertorium a tabele. 7. Nedaleko odtud je také stoupa na olej patřící chalupníkovi pod písm. A. Platí poplatek pod značkou . 8. V současnosti je obhospodařovaných, robotou povinných selských dvorů 43, chalupníků 36 spolu se 4 chalupami, které stojí v lese.

503r 1. George Waltzel. R. 1674 odkoupil spolu s pustým místem pod značkou a jednou loukou od svého otce Caspera Walzela za 550 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 60 k., N 60 k., Sl 18 k., E 6 kusů; St (16 k. 3 h., po slevě zůstává nyní) 14 k. 4 h. Poznámka: Povinnost pustého místa pod značkou je přenesena na obývaný dědičný statek. Louka ale, která leží u Dřevěného mlýna u vody pod kopcem, má svou zvláštní povinnost: viz níže pod značkou . Má požadovat výpomoc Fh a T 1/3 z pustého místa .

503v 2. Hans Waltzel. R. 1670 odkoupil spolu s přilehlým pustým místem pod značkou a jednou loukou nad řekou, náležející do heřmánkovického katastru, od Thobise Walzela za 525 kop. Má jednu obyvatelnou světnici. Povinnost obývané usedlosti a pustého místa dohromady: Z: G 14 k., J 7 k. 2 h., M 28 k. 2 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, FH 3 kusy; šacunk: L 63 k. 2 h., N 63 k. 2 h., Sl 18 k., E 6 kusů; St (15 k.) 13 k. 2 h. *Poznámka: Pod značkou stavení v zahradě. Toto pusté místo bylo před časem robotující usedlostí. Když bylo společně zakoupeno, ponecháno bez roboty a povinnosti byly přeneseny na obývanou usedlost. Louku na heřmánkovickém katastru hledej tamtéž v dodatku č. 2; povinnost je odváděna tamtéž.*

504r Značka . Pusté místo. R. 1662 vyměnil George Riedl toto pusté místo, na němž stojí obytné stavení, se svým otcem. Dal mu lužní stavení a v penězích 94 kop. Povinnost: Z: J 14 k., Fh dědičnému statku č. 1; St 4 k. Poznámka: Vlastník tohoto pustého místa odvádí statku č. 1 jako výpomoc Fh a T 1/3.

504v 3. Waltzer Bürcke. R. 1657 odkoupil od Hanse Hofmana za 160 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 2 h., J 2 k. 4 h., M 9 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 6 k., E 2 kusy; St (7 k. 3 h., po slevě zůstává dodnes) 6 k. 3 h.

505r 4. Casper Werner. R. 1660 odkoupil od Thobise Wernera za 250 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St (13 k. 3 h.) 12 k.

505v 5. Michel Scholtze. R. 1672 odkoupil od vdovy po Georgu Scholtzem a poručníka za 375 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 1 h., J 7 k. 2 h., M 30 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 18 k., E 6 kusů; St (15 k., po slevě zůstává) 13 k. 2 h.

506r 6. Thobis Zocher. R. 1668 odkoupil od Balzera Grabnera za 350 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., Sl 18 k., E 6 kusů; St (15 k.) 13 k. 2 h.

506v 7. Hans Mayer. R. 1672 odkoupil od vdovy po Thobisu Klembtovi a poručníka za 150 kop.

Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St (7 k. 3 h., po slevě zůstává) 6 k. 3 h. *Poznámka: R. 1676 tato usedlost vyhořela a chalupa byla poté posazena trochu výše do zahrady.*

507r 8. George Winter. R. 1651 odkoupil od Mathese Mayera za 320 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 12 k., E 4 kusy; St (12 k.) 10 k. 4 h. *Poznámka: R. 1674 vystavěno stavení v zahradě, viz tabula značka . R. 1678 byla tato chalupa prodána jako lužní stavení za 36 kop.*

507v 9. George Opitz. R. 1672 odkoupil od svého otce Jacoba Opize za 220 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 12 k., E 4 kusy; St (12 k., po slevě nyní zůstává) 10 k. 4 h.

508r 10. Thobis Winter. R. 1660 odkoupil od vdovy po Georgu Winterovi, své matky, za 172 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 18 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 36 k. 4 h., N 36 k. 4 h., SI 12 k., E 4 kusy; St (12 k.) 10 k. 4 h.

508v Značka §. Šolcova vedlejší usedlost. Tato usedlost byla před časem přikoupena k šolcovně, zůstává dodnes podle privilegia u ní a je dědičně zdaněna v kupní ceně. Povinnost podle starých urbářů: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 12 k., E 4 kusy. NB: Tato usedlost se nazývá Gregrova.

509r 11. Šolcovna. R. 1655 odkoupil Christof Bürcke tuto rychtu od své matky a sourozenců spolu s vedlejší usedlostí pod značkou § a horním svobodným statkem pod značkou , zvaným Starý soud, rovněž pusté místo, kovárnou pod značkou , mlýn značka , všechno podle privilegia, za 1 180 kop. Povinnost: dědická daň; poplatek za dovoz vína 5 kop 35 k., šolcovský poplatek na dreiding 53 k. 2 h., z mlýna 7 k. 4 h., z kovárně G 1 kopu; šacunk: L 4 kopy 3 k. 2 h., N 4 kopy 3 k. 2 h.; St (21 k., po slevě zůstává nyní) 18 k. *Poznámka: Jde o pěkně vystavěnou šolcovnu, je osvobozena od roboty, má pivní šenk a další výše uvedená oprávnění, také několik poplatků od sousedů, jak uvedeno na příslušném místě. Kostel stojí na jejím pozemku a místo něho byl dán předkům jiný dědičný pozemek na nivě. Má dobře zabezpečenou soudní místnost a osm přísedících.*

509v Značka . Kostel v Heřmánkovcích. Tento kostel stojí vedle šolcovny obehnán kamennou zdí. Před lety, když byl stavěn, byl tehdejšímu vlastníku pozemku dán do užívání jiný kus pozemku v nivách s privilegiem. Na něm je nyní vystavěno stavení, viz písm. K. R. 1672 byl kostel nově vystavěn ze dřeva a opětovně vysvěcen k počtě Všech svatých. Je dodnes filiálním kostelem spadajícím pod Šonov a správu tamního faráře.

Značka . Farský dvůr a farní nadání. V tomto farském dvoře, přestože byl jen před několika roky obnoven, nesídlí pan farář, nýbrž zůstává v Šonově. Kvůli farnímu nadání si zde drží šafáře a čeledě.

510r 12. Heinrich Opitz. R. 1667 odkoupil od svého otce Michla Opize za 225 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., SI 12 k., E 4 kusy; St (13 k. 3 h., po slevě zůstává) 12 k.

510v 13. George Bürcke. R. 1662 odkoupil od Hanse Opize za 380 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 12 k., E 4 kusy; St (13 k. 3 h., po slevě zůstává) 12 k.

- 511r** 14. Mathes Böhme. R. 1641 odkoupil v době války od svého otce Hanse Böhmeho za 50 kop. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 9 k., E 3 kusy; St (10 k. 3 h.) 9 k. 2 h. *Poznámka: Blízko tohoto obytného stavení protéká malý potok k budově mlýna na ovesnou krupici pod značkou ó.*
- 511v** 15. Paul Thör. R. 1649 odkoupil od Jacoba Wintera za 450 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 12 k., E 4 kusy; St (15 k., po slevě zůstává) 13 k. 2 h.
- 512r** 16. Baltzer Werner. R. 1663 odkoupil od Michla Opize za 212 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 30 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 18 k., E 6 kusů; St (13 k. 3 h.) 12 k.
- 512v** 17. George Opitz. R. 1676 odkoupil od poručníka sirot po Martinu Opizovi za 300 kop. Povinnost: Z: G 5 k. 2 h., J 2 k. 4 h., M 10 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 25 k., N 25 k., SI 9 k., E 3 kusy; St (12 k., po slevě zůstává) 10 k. 4 h. *Poznámka: R. 1676 byl otec tohoto vlastníka Merten Opiz jako lesník zabit v lese jedním sedlákem.*
- 513r** 18. Valtin Bürcke. R. 1662 odkoupil spolu s pustým místem pod značkou od svého otce Maze Bürckeho za 800 kop. Povinnost: Z: G 18 k. 2 h., J 10 k. 2 h., M 40 k. 2 h., Fg 13 k. 2 h., Fh 2 korce 2 věrtele, FH 5 kusů; šacunk: L 1 kopa 5 k., N 1 kopa 5 k., SI 21 k., E 7 kusů; St (19 k. 3 h.) 17 k. 2 h. *Poznámka: Toto pusté místo pod značkou leží mezi dědičnými statky č. 26 a 27. Stojí na něm obytné stavení, povinnosti jsou připsány k č. 26.*
- 513v** 19. Thobis Werner Hořejší. R. 1665 odkoupil od vdovy po Hansi Opizovi za 195 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 6 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., SI 9 k., E 3 kusy; St (11 k. 1 h.) 10 k.
- 514r** 20. George Sagner. R. 1664 odkoupil od Michla Opize za 200 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 9 k., E 3 kusy; St (13 k. 3 h.) 12 k.
- 514v** 21. Benesch Küntzel. R. 1656 odkoupil od Mathese Volckeho za 300 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 14 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusy; St (13 k. 3 h., po slevě zůstává nyní) 12 k.
- 515r** 22. Valtin Alt. R. 1639 odkoupil od poručníka sirot po nebohém Martinu Altovi za 24 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 9 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 6 k., E 2 kusy; St (8 k.) 7 k. *Poznámka: Lužní stavení pod písm. Gg stojí v zahradě tohoto dědičného statku.*
- 515v** 23. Thobis Bürcke. R. 1676 odkoupil od Thobise Walzela za 195 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 9 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 6 k. 4 h., N 6 k. 4 h., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusy; St (7 k. 3 h., po slevě zůstává) 6 k. 4 h. *Poznámka: Stavení pod písm. Hh stojí v zahradě dědičného statku. Má povinnost jako lužní stavení.*
- 516r** 24. Casper Winter. R. 1676 odkoupil od Georga Wenera za 300 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 10 k., N 10 k., SI 7 k. 3 h.,

E 2 ½ kusu; St (12 k.) 10 k. 4 h. Poznámka: Toto je poslední dvůr na straně k Ruprechticím, hraničí s vrchnostenským hvozdem. V zahradě stojí stavení, které je počítáno pod písm. li mezi lužní stavení.

516v Značka . Šolcův svobodný statek, zvaný od pradáva Starý soud, leží vedle vrchnostenského hvozdů na straně k Janovičkám. Je osvobozen od roboty a poplatků. Na předním poli je les, z něhož byly r. 1671 odkoupeny role, které tu dosahují nahoře až k janovičským lukám. Walter Weisser je odkoupil za 200 kop. Povinnost: platí dědickou daň. *Poznámka 1: Tamtéž vystavěl tento držitel blízko janovických luk stavení. Svou osobou spadá jako chalupník pod soud v Janovičkách. Šolcovi v Hařmánkovicích platí ročně na výpomoc: poplatek za dovoz vína 9 k.; šacunk: L 13 k., N 13 k.; St 3 k. Poznámka 2: Šolcovna má v každé době vyhrazeno předkupní a odkupní právo.*

517r Značka . Pusté místo. Tento pustý pozemek je od jisté doby kupován a prodáván s dědičnou usedlostí č. 29. Povinnost: Z: G 2 k. 3 h., J 1 k. 2 h.; šacunk: L 1 k. 4 h., N 1 k. 4 h.

517v 25. Hans Opitz. R. 1670 odkoupil od soudu místo svého vypovězeného a metlou vyprášeného otce (obviněn z vraždy) Martina Opize za 175 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St (10 k. 3 h., po slevě zůstává) 9 k. 2 h.

518r 26. Hans Drechsel. R. 1636 odkoupil od sirot po Valtinu Hofmanovi za 54 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 5 k., E 2 kusy; St (12 k.) 10 k. 4 h.

518v Značka . Pusté místo. Toto pusté místo se kupuje a prodává s dědičným statkem č. 18, viz níže. *Poznámka: Na tomto pustém místě stojí obytné stavení. Povinnosti jsou připočteny k obývané usedlosti.*

519r 27. George Raiman. R. 1675 odkoupil od svého otce Valtina Raimana za 400 kop. Povinnost: Z: G 9 k., J 4 k. 4 h., M 18 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., SI 9 k., E 3 kusy; St (13 k. 3 h., po slevě zůstává nyní) 13 k.

519v 28. George Bürcke. R. 1648 odkoupil od Urbana Scholtzeho za 450 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 14 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 40 k., N 40 k., SI 9 k., E 3 kusy; St (16 k. 3 h.) 14 k. 4 h.

520r 29. George Scholtze. R. 1673 odkoupil spolu s pustým místem pod značkou od Georga Klembta za 215 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 15 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h., SI 6 k., E 2 kusy; St (10 k. 3 h.) 9 k. 2 h.

520v 30. George Herden. R. 1640 odkoupil od Balzera Wernera za 500 kop. Povinnost: Z: G 17 k. 5 h., J 9 k. 2 h., M 35 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 50 k., N 1 kopa 50 k., SI 18 k., E 6 kusů; St (18 k., po slevě zůstává nyní) 16 k.

521r 31. Thobis Bürcke. R. 1654 odkoupil od svého otce Thobise Bürckeho za 525 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h., SI 9 k., E 3 kusy; St (15 k.) 13 k. 2 h. *Poznámka: Mezi touto usedlostí a následující*

zahradou leží pusté místo patřící šolcovi, zvané Šupí vrch (Geiersperg). Kupuje se se šolcovnou a platí dědickou daň. Pod značkou v tabele.

- 521v** 32. Zahrada. R. 1666 odkoupil Heinrich Mayer (toto zahradní obytné stavení, které leží na nivě) od Thobise Wenera nad šolcovým pustým místem za 155 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 8 k. 2 h., N 8 k. 2 h., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St (7 k. 3 h.) 6 k. 3 h.
- 522r** 33. George Schmidt. R. 1662 odkoupil od Georga Alta za 216 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 32 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 16 k. 3 h., E 5 ½ kusu; St (12 k.) 10 k. 4 h.
- 522v** 36. Thobis Werner. (NB: Pořadí následujících čísel hledat po č. 34). R. 1661 odkoupil od poručníka sirot po Michlu Wernerovi za 550 kop. Povinnost: Z: G 12 k. 5 h., J 6 k. 4 h., M 25 k. 4 h., Fg 8 k., Fh 1 korec 2 věrtele, FH 3 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 18 k., E 6 kusů; St (18 k., po slevě odvádí nyní) 16 k. *Poznámka: K těmto poplatkům odvádí tento statek šolcovi M 24 k.*
- 523r** 35. Thobis Bürcke. R. 1661 odkoupil od Andrese Zochera za 400 kop. Povinnost: Z: G 15 k. 2 h., J 8 k., M 32 k. 1 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 18 k., E 6 kusů; St (16 k. 3 h.) 14 k. 4 h. *Poznámka: K výše uvedeným poplatkům platí dědičný statek šolcovi podle jeho výsadní listiny ročně M souhrnně 28 k. 7 k.*
- 523v** 34. Christoph Eibner. R. 1642 odkoupil ve válečné době od Georga Scholtzeho za 114 kop. Povinnost: Z: G 7 k., J 3 k. 4 h., M 14 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 9 k., E 3 kusy; St (12 k., po slevě odvádí nyní) 10 k. 4 h.
- 525r** 37. Mathes Zocher. R. 1647 odkoupil od vdovy po Balzeru Wernerovi za 93 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k. 4 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 3 k., E 1 kus; St (8 k.) 7 k. *Poznámka: Z tohoto dědictví je odprodána jedna louka, kterou drží statek č. 47. Vyplyvá mu z toho zvláštní povinnost, viz pod značkou .*
- 525v** 38. Anthon Klembt. R. 1664 odkoupil od vdovy po Adamu Klembtovi za 461 kop. Povinnost: Z: G 16 k. 3 h., J 8 k. 4 h., M 23 k., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k., SI 18 k., E 6 kusů; St (15 k., po slevě zůstává nyní) 13 k. 2 h.
- 526r** 39. Jacob Knittel. R. 1659 odkoupil od vdovy po Balzeru Hitschfelovi za 200 kop. Povinnost: Z: G 5 k., J 2 k. 4 h., M 10 k., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 16 k. 4 h., N 16 k. 4 h., SI 6 k., E 2 kusy; St (13 k. 3 h.) 12 k.
- 526v** 40. Benesch Layer. R. 1667 odkoupil od vdovy po Georgu Winterovi za 200 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h., SI 12 k., E 4 kusy; St (13 k. 3 h., po slevě odvádí nyní) 12 k.
- 527r** 41. George Opitz. R. 1657 odkoupil od Christofa Volckeho za 175 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 věrtele, FH 1 kus; šacunk: L 20 k., N 20 k., SI 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St (8 k.) 7 k.

- 527v** 42. Casper Scholtze. R. 1668 odkoupil od svého otce Mathese Scholtzeho za 290 kop. Povinnost: Z: Fg 8 k., Fh 1 korec 2 větele, FH 3 kusy; šacunk: L 50 k., N 50 k.; St (13 k. 3 h., po slevě zůstává nyní) 12 k. *Poznámka: Tento statek odvádí šolcovi podle jeho privilegia poplatek M 35 k. 56 k.*
- 528r** 43. Michel Hartman. R. 1674 odkoupil od svého otce Maze Hartmana spolu s jedním kusem role pod značkou za 563 kop. Povinnost: Z: G 10 k. 1 h., J 5 k. 2 h., M 20 k. 3 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 33 k. 2 h., N 33 k. 2 h., Sl 18 k., E 6 kusů; St (16 k. 3 h., odvádí nyní) 14 k. 4 h. *Poznámka: Má přitom kus role, který byl ke statku přikoupen a leží směrem od hranice. Z toho vyplývá zvláštní povinnost, viz níže pod značkou . Statek ostatně odvádí šolcovi podle jeho výsady nad shora uvedenou povinnost M 35 k. 14 k.*
- 528v** 44. Thobis Bürcke. R. 1655 odkoupil od Christofa Bürckeho za 778 kop. Povinnost: Z: G 17 k. 5 h., J 9 k. 2 h., M 35 k. 4 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 1 kopa 10 k., N 1 kopa 10 k., Sl 18 k., E 6 kusů; St (18 k., po slevě platí nyní) 16 k. *Poznámka: Tento vlastník odvádí ročně na dreiding za místo po staré pile, která před lety stála na jeho statku zvaném u Kravského potoka (Khübach), 35 k.*
- 529r** 45. Thobis Alt. R. 1671 odkoupil od Michla Scholtzeho za 147 kop. Povinnost: Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.; St (10 k., odvádí nyní) 10 k. 4 h. *Poznámka: Podle šolcova privilegia platí tento statek šolcovně M 24 k.*
- 529v** 46. Michel Bürcke. R. 1669 odkoupil od svého otce Michla Bürckeho za 180 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 5 k. 2 h., Fh 1 korec, FH 2 kusy; šacunk: L 30 k., N 30 k.; St (12 k., po slevě zůstává nyní) 10 k. 4 h. *Poznámka: Od pradávna neodvádí žádné pleckovné ani vejce.*
- 530r** 47. Michel Werner. R. 1676 odkoupil spolu se zvláštní loukou, která náleží ke shora uvedenému statku č. 37, jejíž povinnost je pod značkou , od svého otce Jacoba Wernera za 525 kop. Povinnost: Z: G 7 k. 4 h., J 4 k., M 15 k. 2 h., Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šacunk: L 30 k., N 30 k., Sl 7 k. 3 h., E 2 ½ kusu; St (15 k., odvádí nyní jen) 13 k. 2 h. *Poznámka: Tento dědičný statek platí nad vzpomínanou povinnost šolcovi podle jeho výsady M 42 k.*
- 530v** Značka . Dědičná louka. Tato louka je odkoupena s dědičným statkem č. 47. Jinak patří do shora uvedeného statku č. 37, kde také leží. Zvláštní povinnost: Z: J 5 k. 2 h.; šacunk: L 20 k., N 20 k.
- Značka . Stoupa na olej a na tříslu. Patří chalupníkovi pod písm. A, viz dále. Povinnost vůči úřadu: Z: G 14 k. R. 1676 rozhodnuto kvůli průtoku vody: G 35 k., sv. Havel 35 k.
- 531r** Značka . Usedlost města Broumova. Tato usedlost leží na konci vsi nad městským lučním rybníkem a městskou pastvinou. Má toho času špatné obydlí, v něm jednoho nájemníka, který platí ročně nájem a užívá jen pole a to, co je mu přiznáno. Usedlost je osvobozena od daně, poskytování ubytování a roboty, pročež se musí každý rok zúčastnit s Milostivou dědičnou vrchností na zasedání jejího městského výročního soudu. Povinnost této usedlosti je: odvod soudu: Fg 2 k. 4 h., Fh 2 větele, FH 1 kus; šolcovi platí M 42 k. *Poznámka: Rybníky, louky a pastvina a také potok od počátku jejich luk a vrch až po hřeben jsou od pradávna drženy jako městské léno.*
- 531v** Značka . Dědičná louka. Tato louka leží nad Dřevěným mlýnem na straně od potoka

k silnici a náleží do statku č. 1. Povinnost vůči soudu: šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.

Značka . Dědičná louka. Tato louka náleží vlastníkovu statku č. 38 a rozprostírá se při Svídnické silnici. Povinnost z ní vůči soudu: šacunk: L 13 k. 2 h., N 13 k. 2 h.

Značka . Dědičná louka se stavením. R. 1673 podědil Hans Plagkwiz, v současnosti městský písař, polovinu této louky a stavení od svých rodičů. R. 1666 odkoupil Christof Bürcke, šolc, druhou polovinu louky a stavení od předchozí šolcové za 180 kop. Povinnost odvádějí obě společně. Šacunk: L 43 k. 2 h., N 43 k. 2 h.

532r Značka . Kus role. Tento kus role náleží zejména ke statku č. 43 a prodává se spolu s dědictvím. Má následující zvláštní povinnost: šacunk: L 53 k. 2 h., N 53 k. 2 h.

532v Značka . Mlýn a pila. R. 16.. postoupil tento mlýn a pilu titul. p. opatovi Johanu Bennonemu tehdejší heřmánkovický šolc za následující situace: horní mlýn pod značkou v pořadí zůstal šolcovně a všichni na této straně sídlící sedláci mají být jeho mlecí. Tento mlýn má jedno mlecí složení. V současnosti odvádí mlynář ve dvou termínech nájem a vykrmené prase, viz výše na příslušném místě.

Značka . Šolcův mlýn. Tento mlýn patří podle privilegia dědičně šolcovi. K němu je určeno se shora vypočítaných důvodů 13 sedláků sídlících na této straně jakožto mleců. Poplatek vrchnosti z mlýna viz výše č. 11.

533r Chalupníci v Heřmánkovicích

Písm. A. Thobis Werner. R. 1661 odkoupil od svého otce Michla Wernera za 100 kop. *Poznámka: Jedná se o stoupu na olej a tříslu. Povinnost z nich viz výše pod značkou . St 3 k. – B. Christoph Scholtze. R. 1667 odkoupil od Thobise Riedela za 53 kop. St 3 k. –*

533v C. Thobis Sagner. R. 1669 odkoupil od Heinricha Franzeho za 64 kop. St 3 k. – D. Thobis Bürcke. R. 1676 odkoupil od své matky, ženy Balzera Bürckeho, za 56 kop. St 3 k. –

534r E. Hans Breüer. R. 1660 nově vystavěl na místě, kde před tím nic nestálo. St 3 k. – F. George Khöler. R. 1652 vystavěl, kde dříve nic nestálo. St 3 k. –

534v G. George Scholtze. R. 1662 odkoupil od vdovy po Balzeru Scholtzem za 26 kop. Stojí na průhonu. St 2 k. – H. David Werner. R. 1676 odkoupil od ženy Christofa Frimela za 40 kop. St 2 k. –

535r I. George Khöler. R. 1659 vystavěl, kde dříve nic nestálo. St 3 k. – K. Samuel Mayer. R. 1664 vystavěl v zahradě, kterou r. 1663 odkoupil od Christofa Bürckeho, šolce, za 72 kop. *Poznámka: Tato zahrada v nivě je svobodnou zahradou, která byla už dříve šolcovi podle jeho privilegia dědičně svobodně předána za místo na jeho pozemku, na němž stojí kostel. Odvádí při prodeji dědickou daň a šolcovna má vždy předkupní právo. St 1 k. 3 h. –*

535v L. Davidt Meisner. R. 1659 vystavěl, kde dříve nic nestálo. St 3 k. – M. Obecní chalupa. Toto stavení spravuje obec, svůj útulek zde má hrobník, přechodná čeled' a tuláci a také zatčení ve vsi. –

536r Značka . Šolcův mlýn. Tento mlýn náleží dodnes šolcovi podle jeho privilegia a má přiděleny všechny na téže straně sídlící sedláky jako mlecé kvůli odstoupení dolního

mlýna a pily vrchnosti. Má jedno mlecí složení. - Značka . Škola. R. 1639 odkoupila obec toto stavení od vdovy po Casperu Grabnerovi za 25 kop a používala je stejně jako dnes jako školní budovu. –

- 536v** N. Christian Rutter. R. 1670 odkoupil od Thobise Walzela za 72 kop. St 3 k. – O. Michel Meisner. R. 1648 odkoupil od vdovy po Mazu Scholtzem za 24 kop. St 3 k. –
- 537r** P. Baltzer Kaufman. R. 1659 odkoupil od Thobise Khalera za 24 kop. St 2 k. – Q. Michel Scholtze. R. 1662 odkoupil od Davidta Schrolla za 87 kop. St 3 k. –
- 537v** R. Hans Priger. R. 1670 odkoupil od vdovy po Casperu Riedelovi za 30 kop. St 3 k. – S. Casper Riedel. R. 1657 odkoupil od Georga Opize za 43 kop. *Poznámka: Toto stavení stojí na průhonu. St 2 k. –*
- 538r** T. Casper Bürcke. R. 1674 vystavěl, kde dříve nic nestálo. St 3 k. – V. Baltzer Scholtze. R. 1661 vystavěl na vlastní náklady. St 3 k. –
- 538v** W. Casper Peske. R. 1656 odkoupil od vdovy po Martinu Kaufmanovi za 50 kop. St 3 k. – X. Baltzer Raiman. R. 1663 odkoupil od Georga Khalera za 48 kop. St 3 k. –
- 539r** Y. George Werner. R. 1671 odkoupil od vdovy po Georgu Altovi za 66 kop. St 3 k. – Z. Casper Kaufman. R. 1673 odkoupil od svého otce Michla Kaufmana za 60 kop. St 3 k. –
- 539v** Aa. Thobis Volcke. R. 1665 odkoupil od svého otce Georga Volckeho za 36 kop. St 3 k. – Bb. Thobis Peske. R. 1665 odkoupil od svého otce Hanse Peskeho za 36 kop. St 2 k. –
- 540r** Cc. Casper Winter. R. 1647 odkoupil od Mathese Opize za 36 kop. St 3 k. – Dd. Martin Werner. R. 1669 odkoupil od vdovy po Georgu Wernerovi za 66 kop. St 2 k. –
- 540v** Ee. Casper Eibner. R. 1676 odkoupil od vdovy po Georgu Khölerovi za 72 kop. St 3 k. – Ff. Baltzer Kluge. R. 1675 odkoupil od Georga Jacoba za 48 kop. St 2 k. –
- 541r** Gg. George Werner. R. 1671 odkoupil od svého otce Martina Wenera za 19 kop. *Poznámka: Stavení stojí na dědičném statku č. 22. Robotuje jako lužní chalupa. St 2 k. – Hh. George Hofman. R. 1666 odkoupil od Georga Scholtzeho za 32 kop. Poznámka: Leží na statku č. 23, proto má statek vždy předkupní právo. Robotuje jako lužní chalupa. St 2 k. –*
- 541v** Ii. Casper Winter. R. 1670 odkoupil od Hanse Opize za 78 kop. *Poznámka: Toto stavení stojí na dědičném statku č. 24. St 2 k. – Kk. Šolcovo stavení. Toto stavení stojí na šolcově horní svobodné usedlosti pod kopcem, zvané Starý soud. –*
- 542r** Ll. George Werner. R. 1676 vystavěl ve vrchnostenském hvozdu vedle tzv. Petrovy louky se souhlasem představeného kláštera. Má přitom zpoplatněné kousky lesa a jeden díl Petrovy louky. St 2 k. – Mm. Christoph Mayer. R. 1676 vystavěl ve vrchnostenském hvozdu. Má, jak uvedeno výše, také jeden díl Petrovy louky a zpoplatněné kousky lesa. St 2 k. –
- 542v** Nn. Baltzer Scholtze. R. 1676 vystavěl ve hvozdu, jak uvedeno výše. St 2 k. – Oo. George Jacob. R. 1676 vystavěl ve hvozdu, jak uvedeno výše. St 2 k.

543r Repertorium o vsi Heřmánkovice

Sedláci č.: George Waltzel 1, Hans Waltzel 2, pusté místo, pusté místo, zahrada neb pusté místo, Baltzer Bürcke 3, Casper Werner 4, Michel Scholtze 5, Thobis Zocher 6, Hans Mayer 7, průhon, Gerge Winter 8, George Opitz 9, Thobis Winter 10, šolcova usedlost, šolcovna 11, Heinrich Opitz 12, George Bürcke 13, Mathes Böhme 14, Paul Thör 15, Baltzer Werner 16, průhon mezi 16 a 17, George Opitz 17, Valtin Bürcke 18, Thobis Werner 19, George Sagner 20, Benesch Küntzel 21,

543r Valtin Alt 22, Thobis Bürcke 23, Casper Winter 24 (končí první strana); (na druhé straně hvozdu:) Starý soud patřící šolcovi pod značkou, pusté místo v č. 29 pod značkou, Hans Opitz 25, Hans Drechsel 26, pusté místo v č. 18 pod značkou, George Raiman 27, George Bürcke 28, George Scholtze 29, George Herden 30, Thobis Bürcke 31, pusté místo v č. 11 pod značkou, zahradník Heinrich Mayer 32, George Schmidt 33, Christof Eibner 34, Thobis Bürcke 35, Thobis Werner 36, Mathes Zocher 37, Anthon Klembt 38, Jacob Knittel 39, Benesch Layer 40, George Opitz 41, Casper Scholtze 42, Michel Hartman 43, průhon, Thobis Bürcke 44, Thobis Alt 45, Michel Bürcke 46, Michel Werner 47, městský statek pod značkou .

543v **Chalupníci** písm.: Thobis Werner A, Christoph Scholtze B, Thobis Sagner C, Thobis Bürcke D, Hans Breüer E, George Khöler F, George Scholtze G, Davidt Werner H, George Khöler I, Samuel Mayer K, Davidt Meisner L, obecní stavení M, šolcův mlýn pod značkou, škola pod značkou, Christian Rutter N, Michel Meisner O, Baltzer Kaufman P, Michel Scholtze Q, Hans Prieger R, Casper Riedel S, Casper Bürcke T, Baltzer Scholtze V, Casper Peske W, Baltzer Raiman X, George Werner Y, Peter Kaufman Z, Thobis Volcke Aa, Thobis Peske Bb, Casper Winter Cc, Martin Werner Dd, Casper Eibner Ee, Baltzer Kluge Ff,

544r George Werner Gg, George Hofman Hh, Casper Winter Ii, šolcovo stavení Kk (NB: zde končí lužní chalupníci, následující mají postaveno ve vrchnostenském hvozdu), George Werner Ll, Christoph Mayer Mm, Baltzer Scholtze Nn, George Jacob Oo (R. 1678 bylo stavení pod značkou prodáno jako lužní stavení Christofu Khölerovi pod značkou v tabele).

544v **Annotata značka:** Městská louka , městský rybník , městský statek , dědičná louka a stavení , stoupa na olej a tříslu , dědičná louka , kus role , dědičná louka č. 1 , dědičná louka č. 38 , stavení na statku č. 2 , pusté místo č. 2 , pusté místo č. 1 , průhon , obývané pusté místo , mlýn a pila , průhon , stavení v č. 8 , svobodná zahrada pod písm. K ,

545r stavení na statku č. 9 , šolcova vedlejší usedlost , kovárna , sádky , kostel , farský dvůr a farní nadání , šolcův mlýn , škola , stavení na statku č. 12 , stoupa na ovesný šrot č. 14 , stavení na statku č. 15 , průhon , stavení na statku č. 18 na pustém místě , stavení na statku č. 20 , stavení na statku č. 21 , pusté místo ve statku č. 29 , stavení na statku č. 28 , šolcův svobodný statek zvaný Starý soud , šolcovo stavení na tomto statku , Petrova louka ve hvozdu , šolcovo pusté místo na Supím vrchu .

545v *Poznámka: Poté, co r. 1663 dne 1. října byl do funkce úředníka kanceláře ustanoven kvůli válečnému nebezpečí ze strany Turků pátý muž, provedli heřmánkovičtí rozhořčený čin. Postavili se na odpor a vzbouřili se, a aby se opět udobřili s ustanovenou úřednickou vrchností, byli Milostivou dědičnou vrchností potrestáni k trvalému odvádění 5 liber vosku ročně. Tento trest vynesl úřadující pan Thomas O.A.B., dříve než zemřel.*

545 bis r Souhrn heřmánkovičských ročních stálých povinností

Z: G 7 kop 24 k. 3 h., J 3 kopy 21 k. 4 h., M 12 kop 30 k. 4 h., T p. faráři v Šonově, Fg 2 kopy 65 k. 2 h., Fh 38 korců 2 věrtele, FH 1 kopa 17 kusů;

545 bis v

šacunk: L 29 kop 63 k. 2 h., N 29 kop 63 k. 2 h., SI 14 kusů (NB: nyní se odvádí za každé SI na G 35 k., což činí) 7 kop, E (NB: ke každému plecku 12 vajec, což činí za 14 kusů dohromady) 2 kopy 48 kusů; St od sedláků a chalupníků 10 zlatých 43 k. 4 h. (NB: Poté, co jim bylo z předchozího množství podle kontribuční knihy sleveno, zůstává nyní úhrnem, jak uvedeno výše.)

Pohledová mapa
HEŘMÁNKOVICE

546r Janovičky (Johansberg)

Preliminář

Tato ves se nachází míli cesty od města Broumova, leží vysoko v horách proti souhvězdí Velkého a Malého vozu při Svidnické silnici vedoucí do Slezska. 2. Vody je zde pomálu, jen několik malých pramenů, které v létě vysychají. 3. Kapli na vrchu nechal poprvé zřídit titul., nyní úřadující p. opat Thomas na místě, kde dříve žádná jiná nestála, a r. 1674 ji vysvětil a věnoval na počest sv. Jana Křtitele. V tento den se sem každoročně, jak bylo nařízeno, pořádá procesí či pouť z města Broumova. Zahradníkovi byl místo tohoto církevního místa dán do užívání jiný kus pole a šolc byl tehdy po své smrti jako první pohřben na zdejším hřbitově. Bohoslužbu slouží p. farář ze Šonova.

546v 4. V této vsi není žádný sedlák, nýbrž všechno jsou zahradníci. Těch je 13 a všichni mají stejné povinnosti, jeden jako druhý. Každý má kousek pole v horách, ale žádného koně. Heřmánkovičtí řídí jejich práci. 5. Tzv. šolcovna stojí v č. 6, má výčep piva a je osvobozena od roboty, povinnost ale plní stejně jako druzí zahradníci.

547r 1. Hans Pötz. R. 1654 odkoupil od svého otce Mertena Peze za 45 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

547v 2. Thobis Raiman. R. 1667 odkoupil od Jacoba Scholtzeho za 100 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

548r 3. Michel Scholtze. R. 1656 odkoupil od Caspera Eibnera za 81 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

548v 4. Valtin Werner. R. 1654 odkoupil od Andrese Opize za 59 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

549r 5. Baltzer Raiman. R. 1676 odkoupil od Caspera Pohla za 80 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

549v 6. Šolcovna. R. 1674 odkoupil George Kleiner tuto šolcovnu a zahradu od vdovy po Valtinu

Knittelovi za 225 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h. *Poznámka: Je osvobozena od roboty a má pivní šenk, proto platí při prodeji dědickou daň.*

550r 7. Casper Werner. R. 1670 odkoupil od svého otce Georga Wenera za 84 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

550v 8. Christoph Bürcke. R. 1676 odkoupil od poručníka sirot po Georgu Volckem za 89 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

551r 9. Casper Werner. R. 1655 odkoupil od svých sourozenců za 39 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

551v 10. George Eibner. R. 1672 odkoupil od své matky a sourozenců za 66 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

552r 11. Hans Waltzel. R. 1659 odkoupil od Georga Wenera za 84 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

552v 12. Baltzer Hitschfel. R. 1672 odkoupil od svého otce Christofa Hitschfela za 101 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

553r 13. George Werner. R. 1676 odkoupil od svého otce Urbana Wenera za 84 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

553v 14. Casper Schweidler. R. 1647 odkoupil od svého otce a sourozenců spolu s vedlejší zahradou za 32 kop. Povinnost: šacunk: L 23 k. 2 h., N 23 k. 2 h.; St 3 k. 1 ½ h.

554r Chalupníci v Janovičkách

Písm. A. Christof Riedel. R. 1676 odkoupil od vdovy po Thobisi Schweidlerovi za 26 kop. St 2 k. – B. Baltzer Weissner. Toto stavení stojí na heřmánkovické půdě ve svobodné usedlosti zvané Starý soud a bylo odkoupeno od heřmánkovického šolce za 200 kop. Platí dědickou daň. Majitel patří svou osobou pod soud v Janovičkách, povinnost ale z této svobodné role, viz výše v Heřmánkovicích pod značkou . *Poznámka: Daň odvádí jako podruh.*

554v Značka . Kostel v Janovičkách. R. 1674 nechala Jeho Vele důstojnost a Mil. titul. p. opat Thomas, nyní úřadující dědičná vrchnost, zbudovat tento kostelík k počtě sv. Jana Křtitele na kopci, kde předtím žádný nestál, a obklopila ho hřbitovem. Zahradníkovi, na jehož půdě a roli se tak stalo, dala vrchnost jinou roli ve stejné hodnotě. Město Broumov sem pořádá každý rok na den sv. Jana Křtitele výroční procesí s nešporami. Pan farář ze Šonova a Heřmánkovic slouží bohoslužby v určitých dnech roku jakožto ve filiální kapli. R. 1676 byl kstelík rozšířen a přistavěn velký kůr.

555r Repertorium o Janovičkách

Zahradníci č.: Hans Pötz 1, Thobis Raiman 2, Michel Scholtze 3, Valtin Werner 4, Baltzer Raiman 5, šolcovna 6, Casper Werner 7, Christof Bürcke 8, Casper Werner 9, Gerge Eibner 10, Hans Waltzel 11, Baltzer Hitschfel 12, George Werner 13, Casper Schweidler 14.

Chalupníci pod písm.: Christoph Riedel A, Baltzer Weisser B.

Annotata značka: kostel , silnice do Svídnice , zahrada bez stavení .

Pohledová mapa
JANOVIČKY

555v Souhrn janovičských ročních stálých povinností: šacunk: L 4 kopy 46 k. 4 h., N 4 kopy 46 k. 4 h.; St 47 k. 3 h.

557r Souhrnná relace o předem v tomto nově sepsaném urbáři specifikovaných vrchnostenských rentách a povinnostech v průběhu celého roku, které jsou měsíc co měsíc v kanceláři odváděny, sledovány a přijímány.

558r Leden se stará o

Dreiding. V pondělí po sv. Třech králích začíná úředník kanceláře v broumovském klášteře všeobecný ius bannitum vulgo dreiding, to je zahájený soud. Připouští podle řádu jednu ves po druhé a všichni poddaní, tedy celá obec, jsou pohnáni v raném čase v půl osmé do kanceláře. Předtím ale úředník odslouží sv. mši. Po ukončení se Milostivá dědičná vrchnost, Jeho Veledůstojnost a Milost. titul. pan prelát posadí a osobně nebo jeho úředník přihlíží soudu. Tu je především dodržováno podle staré zvyklosti a stylu na základě otázek a odpovědí obsazení soudcovské lavice soudci a přísedními. Je také zabráněno tomu, aby šolcům, soudcům, přísedním a polesným, a též přihlížejícím bylo znemožněno milostivě podle svého práva svobodně vypovídat a aby jeden každý, ať cizí či domácí, se svým projevem a informací předstoupil a podal žalobu, přednesl stížnost a poukázal na omyly, které se v uplynulém roce staly a jimž nebyla učiněna přítrž. Po jejich vyslyšení to, co nebylo hned projednáno, je přesunuto na následující úřední dny. Když už nic dalšího není předneseno,

558v jsou šolcové, soudci, přísední, polesní a přihlížející Milostivou dědičnou vrchností nebo jejich zástupcem buď nově vzati do přísahy, nebo potvrzeni. Jsou pak znovu celé obci představeni, načež úřední kancelista všem přečte úřední sdělení a provedou se zápisy do pozemkových knih o dědičných a domovních koupích, které byly po celý rok úřadem povoleny a ratifikovány; taktéž roční sumy, které kupující prodávajícímu nebo dědicům vzájemně složili bez jakékoli ztráty dříve než u tohoto soudu. Za tento zápis se platí od pradávna Milostivé dědičné vrchnosti tzv. bílý groš, to je z každé zapsané kopy míšenské 1 bílý groš. Přepočítáno na dnešní mince je to 14 h. nebo 2 k. 2 denáry. Z těchto 14 h. zůstane Milostivé dědičné vrchnosti podle starého zvyku vždy 10 h. a jejich hlavnímu úředníkovi 4 h. Pro pochopení: Kolik kop je každé vsi do knih zapsáno, tolikrát je 14 h. bez ztráty složeno a rozděleno.

559r Úloha sv. mše. Jak se nyní uvádí, oznamuje se před konáním dreidingu jedné každé vsi úloha sv. mše, a sice o zachování míru a jednoty, šťastné vlády Milostivé dědičné vrchnosti, na zemi omezený časem a na onom světě věčný blahobyť. Proto také šolcové a rychtáři skládají jmenovitě za každou jednu obec 30 k. Když nyní všechny vsi rozdělí pořadí bohoslužeb do 12 expedičních dní, dochází na příspěvek na sv. mši, takže na závěr celého dreidingu společně předají Jeho Veledůstojnosti panu otci převorovi 6 zlatých. *Poznámka: K této výroční sv. mši opatří celé panství také 4 voskové oltářní svíce.*

559v Soudcovská služba. Šolcové a rychtáři podle svých popsanych povinností odvádějí od pradávna v tzv. termínu na dreiding Milostivé vrchnosti roční poplatek, který se nazývá Richterdienst. Všichni odvádějí stejný poplatek, konkrétně 53 k. 2 h. Výnos ode všech, pro něž je tato povinnost závazná, činí souhrnně 9 kop 53 k. 2 h., přepočítáno na zlaté celkem 11 zlatých 23 k. 2 h.

560r Poplatek z lesa. Z dříve popsaneho množství celého kláštera broumovského odvádí jeden každý, zejména ve vsi s dědičnými statky, Milostivé vrchnosti od pradávna důchod, který se nazývá poplatek z lesa (Forstgeld), (kromě vsí Šonov, Bohdašín, Březová, Meziměstí, Starostín a Janovičky). Šolcové a rychtáři ho vyžadují u soudu a odvádějí ho při konaném dreidingu úředníkovi kanceláře. V souhrnu obnáší 25 kop 40 k. 5 ½ h., přepočítáno na zlaté celkem 29 zlatých 50 k. 5 ½ h.

560v Kovářská daň. Všichni šolcové v broumovské krajině mají vlastní kovárny. Z nich platí v době konání dreidingu roční poplatek následovně: Šonovský šolc má dědičnou kovárnu, platí 1 kopu; božanovský 30 k.; jetřichovský 18 k.; verněřovický je podle svého privilegia poplatku zbaven; Vižňov z kovárny a pekárny 42 k.; ruprechtický šolc 24 k.; heřmánkovický podle svého privilegia je svobodný [na sv. Jiří a sv. Michala podle svého nového privilegia odvádí 1 kopu]; v Otovicích je kovářem chalupník pod písm. V, který odvádí ročně, pokud koná řemeslo, 2 kopy; v Bohdašíně je kovářem sedlák v č. 5, odvádí ročně, pokud on či jeho potomek vykonávají řemeslo, 35 k. Kovářská daň tedy vynáší souhrnně 5 kop 9 k., přepočítáno na zlaté celkem 5 zlatých 59 k. NB: Kováři odvádějí za svou osobu řemeslnickou daň, viz březen.

561r Daň ze svobodné usedlosti. Třebaže sice ne všechny svobodné usedlosti na panství splácejí své povinnosti v době konání dreidingu, byly tyto vloženy do současného urbáře podle starých zvyklostí a vymezení: Šonovský šolc z usedlosti osvobozené od roboty, vložené do tabely pod značkou ☞ mezi č. 51 a 52, platí o dreidingu 1 kopu 65 k. 4 h.; Verněřovice, v č. 1 svobodný zahradník 1 kopu, rovněž v č. 30 svobodný zahradník 1 kopu; Rožmitál, v č. 6 svobodný sedlák 46 k.; rovněž v č. 26 zahradník neb Černý mlynář 4 k.; Velká Ves, v č. 6 svobodný sedlák 1 kopu 70 k. To vše činí dohromady 5 kop 57 k. 4 h., přepočteno na zlaté celkem 6 zlatých 47 k. 4 h.

561v Šolcovská daň z mlýna. Před lety měli šolcové na panství mnoho vlastních mlýnů a pil, které ale částečně zanikly a nebyly obnoveny. Většinu odkoupila Milostivá vrchnost a využívá je pro sebe, viz příslušná místa. V současné době drží následující šolcové ještě ze zvyku své vlastní mlýny a odvádějí v době konání dreidingu daň: Verněřovický šolc odvádí ročně 35 k., pod značkou ; heřmánkovický šolc 7 k. pod značkou , rovněž sedlák v č. 46 zde drží místo po staré pile, které neužívá, 35 k. pod značkou. Daň dohromady obnáší 1 kopu 7 k., přepočteno na zlaté, 1 zlatý 17 k. *Poznámka: Ostatní stoupy na olej a tříslo mají pro splácení povinností jiné termíny, viz příslušná místa.*

562r Únor pronajímá

mlýny. Odvádí daň z předení. V pondělí po Hromnicích mají mlynáři podle svého r. 1675 nově obdrženého privilegia první roční kvartál. Předstupují s vrchnostenskou přízní před úřad, předkládají oddané zprávu, jak vše v roce probíhalo, když jim milostivý vrchnostenský úřad přenechal v broumovské krajině za milostivou daň vrchnostenské mlýny. Protože se ale roční období blíží k poslednímu termínu sv. Jiří, prosí podle povinnosti, aby jim stejné mlýny byly opět dopřány a postoupeny. Jak se každý mlynář choval během roku, má nyní úřad posoudit. Proto podle jeho nálezu jsou těm samým jejich mlýny podle charakteru

doby buď za daň v předchozí výši, vyšší nebo nižší opět propachtovány či pronajaty a jsou jim vydány nové nájemní listy. Specifikace všech mlýnů viz výše na začátku knihy.

562v Daň z předení. V tomto měsíci únoru je běžné, že se vybírá po celém Boumovsku daň z předení, jak se tato povinnost nazývá. Před lety pěstovala Milostivá dědičná vrchnost na svých panských dvorech mnoho lnu, který pak poddaní různě odebírali na předení. Nyní se z jistých důvodů přestává len pěstovat a vypěstované malé množství se prodá a zůstává tak mimo předení. Spředený len je kompenzován penězi, takže sedlák místo předení odevzdá 24 k., chalupník 12 k., podruh 6 k. Nyní je tato povinnost, čili tzv. daň z předení, vybírána u soudu v každé vsi, jak uvedeno výše. Vynáší jednou více jednou méně, v této době však stoupá až k sumě 300 zlatých.

563r Březen popisuje

sirotčí stav, provádí církevní vyúčtování, požaduje poplatek z tkalcovského stavu a řemeslnickou daň. V pondělí po druhé neděli postní (Reminiscere - Pražná) jsou dodržovány tzv. úřední dny, kdy je 12 dní vyhrazeno pro poručníky. Ti jsou jeden po druhém z každé vsi předvoláváni do úřadu, aby podali zprávu o stavu sirot, kolik získávají peněz, odkud je získávají, co sami platí (totiž z 1 kopy 2 malé bílé groše, což je 14 h.) a u koho s dostatečným ubezpečením a zárukou si sami mohou vypůjčit. Všechno toto je v každé vsi řádně zkoncipováno a zapsáno v sirotčí knize.

563v Odúmrtí a předpis. Při tzv. předpisech o sirotčích penězích lze pozorovat případy úmrtí a promlčení. Pokud by sirota zemřela, také jiný muž či žena a nezanechali po sobě žádného přirozeného dědice, rovněž tak nějaký poddaný žijící přes 30 let mimo panství se nehlásil, v takových případech se řídí vrchnost zvláštním, před nedávnem vydaným dekretem a nárokuje si z těchto jejich pozůstalostí jen pátý díl. Zbylé čtyři díly jsou rozděleny mezi legitimní příbuzné a přátele v závislosti na úrovni oprávnění. Přitom se nezapomíná ani na charitu.

564r Církevní vyúčtování. Po skončení úředních dnů přicházejí páni faráři z broumovských farností se svými církevními otci a písaři do úřadu, kde jsou kontrolována jejich písemná vyúčtování příjmů a výdajů. Jsou porovnávána a revidována, stávající základ hotovosti buď ukazuje, anebo prostřednictvím pana faráře dosvědčuje, že je plně k dispozici. Po zhlédnutí rozhodnou, které vyúčtování bude ručně zapsáno do církevní knihy, kdež je Jeho Vele důstojností a Mil. titul. p. opatem a stálým kolatorem vlastnoručně podepsáno a ratifikováno.

564v Poplatek z tkalcovského stavu. Měsíc březen vyžaduje od celé země starou povinnost, jež platí po léta, kterou shrnul a vyhlásil vrchnostenský, v urbáři z roku 1654 vlastnoručně podepsaný dekret. R. 1655 dne 19. července titul. Jeho Milost pan Augustinus, břeňnovský opat, dědičný pán na Broumově, opět obnovil a nařídil tuto permanentní dispozici (která už platila za časů opata Wolganga a touto byla nahrazena). Do budoucna každý rok na sv. Jiří mají zaplatit tkalci plátna, všichni, kteří se nacházejí v daném roce na broumovském panství, a podle množství stavů, na nichž se bude pracovat, z každého stavu 18 k. Toto rozkázala Jeho Milost k permanentnímu setrvání do klášterního urbáře milostivě zapsat a vtělit. Stvrzeno dole vlastní rukou: Broumovská akta A. a výše, Augustinus, opat, v. r. *Poznámka: Poplatek z těchto tkalcovských stavů se různí podle počtu stavů, poplatek za jeden je 18 k. V současné době vynáší až přes 300 zlatých.*

565r Řemeslnická daň. Na území Broumova a ve vsích se nacházejí různí řemeslníci jako ševci,

krejčí, pekaři, kováři, bednáři, koláři, šumaři etc., kteří ročně odvádějí řemeslnickou daň (ale s výjimkou tkalců a jednoho řezníka v Meziměstí, který svou daň vyřizuje polovinu na sv. Jiří a polovinu na sv. Michala, taktéž mlynáři, kteří mají zvláštní termín). Za pozornost stojí, že ve 4 vsích přifařených k městskému farnímu kostelu, Velká Ves, Rožmitál, Hejtmánkovice a Křinice, nejsou shora uvedení řemeslníci v rozporu s městskými řemeslnickými privilegii trpění. Všichni jsou v ostatních vsích. Rok co rok jich přibývá a poté, co praktikují své řemeslo, stoupá také výběr daně. V současnosti souhrnně až na 50 zlatých. *Poznámka: Co se týká řemeslnických tovaryšů nebo svobodných lidí, ale také učedníků, mají své výuční a pracovní listy, které získávají během sirotčích dnů, viz prosinec.*

565v Duben zdůrazňuje sv. Jiří s mnoha rozličnými poplatky a povinnostmi; šťárá se mlynářům ve váčcích.

Městské daně na sv. Jiří. Jak na začátku této knihy uvedeno, město je odvádí společně, zatím co měšťané je odvádějí po částech do úřadu, vše buď podle privilegia, nebo podle urbářů. První termín: Městský stvrzovací poplatek 50 kop, cech soukeníků 12 kop, postřihovači 5 kop, řezníci 3 kopy 14 k., pekaři 2 kopy 62 k. 4 h., ševci 2 kopy 9 k. 2 h., kovář a zámečník 60 k., černý barvíř 1 kopa, lazebník 2 kopy, měšťané z domů stojících na klášterních pozemcích 2 kopy 52 k. 3 h., měšťané mající své role v katastru Velké Vsi 37 k. 2 h. a měšťané mající ve Fojtově Vsi role a zahrady 2 kopy 58 k. 3 ½ h., rovněž peníze za FH 1 kopa 8 k. 4 ½ h. V tomto termínu dosahuje suma 86 kop 23 k. 1 h., přepočteno na zlaté 100 zlatých 43 k. 1 h.

566r Svatojiřská pozemková daň. Všechny broumovské vsi odevzdávají podle shora specifikované podstaty, popsáno věrně podle starých urbářů, v prvním termínu roku za statky a dědice dohromady sumu 86 kop 2 k., přepočteno na zlaté 100 zlatých 22 k.

566v Svatojiřské pleckovné. Předkové bezpochyby uložili při narovnání vsím a jejich dědičným statkům penzi či povinnost, na které se poté se zřetelem na dědictví a jeho stav více či méně podíleli. Mnozí byli osvobozeni, což zůstává dodnes v platnosti. V tomto termínu se tato penze odvádí do úřadu, kterážto povinnost se nazývá pleckovným. Odvádějí ji od pradávna všechny vsi (kromě Verněřovic, Bohdašina, Březové, Meziměstí, Starostína a Janoviček) ve výši 144 2 ½ /4 kusů. Převáděno na peníze to je za každý kus 35 k. (vyjma vsi Vižňov: odvádí za kus 18 k. 4 h.), což znamená za 144 2 ½ /4 kusů 70 kop 2 k. 3 ¾ h., přepočteno na zlaté celkem 81 zlatých 42 k. 3 ¾ h.

567r Svatojiřské vodné. Od nynějška je vodné vrchností přísně vybíráno a nelpí na držení části potoka, který se jmenuje Černý potok a přitéká od Rožmitálu a protéká dále jejím dědictvím až do velké řeky Stěnavy, a přenechala ji sedlákům v Otovicích č. 6 a 12. Z tohoto potoka je jen špatný výnos malých ryb. Do úřadu z něj sedláci odvádějí sumu 1 kopy 44 k., přepočteno na zlaté 1 zlatý 54 k.

567v Svatojiřská daň z krčmy či šenku. V současnosti platí šolcové a rychtáři na panství z 5 šenků, jejichž výnos je následující: šenk v novostavbě u kláštera vynáší ročně 4 kopy; šenk v Šonově je dědičný pod písm. Pp, 1 kopy 35 k.; šenk Na písku v Otovicích je dědičný pod značkou , poloviční 35 k.; šenk ve Fojtově Vsi je dědičný pod písm. B, poloviční 1 kopy 35 k.; šenk v Meziměstí je dědičný v č. 12, k tomu další oprávnění jako porážení dobytka a daň z role 7 kop 35 k. Tato daň vynáší 15 kop, přepočteno na zlaté celkem 17 zlatých 30 k.

568r Svatojiřská výpomocná daň. Podle toho, jak velký dovoz vína na panství šolcové

a svobodníci ročně oznamují (viz trochu níže), jak je některým šenkům a svobodníkům vyhrazeno, činí příspěvek na výdaje na clo a mýto v tomto termínu: i když dovoz vína podle libosti vrchnosti není dodnes určen přesným časem: svobodný sedlák v č. 30 v Martínkovicích 35 k.; šenk v Šonově pod písm. Pp 35 k.; šenk ve Fojtově Vsi pod písm. B 35 k.; šenk v č. 12 v Meziměstí 35 k.; šolc v č. 1 v Březové 35 k.; šolc v č. 1 ve Starostíně 35 k.; šolc v č. 6 v Janovičkách 35 k.; šenk Na písku v Otovicích pod značkou 35 k.; statek č. 4 ve Velké Vsi 35 k. Suma 4 kopy 35 k., což je 5 zlatých 15 k.

568v Svatojiřská daň z mlýna. V pondělí po sv. Jiří začínají mlynáři podle svých privilegií druhý kvartál. Přitom odvádějí na druhý termín daně. Jak bylo na začátku této knihy u řemesníků oznámeno, mlýnská daň není stálá renta, nýbrž je platbou za pronájem, vrchností podle charakteru doby zvyšována nebo snižována, jak lze dohledat ve starých rejstřících. Podle výše uvedené specifikace činí platba od všech mlýnů a pil dohromady 449 kop. K tomu je kvůli vodnímu toku hynčické stoupě na olej a tříslo (viz v č. a zn. 9) stanoveno ještě 35 k., heřmánkovické pod písm. A 35 k. Dohromady to činí 450 kop, přepočteno na zlaté celkem 522 zlatých 40 k.

569r Svatojiřský poplatek za výkrm. Vedle stanovené daně z mlýna odvádějí mlynáři z povinného výkrmu prasat podle kvality a stavu svého trvale drženého mlýna více či méně, jak je specifikováno na počátku. Výkrm prasat obnáší celkem 66 kop, přepočítáno na zlaté celkem 77 zlatých.

569v Květen žádá od **výměnkářů** stanovený poplatek.

Připomínka, že poddaní své statky prodávají kvůli stáří, dluhům, jiným náhodám, také ale i bez závažných důvodů, aby si tím, jak se domnívají, připravili cestu ke svobodě a klidu bez roboty, a vyhrazují si tak na dědici svobodný příbytek na dožití, kus pole k setí, louky, nějaké obilí, dobytek, slámu, dřevo, nářadí, drubež nebo vejce etc. Naproti tomu zůstávají všechny poplatky a povinnosti plně na držiteli dědictví, který je musí odvádět a musí snášet robotu. Proto dědičná vrchnost před několika lety uložila těmto výměnkářům povinný roční odvod. Každý rok se však odvody různí a v současnosti dosahují výše až 80 zlatých.

570r Červen vybírá poplatky na sv. Jana od města a venkova.

Svatojánská městská daň. Město Broumov (viz výše na začátku) odvádí v prvním termínu svou povinnou dědičnou daň, která se jinak nazývá devoluční poplatek, ve výši 20 kop. Měšťané z rolí na katastru Fojtovy Vsi 2 kopy 25 k. 2 ½ h., hrnčíři odevzdávají vyrobené nádoby (viz výše). Dohromady 22 kop 25 k. 2 ½ h., přepočteno na zlaté celkem 26 zlatých 5 k. 2 ½ h.

570v Svatojánská pozemková daň. Na druhý termín se majitelé dědičných statků na Broumovsku u soudu seznamují s tím, jak byla tato daň ze starých urbářů přejata a zaznamenána v tomto novém urbáři. Šolcové a rychtáři ji budou odevzdávat úředníkovi v kanceláři (kromě Verněřovic, Bohdašína, Březové, Meziměstí, Starostína a Janoviček; tyto neodvádějí od pradávna žádnou svatojánskou daň) v celkové sumě 34 kop 17 k. 3 h., přepočteno na zlaté celkem 39 zlatých 57 k. 3 h.

571r Červenec žádá poplatek za robotu od **výměnkářů** za celý rok v termínu na sv. Jakuba.

Ti, kteří své dědičné statky a stavení prodali a tedy klidně ve svém výměnku sedí, mají také poznat, že mají Milostivou dědičnou vrchnost a s ní jsou až do svého konce v poddanské povinnosti k potřebné práci na poli a vší závislosti spojení tělem i statkem. Před několika

lety jim bylo uloženo, že v termínu na sv. Jakuba najednou za celý rok podle majetku každého, jak to šolcové a soudy písemně dosvědčeno a vrchností shledáno, uhradí povinnou rekognici. V současnosti obnáší v penězích od 50 do 70 zlatých.

572r Srpen šacuje dědičné statky polovičním dílem a v prvním termínu.

Svatovavřínecký šacunk. Všechna svobodná dědictví a zahrady, zpoplatněné statky a role na celém broumovském panství jsou od pradávna šacovány a k této zvláštnosti je přiřazen zaručený fenik. Proto zůstává tento šacovní fenik až dodnes stabilní, jak je napříč celým Broumovskem jedinečně popsán a na druhý termín odváděn. Měšťané odvádějí ze svých rolí, luk a zahrad, které mají na katastru Fojtovy Vsi 23 kop 12 k., na katastru Velké Vsi 8 kop 48 k. 4 h. a lazebník podle urbáře 6 kop 4 h. Celková suma je 31 kop 68 k. 2 h., přepočítáno na zlaté celkem 37 zlatých 18 k. 2 h.

572v Sedláci odvádějí ze svých svobodných a zpoplatněných statků v tomto prvním svatovavříneckém termínu celkovou sumu 329 kop 37 k. 1 h., přepočteno na zlaté celkem 384 zlatých 27 k. 1 h.

573r Září se ptá po svatomichalské dani a začíná se slavením posvícení.

Svatomichalská městská daň. Jak uvedeno na začátku knihy, platí ji město k tomuto termínu a odvádí do úřadu. Město za návrší u mlýnského náhonu 5 k. 3 h., cech soukeníků na druhý termín 2 kopy 62 k. 4 h., ševci na druhý termín 2 kopy 9 k. 2 h., pekař na druhý termín 2 kopy 62 k. 4 h., řezník odvádí určenou část loje, barvíř na černo na druhý termín 1 kopu, měšťané z domů na druhý termín 2 kopy 52 k. 3 h., měšťané z rolí a zahrad ve Fojtově Vsi 6 kop 7 k. Celková suma je 26 kop 67 k. (NB: lázně 2 kopy), přepočteno na zlaté dohromady 31 zlatých 27 k.

574r Svatomichalská daň z krčmy či šenku. Jak uvedeno dříve, k termínu sv. Jiří odvádějí šenky dílem jen polovinu daně, proto musí tytéž šenky složit nyní k sv. Michalu druhou polovinu daně. Např. šenk Na písku v Otovicích polovinu 35 k, šenk ve Fojtově Vsi polovinu 1 kopu 35 k., šenk nebo rychtář v Meziměstí druhou polovinu daně ze šenku a porážky etc. 7 kop 35 k. Dohromady to činí 9 kop 35 k., přepočteno na zlaté celkem 10 zlatých 65 k.

574v Pořádek územních posvícení. Jak má být dodržován pořádek posvícení na Broumovsku, je následující: Město Broumov drží posvícení první neděli stejně jako Šonov a Březová, druhou neděli následuje Fojtova Ves a Janovičky, třetí neděli Velká Ves a Vernéřovice, čtvrtou neděli Otovice a Starostín, pátou neděli Božanov, Bohdašín a Vižňov, šestou neděli Křinice a Hejtmánkovice, sedmou neděli Ruprechtice a Hynčice, osmou neděli Jetřichov a Rožmitál, devátou neděli Martínkovice, Hejtmánkovice a Meziměstí uzavírá.

575r Říjen rekognoskuje kvůli městu ochranu dědictví na druhý termín, také požaduje na sv. Havla od mlynářů daň.

Město Broumov (viz na počátku této knihy) odvádí do úřední kanceláře na druhý termín, tzn. na sv. Havla **rekogniční poplatek 50 kop**, postřihovači sukna ale 5 kop. Dohromady 55 kop, přepočteno na zlaté 64 zlatých 10 k.

575v Svatohavelská mlynářská daň. V pondělí po sv. Havlu začínají mlynáři podle svých privilegií čtvrtý kvartál roku a odvádějí ze svých trvale držných mlýnů v prvním termínu podle nájemní a věcné smlouvy poloviční díl. Podle stavu v dnešní době obnáší sumu 449 kop. K tomu přispívají v tomto termínu také hynčická stoupa na olej a na tříslu (viz výše

uvedeno pod značkou 9) 35 k., heřmánkovická (pod písm. A) 35 k., dohromady 450 kop, přepočteno na zlaté celkem 522 zlatých 40 k.

576r Svatohavelský poplatek za výkrm. Že mlynáři u mlýnů Milostivé vrchnosti chovají prasata na výkrm, je od pradávna běžné. Vrchnost vybírá ale nyní za takový výkrm od každého mlynáře podle stavu jeho mlýna poplatek. Suma 66 kop, přepočteno na zlaté celkem 77 zlatých.

576v Listopad předkládá pro celou oblast svolávací čas všech dětí a sirot poddaných. Tento měsíc do úřadu nic nepřináší. Sv. Martin znamená u lesních pojezdů to nejlepší ze zdaněných pozemků a dobytčích pastvin v Meziměstí a Starostíně.

577r Prosinec svolává děti poddaných a siroty, najímá čeled' do služby a vyžaduje na sv. Mikuláše druhou polovinu šacovného k výplatě mzdy sloužících a čeledi.

Nakonec uzavírá město na sv. Vánoce v druhém termínu povinnou dědickou daň. V pondělí po první adventní neděli začínají tzv. **sirotčí dny**. Začínají a drží se ve vsi Šonově a pokračují denně v ostatních vsích. Znamená to, že všichni poddaní v kraji svolávají své děti, poručníci své siroty a informují, kde trávily minulý rok a kde sloužily, jak se měly a budou-li v následujícím roce opětovně najmuty a řádně zapsány do knihy sloužících. *Poznámka: Při tomto setkání odvádějí svobodní řemeslníci tovaryši, jako tkalci, ševci, krejčí etc., aby nebyli zapsáni do knihy sloužících, za svůj vlastní řemeslnický list vrchnosti jeden každý od 5 do 12 stříbrných grošů.*

577v Svatomikulášské šacovné. Jak bylo oznámeno již dříve v srpnu, šacovné dědičných statků, rolí a zahrad je rozvrženo do dvou termínů, v kterých se také odvádí. Nyní tedy následuje druhý termín na sv. Mikuláše ve stejné výši jako shora uvedený první termín. Měšťané odvádějí za své role, louky a zahrady, které mají v katastru Fojtovy Vsi, 23 kop 12 k., v katastru Velké Vsi, 8 kop 49 k. 4 h. a lazebník podle starého urbáře 6 k. 4 h. Celková suma je 31 kop 68 k. 2 h., přepočteno na zlaté celkem 37 zlatých 18 k. 2 h.

578r Sedláci odvádějí ze svých svobodných a zpoplatněných dědičných statků v tomto druhém svatomikulášském termínu celkovou sumu 329 kop 37 k. 1 h., přepočteno na zlaté 384 zlatých 27 k. 1 h.

578v Devoluční poplatek. Město Broumov odvádí, jak uvedeno v červnu, v termínu na sv. Jana poloviční díl dědické daně. Nyní s koncem roku platí v druhém termínu tento tzv. devoluční poplatek ve výši 20 kop, přepočteno na zlaté celkem 23 zlatých 20 k.

579r Měsíční zpeněžení soli na Broumovsku. Před několika lety začala Milostivá vrchnost zásobit solí celé Broumovsko, tedy všechny vsi. Důvody k tomu jsou následující. Císařský zákaz dovážet cizí a zahraniční sůl vstoupil v platnost a poddaní prostřednictvím zastupujících dohlížitelů při pouhém podezření z překročení tohoto císařského zákazu by přivedli celý kraj k velkým škodám. Vyhnout se nadále jakémukoli podezření a napomoci solnému regálu jeho císařského veličenstva jsou posíláni poddaní ve vhodnou roční dobu do skladišť soli do Budějovic, Freistattu a také Prahy. Je s nimi sjednán dovoz soli v bečkách, přičemž se v dnešní době zjednaným dovozcům za jednu bečku soli ve všech zdejších skladištích platí za dodání 8 zlatých. Tato sůl se měsíčně rozděluje po jedné i dvou bečkách šolcům a rychtářům, kteří ji opětovně rozdělují

579v obyvatelům celé obce. Ti za ni každý měsíc platí a částka se hromadně odvádí do úřadu.

Za každou bečku se v této době platí 9 zlatých (k tomu také až 15 k., když dovozci zvýší dovozní). Za předpokladu, že se měsíčně rozdělí 18 beček (také někdy 19), přiznává vrchnost sumu 144 zlatých. Jsou-li zpoplatněny po 9 zlatých, dělá to celkem 162 zlatých. Jsou-li náklady 18 zlatých, pak za 12 měsíců je to suma 216 zlatých.

580r Roční poplatek za dovoz vína. Od pradávna měli všichni klášterní šolcové a svobodníci povinnost ročně se třemi vozy dojet na vlastní náklady na Moravu do kláštera v Rajhradu a přivést vrchnosti zakoupené víno. Tato povinnost se ale v době českých nepokojů, i poté v době moru a války, neplnila, čili žádné množství vína se nedovezlo. Proto ji zesnulý titul. p. opat Augustinus obnovil s následnou veřejnou prosbou, jak se nachází slovo od slova s jeho vlastnoručním podpisem téměř u konce v roce 1654 přepsaném a jím ratifikovaném urbáři. Podle toho dovoz vína z Moravy, který broumovští klášterní šolcové a od roboty osvobození sedláci od pradávna klášteru se třemi vozy na vlastní náklady jednou ročně konali, během války na několik let ustal a zůstal nevyřízený. Při znovu sjednávání bylo ale do nového řádu zaneseno, co a kolik je jeden každý po celý rok povinen doplatit a odevzdat

580r a také veškerým nejednotnostem mezi nimi předcházet a zamezovat. Titul. milostpán, pan Augustinus, opat břevnovský, dědičný pán na Broumově, pro zamezení další nesvornosti v souvislosti s touto činností milostivě nařídil, že vzpomínání šolcové a svobodní sedláci mají povinnost zmíněné tři vozy na víno jednou za rok, jak výše uvedeno, na vlastní náklady obstarat a připravit. Cesta má být dlouhá 24 mil, pokud je však cesta delší a dovozci museli najet více mil, bude Její Milost za tyto cesty navíc doplácet ze svých vlastních prostředků, za každou míli a za každé vědro vína 4 k. Dále při návratu domů na každý vůz 2 korce ovsa. To Její Milost natrvalo zanesla a zapsala do klášterního urbáře. Každému šolcovu a svobodníkovu statku je také vypočítán roční kontingent, jak je dodatečně milostivě poručeno dostatečně a řádně zaplatit podle charakteru doby vzpomínané tři fůry.

580v Šolcové a svobodníci jsou povinni nahradit ztrátu podle repartice pro všechny, jež dosáhne 1 kopy. Pro lepší zabezpečení připojila Její Milost svou vlastní rukou: Dáno v Broumově dne 13. prosince r. 1659. Následuje kontingent: Šolc v Šonově 5 kop, šolc v Otovicích 3 kopy 35 k., šolc v Božanově 5 kop, šolc v Martínkovicích 4 kopy, šolc v Křinicích 4 kopy, šolc v Hejtmánkovicích 4 kopy, šolc v Jetřichově 4 kopy, šolc v Bohdašíně 2 kopy 35 k., šolc ve Verněřovicích 5 kop, šolc ve Vižňově 3 kopy, šolc v Ruprechticích 4 kopy 35 k., šolc v Hynčicích 4 kopy,

581r šolc v Hejtmánkovicích 5 kop 35 k., šolc v Rožmitále 3 kopy, šolc ve Velké Vsi 4 kopy, svobodný sedlák v Šonově 3 kopy, svobodný sedlák v Křinicích 2 kopy, svobodný sedlák ve Fojtově Vsi 4 kopy, svobodný sedlák v Ruprechticích 4 kopy, svobodný sedlák v Rožmitále 3 kopy, svobodný sedlák ve Velké Vsi 3 kopy, *latus laterum* celkem 80 kop. Augustinus, opat v. r. Poznámka: Nařízení o tomto dovozu vína neurčuje v současnosti žádný roční stabilní termín, nýbrž podle nálezů a nařízení Milostivé dědičné vrchnosti musí být ochotni a připraveni poskytnout hotové peníze nebo skutečně expedovat tři vozy. Jsou ještě některé šenky a svobodníci, kteří také odevzdávají příspěvek v určeném termínu nad shora uvedené množství, viz výše v měsíci dubnu.

582r Císařská daň. V době války, tedy již před lety, když císařské válečné a jiné kontribuce těžce dopadly na celé Broumovské panství, rozdělila se do čtyř stejných dílů, z nichž jeden díl převzalo město Broumov, druhý díl městečko Police se všemi tamními vsemi a zbylé dva díly, tedy polovinu místní broumovská oblast. Jeho císař. Majestátem byla r. 1653 ustavena generální vizitační komise pro celé Království České, která měla přísně dozírat a vzít na zřetel každého usedlého, měšťana, sedláka, zahradníka a chalupníka a zapsat

ho. Celé panství Broumov se přiznává ve veřejném oznamovacím listě k 665 usedlým, na něž dosud dopadají císařské kontribuce a další odvody, třebaže mezi tím bylo z jistých důvodů u císařského Vrchního berního úřadu v Praze evidováno jednou méně jednou více usedlých. Město Broumov se už nebude podílet na císařských kontribucích. Platit bude jen to, co přináší poměrné rozvržení na jeden jejich díl a výzva

582v k náležitému odvodu podle ostatních kancelářských repartičních knih. Stejně je nakládáno s městečkem Police a jeho vsemi a jejich částečným podílem. Co se týká broumovských vsí a přiřazení jejich dvou dílů ke každé repartici, je vzato z jejich roční hromadně odváděné daňové hotovosti pokaždé poměrným dílem, který vyúčtuje jejich vesnická pokladna zvlášť Milostivé vrchnosti prostřednictvím vedoucího úřadu. Každá ves, každý sedlák, zahradník a chalupník má stabilně navržené své před mnoha lety vyměřené kvantum podle šacovného svého dědičného statku a stavení. Do kasy je tedy měsíčně vymáhán vklad podle stavu a charakteru doby. Do broumovské daňové pokladny přináší konkrétně prostřednictvím všech dříve popsanych vsí jednoduchou daň v celkové výši 109 zlatých 40 k. 5 ½ h.

584r BROUMOVSKÝ HORIZONT,

to je popis Broumovské země v okruhu jejich hranic rozdělených do čtyř částí, jak v sobě na východě zahrnuje hvozdy, lesy, hory a údolí, jejich hraniční sousedy a další významnosti, což lze rovněž pozorovat v linii jižní, dále pak západní a severní až opětovně zase k východu, krátce uspořádaný do čtyř jednoduchých náčrtů.

585r Preliminář

Že to, jak východ, tak západ slunce určuje hranici na jihu a na druhé straně na severu, bylo stanoveno Bohem při stvoření světa, zůstává dodnes stabilní a potrvá neporušeně až do konce světa. Matematici nazývají tyto čtyři části dne a noci obzorem čili horizontem, to je, co a jak daleko může lidské oko v daném okruhu dohlédnout. V širé rovině a volných polích se venkovský okruh dalece rozprostírá a je pozorovatelný. Obsahuje v sobě mnohá území, panství a statky. V horách ale je pozorovatelného území málo a to zvláště v docela úzkých údolích a dotýká se uvažovaného okruhu jen v jednom jediném panství ve všech čtyřech částech. Ačkoli vypadá broumovský horizont na několika místech, nahlížen očima člověka, v pevných hranicích kláštera či města poněkud rozlehlý obzvláště dílem na jih a dílem k západní a severní hranici,

585v jsou vyznačeny a dodržovány hranice broumovského kláštera s jeho sousedy ve výše uvedených čtyřech částech okruhu. Co však přes tyto hranice lze okem člověka dohlédnout, je zmíněno jen málo a není popsáno.

586r První díl popisuje horizont směrem k slunce východu.

Poznámka: Jak bylo již v prelimináři krátce zmíněno, hraničí milé slunce svými krásnými ranními červánky, které se šíří na východě od severu (přibližně viz v tabele písm. A) až k počátku jižního horizontu (pod písm. B). Proto by měl být počátek této hranice od písm. A. Protože ale tato tabele v sobě obsahuje ještě kout na severu, musí být kvůli tomuto okraji a konci šonovského a rožmitálského hvozdů nutně zanesen do této východní tabele.

§ 1. Ve směru východu slunce má dědičná vrchnost dva hvozdy, které se od sebe neliší. Je to šonovský a rožmitálský hvozd. K dohledu nad nimi jsou určeni dva přísežní polesní, jeden v Šonově a druhý v Rožmitálu. Ti hvozdy společně spravují, aby vrchnost neutrpěla na těchto lesních hospodářstvích na dřevu a lovné zvěři žádné škody a újmy. Jak zemská hranice se sousedními panstvími,

586v tak i vnitřní hranice s poddanými jsou dodržovány. Nad těmito polesnými má dohled vrchnostenský sloužící, kterému se zde říká lesní pojezdny. Podle jeho objednávky a propočtu se těží dřevo a je rozváženo pro potřeby vrchnosti, nebo se prodává poddaným za stanovenou taxu.

§ 2. Tyto dva hvozdy dodávají vrchnosti dřevo pro stavby a na topení do kuchyně, jakož i polenové dříví určené k prodeji jejím poddaným.

§ 3. V těchto hvozdech, obzvláště na Biebersteinu (Bobří vrch) č. 6 (je na kopci), jsou vymýceny houštiny. Označené kousky lesa a louky se pronajímají poddaným za určitý poplatek.

§ 4. V těchto hvozdech a lesích líčí poddaní na podzim houfně pasti na malé a velké ptáky. Každý odvádí ze svého stanoviště do vrchnostenské kuchyně místo poplatků nějaké ptáky.

§ 5. Vrchnostensští střelci přinášejí jen zřídka z těchto hvozdu nějaký kus zvěřiny, protože houštiny v současnosti nejsou velké a zvěř se brzy stahuje do

587r sousedních oblastí, kromě zimního období, kdy jsou stanoviště obehána sítěmi na zajíce a lišky.

§ 6. Taxa zamýšleného prodeje dřeva je v současnosti stanovena vrchností v následujících hodnotách. Taxa: 1 stavební trám smrkový nebo jedlový za 18 k. 4 h., 1 břevno dtto 14 k., pavůza dtto 9 k. 3 h., 1 podlahové prkno 4 k. 3 h., 1 chmelová tyč, 1 laťová tyč 1 k., 1 sáh polenového dřeva 18 k. Nachází-li se v těchto hvozdech ještě nějaké borovice a buky, neprodávají se, nýbrž jsou vrchností hájeny.

§ 7. Tyto dva hvozdy začínají a rozdělují se heřmánkovickým hvozdem směrem na sever (tabela č. 1) u označení a hlavní silnice, která vyznačuje zemskou hranici oproti Gerssdorfu a Svidnici v blízkosti v době války navršeného valu v Janovičském průsmyku, zvaném Na dlouhé pasece. Zemská hranice zde vede vrchem do lesa (až k č. 2) nad kostelem

587v sv. Jana podél Holého pole (Blanken Feld), které hraničí s lesem hraběte z Hohbergu na Fürstensteinu a Gerssdorfu. Je vyznačena značkami na stromech. Na této straně značkou větvičky , na druhé straně značkou . Tato slezská zemská hranice se zdejší vrchností je vyznačena záseky a pokračuje dál pěkným lesíkem za vrchem č. 6, zvaným Bieberstein (Bobří vrch), až k Stillstandu (Zátiší), kde začíná hranice s Neurode (Nowa Ruda, Polsko) v hrabství Kladsko, a dále dolů až k hornímu lánu č. 8 proti vsi Šonov. Možnosti tohoto hvozdu nemohou být v tabele vylíčeny, protože ten leží už za viditelným horizontem.

§ 8. Vnitrozemskou hranici hvozdu s poddanými zobrazuje horizont zřetelněji: Od začátku č. 1 u hlavní silnice Na dlouhé pasece kolem vsi Janovičky vede u lesa podél vsi nahoru, pak spadá v č. 3 do údolí zvaného Wassergraben (Vodní rokle), za kteroužto roklí pokračuje do lesa. V Křížové houštině (Kreuzpusch) stojí velký buk, na němž jsou tři značky zemské hranice. Ty patřily před lety třem hraničním sousedům, a to titul. p. opatu Johanu Bennonovi z broumovské strany v Čechách, p. hraběti z Hohbergu na Fürstensteinu a Gerssdorfu ve Slezsku a p. baronu Bernardu von Stillfrid na Neorode (Nowa Ruda, Polsko) a Königswalde (Świerki, Polsko)

588r etc. v hrabství. Ti zde rozhodli o sporné zemské hranici, osobně pod tímto stromem společně posvačili a místo nazvali Stillstand (Zátiší). Sem směřuje z horní Vodní rokle další údolí v č. 4, které se nazývá Ruttergraben (Žabí rokle) na straně Červeného vrchu a Červeného úbočí. Na tomto pozemku čili v Žabí rokli se rozhodl r. 1652 zesnulý titul. p. opat Agustinus vystavět vísku chalupníků, která se měla jmenovat Selfersdorf. To se ale neuskutečnilo a tento stav zůstal dodnes.

§ 9. Heřmánkovičtí sedláci hraničí s tímto hvozdem svými dědičnými statky až po vyvýšeninu v č. 5 jménem Birkenheinel (Březový hájek) pod velkou vymýcenou horou s kousky vrchnostenského hvozdů a luk. Nad touto hranicí se dostáváme na vymýcený vrch Bieberstein (Bobří vrch) č. 6. Na obou stranách tohoto vrchu jsou kusy lesa a luk, které jsou za určitý poplatek pronajaty chalupníkům z Rožmitálu a Janoviček.

§ 10. Přibližně u tohoto vrchu, zvaného Bieberstein (Bobří vrch), je v písm. A vyznačena hranice horizontu mezi půlnocí a východem slunce. Proto by tento první díl popisu měl mít začátek právě zde, jak výše uvedeno. Protože ale vrchnostenský hvozď pokračuje

588v ve své kontinuitě dále na sever, nestalo se tak.

§ 11. Z tohoto vrchu je krásný výhled na celou zemi se zřetelem na broumovské panství. Za tímto vrchem dolů se rozkládají kousky lesa a luk v rokli, která se nazývá Heintztülcke v č. 7. Přes toto údolí dosahuje les nahoru až k zemské hranici s hrabstvím Kladsko v oblasti Neurode (Nowa Ruda, Polsko) s vesmi Beutengrund (Bartnice, Polsko) a Königswalde (Świerki, Polsko), které patří panu von Stillfridt.

§ 12. Od výše zmíněného Heintztülcke dolů do volných polí se rozkládá ves Rožmitál. Na jedné straně leží rožmitálské, na druhé šonovské pusté pozemky a hřebeny a vrchnost vlastní vrchní a poslední horní lán v č. 8, který po kouskách pronajímá poddaným v Šonově.

§ 13. To obnáší podle rejstříku, který vede lesní pojezdny při vyúčtování, roční poplatek v termínu sv. Michala z vykácených kusů rolí a luk v těchto dvou hvozdech v současnosti dohromady 35 zlatých 27 k.

589r § 14. Skrz dříve řečený horní lán v č. 8 prochází obecní cesta a silnice ze vsi přes hranici do již v Novorudsku ležící vsi, zvané Beutengrund (Bartnica, Polsko) a Königswalde (Świerki, Polsko) náležející panu von Stillfridt na Neurode. Dále někde na hřebenu začínají šonovské selské statky (neboť vrchnostenský hvozď zde horním lánem končí) udržovat zemskou hranici s novorudskými poddanými v č. 9 směrem dolů, ale v údolí leží horní část vsi Šonov, která pokračuje tímto údolím pod horami až dolů k jižní hranici posledního sedláka v č. 13 a č. 3.

§ 15. Šonovským dědičným statkům na straně proti v č. 9 začínající zemské hranici až k jihu druhého dílu (písm. B) přináší vrch a údolí jen dřinu. Do č. 10 vede obecní cesta ze vsi zvané Vier Höfe (Dworki, Polsko) přes kopec do Broumovska a opět trochu dál dolů pokračuje zjevná zemská hranice v č. 11. Opět zde vede obecní cesta do broumovského teritoria a do vsi Crainsdorf (Krajanów, Polsko), která patří jednomu šlechtici z kladského hrabství.

§ 16. Ještě dále po hřebenu vede zemská hranice v č. 12 od městečka Neurode (Nowa Ruda, Polsko)

589v přes Lindenberg (Lipová hora?), přes pozemky krajanovského šolce nahoru do Broumovska. Vede zde chodník, při něm sice také vozová cesta (ale poněkud obtížná). Vede přes jeden šonovský selský statek a přes nivu, pak dále přes rožmitálský Černý potok a výšinu nad Velkou Vsí do města Broumova.

§ 17. Poslední selský statek v Šonově hraničí v č. 13 se šolcem z Crainsdorfu (Krajanów, Polsko) u jeho čihadla směrem na východ, ale na jižní straně s hrabětem von Götzen, zemským hejtmanem kladského hrabství na Tuntschendorfu a Scharfenecku. Tak uzavírá v písm. B tento selský statek první díl horizontu rozkládajícího se k východu slunce s polední hranicí od zadního pole směrem k obytnému stavení na konci nivy.

590r Druhý díl podává zprávu o hranicích proti polední.

Poznámka: Pohled se otvírá na polední stranu, kdy v určitém bodu spočine na hoře na vzdáleném horizontu až do hrabství Kladsko a dále. O tom, kde tato hora leží a jak se jmenuje, bude pomlčeno, nýbrž jak již bylo výše v preliminárii uvedeno, jsou osvětlovány jen místní hranice broumovského kláštera se sousedními vrchnostmi v tabele od písm. B k počátku slunce západu v písm. C.

§ 1. Na tomto druhém dílu k polední straně nemá vrchnost při zemské hranici žádný hvozď nebo les, nýbrž ve skutečnosti je drží poddaní se svými dědičnými statky. Rozkládají se na okraji jejich zadních polí, taktéž i křoviny a vodní toky. Dřevo na stavbu a polenové dříví se dováží z lesů na západě, ačkoli část sedláků má své křoviny.

§ 2. Protože se tato zemská hranice týká všech poddaných,

590v počínaje posledním selským dědičným statkem v Šonově v zadním poli č. 13, poté se jdouc přes nivu k Otovicím táhne celým Božanovem s jeho dědičnými statky, jako kdyby vrchnost v tomto druhém dílu směrem na jih neměla žádný kus louky a lesa, který by mohla poddaným za určitý poplatek pronajímat.

§ 3. V předcházejícím prvním dílu v § 17 se uvádí, že poslední sedlák v Šonově zadním polem č. 13 hraničí na polední straně s hrabětem von Götzen, zemským hejtmanem v Kladsku, na Tutschendorfu. Jakoby se v tomto druhém dílu opakovala jižní hranice od počátku č. 1 směrem dolů do č. 2 k nově vykácenému lesu p. hraběte (značka) a vystavěným chalupám zvaným ve Studeném dvoře (Kalten Vorwerk) až dál dolů k několikrát uváděnému poslednímu sedlákovi na druhé straně, který hraničí s pozemky hostinského z Klein Tutschendorf (Mały Tlumaczów, Polsko) v Salendu, náležející do poddanství šlechtice p. von Tschischwitz pod značkou .

§ 4. Sledujeme-li nyní hranici na západ, prochází poli a v č. 4 se setkávají tři hraniční sousedé. Pod značkou zdejší klášterní vrchnost, pod značkou p. hrabě von Göz a na Tutschendorfu a pod značkou šlechtic von Tschischwitz také na Tutschendorfu. Dále prochází otovickými selskými statky přes kopec dolů a spadá u posledního sedláka v č. 5 v Otovicích do nivu prostřednictvím velké řeky Stěnavy v místě, kde se do ní vlévá od Božanova přitékající hraniční potok zvaný Puse (Božanovský potok).

591r § 5. Ohyb tohoto přítokového hraničního potoka Puse u posledního otovického chalupníka v č. 6 náleží p. hraběti na Tutschendorfu. Před několika lety odtrhla voda kus půdy proti chalupě a tak vznikla neshoda a spor, že by hranice měla vést korytem potoka. Osobně se sešli sousední vrchnosti a bylo uznáno svědectvím mnoha starých mužů, že odtržení ubralo část pozemku na této straně hranice a potok byl potom vrácen do starého koryta.

§ 6. Od této zákruty potoka vede zemská hranice nahoru až na božanovské horní lány č. 8. Hraničním sousedem tohoto místa s potokem Puse je rytířské sídlo zvané Schadewinkel v č. 7, patřící šlechticům von Czischwisch v kladském hrabství. Potok se nazývá Puse (Božanovský potok), až po vesnickou nivu a až po horní lán patří rybolov k zmíněnému rytířskému sídlu.

§ 7. U č. 8 stoupá zemská hranice křovinami vzhůru až k okraji zadních polí božanovských horních lánů a několika dědičným statkům. V č. 9 hraničí s rytířským sídlem zvaným Reichenforst (Říšský hvozď), který je v současné době v držení rytmistra p. Mathese Jacoba Köppela von Capellen.

591v § 8. Ostatní božanovské dědičné statky od č. 9 směrem k horám hraničí s císařskými poddanými ve vsi Rathen (Ratno, Polsko) blízko u Wüntschelburgu (Radków, Polsko), s jejich dědičnými statky. Prostřední sedláci s Radkovskými a hořejší se sedláky ze vsi Scheiba. Potom vede přes kopec dolů do údolí č. 10 nedaleko radkovského polního mlýna

pod značkou $\oplus$, přes údolí do lesa až do hor nahoru na nejvyšší skalní stěny pod písm. C, kde je vytesáno hraniční znamení větve ∇ . Nad těmito skalními stěnami je jedna vyšší skála pod značkou ∇ , která se nazývá Heuschein (Hejšovina). V těchto roklich, říkají staří, jsou ukryty velké poklady, které hlídá velký pes uvázaný na řetězu. Pod touto skálou je víska zvaná Passendorf (Pasterka, Polsko), která patří k Wünschelburgu (Radków, Polsko). Podle tohoto mínění zde začíná západ slunce, jak následuje.

592r Třetí díl osvětluje horizont směrem západu.

Poznámka: Ze západního kvadrantu tohoto broumovského zemského okruhu se dá vypočítat souvislá linie hor a lesů, na jejichž hřebenech a vrcholcích jsou vyznačeny hranice. V tomto celém revíru je vypočteno a vyznačeno šest rozdílných vrchnostenských hvozďů, jako je Božanovský hvozď, Martínkovický, Křinický, rovněž Jetřichovský, Bohdašínský a Vernéřovický, jak tyto hvozdy rozlišit a co staří o horách a údolích pamatují. V tomto třetím souhrnu od písm. C do písm. D krátce shrnuto.

BOŽANOV. § 1. Zemskou hranici vedoucí od strany polední přes hory na západ osvětluje krátce poslední paragraf ve druhém dílu. Proto se začíná tato západní hranice v č. 1 u vysoké skalní stěny,

592v v níž jsou vysekány větvičkové značky ∇ a písm. I. B. A. B., která znamenají Johan Benno, opat broumovský. Co je znázorněno pod značkou $\oplus$, je polní mlýn, a pod značkou ∇ je Hejšovina a pod ní víska Passendorf (Pasterka, Polsko) patřící Wünschelburgu Radków, Polsko), viz výše poslední paragraf druhého dílu.

§ 2. Pokud by chtěl někdo nyní popsat zemskou hranici počínaje proti slunce západu, nemůže ji vyměřit, protože vrchol nebo hřeben tohoto revíru je kvůli skalním roklicím v dlouhém úseku nedostupný. Proto horní hranice počínaje písm. C není vyznačena.

§ 3. První hvozď, který tu na polední straně hraničí se západem, se jmenuje Božanovský hvozď. Hraničí s dědičnými statky vsi Božanova a také zde bydlí dva přísežní polesní, kteří s dobrým úmyslem hájí vrchnostenskou zvěř a dřevo a konají vše, co uvedeno výše v § 1 prvního dílu.

§ 4. Tento hvozď poskytuje vrchnosti kvalitní stavební dřevo, dřevo na šindele, kmeny na prkna a také polenové dříví pro potřeby poddaných. Také takové, které se prodávají za jistou taxu, jak je vyjmenováno a popsáno výše v § 6 prvního dílu.

593r § 5. Tento hvozď je sledován také kvůli zvěři. Odtud dodávají vrchnostenští střelci ve srovnání s ostatními hvozdy zvláště vysokou zvěř, jeleny a srnce. Přísně se dbá na migraci zvěře z hrabství. Zakládají se jámy na vlky, lovy zajíců a lišek se uskutečňují v houštinách poddaných pomocí sítí v jistých dobách, obzvláště před sv. Vánočními svátky.

§ 6. Pískovcový kamenolom v tomto hvozdu byl nejvíce využit při výstavbě nového kláštera. Vrchnost platila poddaným a lamačům za 1 000 pískovcových kostek 4 zlaté, za 1 dveřní či okenní kus řádně 9 k., jinak za kvádry a další velké kusy více. Taktéž se tesaly mlýnské kameny a vrchnost poskytovala mlynářům podle mlynářského privilegia 1 běhoun za 1 zlatý 30 k., 1 spodek za 45 k., které si mohli nechat vylámat, kde chtěli, podle libosti i mimo panství.

§ 7. Také lesní louky a některé vymýcené kusy rolí v předních křovinách byly ponechány poddaným v Božanově za určitý poplatek. V termínu na sv. Michala činil tento poplatek celkově 10 zlatých 10 k.

593v § 8. Kdo tu sleduje stav a význam lesa, ten najde při jeho sledování, jak už uvedeno,

v č. 1 vysekanou ve skále hraniční značku větvičky, nad níž nelze přejít. Ta vyznačuje zároveň horní hranici pod horským hřebenem. V č. 2 je vyznačeno místo, které se nazývá Steinrücken (Kamenný hřbet), kde se lámou mlýnské kameny. V této oblasti se také dělají šindele a v současnosti prodává vrchnost poddaným kopu šindelů za 4 k. Dále u č. 3 blízko Salbergu vede pěšinka z Wüntschelburgu a ještě dodnes je povoleno jít až do vysoko položené vísky Passendorf a jiných vísek v těchto skalních rozsedlinách, v horách a údolích, kde se zdržovali lidé příslušní do Wüntschelburgu (Radków, Polsko) v době neklidu a války. Nedaleko pěší stezky v č. 4 teče potůček od pramene z hor. Říká se mu Kaltefloss (Studený potok-Studená). Vedle se nachází Kohlgraben (Uhelný důl). V této oblasti se nalézá vrch v č. 5, místo, kde před lety stálo ze dřeva vybudované loupežnické hnízdo (Raubschloss). Ještě dodnes zde lze rozpoznat navršené valy a starými hajnými byly nalezeny v zemi nalezena dřeva s trčícími velkými železnými, často loket dlouhými zatlučenými hřeby. Hned kousek dál v č. 6 se ukazují ve

594r výši nad porostem Bílé skály, kousek vedle v č. 7 je Mordgraben (Mordová rokle), která je zakončena prostorným údolím s poli. Hranice vede nahoru ke vsi č. 8 na Červený vrch, který dostal jméno kvůli červené půdě. Přes tento vrch vozí poddaní dřevo a kámen pocházející z hvozdu do Božanova. Na tento Červený vrch vede také přes velké hory dolů do č. 9 silnice a vozová cesta ze vsi Bornkress (Borek, Polsko), kde broumovský a polický klášter hraničí s hrabstvím Kladsko a náhodským panstvím z Čech, bočním směrem pak s radkovskými vískami ve skalních roklinách. Na uvedeném Červeném vrchu se dolů vedoucí silnice dělí na jednu vedoucí do Wüntschelburgu v kladském hrabství a na druhou vedoucí do broumovské vsi Božanova a z ní dále. Nedaleko od silnice v č. 10 se na vrchu nachází pramen, zvaný Tranktrögel (Napájecí žlábek) a tento pramínek protéká lesními loukami č. 11 do dříve zmíněné vsi Božanova pod značkou ☉.

§ 9. Nyní lze pozorovat, že se horní hranice na severu hor setkává více s polickým územím. Protože ale mezi broumovskými a polickými hvozdy není rozdílu, není třeba až k hornímu okraji

594v Bohdašínského hvozdu žádné zemské hranice, jde jen o pomocnou hranici. Tuto hranici udržují selské dědičné statky v Božanově a je vyznačena znamením větvičky.

§ 10. V č. 12 se nejdříve na Policku objevuje z Čech a do Čech vedoucí polická pěšina. Vede podél Spitzbergu (Špičák) v č. 13 a hned na to na Kieferberg (Sosnový vrch) č. 14. Stromy jsou ale většinou vykáceny. Pěšina vede až k Justengraben (Justova rokle) č. 15 a ještě dále k Martínkovickému hvozdu do Ringelgraben (Kroužková rokle) č. 16. Tu vyvěrá pramen zvaný Lindene Börnel (Lipová studánka). Poté končí tento Božanovský hvozd v č. 17 na kamenité cestě do hor a je střídán Martínkovickým hvozdem, který v pořadí následuje.

MARTÍNKOVICE. § 1. Tento Martínkovický hvozd je pokračováním předchozího. Má ve vsi své zvláštní polesné s přísežnou instrukcí stejnou jako u předchozích. Tento hvozd poskytuje vrchnosti stavební a šindelové dřevo, klády na prkna pro otovickou pilu, dřevo pro kuchyň, pro cihelnu, to je pro cihlářskou pec, polenové dříví na prodej poddaným, jak je uvedeno i s taxou výše, díl první § 6.

595r V těchto hvozdech se pěstují jen jedle a smrky, buky a borovice a další druhy jako duby, jilmy, olše, břízy jsou vidět jen zřídka. V okrajových houštinách je nemnoho borového dřeva pro kuchyň, avšak obecní.

§ 2. Co se zvěře v tomto hvozdu týká, je zde mnoho vlčích stezek a podle polesných vlci občas odnesou ze vsi nějaký kus drobného zvířectva do lesa, zabijí ho a sežerou i s kůží a srstí. Byla vykopána jáma pozorovatelná ze čtyř stran, do níž se jich hodně chýtilo

a museli tak zaplatit svojí kůží. Čas od času projde také divoké prase kolem kůlny na seno od Kamenné brány nebo od Salhübel, ale ne daleko do polí.

§ 3. V tomto hvozdu se také nachází kamenolom. Bylo v něm vytěženo v několika letech mnoho set tisíc schodů a jiných velkých kusů za cenu, jak uvedeno výše u Božanova § 6.

§ 4. Několik lesních luk a kousků lesa je pronajímáno poddaným ze vsi. Jako u ostatních hvozdů za jistou taxu odváděnou v termínu na sv. Michala, ročně 6 zlatých 15 k.

595v § 5. Martínkovický hvozd v č. 17 se odděluje od Božanovského na Kamenné cestě v horách. Dále pokračuje každý samostatně v této dolní hranici lesa (neboť horní mezi Polickým a tímto Martínkovickým není vyznačena). Brzy narazí v č. 18 na hraniční příkop, v č. 19 pak na Lischwergraben (Lischwerova rokle), v č. 20 na Töpfergraben (Hrnčířská rokle), v č. 21 na Nesselgraben (Kopřivová rokle). Přitom je třeba upozornit, že tyto tzv. rokly nejsou nic jiného než části hlubokých údolí nebo příkopů. Staří polesní dali před lety tato jména místům v horách kvůli rozlišení a ta se dodnes dochovala.

§ 6. Kamennou bránou je nazývána skalní stěna ve výši hory č. 22, která shlíží na les a téměř jej překrývá jako přírodní brána. Mezi touto branou nebo skalní stěnou je krásný výhled na celé Kladské hrabství až do Slezska, na Bardské hory a na moravské pohoří. R. 1672 se zde Milostivá vrchnost sama bavila a pořádala veselici. Pod touto branou se nachází skalní propast jako velký dům, v níž může

596r pobývat až 100 osob. V nepřátelských časech se zde lidé ukrývali před patrolami. Mužstvem byly v houštinách vytvořeny záseky. Nachází se zde také pěkný pramen, který možnosti úkrytu ještě více zvětšuje.

§ 7. Podél Nesselgraben (Kopřivová rokle) hraničí hvozd s dědičnými statky a pokračuje kolem seníku, který zde zůstává stát v létě i v zimě. Značka větvičky je vytesána v č. 23 do velké a vysoké pískovcové skály, která už byla dříve zmíněna, nedaleko Wolfsgruben (Vlčí jáma) v č. 24, k níž zůstává otevřený průchod ze čtyř stran.

§ 8. Vozová cesta do lesa pro dřevo a do kamenolomu a pěšina ke Kamenné bráně vede ze vsi Martínkovice pod značkou . Vedle lesních luk až do údolí následují v řadě názvy různých roklí, které z pohodlnosti nemohou být v tabele zobrazeny a které používají polesní k rozlišení míst, jako Nentwiggraben (Nentwigova rokle), Kälbergraben (Telecí rokle), Mittelgraben (Prostřední rokle), Richtergraben (Rychtářská rokle), Alte Hofehaue (Stará dvorní paseka) etc. až k pěšině do Police.

§ 9. Z těchto pozemků a roklí teče pramenitá voda přes lesní louky do vsi. Nazývá se Polický potok a je

596v blízko polické prostřední pěšiny v č. 25. Poté Tockengraben (Točkova rokle) v č. 26 pod Salhübel v č. 27. Je to velká skála, na níž spočívá kámen jako hlava. Hranice vede dále nahoru dlouhou cestou do porostu č. 28 až ke spodní české pěší stezce v č. 29, která sem vede od křinické šolcovny, kde se loučí Martínkovický hvozd a začíná Křinický, přes kopec do české vsi Slavný (Klein Hlabny) a dále do Čech, jak se komu zachce.

KŘINICE. § 1. Stejně jako v Božanovském a Martínkovickém hvozdu pokračují zde hory a lesy, avšak tento hvozd se začíná odlišovat. K dohledu nad ním využívá vrchnost dvou polesných ze vsi, kteří jednají stejně jako u ostatních míst, jak uvedeno v prvním dílu.

§ 2. Tento hvozd je na porost velmi řídký a s průhledy, poskytuje sice stavební dřevo, dřevo pro kuchyň, vápenku a cihelnu, proto je nyní les ušetřen poskytování polenového dříví poddaným. Ti jsou odkazováni na jiné hvozdy. Šindelové dřevo a klády na prkna se téměř vytratily, smrky a jedlí je nepatrně, buků docela málo, borovice jen v houštinách dědičných statků.

597r § 3. Vlci pobíhají v tomto hvozdu sem a tam více než jeleni a srnci. V současné době lze pozorovat málo zvěře, a protože se po celém Broumovsku líčí pasti se sítěmi, užívá se jich v okrajových houštinách také na zajíce a lišky.

§ 4. Pískovcový lom, ačkoli nový, se při dovozu kamene téměř vytratil. Když však poddaní z města i venkova potřebují pískovec na stavbu, nechají si ho zde nalámat a za vrchnostenský souhlas s vylámaním 1 000 pískovcových kopáků zaplatí 15 k. kromě lamačovy mzdy.

§ 5. Odvody za lesní louky a části lesa a také další vrchnostenské pozemky spolu s nájmem za valchovnu v nivě podle rejstříku lesního pojezdného obnášejí ročně na sv. Michala 24 zlatých 33 k.

§ 6. Výše bylo řečeno, že se Martínkovický a Křinický hvozd oddělují v č. 29 u spodní české stezky, která tu vede do vsi Slavný (Klein Hlabny). Odtud vede dál kousek ke spodní hranici, která je všude označena značkou větvičky.

597v Nachází se zde znovu pěší stezka v č. 30 zvaná Suchodolská pěšina, která vede do polické vsi Suchý Důl (Dürregrund). Hned následuje Rammsergraben (Ramzova rokles) v č. 31, potom Gerwiesen (Gerova louka) v č. 32, dále je Lange Graben (Dlouhá rokles) č. 33, rovněž Schindelgraben (Šindelová rokles) č. 34, přestože šindelové dřevo bylo všechno vytěženo a v současnosti se v tomto hvozdu žádné nenachází.

§ 7. V č. 35 je řádná česká polická pěšina, po níž se dá denně chodit v zimě i v létě. Přitom lze pozorovat, dříve než se dosáhne vrcholu velké skály, dvě vysoké skály vedle sebe jakoby rozštípnuty. Tvoří úzkou hlubokou uličku na vzdálenost výstřelu z pistole, kudy se dá projít, a která se nazývá Polická ulička č. 36. Před lety měly být skály dále od sebe, že se tudy dal provést kůň. Dá se říci spolu se starými, že pokud se budou kameny dále sesouvat, nebude poslední den uličky daleko. Když se dojde u uličky nad skálu nahoru na nejvyšší bod, Polickou skálu v č. 37, je odtud pěkný výhled do Broumova. Na skále je vztyčen kříž $\pm$ tak velký, že je rozeznatelný z velké dálky. V těchto horách není vyznačena přesně žádná horní hranice k rozeznání oddělení zdejšího hvozdů od Polického.

598r § 8. V č. 37 vede vozová cesta ze vsi do lesa podél pronajatých pozemků a luk. Ve stejné oblasti je Licherwiesen (Lichterova louka) a Köhlergrund (Köhlerův pozemek) v č. 38 a mezi nimi vede Pukerova pěšina z kopce dolů do č. 39, nedaleko Haderwiesel (Haderova louka) č. 40. Tento revír a porost nazývají polesní Kalkhaue (Vápenný výsek) v č. 41. Všude se zde hojně těží dřevo pro pálení vápna až k hraničnímu stromu č. 42. Ten zde značí konec tohoto hvozdů a začátek Jetřichovského. Vede tudy zemská silnice přes Červený vrch do Police a zde také končí popis tohoto hvozdů.

JETŘICHOVSKÝ HVOZD. § 1. Tak jako u předešlého hvozdů pokračuje k slunci západu tento Jetřichovský hvozd v č. 42 podél zemské silnice, která stoupá na výšinu pod Spitzbergem (Honský Špičák) značka $\triangle$, jež obchází oproti v lese stojící kamenné kapli. Ve vsi žije polesný podle své instrukce s přísahou. V lese se těží většinou dřevo pro potřeby kuchyně a vápenky, pro poddané také polenové dříví. Tento hvozd nemá žádnou horní hranici, protože sousedí s Honským hvozdem polické oblasti. Buků a borovic je málo,

598v jak ve vzrostlém lese, tak v okrajových houštinách, duby a jilmy, olše a břízy se zde žádné nenacházejí, nebo jen poskrovnu.

§ 2. V okrajových houštinách tohoto území až ke spodní hranici se selskými dědičnými statky, kterým se říká Heidl, je několik roklí, jako Bärngraben (Medvědí rokles) v č. 43. U vozové cesty nedaleko odtud stojí kamenná kaple a sem také vede vozová cesta ze vsi Jetřichov, stoupá do Polického sedla (Honské sedlo-Na pasách), které v době střetů s Turky na Moravě bylo polickými zataraseno nad Höllengraben (Pekelná rokles) č. 44.

§ 3. Jen zřídka se někdy ukáže nebo dá vytušit na vřesovišti nebo v okrajových houštinách kus srnčího, ale pasti se sítěmi se nekladou.

§ 4. Nad panským dvorem v Jetřichově pod značkou je v lese několik pstružích rybníků a na druhé straně na vykáceném poli byla před několika roky vystavěna stavení. Kusy rolí a louky v lese se za určitý poplatek pronajímají, který s tím, co poddaní v této vsi z vrchnostenských pozemků za poplatek užívají, celkem činí 8 zlatých 51 k.

599r § 5. Kolem lesa v č. 45 k Bohdašínskému údolí a hranici je hora zvaná Schindelberg (Šindelová). Tam vyvěrá pramen, Schindelborn (Šindelová studánka). V současné době se zde vyrábí málo šindelů. Uprostřed hory, nad silnicí, která vede pod horou do Bohdašína a dále do Teplic, nad pozemky panského dvora (neboť tato oblast nemá v lese ani horní ani spodní hranici) jsou křoviska a stromy č. 46. Taktéž je zde bahnisko zjevné v létě i v zimě, takové, že žádný kůň tam bez uvíznutí neprojde. Je zde černá půda, která se nikde jinde nenajde. Země také světélkuje, tak se lze domnívat, že kdyby se zde kopalo, mohl by se tu najít nějaký zvláštní nerost či pramen.

§ 6. Téměř na konci tohoto hvozdu se nacházejí březovské statky a hranice vede až k horskému sedlu Na pasách. Hory byly v nevraživé válečné době zde v č. 47 opatřeny záseky a v Bohdašínském údolí byly navrženy valy se strážným domkem k zastavení nepřátelských skupin. Každý toto místo nazývá Bohdašínské sedlo, protože leží na začátku Bohdašínského hvozdu. Tady tedy končí Jetřichovský hvozď etc.

599v BOHDAŠÍNSKÝ HVOZD. § 1. Poté co Jetřichovský hvozď vychází z hor a končí u sedla v Bohdašínském údolí č. 47, následuje kus lesa, který zde leží v č. 48, na začátku není široký a prostírá se mezi Jetřichovským hvozdem a lesními loukami v údolí na straně jedné a druhé straně podél lachovských dědičných statků ke vsi Hony (Hutberg). Nachází se zde vhodné dřevo pro stavbu v případě nutnosti a Bohdašínské zde těží polenové dříví. Dozor nad tím má přísežný polesný v Bohdašíně.

§ 2. Na začátku hvozdu a v Bohdašínském údolí je několik vykácených kusů lesa a louky, z nichž se odvádějí na sv. Michala poplatky lesnímu pojezdnému, celkem 5 zlatých 6 k.

§ 3. Tento hvozď není velký a bezmála jedno stanoviště je obeháno sítí. Co se uvnitř vyskytne, je uloveno.

§ 4. Horizont pokračuje na první pohled od Jetřichovského hvozdu nahoru na druhou stranu Verněřovického hvozdu. Mezi nimi leží údolí a tak nemůže být viděn ani zmíněný Bohdašínský hvozď, ani víska Bohdašín, protože ale patří k broumovskému pohraničí, je sem také zahrnut.

600r § 5. Víska Bohdašín patřila se svým hvozdem před dobrými 70 lety k polickému území. Na konci hvozdu hraničí s lachovskými dědičnými statky na Glattenbergu (Lysá hora) a na konci vsi nad lukami s panem von Schmiden na Dolních Teplicích a na druhé straně vsi nahoru až k tzv. Smířcím pozemkům č. 49.

§ 6. Od nepaměti se sousední vrchnosti, broumovská a dolnoteplická, přely o kus lesa č. 49 ležící za verněřovickou hranicí nahoře na hřebeni. Teplická si nárokovala a chtěla mít hranici až na verněřovickém hřbetu hor a kus kolem až k Verněřovickému hvozdu, což nechtěla zdejší broumovská vrchnost nikdy připustit. Chtěla ji posunout více nahoru na další vrchol hřebenu nad Bohdašínem. Proto se tento kus lesa po dlouhou dobu nazýval Haderstuck (Svár). Až r. 1649 sousedské vrchnosti, titul. p. zemřelý opat Alexius a p. Maximilián von Schmiden, povolali právní zástupce a toto sporné území rozdělili a stanovili hranice. Přední část proti Bohdašínskému údolí obdržela zdejší vrchnost až k verněřovickému hřbetu, druhou polovinu von Schmiden až po hřeben a Verněřovický hvozď. Tento kus

se ale nemohl nadále nazývat Haderstuck (Svár), nýbrž přikázán byl název Friedenstuck (Smírčí pozemek). Viz více v kancelářské knize.

600v VERNÉŘOVICE. § 1. Z okruhu horizontu, jak uvedeno výše v § 4 Bohdašínského hvozdu, vstupuje ve zprávě o hranicích do Bohdašínského údolí proti Dolním Teplicím a k jejich zemské hranici. Na pořad přichází nyní opět okružní pohled od shora uvedeného Smírčího pozemku č. 49 kolem začátku tohoto Verněřovického hvozdu, kudy vede vozová cesta z Teplic do vsi Verněřovic a dále do Slezska č. 50. Tady začíná tento hvozd a pokračuje na hřeben až k č. 51 k velkému buku, u něhož se stýkají hranice tří sousedů a na němž jsou vysekány hraniční značky, tedy zdejšího kláštera na jedné straně, na druhé p. von Schmiden na Teplicích a třetí p. hraběte von Hohberg na Fridlantě ve Slezsku.

§ 2. Tento hvozd také není velký, má ale ve vsi jednoho speciálního polesného, kterému je nad ním svěřen dohled. Staří polesní nedělali žádný rozdíl v pojmenování, nýbrž nazývali celou horu odpradáva Broumovská hora.

§ 3. Nachází se zde pěkné smrkové a jedlové dřevo na stavbu, zvěře není mnoho, poddaní vysekávají polenové dříví.

601r Nachází se zde také pískovcový lom, který sloužil pro klášterní stavby, kam dodali vesničané z horní části vsi mnoho pískovcových kopáků.

§ 4. Protože kolem tohoto vrchu u obou hranic nejsou žádné okrajové houštiny, není zde mnoho zvěře. Když se jde od horního hraničního buku vozovou cestou neb silnicí do Schönbergu nahoru do lesa, stojí tam ještě jeden malý buk, do kterého kolemjdoucí vyřezávají svá jména, jichž je tu vidět na sto.

§ 5. Nyní zde pod písm. D probíhá hranice mezi slunce západem a půlnocí, kterážto hranice vede z kopce dolů do roviny, kde odděluje verněřovické dědičné statky od statků p. hraběte von Hohberg na dvoře Gelenau (Golińsk, Polsko). Zde dosahuje popis těchto šesti rozdílných hvozdů směrem západním svého konce, nač navazuje čtvrtý díl.

601v Čtvrtý díl zobrazuje zemskou a vnitrozemskou hranici směrem půlnočním.

Poznámka: Půlnoční díl neuvádí na svém počátku žádný les či hvozd, proto je na horizontu daleký výhled na slezské hory proti klášteru Grüssau a dále na vysoké pohoří, kde souvisle pokračují k slunce východu tři rozdílné vrchnostenské hvozdy, Vižňovský, Ruprechtický a Heřmánkovický. Co lze pozorovat u této zemské hranice, u sousedů, lesů a hvozdů, osvětlují v krátkosti následné paragrafy od písm. D až k písm. A v tabele 1 na východ.

§ 1. Poslední paragraf v předchozím popisu třetího dílu dává na srozuměnou, že v písm. D začíná západ slunce svou hranici a pokračuje směrem dolů do roviny. Začíná tedy v rovině a několika okrajových houštinách a dědičných statcích ve Verněřovicích v č. 1, vede

602r přes kopec dolů po velké řece č. 2, která teče od Fridlantu (Mieroszów, Polsko) ze Slezska a je bohatá na pstruhy. Protéká lukami s mnoha zákruty, z čehož plynuly před lety spory o hranice mezi sousedními vrchnostmi. Kvůli dobrému sousedství ale titul. p. opat Johan Benno trochu slevil a tyto nerovnosti uspořádal správnými hraničními kameny až do vsi Starostín v č. 3. Přitom se dozvěděl, že tuto zemskou hranici s klášterem v rovině až na kopec Vižňovského hvozdu považuje p. hrabě von Hohberg na Fridlantě za náležející ke dvoru a hraběcímu sídlu Gelenau.

§ 2. Nad zmiňovanou vsí Starostín vede zemská hranice podél zahrady horního chalupníka k potoku, který protéká zašlým rybníkem v č. 4, kde ještě dodnes po 100 letech nebyl vleklý spor mezi hraničními sousedy, p. hrabětem von Hohberg na Fridlantě a zdejším klášterem,

vyřešen. Mnoho rozličných komisí, také úředníci spolu se stařešiny se tu po celou dobu střídali, ale bezúspěšně. Ze slezské strany chtěli, aby hranice vedla ze shora blízko okrajové houštiny pod značkou 9

602v přes celý rybník na druhou stranu až dolů pod rybníční hráz značka 9 přímo k potoku. Zdejší klášter v Čechách ji chtěl ale nahoře u konce Neudorfu (Nowe Siodło, Polsko) pod značkou 8 mít vyznačenou potokem přitékajícím od Neudorfu a především jasně prokazatelnou. Stará pole a záhony vedoucí skrze křoviny až k potoku začínaly nahoře a vedly dolů k zmiňovanému potoku přes rybníční hráz. Před lety také stařešinové ve výpovědi u radkovského soudu autenticky předložili a dosvědčili, že v úřední kanceláři je písemně uloženo, že klášterní poddaní svůj dobytek pasou v pustém rybníku. To samé činí Neudorfští. Občas si navzájem zabraňují, dokonce se kvůli dobytku pohánějí před soud a zase odpouštějí. Takovou spornou podobu si tato zemská hranice mezi Slezskem a Čechami udržuje dodnes, pročež se nazývá Sporný kout.

VIŽŇOVSKÝ HVOZD. § 1. Od sporného místa s neudorfskými slezskými dědičnými pozemky vede hranice poddaných kláštera ve Vižňově nad polem skrz les v č. 5 nahoru až na hřeben a dolů až k jednomu stromu, kde začíná Vižňovský hvozď.

603r V tomto stromě jsou vysekány tři značky hraničních sousedů, hraběte von Hohberg na Fridlantě, dále téhož na Fürstensteinu a broumovského kláštera. Spodní vnitrozemskou hranici pod horou považují poddaní ve vsi Vižňov za správnou. Dohled na jejich hvozď má přísedný polesný tamtéž.

§ 2. Na začátku tohoto hvozdu pod č. 5 je první hora zvaná Hegewald (Hajniště). Liší se tím, že se zde nyní opětovně těží dřevo. Mladé dřevo dosáhlo svého vzrůstu poté, co byly před lety, když město Broumov drželo ves Vižňov se vším příslušenstvím jako zástavu, velké silné stromy přivlastněny, vytěženy a prodány.

§ 3. Z tohoto hvozdu přicházejí často vlci a divoká prasata a působí lidem velké škody na polích. Jiná vysoká zvěř je vidět zřídka. Co se týká drobné zvěře, ta je p. hrabětem von Hohberg bez souhlasu zdejší klášterní vrchnosti nejčastěji lovena dravými ptáky a štvanicemi. Kvůli dobrému sousedství se to občas přehlíží, občas je úlovek zabaven, na což dohlíží polesný.

§ 4. Na zmíněném počátku hvozdu v č. 5 je řada

603v různých roklí označených polesnými kvůli jejich rozlišení. Na počátku č. 5 je Buchenwaldgraben (Buková rokle), v č. 6 Birkgraben (Březová rokle), dále ještě Schindelgraben (Šindelová rokle), třebaže se zde v současnosti žádné šindele nedělají. Nedaleko je Vachegrabel (Strážní rokle) - v době války zde vižňovští drželi stráž na horní hranici. Po Hegewaldu (Hajniště) následuje nedaleko Mittelberg (Prostřední hora), kudy se lze dostat do Gerbersdorfu (Sokolowsko, Polsko). Mezi tím leží Wassergraben (Vodní rokle) č. 7 až k Vižňovu pod značkou .

§ 5. Hořejší zemská hranice s p. hrabětem von Hohberg na Fürstensteinu pokračuje na vrchol hory, na druhé straně dolů, potom po Mittelbergu (Prostřední hora) následuje Birkberg (Březová hora). Pod ní je Sviní lázeň, kaliště, kde se často ukazují divoká prasata. Ještě dále pak malá hora vedle Granzgraben (Hraniční rokle), kde se tento Vižňovský hvozď stýká odzdoła až nahoru s Ruprechtickým (č. 6). Jinak není v tomto hvozdu nic zvláštního k zaznamenání, než jen to, že poddaní kupují stavební dřevo, těží polenové dříví a vrchnosti platí podle taxy v podobě renty lesního pojezdného, jak je v současnosti vrchností stanoveno, viz díl první.

§ 6. Poplatky, které jsou vižňovským za role a louky v lesích, jakož i jinde ve vrchnostenském

revíru stanoveny, obnášejí na sv. Michala 21 k.

604r RUPRECHTICE. § 1. Tam, kde v Grenzgraben (Hraniční rokle) č. 8 končí Vižňovský hvozď, nastupují ruprechticé přisešní polesní a dohlížejí na jim svěřené pomezí vymezené na horní zemské hranici následovně. Na hřebenu hor pokračuje hranice kláštera se sousedem p. hrabětem von Hohberg na Fürstensteinu. Na stromech jsou vysekány pamětní značky, které tuto zemskou hranici dobře vymezují. Tam kde jsou hory a kde se nacházejí jistá údolí či rokly na dolní hranici, rozlišují je polesní podle určitých jmen.

§ 2. Co se týká tohoto hvozdu vzhledem k porostu, má mnoho vhodného stavebního dřeva, třebaže se dá na některá místa dostat jen s obtížemi. Jsou zde smrky, jedle a také trochu buků. Olše a jilmy zde nejsou, a tak musí být nakupovány v sousedství. Dřevo na šindele, klády na prkna se neprodávají, palivového dříví pro vrchnostenskou kuchyň a také na prodej poddaným je dostatek. Za jakou taxu se toto dřevo prodává, viz výše díl první § 6.

§ 3. Černá zvěř má v tomto hvozdu přednost před ostatní zvěří. Lze ji často spatřit. V okrajových houštinách jsou v zimních obdobích obehnaná místa,

604v zvláště před svatými Vánocemi, k lovu zajíců a lišek. Těch je rok co rok méně.

§ 4. V tomto pohoří není žádný vrchnostenský lom, takže užitek z něj je kromě dřeva zanedbatelný. V roklích a údolích, jak se sem tam rozlišují, se na mýtinách nacházejí kousky luk a rolí, taktéž mimo hvozď u rybníka a mlýna v dolní části vsi je několik kousků rolí a louky. Ty jsou všechny zvláště popsány v rejstříku lesního pojezdného. Tyto plochy se ročně rozšiřují a v současné době vynášejí celkem 41 zlatých 10 k.

§ 5. Hranice hvozdu pokračuje dále. Následuje v č. 9 Mittelberg (Prostřední hora) u Popelečních bud, na kterou vede nahoru pěší stezka ze vsi Ruprechtice, jež pokračuje do Slezska. Pod touto horou je porost až k Wassergraben (Vodní strž) č. 10 zvané Paseka. Mezi uvedenou strží, která se táhne až k ruprechtické nivě pod značkou , je Spitzberg (Ruprechtický špičák) nejvyšší v této krajině v č. 11 a říká se, že tento špičatý vrch byl před lety zcela vymýcen a nyní teprve znovu obrůstá, jak ukazují kolem dokola mladé stromky.

605r § 6. Mezi tímto zmíněným vrchem a následujícím Klötzerbergem (Pařezová hora) č. 12 leží Klötzergraben (Pařezová rokle) v č. 13 a Schindelgraben (Šindelová rokle) v č. 14. Vyrábí se zde mnoho šindelů a vrchnost platí z každé kopy 4 k. Díváme-li se na Klötzerberg, leží u něho rokle, což je Schwarze Graben (Černá rokle), kterou následuje hluboký úval v č. 15. Tento úval mimo hor pokračuje dolů do roviny mezi ruprechtickými a heřmánkovickými poli hraničící s hynčickými dědičnými statky. Proto nad tímto úvalem mají dohled polesní z Ruprechtic a také Heřmánkovic, každý podle starého vyznačení. Také hynčický polesný má v tomto úvalu povinnost dohledu. Protože popis tohoto hvozdu končí, chceme ponechat na vaší úvaze, v jakém stavu je, a zaměřit vaši pozornost na následující Heřmánkovický hvozď.

HEŘMÁNKOVICKÝ HVOZD. § 1. V pokračování hor následuje také Heřmánkovický hvozď se svou horní hranicí na hřebeni nedaleko Olbersdorfského příhraničí pod Ulrichsbergem (Oldřichova hora) č. 16, kudy se přichází na Polské louky, které jsou pronajímány poddaným za poplatek.

§ 2. Zemská hranice se Slezskem nahoře

605v v horách je správná a probíhá po celé délce tohoto hvozdu s p. hrabětem von Hohberg na Fürstensteinu, jehož hraničním znamením na stromě je a k tomu vysekané jablko s letopočtem. Na druhé straně vysekaná větvíčka . Tato zemská hranice byla na této

půlnoční linii r. 1672 současnou Mil. vrchností a úředníky prohlédnuta a schválena také polesnými z druhé strany. Vnitrozemská dolní hranice s heřmákovickými dědičnými statky je také správná. Statky hraničí občas nahoře a dole s okrajovými houštinami.

§ 3. V tomto revíru způsobuje černá zvěř na loukách a polích velké škody, zvláště když se v lesích neurodí bukvice. Někdy se zaběhnou a stane se, že nějaký kus nedostihne zbytek stáda a zůstane na místě. V tomto roce byl pozorován jeden kus o 13 či 14 kamenech, byl sice dostižen v Funster Graben (Temný důl), avšak uprchl a zůstal vězet na Cammelbergu (Velbloudí vrch), kde byl dopaden a doražen. V klášteře byl pak v jateční místnosti vyobrazen. Malá divoká zvěř se loví v okrajových houštinách na stanovištích se sítěmi.

§ 4. Přísežní polesní, kteří mají přímý dohled

606r nad regálem se dřevem a zvěří, mluví o pěkném a silném dřevu, také o množství a žádném odbytu smrkového a jedlového dřeva a také nedostatku dřeva bukového. Jiné stromy jako olše, jilmy, lípy, borovice (kromě těch v okrajových houštinách) lze nalézt jen sporadicky, slouží na špalky. Na slezské straně roste těchto stromů ale více a jsou mohutné. Za velký kmen takové olše platí na místě 1 zlatý 12 k. Nedostatek na naší straně je zapříčiněn tím, jak lze slyšet od stařešinů, že přibližně před 200 lety porosty zdejších hor úplně shořely. Sousední Slezané se před tímto ohněm na své straně ubránili a les zachovali. Potom se znovu objevily mladé stromky, ale smrky a jedle zastínily a zadržely vzrůst všech ostatních dřevin. Množství jiných se ani v současné době nezvyšuje. Šindelové dřevo, klády na prkna, různé stavební dřevo a polenové dříví se dostatečně prodává podle taxy, viz výše díl první § 6.

§ 5. V těchto půlnočních lesích se nenachází žádný lom a nebylo o něm ani uvažováno. Občas se v tomto Heřmákovickém hvozdu

606v v údolích či roklích a rovinách v horách objevují louky a vymýcené kusy rolí, které jsou poddaným pronajímány za určitý poplatek. To podle zvlášť specifikovaného rejstříku s názvem místa, kde se ten který pozemek rozkládá. Ročně se tyto plochy rozšiřují, a proto se nedá uvést stabilní výnos. V současnosti činí na sv. Michala dohromady 47 zlatých 49 k. Petrova louka s kusy lesa je pronajata lesním chalupníkům v Horních Heřmákovících. Ti platí poplatky zvlášť.

§ 6. Nyní se dostáváme k tomu, co je považováno v tomto hvozdu za rozdíl mezi horou a údolím. § 1. sup. 2 byl začátek u Ulrichsbergu (Oldřichova hora) a Polských luk. Nedaleko odtud se vchází do Fuchsgraben (Liščí rokle) a o trochu dále do Kaltenhohl (Studená jeskyně) č. 17. Tudy se prochází z vesnice do Glashütten (Sklářská Huť) přes slezskou hranici, nedaleko od hranice Hromové nivy na Mittelbergu (Prostřední hora) č. 18, pod nímž jsou tzv. Dobytčí hroby a nad nimi Hohenstein. Brzy nato následuje travnatá plocha u Wassergraben (Vodního rokle) a Rübegraben (Krakonošova rokle), kudy se dojde na jedné straně na Petrovu louku č. 19, která hraničí s heřmákovickými nivami a je pronajata lesním chalupníkům i s kusy role, viz níže.

§ 7. Od Petrovy louky se táhne rokle

607r z vaná Finstergraben (Temný žlab) v č. 20. Zde v této krajině narazil jeden polesný přibližně před nějakými 20 lety na velkého medvěda, kterého skolil. Byl ukazován v okolí. Toho r. 1677 byl střelcem zahlédnut kus černé zvěře a pronásledován až na Cammelberg (Velbloudí vrch), kde byl polapen. Vážil 3 centy. Když byl odnášen z váhy broumovské radnice, utekl v přítomnosti několika lidí na vzdálenost asi 12 stop, ale byl opětovně polapen a zabit. Zmíněný Velbloudí vrch v č. 21 dosahuje na dolní hranici k šolcovu svobodnému pustému místu v lese zvanému Stará rychta č. 22. Po straně tohoto vrchu je Ramserův pozemek

č. 23 u Langengraben (Dlouhý důl) a nedaleko odtud Fleischergrabel (Řeznický žlábek) vedoucí také k dolní hranici. Tudy byli před lety hnáni polští volí přes hranici do Gerssdorfu (Gluszyca, Polsko). Mnohý kus byl právě v tomto úžlabí od stáda oddělen a zabít. Přes Ramserův pozemek vede Bärgraben (Medvědí důl) k Langenbergu (Dlouhá hora) neboli Buchbergu (Buková hora) č. 24 na zemské hranici. Tyto vrchy vytvořily Quallgraben (Studniční důl) a Eimergraben (Vědrový důl). Na zemské hranici pak pokračuje Prossberg a Steinhübel (Kamenný vrch) v č. 25. Z tohoto vrchu dolů směrem na zmiňovanou zemskou hranici prochází wüstgerssdorfeská hranice v č. 26. Nedaleko u Janovičského sedla

607v se odděluje tento hvozď od Rožmitálského, který sice má patřit jednou částí do tohoto půlnočního čtvrtého dílu, je ale vysvětlen v dílu prvním, viz výše. Od shora zmíněného Steinhübela (Kamenný vrch) k dolní hranici se táhne Schilfgraben (Rákosový důl) a horská křovina č. 27 až k heřmánkovické přední skále a silnici, která směřuje ze vsi nahoru na hranice se Slezskem. Tím dosáhl také čtvrtý díl půlnočním směrem svého konce a horizont opět pokračuje prvním dílem směrem k východu.

608r Dodatek k lesním pojezdům.

Okruh či horizont této výše popsané zemské hranice se nyní uzavřel. Byly v něm trochu popsány hvozdy a lesy zdejší klášterní vrchnosti. Nedaleko od centra okruhu či pevných mezi kláštera se nachází také les, který patří vrchnosti. Kloní se trochu k půlnoci a je hájen zvláštním polesným v Hynčicích. Říká se mu Holzpusch (Křoví) či Steinerberg (Kamenný vrch). Rozkládá se na jedné straně těsně u hřebenu zadních polí v Hejtmánkovicích, na druhé straně hraničí s heřmánkovickými a hynčickými dědičnými statky nad řekou tekoucí dolů. Tento les leží na horském svahu. Začíná nahoře ve Schweidlergraben (Schweidlerova rokle), pod kterou teče potok a leží louky zvané Holzwiesen (Hájní louky). Ty sklízí broumovský panský dvůr. Vedle nich je mlýn, který je v popisu vsi Hynčice uveden jako Dřevěný mlýn, od něhož vede vozová cesta středem tohoto svahu do kláštera a do města Broumova. V lese se nachází kvalitní stavební dřevo

608v ze smrků a jedlí. Stromy jsou však hájeny, nekácejí se a dřevo se neprodává. Před lety si chtěly dědičné statky v Hejtmánkovicích tento les a celý horský svah až po hřeben a až dolů do údolí k řece dědičně přivlastnit. Bylo jim ale stařešiny dobré paměti z jiných vsí řečeno, že tento horský svah a křoví patří od pradávna vrchnosti a jí je také využíván. Hejtmánkovičtí se nechali přesvědčit, a tím byla věc vyřízena. Téměř u konce porostu, přibližně u heřmánkovických usedlostí a městského rybníka, na svahu až ke svému hornímu mlýnu užívá město také kousek lesa. Má tamtéž hluboko ve skalách jeskyni, která mu též patří, jak říkají staří. Zde sídlili skřítkové, proto se ještě dodnes jmenuje Zwergloch (Skřítkova nora). Od tohoto městského lesa pokračuje Steinerberg (Kamenný vrch) až ke klášteru, ale bez porostu.

§ 2. Ještě jeden podobný svah s malým kouskem lesa má vrchnost směrem poledním. Nazývá se Hoprich neboli Chmelnice za farou sv. Jiří.

609r Pod vrchem teče velká řeka Stěna, která přitéká od města. Nahoře na hřebeni je farní nadání. Tento les či svah je na mnoha místech obehnán vysokým plotem jako obora, v níž chová vrchnost jeleny a srnce etc. K tomu nechala vystavět strážní domek.

§ 3. Co jiného kromě těchto hvozďů vrchnost na lesích, houštinách a křovích potřebuje a jí bezprostředně patří, obsahují popisy dvorů šafářů nebo zde uvedené panské dvory.

§ 4. Ostatně, co výše ve čtyřech dílech uvedení polesní z pronajatých pozemků v současné době kromě dřeva a kamenolomů, také z využívaných luk a kusů niv na poplatcích shora uvedeným způsobem přinášejí a lesnímu pojezdnému ke kontrole předkládají,

je následující: Na sv. Michala: šonovští a rožmitálští polesní 35 zlatých 27 k., božanovští polesní 10 zlatých 10 k., martínkovičtí polesní celkem 6 zlatých 15 k., křiničtí taktěž 24 zlatých 33 k., jetřichovští polesní 8 zlatých 51 k.,

609v bohdašíňští polesní odvádějí 5 zlatých 6 k., verněrovičtí ale 0, vižňovští docela málo 21 k., ruprechtíci naproti tomu 41 zlatých 10 k., heřmánkovičtí polesní 47 zlatých 49 k., celkem 179 zlatých 42 k. Petrova louka v Heřmánkovickém hvozdu spolu s kousky lesa chalupníků přináší ročně do kanceláře, viz výše, přičemž třeba připomenout, že shora uvedená suma je nestálá. Momentálně je více a více kusů lesa káceno a poddaným za poplatek pronajímáno.

§ 5. U některých vsí jsou také kousky luk a travnatých ploch, které přispívají na rentu lesního pojezdného podle rejstříku na sv. Jana Křtitele a to celkem 18 zlatých 7 k., rovněž jetřichovští vlastníci rybníku Valcha za travnatou plochu kolem něj 21 zlatých, celkem 39 zlatých 7 k.

§ 6. Také jsou zejména pronajaty role,

610r louky a travnaté plochy, které nepatří pod hvozdy, nýbrž k panskému dvoru v Meziměstí, na nichž byla časem vystavěna stavení, a ve dvou vsích, rozlišených jmény Meziměstí a Starostín, které jsou jako mlatci přiděleni k panskému dvoru a kterým byl každému k jeho chalupě přenechán kus role a trávníku za roční poplatek, který odvádějí na sv. Martina: Meziměstí..., Starostín..., dohromady...

§ 7. Protože právě zmínění chalupníci z obou vsí, Meziměstí a Starostína, nemají žádná vlastní pole ani zahradu a vše spočívá na zpoplatněných vrchnostenských pozemcích, nemohli by chovat žádný dobytek na svou obživu. Proto jim je v létě ponechán určitý pozemek k pastvě. Za každý kus odvádí roční poplatek a to z 1 kusu hovězího dobytka 18 k., z 1 kusu jalovic 9 k., za 1 kozu 6 k. Celková suma se rok od roku liší, stoupá a klesá, v současnosti obnáší ve výše uvedeném termínu 17 zlatých 54 k.

610v § 8. Stavební dřevo a prkna vynášejí nestálou roční rentu. To, co se prodává, připravují polesní ve dvou termínech, a to na sv. Jiří a sv. Havla, lesnímu pojezdnému k náležitému odvozu. Vyúčtovaná sazba viz výše díl první § 6. Polenové dříví na prodej se připravuje ve hvozdech po celý rok, a to až 800 sáhů. Poddaní platí za 1 sáh 18 k., což obnáší sumu 240 zlatých. Polomy prodávají polesní a za to odvádí vrchnosti až 8 zlatých. Šindele se v současné době neprodávají, poněvadž dřeva na šindele ve hvozdech moc není, tedy se jím šetří.

612r BROUMOVSKÉ HOSPODÁŘSTVÍ

čili popis panských dvorů slavného kláštera Broumova, které jsou v nynější době jím převzaty a obhospodařovány, tedy všech sedmi, to je městského, velkoveského, otovického, martínkovického, jetřichovského, meziměstského a vižňovského panského dvora podle toho, kde leží a jak jsou užívány, lze vidět v následujícím pořadí.

613r Preliminář

Jak rozdílně musí být popsány tzv. panské dvory v horách ve srovnání s dvorci nalézajícími se v kraji, je každému jasné z praxe a zkušeností. Vždyť co by mnohý chtěl v kraji podle plánu provozovat, touží stejným způsobem také v horách zručně prosadit. To však bude časem jistě ustávat a každému teritoriu bude dopřán jeho vývoj. Také v horách existuje mezi panskými dvory velký rozdíl či nerovnost. Nalézají se tam ovčárny a panské dvory, kde provozované hospodaření a užitek spočívá jen a pouze v chovu dobytka, se špatnou

půdou pro orbu a pěstování obilí. Rovněž jinde je na těchto či oněch obilných půdách nejvyužívanější pouze špatný chov dobytka. Tam, kde jsou využívány pastviny pro ovce, je také malá možnost chovu dobytka

613v a průměrná půda pro pěstování obilí. Jak je vidět a cítit rozdíl u těchto sedmi popisovaných panských dvorů, který nebude nikterak žádným způsobem vylepšován, je ponecháno na vůli praktikantů, jejichž další činnost by vedla k vylepšení hospodaření.

614r PRVNÍ TZV. MĚSTSKÝ PANSKÝ DVŮR. § 1. Tento panský dvůr se rozkládá ve svých hranicích a mezích pod městskými hradbami u dolní brány u poslední bašty, nahoře až k zvedacímu mostu (který byl postaven před lety za doby českých nepokojů vlastními silami samotných měšťanů při evangelickém kostele neb tzv. Rumišti / Rudera) a k nejspodnějšímu stavení s bránou, pak až k mostu ve Fojtově Vsi a podél potoka a za stodolami nahoru až zase ke shora zmíněné baště v městských hradbách.

§ 2. Do tohoto okrsku jsou zahrnuty, jak uvedeno výše, pustý kostel čili Rumiště / Rudera spolu s v letošním roce tam Milostivou dědičnou vrchností vystavěnou kaplí sv. Václava, mučedníka a českého patrona, rovněž nejspodnější chalupa u poslední brány, obytné stavení a stáj pro dobytek, kovárna, pazderna, koňská stáj, kůlny a stodoly, vše zvlášť znovu na svém místě vystavěno, zchátralé stavby čeká renovace.

614v § 3. Co se týká zahrad a polností, rozkládají se na jedné straně špitálu (který je však se hřbitovem vyňat) u Fojtova potoka od Riedlu a šafářovy zahrady počínaje spolu s chalupami stojícími nad mlýnským náhonem pod vrchy a dolním mlýnem (leží dál přes potok až k rolím s výjimkou trávníku). Prochází pruhem až k hranici Křinického potoka, kde je pěkná travní půda a luční porost. Potok, zvaný Křinický potok, který přitéká z Křinic, zavlažuje louku a vlévá se do velké řeky. V pruhu nad tímto potokem je velký kus pole, táhnoucí se až k hranici martínkovického panského dvora. Na přední straně silnice naproti kostelu Panny Marie začínají role tohoto panského dvora u prvního kamenného sloupu, který nechal osadit nebohý p. von Johnen, primátor, pokračují podél kamenné cesty kolem svatého Kříže až dolů a podél křinické hranice. Přimykají se k vápenici, Vápennému rybníčku, cihelně a rybníku u cesty podél pronajatých městských pozemků až k hrázi Žaludového rybníka. Za třetí jsou role tohoto panského dvora vskutku velkou plochou, která leží za městským soudem a jeho rybníkem a obchází vrchnostenský Biedermannův rybníček

615r až k zadní křinické hranici včetně Červeného rybníka. Podle kusu země patří jinak do katastru Fojtovy Vsi za dolními svobodnými hony. Ale v těchto svobodných honech leží kus role řečený Mlýnský díl, který kdysi dědičně držel lesní pojezdny. Toto je popis polností tohoto prvního panského dvora.

§ 4. Les, houštiny a křoviny patřící k tomuto panskému dvoru nejsou ve výše uvedeném popisu zaznamenány, protože polenové dříví je do tohoto dvora hromadně sváženo z hvozdu a odtud poté podle potřeby opětovně odebíráno klášterem a pivovarem.

§ 5. U dotčeného dvorského revíru se nesklízí seno ani otavy, což je ale nutné pro panský dvůr, dobytek a koně ve stáji. Sklízí se z luk meziměstského panského dvora a z věnných luk pod houštinou u Hynčic.

§ 6. Je držen jeden šafář (kterého řídí lesní pojezdny) za roční plat 9 zlatých 20 k.,

615v šafářka 8 zlatých 10 k., dva pacholci, oba po 11 zlatých 40 k., tři děvečky k hlídání dobytka, z nichž dvě každá 5 zlatých 50 k., mladší 4 zlaté 40 k., zemský posel během jeho pobytu na panském dvoře 4 zlaté 40 k. (byl stále připraven být posílán po panství sem a tam), jeden

pasáček ovcí za 3 zlaté 30 k., který má dozor nad vybranými skopci a jatečním dobytkem určeným na porážku. Jejich plat obnáší dohromady 57 zlatých 10 k. Jinak má každý svůj vyměřený deputát ve formě chleba, pečiva etc.

§ 7. Výsev na tomto panském dvoře neb polní hospodářství, s božím požehnáním, je následně popsáno. Dá se usoudit, kolik by mohla zdejší horská místa vynášet snopů. Na zimu se vysévá až 12 korců pšenice, žita 80 korců. Na léto se vysévá ječmen až na 10 korců, ovesa 80 korců. Stejně množství půdy odpočívá a leží ladem. V zahradách se pěstuje trochu málo konopného semínka, lněného semínka se vysévají až 2 korce. Účet těchto obilovin vede v měsíčních výkazech lesní pojezdny u všech panských dvorů.

616r § 8. Co se týká chovu dobytka na tomto panském dvoře, může být uvedené množství jen velmi těžko zvyšováno. Za prvé krmení jako seno a otavy je velmi omezené, protože pastva je velmi špatná, takže se na jaře málo využívá. Nicméně se přes rok chová a drží: 3 až 4 kusy koní pro případ nutnosti, že by v klášteře bylo třeba něco přivést, hovězí dobytek starý a mladý, užitkový a jalový 60 kusů, koz pro užitky 3 až 4 kusy. Skopci, určené na porážku, jsou přes podzim a zimu hlídání čeledí. *Poznámka: Užitek zaručuje šafářka, která odvádí vrchnosti z každé dojně krávy 3 měřice másla nebo místo toho v penězích 4 zlaté 3 k. Rovněž z každé užitkové kozy 1 kopu sýra. Co jiného z mléka a másla se dodává do klášterní kuchyně a na klášterní stůl se neuvádí.*

616v **DRUHÝ PANSKÝ DVŮR VE VELKÉ VSI.** § 1. R. 1625 zakoupil klášter a vrchnost na horním konci Velké Vsi svobodný dvůr od bürkišských potomků a vedlejší statek (viz výše na příslušném místě v popisu Velké Vsi) a vytvořily dohromady panský dvůr. Ve svých mezích a hranicích se rozkládá až nahoře k heřmánkovickým statkům u Kravského potoka (Kühbach). Mezi tím prochází pod Svídnickou silnicí vedle šolcovny dozadu až k rožmitálské hranici, vpředu až k pěšině u velké řeky.

§ 2. Obytné stavby uzavírají čtverec, první část je vystavěna z kamene až pod střechu. V dolních prostorách jsou ustájeny ovce, v prostředních je světnice pro důstojný konvent, v níž tráví čas na zotavenou, a nahoře je sýpka. V druhé části jsou stáje, třetí část je kůlna a čtvrtá stodola. Protože je ale v tomto čtverci těsně, je u zadní brány směrem do nivy ještě stodola, vedle ní komora a pod ní sklep.

617r § 3. Travní, zeleninová a chmelová zahrada leží nad nivou a za ní následují polnosti, jak uvedeno výše, až k rožmitálské hranici dál přes kopec. Ty uprostřed vytvářejí dvě plochy či údolí. Prvním protéká malý potok, na němž jsou dva rybníčky, vedle toho ale leží až ke hranici pruh role a opětovně údolí nebo pozemek, kterým protéká potok zvaný Svinský (Saubach). Zde je opět rybník zvaný Kamenný (Steinteich), viz níže. Vedle tohoto pozemku vede veřejná a obecní silnice, tzv. Svídnická silnice, která pokračuje do Janoviček a odtud do Slezska. V tomto koutě je na jednom vrchu několik borovicových houštin. Na tomto vrchu zvaném Olivetská hora stojí kaple. Sem je pořádáno každoročně na sv. Zelený čtvrtek odpoledne procesí z městského farního kostela. Odtud dále k heřmánkovické hranici, kterou tvoří Kravský potok, je ještě kus pozemku s malým lesíkem dosahujícím až k silnici, poté na druhé straně nivy, kde stojí obytné stavení, jsou louky až k řece. Mezitím leží 4 rybníčky, viz níže.

§ 4. Tento panský dvůr se stará o les, který leží

617v na svahu až k zadnímu poli nad prvním údolím neb pozemkem, kterému se říká Dvorská houština (Vorwerkspusch), z větší části borovice vhodné pro stavbu a vodovodní roury, které se právě zde také vrtají a skladují.

§ 5. Tento panský dvůr má své luční porosty na pozemcích a údolích, také mezi rybníky,

které leží u staveb určených k přezimování následnických druhů dobytka.

§ 6. Co se týká výsevu a orby, podle výnosů na třech dílech polí, ornice a půda vhodná pro obilí nemůže být už dále více vytěžována a je v nynější době, jak následuje, co do využívání chudá. Na zimu se vysévá až na 7 korců pšenice, žita až na 75 korců, na léto se vysévá až 12 korců ječmene, ovsa až 70. Odpočívá a ponechává ladem je stejně tolik korců. Konopné semínko trochu málo v zahradě, lněné semínko až na 2 korcích. U kterého z těchto vysetých druhů obilí lze očekávat největší Boží požehnání a když vynese kopa snopů 3 korce na mlatě, je dostačující a Bohu za to díky,

618r přičemž se uvádí, že výsev, sklizeň a výmlat se děje před přísedními dohlížiteli, před šafáři, nad nimiž má nestranný dohled či záruku lesní pojezdny.

§ 7. Chov dobytka na tomto panském dvoře. V současné době se chová a drží: koně, kteří jsou kvůli robotě drženi na jiných místech. Hovězí dobytek starý a mladý, užitkový a jalový až přes 500 kusů. Užitkové kozy až 6 kusů. Poznámka: Šafářka zaručuje vrchnosti z každé dojné krávy 3 soudky másla nebo v penězích 3 říšské tolary. Rovněž z každé užitkové kozy 1 kopu sýra, nad to občas do kuchyně nebo na stůl do kláštera kus čerstvě utlučeného másla.

§ 8. Šafář dostává plat v penězích 9 zlatých 20 k., šafářka 8 zlatých 10 k., dvě děvečky k hlídání dobytka dohromady 11 zlatých 40 k., děvečka ke kravám 4 zlaté 40 k., což dohromady obnáší 36 zlatých 10 k. Nad tyto odměny obdrží týdenní deputát chleba a pečiva etc.

618v TŘETÍ PANSKÝ DVŮR, ZVANÝ OTOVICKÝ

§ 1. Před asi 70 lety byl tento panský dvůr ještě šlechtickým sídlem, patřícím šlechtici jménem Bernard Crocker, který byl evangelického vyznání. Od něho odkoupil tento dvůr titul. p. opat Wolfgang. Proto se dodnes užívá název Crockerův dvůr. Stará šolcovna a vedlejší usedlost byly k rozšíření tohoto dvora přikoupeny titul. p. opatem Johanem Bennonem, více viz výše na příslušném místě u Otovic.

§ 2. Současné obytné stavení nechal nově vystavět nynější úřadující titul. p. opat Thomas. Dolní podlaží z kamene se dvěma světnicemi, střední podlaží se štukovými zdmi, zde komora a malá světnička pro milostpána, nahoře pod střechem prostor pro uskladnění obilí. Hned vedle druhá část s novými chlévy pro dobytek. Třetí část je kůlna a koňské stáje, nad nimi sýpka a vedle ještě dvě stodoly. Tyto stavby obklopují a uzavírají dvůr, uprostřed je přístřešek pro skot, holubník a kurník. Všechny tyto stavby leží mezi velkou řekou a náhonem.

619r § 3. Travnatá a zeleninová zahrada přiléhá ke stavbám mezi vodními toky. Krásný pramen z horského úbočí je přiváděn do kuchyně a do zahrady žlabem přes mlýnský náhon. Louky a polnosti začínají u kaple vystavěné dávnými předky k počtě sv. Barbory na pozemku tohoto dvora u nivy a pokračují dolů až k šonovské hranici. Vedle leží polnosti staré šolcovny a nad nimi ještě jedna přikoupená usedlost. Tato popisovaná polní oblast obsahuje ve své zadní části několik malých pstružích rybníků napájených z tamních pramenů, v přední části je také jeden pstruží rybník zvaný Kožené kalhoty (Laderhose ?), viz níže. Na druhé straně nahoru přes mlýnský náhon proti Chmelnici (Hopfenberg) a vedle farního nadání od sv. Jiří leží také kus pole patřící k panskému dvoru. Přitom zde nic jiného není než Chmelnice zvaná Huprich. Je zde úbočí porostlé stromy a křovinami, obehnané plotem jako obora, a jak uvedeno dříve, dohlíží na ni a využívá ji tento panský dvůr.

§ 4. Na pozemcích panského dvora při šonovské hranici se rozprostírá kus borového lesa. Dřevo z něho se využívá k výrobě světlých loučí.

§ 5. Luční výnos a trávníkářství převažuje většinou na předním poli,

619v ležícím dále od nivy. Také ze zadních pozemků se něco málo sklízí pro následně popisované a toho času chované různé druhy dobytka.

§ 6. Výsev či polní hospodářství je rozděleno stejně jako u ostatních panských dvorů do tří fází a jako takové je praktikováno a využíváno. Na zimu se vysévá až 15 korců pšenice, žita 90, na léto 15 ječmene, ovesa až nějakých 90. Třetí díl polí zůstává podle pořadí rok ladem a odpočívá. Konopné semínko se vysévá až na 1 korec, lněné semínko od 2 do 3 korců. Půda v těchto horách vynáší tolik, kolik se jí dostane Božího požehnání. Kvůli nepřízní počasí vznikají u těchto polních plodin velké škody, a proto je jim po celý rok věnována zvýšená pozornost.

§ 7. Chov dobytka na Crockerově dvoře, jak je pozorováno, je upřednostňován formou pastvy, avšak o dobytek je podle přísloví

620r „S velkým množstvím se dá udržet dvůr, s malým musíš vyjít“, v průběhu roku postaráno. Kůň žádný, neboť poddaní vše zabezpečují, hovězí dobytek starý a mladý, užitkový a jalový až 60 kusů, užitkové kozy od 6 do 7 kusů, prasata velká a malá od 30 do 35 kusů, drůbež jako krocani, husy, kachny, slepice etc., tedy tolik kolik s sebou přináší roční líheň. Stejně v dalších případech. Na tomto panském dvoře dbá na užitek z dojných krav a koz šafářka, to je od každé dojné krávy 3 měřice másla nebo v penězích 3 říšské toлары, od každé kozy 1 kopu sýra a na vrchnostenský stůl podle požadavku hroudu másla.

§ 8. Na tomto hospodářství je držen jeden šafář za roční služné 9 zlatých 20 k., šafářka 8 zlatých 10 k., 3 děvečky k hlídání dobytka dohromady 17 zlatých 30 k. a jedna malá k prasatům 4 zlaté 40 k., dohromady 39 zlatých 40 k. Nad toto služné dostává čeled' jako zvláštní týdenní deputát chleba a pečivo.

620v ČTVRTÝ JE MARTÍNKOVICKÝ PANSKÝ DVŮR

§ 1. Pod vrchem sv. Jiří, hned nad Martínkovickým potokem má vrchnost od nepaměti panský dvůr. Dříve než připadl klášteru, byl zde jen ovčín, který nyní vedle polního hospodaření provozuje jen chov ovcí. Jak je panský dvůr uzpůsoben hospodaření, je popsáno dále.

§ 2. Pohled na budovy panského dvora je špatný, malá stavení postavená na půl z kamene a na půl ze dřeva. Může v něm bydlet jen šafář se svou rodinou. Stodola a ovčí stáj stojí hned nad stavením. Stavby nejsou dohromady propojeny, nýbrž stojí oproti nivě otevřené. Blízko stojícího mlýna Na Písku u Jedle (Tanennbaum) je sýpka.

§ 3. U budov je malá šafářova zeleninová zahrada a jen trochu travnatých ploch v křovinách a na svahu mlýnského náhonu. Obdělávané pozemky jsou rozsáhlé.

621r Vedle ležící dědičnou vesnickou usedlost, viz pod č. 46, přikoupil ke dvoru r. 1570 titul. p. opat Johan Chotow, když naproti tomu odprodal kus role nad potokem krčmě Na Písku. Pokračují nahoru na kopec až k martínkovické silnici, přimykají se k části pozemku broumovského městského panského dvora a trávníkem dosahují až k řece. Rovněž na kopci vedle farního nadání je neobdělávané pole, kterému se říká Ovčí pastvina nebo Studený dvůr.

§ 4. Co se stromů, houštin a křoví týká, kromě ojedinělých vrb rostoucích mezi potoky zde nic není.

§ 5. Výsev a polní hospodářství jsou na tomto panském dvoře rozsáhlé a velké, zem a půda je těžká. V některých letech jsou výnosy pšenice nízké, půda není pro ni vhodná, a proto se moc nepěstuje. Co se jiných druhů obilí týká, jsou následující: Na zimu se pšenice nevysévá, žitem se osévá až 70 korců, na léto ječmene 16, ovesa 70 korců. Ladem leží stejně tolik půdy, kolik je oseto.

621v Dále se zde pěstuje také hrách až na 3 korcích, konopné semínko něco málo v zahradě, lněné semínko až na 2 korcích. Poznámka: Za to, že se o vše starají mnoho let, včetně lámání lnu, mohou si sloužící a čeled' vysévat každý třetí rok své deputátní množství lněného semínka na této roli.

§ 6. Co se trávníctví týká, je velmi špatné. Mezi vodními toky je několik luk, kde roste pěkná a hustá tráva, která se suší na seno pro ovce. Když ale čas od času přijde velká voda, způsobí to škody a zabahnění.

§ 7. Ovčí stáj je jen jedna. Nechová se žádný jiný dobytek než bahnice, poněvadž v následujícím panském dvoře v Jetřichově jsou chováni samostatně skopci. Přes zimu jsou chovány ovce, dospělé i mladé, v počtu až 300 kusů. Skopci, až dorostou, jsou předáni do Jetřichova. Jeden kus hovězího užitkového dobytka je ponechán šafáři. Staré bahnice nevhodné pro chov jsou posílány na jatka. Ovčí vlna se nevyrovná slezské.

622r § 8. Je určen čestný šafář čili správce. Je poddaný a vzat do služby. Je způsobilý jako každý šafář na panském dvoře a má dojednanou svou roční mzdu a deputát. Mzda v penězích činí 5 zlatých 50 k. a jako deputát dostává chleba a pečivo. Kromě něho zde není zaměstnána a placena žádná jiná čeled'.

622v PÁTÝ PANSKÝ DVŮR JETŘICHOV

§ 1. Na horním konci vsi Jetřichov vedle vrchnostenského hvozdu se rozkládá tzv. panský dvůr. Před lety to měly být dvě usedlosti, nyní vykládány jako jeden panský dvůr. Není velký co do svého obvodu a dříve se o něm mluvilo jako o malém ovčíně, protože s malým polním hospodářstvím je zde držen jen jeden pacholek k ovčím.

§ 2. Rozsah veškerých budov neobsahuje v současné době víc než jedno špatné, ze dřeva vystavěné obytné stavení s jednou světnicí, kde přebývá pacholek k ovčím. Stáj pro ovce a stodola jsou po stranách, všechno ze dřeva. Vedle stojí kůlny, k nimž je připojena sýpka. Tyto stavby netvoří žádný uzavřený dvůr, nýbrž jsou otevřeny ze dvou stran.

§ 3. Polnosti hraničí nahoře s vrchnostenským hvozem pod Šindelovou horou (Schindelberg). Mezi těmito rolemi prochází zemská silnice kolem staveb

623r panského dvora do Bohdašína a Vernéřovic etc. Dole hraničí s dědičnými usedlostmi dosahujícími k březovským zahradám, všechno spolu leží v jednom pásu a revíru.

§ 4. K panskému dvoru nepatří žádný les ani rybník, kromě několika křovin velkého vzrůstu v zadních polích proti Březové v mokřadu či prameništi, do kterého se ani v létě ani v zimě nedá vjet s koněm. V těchto místech je pole s černozemí, které je rozsáhlé a vzdálené od mokřadu. Pastevci zde zakládají ohně a půda světélkuje. Z tohoto důvodu lze tušit, že se zde kdysi ukrýval zvláštní minerál, nebo zdroj, po kterém se pátralo.

§ 5. Výsev neb popsané polní hospodářství není významné, ostatním panským dvorům nerovné. Přesto je obděláváno trojpolním systémem dost polí. Na zimu se neseje pšenice, žito se seje na 25 až 28 korců, na léto se neseje ječmen, oves až 28 korců. Třetí díl odpočívá, rok leží ladem, jinak se zde nic nerodí a očekává se, co Bůh dá. Sám dvůr je spravován jako ostatní panské dvory.

623v § 6. Krmení a senoseč pro stanovené množství ovčí, které hledají pastvu v lesích a podobných místech této krajiny, je celkem špatné a je ho málo, proto také dobytka co do počtu není mnoho.

§ 7. Jak už uvedeno, je tento panský dvůr jen ovčínem, jako předešlý. Je držen jen jeden pacholek k ovčím, nad nímž má dohled šafář z Martínkovic. Chová se a přezimuje zde

jen jalový dobytek, tedy skopci staří a mladí až do 200 kusů. Hovězí dobytek se nechová žádný, podobně také kozy. Prospěch z tohoto panského dvora spočívá především v malém polním hospodářství, viz výše, a potom na ročním odvodu 60 kusů starých skopců na jatka, tedy pro kuchyň. Naproti tomu je ročně opět nahrazeno přibližně stejné množství mladými skopci z martínkovického panského dvora.

§ 8. Je zde určen jeden způsobilý pacholek k dohledu nad hospodářstvím a využíváný k hlídání dobytka. Žádná jiná čeleď zde není. Má robotní list a dostává mzdu ve výši 5 zlatých 50 k., ostatní má jako deputát etc.

624r ŠESTÝ PANSKÝ DVŮR ZVANÝ MEZIMĚSTSKÝ

§ 1. Tento panský dvůr se řadí k nejpohodlnějším a pro hospodaření nejprospěšnějším v polním hospodářství, výnosech z luk, dřeva, z vody, rybníků, chovu dobytka a staveb. Mělo zde být před lety, říkají staří, šlechtické sídlo. Jak ale připadl klášteru, nelze již nyní dohledat. Leží míli cesty od kláštera na sever při silnici do slezského Fridlantu (Mierszów, Polsko). Také zde byla před léty v době války zasypána soutěska a v lese provedeny záseky k zastavení bojujících válečných stran.

§ 2. Kolem dokola uzavírají stavby čtverec. Na jedné straně dole je světnice šafáře, světnice pro duchovní, kde tráví svůj odpočinek velectěný konvent, je ve střední části a nad ní sýpka. Na dlouhé straně jsou chlévy pro dobytek. Uprostřed této části jsou komory a nad nimi sýpky. Nad dvorem jako třetí část jsou stodoly a stáje a pak kůlny uzavírající dvůr. Má dvě brány, zadní ve směru do Slezska,

624v přední směrem ke klášteru a městu. Uprostřed dvora stojí holubník a kurník okrouhlý a vysoký jako věž. Blízko u šafářova obydlí je studna s dobrou vodou.

§ 3. Travní a zeleninová zahrada se rozkládá u zadní brány venku po pravé ruce. Polnosti větší částí sousedí s vižňovským panským dvorem, dole až k mlýnskému náhonu se přimykají k Starostínu včetně kusu lesa. Před přední bránou na straně proti Kraví houštině (Kühnpusch) leží také vymýcené a vrchností obdělávané role, ale role ležící u Nikelsbergu (Mikulášův vrch) nad velkou řekou a na kopci proti Verněřovicím jsou pronajaty meziměstským chalupníkům, viz výše v dodatku § 6.

§ 4. Blízko u přední brány se rozkládá Kravský rybník (Kühnteich) a nad ním kus role, poté borový les zvaný Kraví houština (Kühnpusch) až k ruprechtickým a vižňovským hranicím. Rovněž nad velkou řekou, která je zde bohatá na pstruhy a lipany. Na horském svahu je také les či houština, na počátku tohoto svahu je lom na krevel, který lze využít také pro kamenické práce. Vrch se nazývá Niklasberg (Mikulášův vrch). Tento les a pronajaté role na Mikulášově vrchu patřily před léty k

625r verněřovickému panskému dvoru, který leží na dolním konci u mlýna. Tyto role panského dvora byly s výjimkou tohoto vrchu svobodně prodány vrchností. Tyto role nazývá držitel dodnes panským dvorem, viz výše ve Verněřovicích pod č. 1 a značkou.

§ 5. Výsev, jak je na zdejších horách běžné, se opakuje po třech letech, to je každé pole se využívá dva roky, třetí rok odpočívá. Musí být dobře pohojeno a ošetřeno, má-li přinést úrodu. Na hnojení je dbáno nejen na tomto, nýbrž ještě ve větší míře na ostatních panských dvorech. V současné době se dohromady vysévá pšenice na zimu od 7 do 8 korců, žito od 70 do 80 korců, na léto ječmene 8 korců, ovesa 80 korců. Po dvou výsevech role odpočívá a leží ladem. Na rolích se pěstují i jiné plodiny, konopné semínko až 1 korec, lněné semínko až 4 korce. Třetím rokem také lněné semínko jako deputát sloužících a čeledí. Poté je len lámán v městském panském dvoře, kde stojí jediná pazderna z kamene a klenbou a zabezpečená železnou bránou.

625v Sklizeň, kterou dopřeje Bůh, je pod přísnou kontrolou, jak je uvedeno u předcházejících panských dvorů. Konečný účet skládaný povolányými není vždy stejný, kvůli případným škodám způsobeným v některých ročních obdobích počasím, obzvláště ve zdejších horách.

§ 6. Pěkné travnaté plochy kolem rybníků, křovin a v zahradách, také vysoké luční výnosy ukazují na první pohled, že tento panský dvůr může také ostatním panským dvorům vypomáhat. Proto se lze domnívat, že chov dobytka je zde nejlepší.

§ 7. Protože pastviny a sklizeň sena má zde, jak uvedeno, přednost ve srovnání s ostatními panskými dvory, lze zde proto chovat a přes zimu držet více koní, mladých a starých až 7 kusů. Mezi nimi plemenné koně až 4 kusy, kteří mají svou zvláštní zahradu. Hovězí dobytek, starý a mladý, užitkový a jalový až 90 kusů, kozy až 8 kusů. Prasata se nechovají. Drůbeže tolik kolik dovolí snůška, pávi, krůty, husy, kachny, v kurníku slepice a také holuby v holubníku, viz výše § 2.

626r Za užitek dojných krav zodpovídá šafářka stejně jako v ostatních dříve popsáných panských dvorech, tedy od 1 krávy 3 měřice másla neb v penězích 4 zlaté 30 k., od 1 kozy kopu sýra.

§ 8. Šafář dostává stejnou mzdu jako ostatní, jak už bylo zdůrazněno dříve, tedy 9 zlatých 20 k. Šafářka jako předchozí 8 zlatých 10 k., dva pacholci dohromady 10 zlatých 30 k., tři děvečky dohromady 17 zlatých 30 k., čtvrtá děvečka od krav 4 zlaté 40 k., což je dohromady 52 zlatých 30 k. Kromě této mzdy dostávají svůj týdenní deputát chleba a pečiva od lesního pojezdného, který tento výdej vykazuje v měsíčním výkazu.

626v SEDMÝ JE VIŽŇOVSKÝ PANSKÝ DVŮR

§ 1. R. 1628 byl tento panský dvůr jako svobodný statek odkoupen titul. p. opatem Johanem Bennonem a deklarován jako panský dvůr (viz selská kniha litkupní fol. 222). V dolní části hraničí s meziměstským panským dvorem a v horní části s prvním dědičným statkem. Sestává jen z několika málo rolí, zbylá pole jsou špatná a pastviny. Mladý jalový dobytek a volí se zde chovají pouze přes zimu a jsou určeni na jatka. Dvůr nemá vlastního šafáře.

§ 2. Nádvoří tohoto dvora je špatné a neuzavřené. Sestává jen z obytného stavení a chlívů v jedné části, vedle toho stodola a již nic víc. Vše vypadá velmi špatně.

§ 3. Trávy je trochu kolem obytného stavení a na několika loukách mezi rolemi. Obhospodařované role a pastviny se táhnou podél rolí meziměstského panského dvora a prvního dědičného statku až ke sporné slezské hranici, kde je malý lesík nedaleko slezského Neudorfu (Nowe Siodło, Polsko).

627r § 4. Jak se nyní uvádí, na nejzazší části hranice je u sporného rybníka pár stromů, vícero jich bylo vykáceno a rozštípáno a zřízena pastvina.

§ 5. Podle toho je obhospodařovaných rolí u tohoto panského dvora málo, a tudíž také osev je nevelký. Půda pak k horám je nízké kvality, protože jsou výnosy v celé vsi nízké a lidé hledají obživu ve spřádání lnu a tkaní sítí. Přesto je výsev rozdělen takto: na zimu se pšenice neseje, žito až 28 korců, na léto se neseje ječmen, oves také až 28 korců. Po dvou letech, kdy pole rodí žito a oves, zůstávají třetím rokem ladem a musí odpočívat. Ostatní neobdělávaná pole jsou špatná a využívají se jako pastviny.

§ 6. Sušené krmení, tedy seno, je zajišťováno dovozem z Meziměstí.

§ 7. Protože se tento vižňovský panský dvůr

627v věnuje jen jalovému dobytku, není o žádném jiném dobytku na tomto panském dvoře

slyšet, než o nějakých 20 kusech vykastrovaných volů, 1 kusu dojně krávy pro dvě děvečky a rovněž 2 telatech. Do dvorní kuchyně je ročně dodáváno několik kusů, které jsou nahrazeny a opatřeny z ostatních panských dvorů.

§ 8. Nad tímto panským dvorem má hlavní kontrolu šafář z Meziměstí. Ke službě jsou ale jen dvě děvečky, jejich mzda je 10 zlatých 30 k. a kromě toho týdenní deputát. Podruh zdržující se v obytném stavení má nad dvorem dozor, nic méně ale platí vrchnosti poplatků v penězích 1 kopu.

628r SOUHRNNÝ DODATEK

§ 1. To, že při broumovském klášteře a na panství je v současnosti zřízeno a provozováno 7 tzv. panských dvorů, a jejich rozdíly osvětlila krátce předem popsaná deklarace. Proto přinášíme nyní v následných paragrafech přibližný roční užitek z výsevu bez srážky osiva, také kolik užitkových a jalových rozličných druhů dobytka je drženo.

§ 2. Roční popis je tento: R. 1675 vykázal lesní pojezdny toto polní hospodaření:

628v § 3. Ročně dostává vrchnost od čtyř k městskému farnímu kostelu přiřčených vsí, tedy Velké Vsi, Rožmitálu, Křinic a Hejtmánkovic, závazný desátek u žita 53 korce 2 ½ větele, ovsa 53 korce 2 ½ větele. Rovněž lesního ovsa 374 korců 1 ½ větele ode všech vsí broumovského panství, jak toto lze dohledat zejména v urbářích popisujících vsi, viz výše.

§ 4. Co se týká jiných plodin, jako hrachu, konopí a lněného semínka, protože výsev není příliš důležitý, není třeba brát zřetel na výmlat.

§ 5. Užitek z dobytka spočívá především v dojných kravách. V současnosti jich je na všech panských dvorech až 137 kusů, každý rok však o několik kusů více nebo méně. Za užitek odpovídají šafářky, jak již dříve uvedeno, a to z každé dojně krávy 3 měrice másla in natura, tedy 411 měřic nebo v penězích z každé 4 zlaté 30 k., což vynáší dohromady 616 zlatých.

629r Jalového dobytka, starého a mladého se na všech panských dvorech uvádí na 130 kusů. Týká se to telat, která jsou jako užitková zvířata ročně odváděna na porážku, i těch, která jsou odstavena a zařazena do chovu k jalovicím. Z odstavených telat jsou nahrazeny kusy, které jsou podle potřeby dodávány více či méně do kuchyně. V těchto vsích je ustájen vrchnostenský jalový dobytek a rozdělen po 30 kusech. Když je nějaký kus vhodný na porážku, je zakoupen jiný a jím je nahrazen. Ovce na panských dvorech martínkovickém a jetřichovském se počítají souhrnně cca nad 500 kusů, z nichž je ročně na 60 kusů vybráno pro kuchyň a nahrazeno dorostem. Stejně tak prasata chovaná v Otovicích určená na výkrm, přírůstek po odstavení doplní počet po dodávkách do kuchyně. Koz je v souhrnu až 25 kusů, užitek z každé je 1 kopa syra. Kůzlata, která neposlouží kuchyni, jsou odstavena a nahradí tak úbytek starých koz, které se porazí. Významný chov koní je v Meziměstí,

629v kde jsou k tomu dobré podmínky. Ročně nejsou nahrazeny více než 2 kusy. Drůbež není určena souhrnným počtem, neboť líheň je každým rokem jiná. Popis broumovského hospodářství je tedy krátký a jako takový toho času existuje. Půda však neumožňuje roční nárůst obživy, avšak zůstává na každém hospodářském praktikantovi, na jeho schopnostech a vůli, jak tyto výnosy zvýšit.

630r PIVOVARNICKÝ URBÁŘ

to je popis broumovské sladovny a pivovaru, v němž je v krátkosti poznamenáno, odkud je tento ročně zásobován a odkud dostává objednávky, a také kam se vařené pivo ukládá.

§ 1. Vrchnostenská sladovna se nachází na předměstí Broumova hned nad mlýnským

náhonem. Spodní podlaží je klenuté a dobře zaopatřené, má pěkné kamenné patro, které bylo nově zřízeno r. 1673. Najednou se dá zpracovat až 25 korců pšenice nebo ječmene.

	Výsev	Sklizeň	Výmlat
Pšenice	32 korců	45 kop 35 snopů	103 korce
Žito	422 korců	469 kop	1196 korců
Ječmen	52 korců	75 kop	208 korců
Oves	458 korců	311 kop	1668 korců
NB:	5 pražských věrtelů tvoří 1 korec	60 snopů je 1 kopa	5/4 1 korec

Rozprostře se po humně, a jak je zvykem, pečlivě sleduje a odsušuje do zásoby, poté pokračuje na sýpku a je rozděleno na jednotlivá množství pro každou várku.

§ 2. Sladovník je zároveň sládkem a má svůj byt ve sladovně, který mu je po právu přiznán. Obilí je však přejímáno prostřednictvím zvláštního sloužícího, sladovníkem je odměřeno v jistých kvótách ke sladování a pak hotový slad sladovníkem opětovně transportován

630v a vzniklý přírůstek se přidá k předávanému množství.

§ 3. Sladovník nebo sládek má robotní list, v němž je, jak to má být, uvedena taktéž jeho roční mzda 36 zlatých 30 k., dále 6 korců obilí na chleba a na pečivo, z každé úplné várky piva ½ vědra a v souhrnu k tomu ještě 1 sud. Při tom má k ruce jednoho sladovnického pacholka, kterého musí zaopatřit.

§ 4. Slad se odsypává ze zásobníku zvlášť pro každou várku. Na každou úplnou pšeničnou várku dává vrchnost 19 korců sladu a na každou ječnou 28 korců sladu.

§ 5. Před lety se muselo sladové obilí kupovat za hotové peníze, poněvadž jak je zřejmé z výše popsaného hospodaření, zdejší panské dvory pěstovaly málo pšenice a ještě z toho mála se zrno dodávalo do kuchyně. Jen malý přebytek se dostal do sladovny. Od nynějška ale (chvála Bohu), poté co vrchnost koupila v r. 1672 zemskou usedlost Sloupno v Čechách, deset mil cesty od královského města Nový Bydžov, za 24 000 zlatých,

631r má dostatek dobré půdy pro pěstování pšenice, která je odebírána zdejšími poddanými a poskytována pro potřeby pivovaru. V současnosti to činí ročně přibližně až na 800 korců dodávané pšenice, nepočítaje v to převzatý tamní pivovar. Nicméně broumovské hospodářství dodává do sladovny ročně až 60 korců pšenice. Pěstování pšenice na Policku je také špatné, přesto se pěstuje a ročně se jí dodává až ... Ječmen se na statku Sloupno moc nepěstuje. Co lze postrádat se posílá sem. K tomu se také přidává přebytek zdejšího hospodářství a též z Police. To vystačí na podzim a v zimě každým rokem až na 7 ječných várek. Co se ale v broumovském pivovaru nestačí zpracovat, předá se do Police k tamnímu zpracování na slad. Lidé zde ale nejsou zvyklí na pivo z ječmene, proto by mohl být zbylý ječmen poskytnut k prodeji podaným, a tak zpeněžen.

§ 6. Nynější broumovský a vrchnostenský pivovar nechal v tzv. Nové budově vedle klášterní klauzury v nejspodnějším

631v podlaží spolu se spilkou a sklepy zřídit zemřelý titul. p. opat Augustinus jedním velšským stavitelem. Sklepy jsou ale špatné, jejich užívání je nezpůsobilé kvůli vlhkosti, která prosakuje shůry, protože klenba není dobře utěsněná.

§ 7. Z 19 shora zmíněných korců pšeničného sladu pro jednu úplnou várku piva vznikne jeden výstav, který má dát obvykle 24 sudů piva, každý po 4 vědrech počítáno pro výdej a nad to 1 sud stáčeného piva tzv. „baba“ a dolívka k pasírování. Z 28 korců ječného sladu je vyrobeno stejné množství ječného piva.

§ 8. Poté, co je pivo uloženo ve spilce nebo ve sklepě, uspořádá sládek tzv. Tischper. Sloužící, řemeslníci a panský dvůr dostanou stejný podíl z každé várky jako deputát. Co mu zůstane, může podle libosti prodat. Sládek má také ze všech várek faeces čili kvasnice, které prodává. Naproti tomu ale odvádí kvůli tzv. Tischper a za kvasnice z každé úplné várky vrchnosti 1 zlatý 30 k., to je 54 říšských tolarů, když v roce proběhne 54 várek.

632r § 9. Chmel obstarává vrchnost a kupuje ho každým rokem od zdejších broumovských poddaných, kteří ho vypěstují tolik, kolik se urodí. Platí se za něj 7, 8 i 9 stříbrných zlatek. Chmele se používá na každou pšeničnou várku až 3 korce. Zemský chmel je sice lepší, ale dražší, bere se ho sotva polovina. Tento nákup se uskutečňuje pokaždé podle libosti vrchnosti.

§ 10. Pivovarnický urbář je zaměřen v průběhu roku průměrně na 54 várek pšeničného a ječného piva. Každá várka vydá na 54 sudů, tedy 54 úplných várek vydá na 1 296 sudů. (Výjimkou je, když se v Polici uvaří několik várek navíc, a ty se rozdělí do jednotlivých vsí). Z množství sudů uvařeného piva se rozdělí z vrchnostenského sklepa k prodeji mezi všechny šolce a šenky na broumovském a polickém panství a také poddaným až na 1 000 sudů ječného a pšeničného piva. Úctyhodný konvent spotřebuje ročně přibližně až 125 sudů, z Police přichází do kláštera na 50 sudů.

632v Ke dvoru se k jídlu ročně odvádí až kolem 90 sudů. Zbytek případně pánům farářům ve vsích, jako Šonov, hora sv. Jiří a Vernéřovice (místo 1 sudu piva se ale dává 1 korec pšenice nebo 2 korce ječmene), a sloužícím jako deputát.

§ 11. Taxa z prodeje každého sudu pšeničného piva na místě je v současnosti 7 zlatých 36 k. a každého sudu ječného piva 7 zlatých. Přitom sklep mistr (který pivo vydává, a peníze odvádí do úřadu) má z každého sudu 6 k. místo vystavované pálenky, kterou vrchnost také požaduje.

§ 12. Mohlo by zde být též zmíněno, jaké pivo a kolik je každému šolci či šenku ročně přiděleno a kolik se vytočí. Protože ale čas je krátký a velmi nestálý, je to bez pochyby postupně vysvětleno v jiném účetním popise.

634r BROUMOVSKÝ RYBOLOV

čili popis rybaření v Broumovské zemi, jak může být využíváno v současné době vrchností, vše podle řádu vsí, na jejichž katastru jsou pojmenované a zaznamenané rybníky a vodní toky zbudovány.

635r VELKÁ VES

Poznámka 1.: Na tomto vesnickém katastru není vybudován ani na selských usedlostech, ani v nivách žádný vrchnostenský rybník. Sedláci mají na nivách několik malých tůní pro případ potřeby, do nichž vysazují podoustve. Při vrchnostenském panském dvoře na horním konci je několik rybníků, jak následují podle jmen:

STEINTEICH (KAMENNÝ RYBNÍK). Tento rybník se rozkládá nad panským dvorem a Svídnickou silnicí v údolí u Svinského potoka, který do něj přivádí vodu. Má důkladné dno a jsou do něj vysazováni vesměs každým rokem kapři kromě jiných ryb i podoustve a štiky určené pro lov. Odtok je veden opět do potoka.

OBER-STADTTEICHEL (HORNÍ MĚSTSKÝ RYBNÍČEK). Je to malý rybníček, který patřil městu a byl s následným Velkým městským rybníkem v době sjednané transakce připojen ke klášteru. Voda je přiváděna ze Svinského potoka a je zadržována kvůli následujícímu rybníku. Je osazen trochou podouství.

635v GROSSE STADTTEICH (VELKÝ MĚSTSKÝ RYBNÍK). R. 1666 postoupilo město tento rybník uskutečněnou transakcí klášteru, proto nese jméno Městský rybník. Je v blízkosti panského dvora a leží pod malým Horním rybníčkem. Přítok je ze zmíněného rybníčka, odtok ale do velké řeky. Ročně je na zimu osazen 8 až 10 kopami kaprů.

MITTELTEICH (PROSTŘEDNÍ RYBNÍK). Sémě je k rozmnožení ponecháno přes léto, poté přesazen do zimních rybníků. Přítok je částečně z pozemků panského dvora, částečně ze zimních srážek. Je blízko panského dvora pod již zmíněným Městským rybníkem. Odtok je do Dolního rybníka.

NIEDERTEICH (DOLNÍ RYBNÍK). Není velký a je hodně zarostlý rákosím. Místo u hráze pod olšemi je v létě vhodné pro zábavu a odpočinek. Napájen je ze zimních srážek, odtok do velké městské řeky. Přes léto se používá k rozmnožení plůdku a každý rok na podzim se uskutečňuje výlov a rybník se vypouští. Tyto dva zmíněné rybníky se kupují s panským dvorem.

636r HINTERTEICHEL (ZADNÍ RYBNÍČEK). V tomto rybníčku se nechává rozmnožit několik kop plůdku, který je na podzim přesazen do zimních rybníků. Rozkládá se na pozemku panského dvora. Přítok je z rožmitálských kopců, odtok dolů po pozemku.

KÄLBERTTEICHEL (TELECÍ RYBNÍČEK). Je to letní rybníček a slouží k rozmnožení plůdku. Leží kousek nad horními zahradami panského dvora. Přítok je shora, odtok přes nivu do Prostředního rybníka. Několik let zde roste rákos pro místní potřebu.

Poznámka 2.: Tekoucí voda ve Velké Vsi se nachází ve velké vzdálenosti od niv, protéká podle hranice městského katastru a město ji využívá až po tzv. Křinický potok (Crines). Odtud pak až dolů do Otovic patří rybolov vrchnosti. Loví se nosáči, mřenky a další malé ryby. Také vydrů lze zde zahlédnout, která se také loví. Svinský potok protéká nad panským dvorem, ale není udržován, protože v létě hodně vysychá.

636v ROŽMITÁL

Poznámka 1.: Půda tohoto vesnického katastru není vhodná pro vrchnostenské rybníky, nicméně asi před 30 lety byl vybudován jeden na selském statku č. 8, viz výše. Nazývá se

KNITTEL TEICHEL (KNITTLŮV RYBNÍČEK). V této době se o něj nikdo nestará. Má tvrdé červené dno. Nepřináší žádný užitek a je pustý už přes 30 let. Leží oproti hranici s Velkou Vsí.

Poznámka 2.: Pokud se zde nachází nějaký potok, je stran ryb pro vrchnost bez užitku, protože v létě je v něm buď nepatrně vody, nebo vysychá. Také se neudrzuje. U Černého mlynáře čili posledního zahradníka se stružky stékají a dále se nazývají Černý potok. Tato voda protéká přes otovické selské statky a sedláci si ji pronajímají; viz níže v Otovicích.

637r ŠONOV

Poznámka 1.: Jakkoli je tato ves velmi dlouhá a velká, nemá vrchnostenské rybníky, protože terén zde není vhodný. Především pole jsou velmi malá se špatnou a kamenitou půdou. Přesto je v současnosti jeden vybudován a nazývá se

SCHÖNERTEICH (ŠONOVSKÝ RYBNÍK). Jsou v něm nějaké kapři a k tomu nějaké podoustve. Leží na pozemku svobodného statku.

Poznámka 2.: Co se týká potoků v nivě, je jich velmi málo s malým množstvím vody, takže vrchnost z nich nemá žádný užitek, co se ryb týká. V nivách je několik tůň pro případné zadržení vody, a tak se v dolní části vsi objevují i nějaké malé ryby, které patří panu farářovi.

637v OTOVICE

Poznámka 1.: Rybníků v této vsi je málo a neexistuje možnost pro jejich budování na kopcovitých polích, ale ani v nivě, protože je úzká a protéká jí velká řeka. Nicméně jsou následující tři, které leží na pozemcích vrchnostenského panského dvora.

BORNTICHEL (STUDNIČNÍ RYBNÍČEK). U tohoto rybníčku na zadním poli panského dvora oproti Šonovu je studna, proto to pojmenování. Jsou v něm nasazeni pstruzi. Před několika lety byl zrenovován.

LADERHOSE (KOŽENÉ KALHOTY). Tento rybníček leží na pozemku staré šolcovny a byl odkoupen před lety k panskému dvoru. Odkud se vzalo jeho pojmenování, je ve hvězdách. Je obklopen keři a olšemi. Protože jde jen o pramenitou vodu, je osazen pstruhy.

PLAN- ODER FLUDERTEICHEL (ROVINNÝ NEB ŽLABOVÝ RYBNÍČEK). Tento rybníček leží v nivách mezi velkou řekou a

638r mlýnským náhonem nad pilou. Přes léto jsou v něm nasazeni kapři vedle jiných malých ryb. Napájen je z mlýnského náhonu dřevěným žlabem, odtok je vyveden do velké řeky.

Poznámka 2.: Co se týká tekoucí vody v této vsi, říká zpráva, že nivami této vsi protéká velká řeka zvaná Stěna. Zde začíná rybolov, ke kterému je zde oprávněno město. Úsek začíná od soutoku Křinického potoka se Stěnavou nad jezem a končí na hranici vsi Tuntshendorf (Tlumaczów, Polsko) na soutoku s potokem zvaným Puse (Božanovský potok), který patří do statku Schadewinkel a přitéká z Božanova. V této řece se v některých letech hojně loví ve větší míře nosáči, parmy, lipani, mřenky a jiné malé ryby. Na tomto vodním toku jsou zřízeny také dvojce úhoří sádky, horní u mlýna Na Pisku vedle říčního koryta, druhé u otovického dolního mlýna, což úhořům svědčí. Černý potok je vodoteč, která přitéká od Rožmitálu přes otovické selské pozemky, a rybolov malých ryb je těmto sedlákům přenechán za poplatek, viz v souhrnné relaci za měsíc leden. Černý potok se vlévá do velké řeky.

638v BOŽANOV

Poznámka 1.: Ve vsi není žádný vrchnostenský rybník. Před lety byl ale v nivě zřízen:

AUENTEICH (LUŽNÍ RYBNÍK). Před 30 lety byl nad kostelem v lukách budován vrchnostenský rybník ležící na pozemcích sedláka č. 13, protože ale přicházejí velké povodně a protrhly ho, zůstal dodnes neopraven.

Poznámka 2.: Tekoucí voda v luzích přináší vrchnosti užitek z malých ryb na celém průtoku vsí až dolů pod ves k potoku Puse (Božanovský potok), k pustým pozemkům a hranici šlechtického sídla Schadewinkel, kam ostatně potok Puse náleží a kde se vlévá do velké řeky Stěnavy.

639r MARTÍNKOVICE

Poznámka 1.: Po obou stranách polí této vsi se nenachází žádný vrchnostenský rybník. Také půda na těchto polích je zvlášť neúrodná. V nivách je jeden neobhospodařovaný rybníček.

AUENTEICH (LUŽNÍ RYBNÍK). Leží v horní části vsi mezi staveními Bb a Dd, viz tabula. Protože má ale protrženou hráz, zůstává dodnes nepoužitelný.

Poznámka 2.: V potocích v nivách se vyskytují pstruzi, o něž se zde zvlášť starají, a také jiné malé ryby v průtoku celou vsí až po soutok s velkou řekou pod vrchem sv. Jiří.

639v KŘINICE

Poznámka 1.: Co jiným vsím chybí při možnosti budovat rybníky, to má tato ves. Šolc a sedláci mají několik rybníků na svých statcích ještě dodnes, obzvláště svobodný sedlák č..., kterého kvůli jeho rybníkům nazývají Rybníkář (Teichmann). Vrchnost má několik po obou stranách polí a také v lukách. Jsou to následující

SCHREIBERTEICH (PÍSAŘŮV RYBNÍK). Tento rybník leží na svobodném pustém pozemku č. 42 blízko obytného stavení mezi lukami. Toto pusté místo držel totiž před 30 lety dědičně kancelářský písař z kláštera, proto dostal rybník toto jméno. Nicméně byly oba rybníky již od r. 1526 vyhrazeny klášteru. Osazuje se co 3 roky přes zimu 4 kopami kaprovitých ryb. Přítok od Silničního rybníka, odtok směřuje do následujícího níže uvedeného rybníka.

640r LAUPENTEICH (LISTNATÝ RYBNÍK). Hned pod předchozím rybníkem leží tento. Je také přes zimu po 3 letech osazován 4 kopami kaprů. Přítok z předešlého, odtok do lužního potoka.

SCHUBERTSTEICH (SCHUBERTŮV RYBNÍK). Na druhé straně vsi se rozprostírá proti vrchu na statku v tabele č. 13. Přítok je z rybníka svobodného sedláka, viz výše. Výpusť je do lužního potoka. Plůdek se shromažďuje v tomto rybníku, aby mohl být na léto přemístěn do chovného rybníka.

OBERFORELLENTEICH (HOŘEJŠÍ PSTRUŽÍ RYBNÍK). Na počátku nivy v horní části vsi se stékají horské prameny a napájejí rybník, v němž jsou chováni pstruzi. Voda odtéká zpět do nivy. Rybník leží před pozemky sedláka č. 28.

MITTELFORELLENTEICH (PROSTŘEDNÍ PSTRUŽÍ RYBNÍK). Lužní potok a odtok z hořejšího rybníka napájejí tento prostřední rybník, který je také osazen pstruhy. Leží vedle stavení Mm.

640v NIEDERFORELLENTEICH (DOLNÍ PSTRUŽÍ RYBNÍK). Hned pod zmíněným prostředním rybníkem je dolní. Je také obhospodařován a přes zimu jsou zde chováni pstruzi. Odtok do luk.

HUTTEICH (KLOBOUK). Rozkládá se na zadních polích horní části vsi na straně proti vápence či Hejtmánkovicím, mezi nimi a křinickými křovinami. Osazuje se co 3 roky přes zimu 24 a více kopami kaprovitých ryb. Nemá žádný přírodní ani aktivní přítok, nýbrž je napájen jen deštěm a na jaře tajícím sněhem. Odtok protéká dolů pozemkem do následujícího rybníka. Může se dobře rozšiřovat.

HOLLUNKENTEICH (HOLOMEK). Tento zmiňovaný rybníček se rozprostírá na pozemku dole proti polické zemské silnici mezi rolemi. Není velký. Chovají se v něm rozmanité malé ryby. Odtok vede přes silnici do následujícího rybníka.

641r STRASSENTTEICH (SILNIČNÍ RYBNÍK). Leží při silnici do Police. Je to velký a dobrý rybník, osazuje se co dva roky na zimu 15 až 16 kopami kaprů. Přítok je veden z předchozího přes silnici, částečně je napájen také ze zimních srážek. Odtok do vsi do výše zmiňovaného Písařova rybníka. Přepad přes brlení do následujícího Červeného rybníka.

ROTETEICH (ČERVENÝ RYBNÍK). U rolí městského panského dvora, také nedaleko silnice se rozkládá tento rybník. Jméno dostal od červeného bahnitého dna. Přes zimu se v něm odchovává plůdek, který se každým rokem na jaře přemísťuje. Přítok je z přepadu z výše uvedeného rybníka, z deště a zimních srážek. Odtok je veden do Městského rybníka ve směru k pastvině.

BIEDERMANNSTEICHEL (BIEDERMANNŮV RYBNÍČEK). Malý rybníček byl protržen a před několika lety opět opraven. Leží nad Městským rybníkem a je osazen podouství. Přítok je

z rybníka svobodného sedláka ve Fojtově Vsi, výpusť do Horního městského rybníka.

641v ZIEGELTEICH (CIHELNÝ RYBNÍK). Pod oběma městskými rybníky, mezi městem pronajatými pozemky a cihelnou leží tento rybník. Je co tři roky na zimu osazován 14 až 15 kopami kapřího plůdku. Velmi dobrý chovný rybník je napájen, jak dříve uvedeno, z městských rybníků a odtok je veden do následujícího Vápenného rybníka.

KALKTEICH (VÁPENNÝ RYBNÍK). Je to velmi hluboký rybník hned pod zmíněným Cihelným rybníkem. Leží v tzv. Vápenici. Hraničí s nejspodnějším sedlákem v Křinicích a je osazován smíšenou rybí násadou. Výlov se provádí podle vůle vrchnosti. Odtok protéká dolů pozemky a vlévá se do potoka přítékajícího od Křinic.

EICHELTEICH (ŽALUDSKÝ RYBNÍK). Je to sice rybník ležící mimo katastr této vsi a na pozemku broumovského městského panského dvora mezi dvěma kostely, P. Marie a sv. Kříže, hraničí ale se vsí Křinice. Přes léto je osazován kapry. Nemá žádný přítok, je napájen pouze zimními srážkami. Odtok vede podél kostela sv. Kříže a vlévá se na městské půdě do velké řeky.

642r *Poznámka 2.: Co říci k vodnímu toku ve zmiňovaných Křinicích? Jeho počátek je v horských pramenech, které se stékají dohromady. Toky v nivách poskytují vrchnosti dostatek malých ryb, také trochu pstruhů a raků až dolů přes Křinický potok k velké řece. Vodní zdroje v prostřední části vsi, které také přitékají z hor, využívají sedláci, na jejichž statcích se nacházejí.*

642v FOJTOVA VES

Poznámka 1.: Zde nemá vrchnost žádný rybník. Ty ale, které leží v katastru Fojtovy Vsi v zadních polích směrem ke Křinicím, patří svobodnému statku v tabele pod č. 6.

Poznámka 2.: Z Hejtmánkovic přitéká lužní potok, kromě něho ještě potůček z pozemku Fojtovy Vsi ve statku č. 16. Protékají nivou a podél města až se u městské barvírny vlévají do mlýnského náhonu. Říká se mu Fojtův potok. Z hlediska rybolovu není pro vrchnost užitečný. V létě tento potok často vysychá a grundle se ztrácí, avšak s novou vodou se zase vrací.

643r HEJTMÁNKOVICE

Poznámka 1.: Ne více než jeden rybník má vrchnost na katastru této vsi a ten se nachází na selském statku č. 5. Ostatní zbudované a nedostavěné rybníky na dědičných statcích náleží jejich držitelům. Vrchnostenský rybník se jmenuje

GÖNTZELTEICH (GÖNTZLŮV RYBNÍK). Je co tři roky přes zimu osazován 8 kopami kaprovitých ryb. Rozkládá se, jak uvedeno výše, v č. 5 pod vápenkou. Přítok je z pramene v lese, ostatek je ze zimních srážek. Odtok do vesnické nivy.

Poznámka 2.: Voda v lužích se shromažďuje po deštích a protéká vsí do Fojtova potoka. Nejsou v ní žádné ryby a v létě zcela vysychá.

643v JETŘICHOV

Poznámka 1.: Ve hvozdu u horního Jetřichova jsou čtyři rybníky, z nichž jsou v této době dva provozovány a dva ne. U panského dvora se nachází přes cestu malý rybníček, na pozemku šolcovny jeden rybník a jeden větší protřzený, v nivách jsou pro případ potřeby zřízeny mnohé rybníčky, z nichž největší patří šolcovi.

FORSTTEICHEL (LESNÍ RYBNÍČKY). Dva z těchto rybníčků v lese u horního Jetřichova jsou osazeny pstruhy. Voda přitéká od pramenů v horách, protéká z jednoho do druhého. Voda jimi protéká a napájí

VORWERKSTEICHEL (DVORSKÝ RYBNÍČEK). Je to malý rybníček u panského dvora, který leží za cestou. Neosazuje se rybami. Slouží pouze pro případ nouze a pro napájení dobytka.

644r SCHOLTZENTEICH (ŠOLCŮV RYBNÍK). U šolcovny mezi rolemi, na pozemku nedaleko šolcova rybníka se rozkládá tento vrchnostenský také zvaný Šolcův rybník. Je co tři roky na zimu osazován 8 kopami kaprů. NB: Když byl r. 1663 tento rybník vyloven, byl titul. p. opat Augustinus právě zde raněn mrtvicí a následujícího dne ráno v opatské rezidenci zemřel.

WALKENTEICH (RYBNÍK VALCHA). R. 1570, více než před 100 lety, se tento rybník, který leží na pozemku, kam přitéká voda z Vernéřovic, protřhl. Voda s sebou vzala na předměstí Broumova několik stavení a zahynuli také lidé. Od té doby se všichni domnívají, že by se neměl dostavět, protože kvůli jisté klukovině hráz nevydrží. V současné době se trávnick pronajímá za určitý roční poplatek, viz výše v dodatku horiz. § 5.

Poznámka 2.: Tekoucí vody v nivách není mnoho a je zadržována v malých tůních a rybníčcích pro případ vzniku požáru. Vrchnosti nepřináší žádný užitek.

644v BŘEZOVÁ

Poznámka 1.: Tato ves leží na svahu pod horami. Možnost budování rybníků je špatná, protože není k dispozici dostatek vody.

Poznámka 2.: V lukách podél vsi protéká sice z vernéřovického lesa potok dolů k mlýnu, p. farář zde chová pod břehy pstruhy, které se také pro něj loví.

645r BOHDAŠÍN

Poznámka 1.: V Bohdašíně nemá vrchnost žádný rybník. Ves leží sice v údolí směrem k Teplicím, pole jsou na svazích hor a nivy mají málo vody. Před šolcovnou se nachází nedostavěný rybník, který může využívat šolc podle libosti.

Poznámka 2.: Luční vody je nepatrně, žádné ryby v ní nejsou. V létě zcela vysychá, takže lidé musí čerpat vodu ze studnic.

645v VERNÉŘOVICE

Poznámka 1.: Po obou stranách vernéřovických polí nemá vrchnost také žádný rybník. V luzích u šolcovny leží drobný rybník, který vrchnost koupila před lety od šolce za 200 kop. Je obhospodařován.

SCHOLTZENTEICH (ŠOLCŮV RYBNÍK). Přítok do tohoto rybníka zajišťuje lužní potok. Rybník se co tři roky na zimu osazuje 5 až 6 kopami. Odtok směřuje k šolcovu mlýnu a zpět do nivy.

Poznámka 2.: Potok v luzích přitéká z hor, rybaření užívá p. farář. Protéká od vrchnostenského mlýna přes pozemek a nedostavěný rybník Valcha do velké řeky, která přitéká od Meziměstí.

646r STAROSTÍN

Poznámka 1.: Tuto ves tvoří několik stavení. Obyvatelé nemají žádná vlastní ani dědičná pole. Za těmito staveními je nedokončený rybník, o který se vede spor kvůli hranici.

STRITTIGE WINKELTEICH (SPORNÝ RYBNÍK KOUT). Před lety to byl nedokončený rybník, o který se nyní vede spor se Slezany, p. hrabětem z Gelenau (Golińsk, Polsko), který si nárokuje celý rybník, ale přiznává se mu jen polovina. Přítok je ze slezského Neudorfu (Nowe Siodło, Polsko), odtok přes protřženou hráz přes Starostín do velké řeky.

Poznámka 2.: V potoce v Starostíně nejsou žádné ryby. Nivou protéká velká řeka, která začíná u hranic dvora Gelenau (Golińsk, Polsko) ve Slezsku. V této řece se nacházejí pěkní pstruzi a lipani.

646v MEZIMĚSTÍ

Poznámka 1.: V krajině kolem tohoto panského dvora je několik dobrých vrchnostenských rybníků. K doзору nad nimi je ustanoven ve vsi zvláštní porybný. Rybníky podle jmen jsou následující

STOCKTEICH (RYBNÍK PAŘEZ). Tento rybník je nedaleko velké řeky naproti Starostínu a leží nejvýše. Co tři roky přes zimu se osazuje 9 až 10 kopami kaprů.

NEUTEICHEL (NOVÝ RYBNÍČEK). Nachází se pod předchozím a vedle rybníku Bašta. Co tři roky přes zimu je osazován 4 kopami kaprů. Přítok do tohoto rybníka přichází shora a z mlýnského náhonu, odtok je veden směrem ke kopci do velké řeky.

647r DER WALL (BAŠTA). Jedná se o docela rozsáhlý příkop. V době války zde byla přehrazena soutěska k zadržení nepřítele. Nyní tento násep zadržuje vodu, co tři roky přes zimu se osazuje 3 kopami kaprů. Výlov se provádí jako u každého jiného rybníku. Uprostřed je ostrov.

HERRENTEICHEL (PANSKÝ RYBNÍČEK). Nedaleko chalup v blízkosti velké řeky leží tento rybníček. Je co tři roky osazován přes zimu 2 ½ kopami kaprů. Přítok od Bašty, odtok do velké řeky.

MÜHLTEICH (MLÝNSKÝ RYBNÍK). Nad výše zmíněným rybníkem Bašta, nad mlýnským náhonem leží tento rybník. Po jeho hrázi se vjíždí do vsi. Co tři roky přes zimu se osazuje 8 kopami kapřího plůdku. Přítok je z mlýnského náhonu, ale odtok do následujícího rybníka.

647v SCHOLTZ- čili SCHENKENTEICH (ŠOLCŮV NEBO KRČMÁŘSKÝ RYBNÍK). Leží pod právě uvedeným rybníkem, blízko panského dvora oproti vsi. Leží za hospodskou zahradou a je také co tři roky přes zimu osazován 8 kopami kapřího plůdku. Přítok je z horního Mlýnského rybníka, odtok přes luka do velké řeky.

KÜHTEICHEL (KRAVSKÝ RYBNÍČEK). Vedle panského dvora na druhé straně pod Kravskou houštinou leží tento rybníček. Je co tři roky osazován přes zimu 5 kopami kapřího plůdku. Z panského dvora se jezdí po hrázi do Ruprechtic. Přítok je z následujícího Šlechtického rybníka, odtok vede pod hrází Šolcova rybníka do velké řeky.

ADELTEICH (ŠLECHTICKÝ RYBNÍK). Rozkládá se nad právě zmíněným rybníčkem na pozemku oproti Vižňovu u Kravské houštiny. Bezpochyby proto, že panský dvůr byl před lety šlechtickým sídlem, nese toto jméno. Co tři roky přes zimu se osazuje 4 kopami. Přítok je z vižňovského rybníka, odtok do předchozího.

648r Poznámka 2.: Co se týká vodních toků, nedaleko vsi protéká pod kopcem velká řeka, která začíná nahoře u Starostína na hranici se dvorem Gelenau (Golińsk, Polsko) titul. p. hraběte z Hohbergu na Fridlantě (Mieroszów, Polsko) ve Slezsku a teče dolů k Hynčicím až po jetřichovský mlýn. V této řece jsou pěkní pstruzi a lipani, svého času se také lovily vydry, a jak uvedeno v poznámce 1, je ustanoven ve vsi zvláštní porybný.

648v VIŽŇOV

Poznámka 1.: Vrchnost má v lukách hned nad panským dvorem tři rybníky, jak jsou následně vyjmenovány. Co se týká dalších lužních rybníčků, jsou zbudovány pro případ nouze.

OBERTEICHEL (HOŘEJŠÍ RYBNÍČEK). Tento rybníček se co tři roky přes zimu osazuje přibližně až 3 kopami kaprů. Přítok je z lužního potoka a odtok směřuje do následujícího rybníčku.

MITTELTEICHEL (PROSTŘEDNÍ RYBNÍČEK). Je o trochu menší a co tři roky se přes zimu osazuje 2 ½ kopami. Voda odtéká do Dolejšího rybníčka.

NIEDERTEICHEL (DOLEJŠÍ RYBNÍČEK). Kousek pod Prostředním rybníčkem leží tento a je osazován 4 kopami. Voda odtéká přes pozemky dolů do meziměstského Šlechtického rybníka.

649r *Poznámka 2.: Vsi protéká nepatrný potůček, takže v létě, když prameny mizí a vysychají, je velký nedostatek vody. Proto jsou také jen zřídka vidět ryby.*

649v RUPRECHTICE

Poznámka 1.: Na ruprechtických nivách, ani na obou stranách polí nemá vrchnost zřízení rybníky, kromě tří u silnice, které byly odkoupeny od svobodného sedláka či dvořáka.

OBERTEICH (HOŘEJŠÍ RYBNÍK). U silnice, kterou se přichází z Meziměstí, pod kostelem proti velké řece se rozkládá tento rybník. Osazuje se co tři roky přes zimu 4 kopami kapřího plůdku.

MITTLERTEICH (ROSTŘEDNÍ RYBNÍK). Je větší než Hořejší i než Dolejší a je osazován 8 kopami kapřího plůdku. Voda přitéká od Ruprechtic kolem vrchu, přebytečná voda odtéká do koželužny.

650r NIEDERTEICH (DOLEJŠÍ RYBNÍK). Tento rybník leží hned pod Prostředním a také se co tři roky přes zimu osazuje 4 kopami.

Poznámka 2.: Ruprechtický potok protékající nivou není velký, proto také není bohatý na ryby. Není o něj pečováno a mlynář má sotva dostatek vody pro svůj mlýn. Velká řeka protéká nedaleko koželužny. Tamtéž začínají klášterní rybáři s rybařením až po úsek patřící městu.

650v HYNČICE

Poznámka 1.: U šolcovny jsou dva rybníky, které patří šolcovi, jinak se zde žádný jiný nenachází.

Poznámka 2.: Vodním tokem v nivách je velká řeka, která přitéká od Meziměstí. Má zde upravené břehy a pěstují se zde obzvláště pstruži. Také malých ryb zde není málo. Stéká sem také jeden potůček od heřmánkovické zadní hranice, pro ryby se nevyužívá.

651r HEŘMÁNKOVICE

Poznámka 1.: Na straně k Ruprechticím se nenachází žádný vrchnostenský rybník, v nivě také žádný, na konci vsi u velké řeky je rybník patřící městu Broumov. Na straně k Rožmitálu přes Kravský potok se rozkládají následující:

WINTERTEICH (ZIMNÍ RYBNÍK). U svídnické silnice asi půl míle cesty leží tento rybník, v němž se rozmnožuje plůdek. Přitom se zde nacházejí také jiné malé ryby. Voda přitéká z hor, odtok do Nebeského rybníčka.

FRÖMMELTEICHEL (NEBESKÉ RYBNÍČKY). Nedaleko od sebe leží na druhé straně silnice dva malé rybníčky. Přes léto jsou zde vysazováni kapři. Nemají žádný přítok, pouze zimní srážky. Odtok stéká do Kravského potoka.

652r JANOVÍČKY

Poznámka: Janovičtí mají svou čižbu, rybolov přenechávají ostatním vsím. Mají sotva několik studní za staveními. Mohou si tak připravit leda vodovou polévku (úkrop). Tekoucí vody je málo a tím pádem téměř žádné ryby.

Prameny a literatura

Prameny

Státní oblastní archiv v Zámrsku (dále jen SOA Zámorsk), sign. Fond Velkostatek Broumov, inv. č. 835, kniha 359, Urbář panství Broumov 1676/7.

ŠMELHAUS, Vratislav (ed.): K dějinám osídlení I. Broumovský urbář 1676/7. Text a textové přílohy, *Prameny a studie 14*, Praha 1976.

ŠMELHAUS, Vratislav: Prameny k dějinám Broumovska. *Vědecké práce Zemědělského muzea – 15*, příloha, Praha 1975.

Literatura

BARTÁK, Jan: *Velkostatek Police nad Metují*. Archivní pomůcka, Náchod 2006.

BARTÁK, Jan: *Velkostatek Broumov*. Archivní pomůcka. Náchod 2009.

BARTÁK, Jan: Původní spisové registratury správy benediktýnských panství Broumov a Police nad Metují. *Sborník prací východočeských archivů 14*, Zámorsk 2010, s. 113

Braunaer Heimatkunde. Braunau 1894.

EMLER, Josef: *Decem registra censum Bohemica compilata aetate bellum hussiticum precedente*. Praha 1881.

FRIEDRICH, Gustav: *Codex Diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae*. Praha 1912.

Regesta diplomatika nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (RBM), V/3, č. 1016, Praha 2000.

CAJTHAML, Jiří: *Analýza starých map v digitálním prostředí*. Praha, ČVUT, 2012.

ČÁP, Jaroslav: Česko-Kladská hranice v 18.–19. Století. *Kladský sborník II*, Hradec Králové 1998.

ČÁP, Jaroslav: Broumov a jeho obyvatelé ve světle soupisu věřících z roku 1785. *Stopami dějinami Náchodska 3*, s.53 – 79.

CECHNER, Antonín: *Soupis historických a uměleckých památek v politickém okrese Broumovském*. Praha 1930.

ČECHURA, Jaroslav: *Broumovská rebelie*. Praha 1997.

ČECHURA, Jaroslav: Významný barokní regionalista Johann Georg Hesselius. *Sborník prací východočeských archivů*. Zámorsk 2004.

ČECHURA, Jaroslav: Broumovsko 1615–1754, nový rozměr evropské protoindustrie *Sborník Sedláci si dělají, co chtějí*. Praha 2012.

ČECHURA, Jaroslav: Broumov v srpnu 1680: epilog selské rebelie, Pocta Karlu Malému k 65. narozeninám, Praha.

ČECHURA, Jaroslav: Broumovsko 17. století – neznámá kapitola evropské protoindustrie, Historický obzor, ročník 6, Praha 1995.

ČERNÝ, Václav: Slovníček archivní terminologie II. Názvosloví pro zemědělsko-lesnické archivy, Praha 1955.

HLAVÁČEK, van; KAŠPAR, Jaroslav; NOVÝ, Rostislav: *Vademecum pomocných věd historických*. Praha 1988.

HLEDÍKOVÁ, Zdenka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích*. Praha 2005

HOFMANN, Oswald: *Die Gemeinde Barzdorf*. Forchheim 1987

HORÁK, Karel: Historický průzkum lesů Lesního závodu Broumov. tj. *LHC Javoří Hory a LHC Skály*. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů ve Zvolenu, pobočka Hradec Králové, Žďár nad Sázavou 1966.

HRAŠE, J. K.: *Zemské stezky*. Nové Město nad Metují 1885.

CHALUPA, Aleš: Hesseliova kronika o povstání poddaných na broumovském panství. *Sborník Národního muzea, řada A – Historie*, Praha 1984.

CHODĚJOVSKÁ, Eva: Broumovsko na mapách raného novověku. *Katalog k výstavě Via benediktina*, Broumov 2013.

Kolektiv autorů: *Das Braunauer Land*. Forchheim 1967.

Kolektiv autorů: *Umělecké památky Čech I. – IV*. Praha 1977 –. 1982

SEDLÁČEK, August: *Mistopisný slovník Historický Království českého*. Praha 1908.

KUBA, Jiří; ŠIMEK, Tomáš; Zahrádka, František: *Soupis východočeských urbářů*. Zámrsk 1997.

KAŠPAR, Jaroslav: *Nevolnické povstání v Čechách roku 1680*. Praha 1965.

KOŠTÁL, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumova*. Broumov 1989.

KOUDELKOVÁ, Eva: *Broumovsko v pověstech*. Liberec 2009.

KRTIČKA, Antonín: *Báje a pověsti z kraje Jiráskova*. Liberec 2006.

KVĚT, Radan: *Atlas starých stezek a cest na území České republiky*. Praha 2011.

LUSTIG, Rudolf; SVĚTNIČKA, František: *Schematismus velkostatků v Čechách*. Praha 1933.

MALIŇÁK, Pavol a kolektiv: *Lesy v dejinách Zvolenskej stolice*. Banská Bystrica – Krakov 2011.

MARŠÍKOVÁ, Magdalena; MARŠÍK, Zbyněk: *Dějiny zeměměřictví a pozemkových úprav v Čechách a na Moravě v kontextu světového vývoje*. Praha 2007.

NOŽÍČKA, Josef: *Přehled vývoje našich lesů*. Praha 1957.

PETRÁŇ, Josef a kolektiv: *Dějiny hmotné kultury II/1*. Praha 1995.

PICHL, Miroslav: *Dějiny Police nad Metují v datech*. Police nad Metují, 2004.

PITUCHA, Václav: Lingvistické poznámky k výstavbě textu Broumovského urbáře. *Sborník prací východočeských archivů*. Zámrsk 2004.

ROSENBERG, Richard: *Die Gemeinde Weckersdorf*. Forchheim, 1979.

RŮŽIČKA, Jeroným: *Dějepis kláštera Břevnovského a Broumovského*. Praha 2013.

SEMOTÁNOVÁ, Eva: *Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí*. Praha 2001.

SMETÁNKA, Zdeněk: *Legenda o Ostojovi, archeologie obyčejného člověka*. Praha 2010.

Ortslexikon Sudetenland, Nürnberg 1987, = reprint Ernst Pfohl, *Orientierungs Lexikon der ČSR*, Liberec 1931.

Statistický Lexikon obcí České republiky. ČSU a MVČR, Praha 2005.

ŠIMEK, Tomáš: Ilustrovaný Broumovský urbář z roku 1676. *Sborník prací východočeských archivů*. Zámrsk 2004.

ŠTĚPÁN, Luděk: *Lidové stavitelství ve stavebních plánech a mapách východočeských archivů*. Pardubice 1990.

TOMEK, W. W.: *Příběhy kláštera Police nad Medhují*. Praha 1881.

TOMEK, W. W.: Paměti újezdu Polického. *Památky archeologické II*. Praha 1857. strana 200–231, 241–249.

URBÁNEK, Rudolf: *Legenda tak zvaného Kristiána*. Praha 1947.

VAŇKOVÁ, Věra: Poddanské povinnosti před povstáním. *Povstání poddanského lidu 1775*. Hradec Králové 1975.

VILÍMKOVÁ, Milada; PREIS, Pavel: *Ve znamení břevna a růže*. Praha 1989.

MLČKOVÁ, Ludmila: *Benediktinská klášterní knihovna v Broumově*. Hradec Králové 1969.

NOVÁKOVÁ, Vulterin: *Broumovsko*. Praha.

WAAGE, Vladimír: Kamenné cesty v Broumovských stěnách. *Sborník Z historie lesního dopravnictví*. Zvolen 2012, s. 252.

WAAGE, Vladimír: *Mezi světy – před Stěnami a za Stěnami*. článek v tisku

WALZEL, Hugo: *Hauptmansdorf mit Voigsbach*. Forchheim 1996, s. 43–47.

WIESSER, Otto: *Sagen aus dem Braunauer Land*. Forchheim 1983.

ZENGER, Zdeněk Maria: *Česká heraldika*. Praha 1978.

Rejstřík jmenný

A

ALT, Baltzer 110, 115
ALT, Casper 138, 139
ALT, Georg 153, 156
ALT, Hans 71
ALT, Martin 151
ALT, Thobis 154, 157
ALT, Valtin 151, 157
ANSORGE, Baltzer 136, 139
ANSORGE, Casper 133
ANSORGE, Georg 133, 135, 138
ANSORGE, Hans 133, 137 - 139
ANSORGE, Christoph 133
ANSORGE, Jonas 132
ANSORGE, Michel 134, 138

B

BACKERT, Georg 97, 102
BÄNLICH, Casper 115 - 116
BÄNLICH, Martin 115
BARTOLT, Nickel 49
BEIKERT, Georg 96
BEIL, Gottfried 108
BENNO, Johan 49, 50, 68 - 69, 83 - 84, 102, 121, 134, 140, 143, 147, 155
BIENER, Andres 102
BIENERT, Hans 101 - 102
BIENERT, Michel 102
BLÜMEL, Paul 115
BLÜMEL, Thobis 115, 116
BÖHM, Baltzer 113
BÖHM, Hans 151
BÖHME, Mathes 151, 157
BÖHMER, Balzer 117
BÖHMERT, Christof 58, 118, 121
BORMAN, Georg 82, 85
BORN, George 92
BORN, Christopf 92, 94
BRANDISS, Georg 137, 139
BRANDISS, Hans 145
BRANDISS, Martin 129
BRANDISS, Mathes 142, 145
BRANDISS, Maze 119
BRANDISS, Michel 140 - 141

BREÜER, Hans 155, 157
BRÜCK, Casper 49
BRÜCK, Hans 50
BRÜCK, Valtin 56
BRÜCKE, Andres 60, 69
BRÜCKE, Balzer 155, 157
BRÜCKE, Martin 148
BRÜCKE, Michel 67, 69, 154, 157
BÜRCKE, Caspar 129, 131, 148, 156 - 157
BÜRCKE, Georg 147, 150, 152, 157
BÜRCKE, Hans 119, 121, 140
BÜRCKE, Christof 150, 154, 155, 159
BÜRCKE, Martin 115, 140, 143, 147 - 148
BÜRCKE, Mathes 135, 138
BÜRCKE, Maze 151
BRÜCKE, Thobis 129, 131, 140, 151-155, 157
BRÜCKE, Valtin 154, 157
BRÜCKE, Waltzer 149

C

CARL, Casper 52
CROCKER, Carl 73
CROCKER, Bernard 73, 75

D

DEINHART, Michel 107, 110
DEÜSE, George 135, 138
DIMBTER, Baltzer 80, 85, 146
DIMBTER, Benesch 76, 88, 105, 114 - 116
DIMBTER, Caspar 58 - 59, 74 - 76
DIMBTER, George 74 - 76, 83, 85 - 86, 88, 93 - 94, 114, 120 - 121, 141, 145
DIMBTER, Hanss 65, 69, 72 - 74, 76, 86, 124, 141, 145, 146, 148
DIMBTER, Christoph 76, 88, 95, 145
DIMBTER, Jacob 58, 61
DIMBTER, Lehnert 93 - 94
DIMBTER, Martin 88
DIMBTER, Mathes 67, 71, 74, 76, 102
DIMBTER, Matz 76
DIMBTER, Melcher 140
DIMBTER, Merten 141, 145
DIMBTER, Michel 83, 95, 102, 145
DIMBTER, Thobis 65, 83
DIMBTER, Valtin 74
DIMBTER, Wentzel 85
DIMBTER, George 121
DIMBTERA, Nickel 56

DIMTER, Martin 84, 93
DITTMAN, Balzer 144
DITTRICH, Andres 88, 92, 94
DITTRICH, Jacob 120 - 121
DOMBKE, Georg 118, 120
DOMBKE, Hans 117 - 118, 121
DOMBKE, Christoph 120
DOMBKE, Melcher 120 - 121
DOMBKE, Thobis 117 - 118, 121
DRECHSEL, Casper 97, 128
DRECHSEL, George 96 - 98, 101, 126, 128, 131
DRECHSEL, Hans 152, 157
DRECHSEL, Michel 101 - 102

E

EIBNER, Casper 102, 147, 156 - 158
EIBNER, Georg 147 - 148, 159
EIBNER, Hans 141
EIBNER, Christof 153, 157
EIBNER, Michel 93 - 94, 142, 145
ERBE, Balzer 68
ERBE, George 57, 59
ERBE, Mathes 60, 69
ERBE, Michel 50, 54

F

FABRITZ, Heinrich 48, 50
FERBER, Paul 99
FOCHLER, Adam 59
FOCHLER, Casper 59, 94
FOCHLER, George 58 - 59, 91
FOCHLER, Hanss 56, 59
FOCHLER, Michel 56, 59
FOCHLER, Valtin 59
FRANCK, Martin 92
FRANCK, Maze 82
FRANCKE, Andres 108, 115
FRANCKE, Georg 115
FRANCKE, Hanss 48, 50, 68, 78, 81, 85, 92, 94, 107
FRANCKE, Michel 82 - 83, 85
FRANTZ, Balzer 107
FRANTZ, David 132
FRANTZ, Georg 89, 90, 94, 107
FRANTZ, Heinrich 59, 155
FRANTZE, Anders 123 - 125
FRANTZE, Casper 58 - 59, 123

FRANTZE, George 69, 92, 115
 FRANTZE, Hanss 57 - 60, 67 - 69, 90, 94, 101, 102
 FRANTZE, Christof 64, 69
 FRANTZE, Michel 92, 94, 115 - 116, 127
 FRANTZE, Paul 118, 121
 FRANZ, Gerge 101
 FRANZ, Hanss 60
 FRANZ, Martin 127
 FRANZE, Melcher 59
 FRANZE, Michl 62, 65
 FRIDRICH, Casper 92, 94
 FRIDRICH, Davidt 76
 FRIDRICH, George 71, 76, 101
 FRIDRICH, Martin 71, 130
 FRIDRICH, Mathes 54
 FRIDRICH, Thobis 99
 FRIMEL, Benesch 76
 FRIMEL, Georg 101
 FRIMEL, Hans 74
 FRÖMEL, Hanss 75 - 76
 FUNCKE, Casper 115 - 116
 FUNCKE, George 115

G

GEBAUER, Adam 127 - 128, 131
 GEBAUER, Michl 54, 65
 GEISLER, Balzer 124, 129, 131, 136
 GEISLER, Casper 100, 102, 129
 GEISLER, Georg 124, 126, 130
 GEISLER, Christoph 142, 145
 GEISLER, Paul 129
 GÖHLIG, Hans 107
 GÖNTZEL, Andres 107, 115 - 116
 GÖNTZEL, Casper 112, 115
 GÖNTZEL, Georg 66, 72, 118, 121, 135
 GÖNTZEL, Hans 81, 126, 128
 GÖNTZEL, Michel 54, 57, 59, 79, 85, 113
 GÖNTZEL, Maze 112
 GÖNTZEL, Thobis 147 - 148
 GÖNTZEL, Valtin 134, 138
 GÖNZEL, Hans 143
 GÖNZEL, Georg 69
 GOTSCH, Casper 48 - 50, 52, 104
 GOTSCHLIG, Casper 123, 132
 GOTSCHLIGK, George 93, 94
 GOTSCHLIGK, Hans 138
 GOTSCHLIGK, Heinrich 132

GOTSCHLIGK, Christof 117, 141
 GOTSCHLIGK, Jacob 118
 GOTWALD, Mathes 138 - 139
 GRABNER, Baltzer 56, 59, 97 - 98, 101, 102, 149
 GRABNER, Casper 59, 101 - 102, 112, 156
 GRABNER, George 67, 69, 98, 102
 GRABNER, Hans 97 - 99, 114 - 115
 GRABNER, Jacob 58 - 59
 GRABNER, Lorenc 107
 GRABNER, Martin 93 - 94
 GRABNER, Mathes 98, 112, 113, 116
 GRABNER, Maze 98, 113
 GRABNER, Michel 115, 117, 120 - 121
 GRABNER, Nickel 57, 59, 69
 GRABNER, Paul 109
 GRABNER, Thobis 98, 102
 GRAMEL, Gerge 61, 68 - 69
 GRAMEL, Mathes 98
 GROSSER, Casper 135
 GROSSER, Georg 136 - 137, 139
 GROSSER, Mathes 138
 GRÖER, George 67, 80, 85
 GRÖSBACH, Samuel 61
 GRÖSBACH, Valtin 64
 GRÖZBACH, Andres 68, 96, 99, 102
 GRÖZBACH, Benesch 147
 GRÖZBACH, George 88, 94
 GRÖZBACH, Hans 99, 147
 GRÖZBACH, Christoph 63, 67, 69, 95, 97
 GRÖZBACH, Jacob 64, 67, 69
 GRÖZBACH, Martin 69
 GRÖZBACH, Mathes 118
 GRÖZBACH, Maze 58, 121
 GRUNDMAN, Casper 105, 115, 131
 GRÜNWALD, Baltzer 59
 GRÜNWALD, Casper 127
 GRÜNWALD, George 55, 57, 59
 GRÜNWALD, Hanss 68 - 69, 96
 GRÜNWALD, Jacob 55
 GRÜNWALD, Michel 93 - 94
 GÜNTZEL, Georg 65

H

HANNIG, Casper 57, 59
 HARTMAN, Adam 69, 70
 HARTMAN, Casper 101 - 102, 125
 HARTMAN, Gerge 69, 70, 97, 102, 124

HARTMAN, Hans 99, 102, 124
 HARTMAN, Maze 154
 HARTMAN, Melcher 104
 HARTMAN, Michel 59, 154, 157
 HAUCK, Martin 84
 HAUCKE, Hans 84
 HAUKE, Hans 85 - 86
 HAUSDORF, Baltzer 48, 50, 101 - 102
 HAUSDORF, Casper 54, 71, 76
 HAUSDORF, George 53, 71, 76, 78, 85, 99
 HAUSDORF, Hanss 65, 74
 HAUSDORF, Martin 72, 76
 HAUSDORF, Mathes 50, 54, 82, 85
 HAUSDORF, Michel 78, 83, 85
 HAUSSDORF, Casper 54
 HAUSSDORF, Georg 54
 HAUSSDORF, Valtin 78
 HAÜSSLER, Christof 68, 144
 HAYD, George 86
 HAYDL, George 84
 HEBER, Hans 84, 86
 HEIDEN, Martin 84
 HEINISCH, Adam 80, 92
 HEINISCH, Casper 122 - 123
 HEINISCH, Georg 107, 115
 HEINISCH, Hans 82, 84 - 85, 104 - 105
 HEINISCH, Christoph 85 - 86
 HEINISCH, Jacob 60, 67 - 69
 HEINISCH, Melcher 82
 HEINISCH, Michel 68 - 69, 84, 86, 107, 115 - 116
 HEINISCH, Thobis 123
 HEINISCH, Valtin 82
 HEINTZEL, Hans 139
 HEINTZEL, Wolfgang 133
 HEINZEL, Balzer 134
 HEINZEL, Hans 120, 125, 135
 HEINZEL, Georg 123
 HEINZEL, Michel 135
 HELBICH, Johan 79
 HENSCHER, Jonas 50
 HENSCHER, Georg 126, 129
 HERDEN, Casper 64, 69
 HERDEN, Elias 62
 HERDEN, Fridrich 61, 63, 69
 HERDEN, George 62, 65, 75 - 76, 82, 85, 128, 132, 147, 152, 157
 HERDEN, Gerge 69
 HERDEN, Gergl 69

HERDEN, Hanss 62 - 63, 65, 67, 69, 108, 115
 HERDEN, Heinrich 63, 69
 HERDEN, Christof 65, 107, 115
 HERDEN, Melcher 63, 65
 HERDEN, Thobis 127, 131 - 132
 HERDEN, Valtin 48
 HERMAN, Georg 82
 HERMAN, Michel 82, 85, 91
 HERTZOG, Balzer 142
 HERTZOG, Casper 122, 146
 HERTZOG, Hans 138, 139, 141, 144 - 145
 HERTZOG, Jonas 141, 145
 HERTZOG, Melcher 141, 142, 145
 HERTZOG, Waltzer 141
 HESSELIUS, Baltzer 48, 99 - 110
 HESSELIUS, Johann Georg Adalbertus 43, 110
 HEÜSLER, Casper 68, 69
 HIEBNER, Merten 88
 HIEK, Sallmon 107
 HILTMAN, Thobis 126
 HILWIG, Balzer 60, 64, 66
 HITSCHER, David 106
 HITSCHER, George 93, 94, 101
 HITSCHER, Hans 91, 95, 98, 100 - 102
 HITSCHER, Lorentz 91, 94
 HITSCHER, Michl 106 - 107
 HITSCHFEL, Andres 107
 HITSCHFEL, Balzer 153, 159
 HITSCHFEL, David 115
 HITSCHFEL, Christof 159
 HITSCHFEL, Michel 115 - 116
 HOFFER, Ulrich 107
 HOFMAN, Adam 132
 HOFMAN, Baltzer 133, 140 - 141
 HOFMAN, Casper 72, 75 - 76, 79, 85, 118, 132
 HOFMAN, Daniel 104
 HOFMAN, David 48 - 49, 72, 76, 105, 109, 115
 HOFMAN, Friedrich 119, 123, 132
 HOFMAN, George 49, 72, 76, 100, 102, 104, 133, 135, 145, 156 - 157
 HOFMAN, Hans 95, 99, 102, 117, 121, 142, 145, 149
 HOFMAN, Christian 48
 HOFMAN, Jacob 140, 145
 HOFMAN, Lehner 72, 76
 HOFMAN, Mathes 92, 94, 104
 HOFMAN, Melcher 108, 121
 HOFMAN, Michel 74, 76, 100
 HOFMAN, Valtin 152

HORNIG, Jacob 127
HÜBNER, Merten 128
HÜBNER, Valtin 130
HÜTTER, Romanus 126

J

JACOB, Georg 156 - 157
JACOB, Hans 120 - 121, 130
JACOB, Christof 118, 121
JÄNCKE, George 129, 131
JANCKE, Lorenz 48, 50
JÄNCKE, Thobis 122 - 123
JOHN, Adam 90
JOHN, Andres 108
JOHN, David 76
JOHN, Hans 102, 109, 122
JOHN, Heinrich 48, 109, 110, 115
JOHN, Jacob 90, 94
JOHN, Michl 89, 101 - 102
JOHN, Thobis 120 - 121
JOHN, Wentzel 118, 124
JUNGER, David 148
JUNGER, Georg 68
JUNGER, Hanss 60, 66, 69, 96
JUNGER, Jacob 61
JUST, Andres 114, 116
JUST, Hans 83, 85 - 86
JUST, Jacob 89, 94, 116
JUST, Lorentz 89, 94
JUST, Martin 80
JUST, Mathes 94

K

KAPLER, Jacob 122 - 123
KAUFMAN, Baltzer 156 - 157
KAUFMAN, Caspar 156
KAUFMAN, Martin 156
KAUFMAN, Michel 156
KAUFMAN, Peter 157
KELLER, Tobis 106, 109, 115
KHALER, Martin 53, 91
KHALER, Michel 49, 50, 54, 67, 69
KHALER, Thomas 67, 69
KHALERT, Casper 71, 76 121
KHALERT, Fridrich 68 - 69, 75
KHALERT, George 48, 52, 68, 76, 95, 97, 99, 102, 105, 142, 144, 145, 156

KHALERT, Gerge 50, 67, 69
 KHALERT, Hanss 90, 93 - 94, 96, 102, 105, 113, 115, 116, 140
 KHALERT, Jonas 93 - 94
 KHALERT, Lehnert 72, 76
 KHALERT, Martin 54
 KHALERT, Mathes 50, 52 - 54
 KHALERT, Melichior 92, 100, 102
 KHALERT, Michel 48, 50, 52 - 54, 56, 59, 64, 69, 96, 100
 KHALERT, Thobis 100, 156
 KHOBER, Baltzer 94
 KHOBER, Hans 71, 74, 76
 KHOBER, Hanss 68, 69, 74
 KHOBER, Christof 76, 123
 KHOBERN, Christof 69
 KHÖLER, Balzer 59
 KHÖLER, Casper 59, 76, 96, 121, 130
 KHÖLER, Daniel 97
 KHÖLER, Georg 102, 155 - 157
 KHÖLER, Hans 97 - 97, 102, 127
 KHÖLER, Heinrich 104
 KHÖLER, Lorenz 101 - 102
 KHÖLER, Michel 90, 94
 KHÖLER, Thobis 101 - 102
 KHUB, Gerge 71
 KHUBE, George 74 - 76, 101
 KHUBE, Hanss 74 - 76, 101
 KHUBE, Jacob 74 - 76
 KLEINER, Andres 82, 93 - 94
 KLEINER, Balzer 68, 144 - 145
 KLEINER, George 80, 85, 91, 94, 108, 114, 118, 121, 132, 144 - 145, 158
 KLEINER, Hans 100, 102
 KLEINER, Christof 78
 KLEINER, Jacob 84
 KLEINER, Jonas 144
 KLEINER, Martin 79
 KLEINER, Mathes 85 - 86
 KLEMBT, Adam 153
 KLEMBT, Anthon 153, 157
 KLEMBT, Baltzer 148
 KLEMBT, Casper 48, 50, 104
 KLEMBT, Dorothea 48
 KLEMBT, Georg 101 - 102, 152
 KLEMBT, Mathes 117
 KLEMBT, Michel 117, 121
 KLEMBT, Thobis 149
 KLUGE, Baltzer 156 - 157
 KNAUER, Thobis 93 - 94

KNITTEL, George 58 - 59, 67
KNITTEL, Hanss 57, 59, 91, 98, 102
KNITTEL, Jacob 59, 153, 157
KNITTEL, Martin 58
KNITTEL, Mathes 55, 59
KNITTEL, Maz 64
KNITTEL, Michel 55 - 56, 59, 63, 67, 69
KNITTEL, Thomas 64, 69
KNITTEL, Valtin 56 - 58, 67, 159
KOBEL, Baltzer 60, 69, 90
KOCH, Casper 118
KOCH, George 117 - 118, 121
KOCH, Thobis 118, 121
KÖNIG, Adam 96
KÖNIG, Baltzer 92, 102
KRABISCH, Casper 124 - 125
KRABISCH, Hans 123, 130
KRABISCH, Jacob 85, 86, 122
KRABISCH, Peter 76
KRABISCH, Thobis 122
KRAIDLER, Heinrich 138 - 139
KRAIDLER, Georg 138
KRAIDLER, Thobis 138 - 139
KRAUSE, George 75 - 76
KRAUSS, Hanss 75
KREIDLER, Casper 135 - 136
KROMER, Hans 98
KÜNTZEL, Benesch 151, 157
KÜNTZEL, Casper 91, 94
KÜNTZEL, Hans 85
KÜNTZEL, Michel 78, 85
KÜNZEL, Valtin 144
KYNAST, Gerge 114 - 116
KYNAST, Sigmund 116

L

LAHMER, Casper 48
LANG, Carl 109
LAYER, Benesch 153, 157
LAYER, George 116
LAYER, Hans 78, 80, 85
LAYER, Christoph 121
LAYER, Jacob 83, 85
LAYER, Mathes 85 - 86
LAYER, Maze 113
LEPPELT, Adam 84
LEPPELT, Casper 125

LEPPELT, George 83, 85, 93, 94, 113, 124 - 125, 130 - 131
 LEPPELT, Hans 124
 LEPPELT, Christof 65, 78
 LEPPELT, Mathes 93 - 94
 LEPPELT, Merten 90, 94
 LEPPELT, Michl 90
 LEPPELT, Valtin 82
 LETZEL, Christoph 76
 LETZEL, Martin 133
 LETZEL, Thobis 76, 145
 LEZEL, Hanss 76, 123
 LIPPELT, Christof 69
 LIEBIG, Petr 115
 LICHTER, David 113, 116
 LISCHWER, Martin 90
 LISCHWER, Michl 76, 89
 LORENTZ, Martin 79
 LORENZ, George 48
 LORENZ, Hans 79, 85

M

MAIER, George 73
 MAIER, Hanss 73, 76
 MAIER, Michel 76
 MAYER, Andres 108
 MAYER, Casper 82, 85
 MAYER, Daniel 137, 139
 MAYER, Fridrich 135 - 136, 138 - 139
 MAYER, George 94, 127, 130 - 131
 MAYER, Hans 138 - 139, 149, 157
 MAYER, Heinrich 153, 157
 MAYER, Christof 59, 156 - 157
 MAYER, Jacob 112
 MAYER, Lorentz 138 - 139
 MAYER, Mathes 150
 MAYER, Maze 108
 MAYER, Michel 112 - 116
 MAYER, Samuel 155, 157
 MAYER, Thobis 112, 116
 MAYERL, Mathes 65, 89, 121
 MAYERLE, Jacob 94
 MAYR, George 93
 MAYRLA, Jacob 90 - 91
 MAYRLE, Lehnert 93 - 94
 MAYRLE, Lorentz 90, 94
 MEISNER, Benesch 71
 MEISNER, Caspar 53 - 54, 73, 76, 113, 127, 131

MEISNER, David 155, 157
 MEISNER, George 87, 92, 94, 96, 102, 127, 131, 144
 MEISNER, Hans 60, 65, 68 - 69, 87, 94, 107, 129
 MEISNER, Christof 73, 107, 115
 MEISNER, Mathes 69, 92
 MEISNER, Merten 75
 MEISNER, Michel 64, 69, 93, 156 - 157
 MEISNER, Thobis 107, 115
 MEISNER, Valtin 68 - 69
 MENTZEL, Baltzer 145
 MENTZEL, Daniel 138 - 139
 MENTZEL, Georg 125
 MENTZEL, Hans 138
 MENZEL, Hans 138
 MENZEL, Christof 138
 MENZEL, Martin 125
 MENZEL, Mathes 136
 MENZEL, Thobis 68, 92, 102
 MENZEL, Zachrias 136
 MERCKEL, Hans 136, 139
 MERCKEL, Heinrich 133
 MERCKEL, Michl 133
 MERNICK, Mathes 147
 METZNER, Fridrich 49
 METZNER, George 58, 79, 85
 MICHEL, Benesch 50
 MICHEL, Casper 82
 MICHEL, Georg 144 - 145
 MICHEL, Hans 81, 85 - 86
 MICHEL, Martin 79
 MICHEL, Mathes 79, 84 - 85
 MÖLLER, Adam 129, 131
 MÖLLER, David 124 - 125
 MÖLLER, Georg 120 - 121, 129 - 131
 MÖLLER, Hanss 62 - 63, 67
 MÖLLER, Martin 127
 MÖLLER, Thobis 129, 135, 139
 MOSCHNER, Baltzer 65, 68

N

NASSE, Melcher 60, 65
 NASSE, Michel 69
 NENTWIG, David 102
 NENTWIG, Georg 147 - 148
 NENTWIG, Hans 101 - 102
 NENTWIG, Martin 121
 NENTWIG, Mathes 90, 94, 122 - 123

NENTWIG, Thomas 76

NITSCH, George 48

O

ÖHLKRUG, Casper 78, 84, 86

ÖHLKRUG, George 79, 85, 91, 94

ÖHLKRUG, Christoph 83, 85

ÖHLKRUG, Jacob 85

ÖHLKRUG, Martin 79, 83, 85 - 86

ÖHLKRUG, Merten 81

ÖHM, Jacob 91

ÖHMEN, George 55, 80, 83 - 84, 86

ÖHMEN, Hans 80, 85, 141

ÖLTNER, Casper 136, 138 - 139

OPITZ, Andres 158

OPITZ, Casper 67, 69, 145

OPITZ, David 145

OPITZ, George 59, 67, 75, 93 - 94, 100, 102, 115, 120 - 121, 135, 139, 141, 148, 150 - 151, 153, 156 - 157

OPITZ, Hanss 88, 94, 141, 145, 150 - 152, 156 - 157

OPITZ, Heinrich 138 - 139, 145, 150, 157

OPITZ, Christoph 146, 148

OPITZ, Jacob 136, 145, 150

OPITZ, Martin 151 - 152

OPITZ, Mathes 56, 137, 139, 156

OPITZ, Maze 145

OPITZ, Michel 102, 145, 150 - 151

OPITZ, Nickel 137, 139

OPITZ, Thobis 141, 143, 145

ÖRMBLER, Adam 64

ÖRMBLER, Georg 83

ÖRMBLER, Hanss 83, 86, 93 - 94

ÖRMBLER, Merten 93

ÖRMBLER, Michel 88, 94

ÖRMBLER, Paul 64, 69

ÖRMBLERA, Christof 67, 69

P

PASTERNELL, Stephan 109, 115

PATZEL, Adam 113

PATZEL, Fridrich 59

PATZELT, Casper 113, 116

PAUL, Hans 123

PAUSE, Hans 128, 131

PAUSE, Maze 128

PEISKER, Hans 120 - 121

PEISKER, Georg 118, 123, 130 - 131

PEISKER, Christof 101
PESKE, Casper 156 - 157
PESKE, George 93 - 94, 121
PESKE, Hans 156
PESKE, Thobis 156 - 157
PEZE, Merten 158
PFEIFFER, Daniel 111
PFEIFFER, Lehnert 101 - 102
PLAGKWITZ, Casper 48 - 50, 109 - 110
PLAGKWIZ, Hans 110
POHLEN, Andres 66, 69
POHLEN, George 60, 63, 66 - 67, 69
POHLEN, Hanss 63 - 67, 69, 96, 135
POHLEN, Heinrich 63, 69
POHLEN, Christoph 63, 69
POHLEN, Lorenz 63
POHLEN, Mat. 60
POHLEN, Michl 66
PÖTZ, George 79, 85 - 86
PÖTZ, Hans 158 - 159
PÖTZ, Thobis 84
PRIEGER, Adam 123
PRIEGER, Casper 107
PRIEGER, Daniel 114, 116
PRIEGER, George 78, 97, 101 - 102
PRIEGER, Hans 112, 156 - 157
PRIGER, Christoph 111, 114 - 115
PRIGER, Martin 122 - 123
PRIEGER, Michel 108, 115, 117, 120 - 121
PRIEGER, Thomas 101
PRIGER, Valtin 114
PÜSCHEL, Georg 127, 130 - 131
PÜSCHEL, Michal 137, 131

Q

QUICKER, David 75 - 76

R

RAIMAN, Baltzer 156 - 159
RAIMAN, Friedrich 122
RAIMAN, George 112, 115 - 116, 138, 139, 142, 145, 152, 157
RAIMAN, Heinrich 81, 85
RAIMAN, Thobis 158 - 159
RAIMAN, Valtin 152
REINISCH, Benesch 74
REINISCH, Casper 76

REINISCH, George 73, 76
 REINISCH, Christoph 74, 76
 REINISCH, Martin 59, 73
 RIEDEL, Balzer 136, 139
 RIEDEL, Casper 132, 156 - 157
 RIEDEL, Christoph 93 - 94, 159 - 160
 RIEDEL, Thobis 132, 144 - 145, 155
 RIEDIGER, Casper 49
 RICHTER, Benesch 73
 RICHTER, David 100, 106
 RICHTER, Georg 92
 RICHTER, Christof 106
 RICHTER, Lehnert 92
 RICHTER, Leonhardt 94
 RINGEL, Daniel 131
 RINGEL, Daudt 801, 85, 130 - 131
 RINGEL, David 83
 RINGEL, George 85 - 86
 RINGEL, Hans 80 - 81, 85 - 86, 130, 136 - 139
 RINGEL, Christof 84 - 86
 RINGEL, Joannis 93
 RINGEL, Johann 80
 RINGEL, Jonas 78
 RINGEL, Lorenz 136
 RINGEL, Mathes 74, 76, 135, 138, 139
 RINGEL, Thobis 79, 80, 83, 85
 RINGEL, Wolfgang 83, 85
 ROSENBERG, Casper 96, 102
 ROSENBERG, George 85, 91, 94, 97, 100, 102, 120 - 121
 ROSENBERG, Hans 99 - 100, 102
 ROSENBERG, Christof 85
 ROSENBERG, Jacob 91, 96
 ROSENBERG, Jeremias 78, 84 - 85
 ROSENBERG, Martin 99
 ROSENBERG, Mathes 89, 94
 ROSENBERG, Maze 100
 ROSENBERG, Melcher 74, 76
 ROSENBERG, Michel 68 - 69, 79
 ROSENBERG, Thobis 76
 RÖSNER, Christof 66
 RÖSSLER, Christof 124
 ROTENBERG, Martin 48
 RUDOLF, Andreas 78, 84 - 85
 RUDOLPF, Casper 78, 85
 RUDOLPH, Hans 137, 139, 144
 RUFERT, Christof 134
 RUTTER, George 64, 67

RUTTER, Hanss 64, 67
RUTTER, Christian 156 - 157
RUTTER, Martin 62

S

SAGNER, Andres 148
SAGNER, Casper 130 - 131, 143
SAGNER, George 69, 93, 95, 102, 128, 132, 135, 144 - 145, 151, 157
SAGNER, Hans 121, 123, 127, 131, 146 - 147
SAGNER, Heinrich 128, 131
SAGNER, Martin 117, 121 - 122, 127, 129, 135
SAGNER, Mathes 140, 145
SAGNER, Melcher 140
SAGNER, Michel 67, 69
SAGNER, Thobis 58, 59, 123, 125, 130 - 131, 145, 155, 157
SAILER, Elias 94
SAILER, Fridrich 93, 101 - 102
SAILER, Hanss 89, 93
SEYDEL, Jeremias 144
SCHADL, Adam 49
SCHÄLL, Zacharias 104
SCHEBEKE, George 132
SCHIMMAN, Casper 49
SCHINDLER, Hanss 64
SCHIRMER, Casper 92
SCHIRMER, Fridrich 62, 69
SCHLEGL, Nickel 48, 54, 104
SCHLUMPS, Casper 133
SCHLUMPS, Georg 133
SCHMIDT, Georg 62, 68 - 69, 153, 157
SCHNABEL, Balzer 133, 144
SCHNABEL, Casper 137 - 139
SCHNABEL, Hans 133, 135, 138 - 139, 145
SCHNABEL, Jacob 144 - 145
SCHNABEL, Thobis 113, 116
SCHNEIDER, Adam 59
SCHNEIDER, Hanss 49, 108 - 109, 115
SCHNEIDER, Christoph 124
SCHNOBEL, Hans 125
SCHLOTZE, Caspar 59, 130
SCHOLTZ, Johan 79
SCHOLTZ, Lehnert 94
SCHOLTZE, Adam 65, 68 - 69, 84, 86, 127, 130 - 131
SCHOLTZE, Andreas 65
SCHOLTZE, Balzer 52 - 54, 58, 67 - 69, 73, 76, 84, 96, 102, 122 - 123, 130 - 131, 138, 144, 145, 155 - 157
SCHOLTZE, Benno 60

SCHOLTZE, Caspar 58 - 59, 67, 69, 120, 122 - 123, 125, 127, 131 - 132, 143, 145, 154, 157
 SCHOLTZE, Esias 98, 147
 SCHOLTZE, George 57 - 60, 63, 66, 69, 97, 101 - 102, 125, 127, 131, 138 - 139, 144, 147, 149, 152, 153, 155 - 157
 SCHOLTZE, Hanss 48, 53, 69, 97, 100, 102, 110, 120, 124 - 125
 SCHOLTZE, Heinrich 59, 64 - 66, 69, 110
 SCHOLTZE, Christoph 50 - 59, 65 - 69, 96, 99, 120 - 121, 124 - 125, 129, 131, 142, 144, 145, 155, 157,
 SCHOLTZE, Jacob 55, 57 - 59, 62, 69, 88, 101, 108, 114, 116, 142, 156 - 157
 SCHOLTZE, Martin 57, 75 - 76
 SCHOLTZE, Mathes 60, 67, 69, 124, 154
 SCHOLTZE, Maz 54, 63
 SCHOLTZE, Melcher 55, 60, 64, 68 - 69, 74 - 75, 128, 131
 SCHOLTZE, Merten 68
 SCHOLTZE, Michel 58 - 60, 65, 67, 69, 76, 98, 101 - 102, 128, 131, 149, 154, 156 - 159
 SCHOLTZE, Thobis 50, 54, 56, 59, 98, 102, 126, 130
 SCHOLTZE, Urban 58 - 59, 152
 SCHOLTZE, Valtin 59
 SCHÖN, George 60, 69, 93
 SCHÖN, Heinrich 60, 69
 SCHÖN, Michel 76
 SCHRAMBE, Balzer 48
 SCHRAMBE, Hans 130 - 131
 SCHRAMBE, Jacob 50, 54
 SCHRAMBE, Mathes 126, 130, 133
 SCHRAMBE, Michel 118, 121
 SCHRAUBE, Martin 127 - 128
 SCHREIBER, Georg 124 - 125
 SCHREIBER, Christoph 128, 131
 SCHREIBER, Martin 127 - 128
 SCHREIBER, Melcher 82, 85
 SCHROLL, Casper 142
 SCHROLL, David 59, 156
 SCHROLL, Georg 126, 128
 SCHUBERT, Andres 98, 102, 120 - 121
 SCHUBERT, Casper 115, 132, 137, 139, 142
 SCHUBERT, George 99, 117 - 119, 121, 142, 145
 SCHUBERT, Hanss 49, 97, 118, 148
 SCHUBERT, Christoph 118, 121
 SCHUBERT, Martin 98
 SCHUBERT, Mathes 102, 120, 121
 SCHUBERT, Michl 68, 82, 99, 101, 118, 121
 SCHWANTZ, Casper 65
 SCHWANZ, Georg 65, 69
 SCHWEIDLER, Casper 146, 148, 159
 SCHWEIDLER, Hanss 94
 SCHWEIDLER, Martin 147 - 148
 SCHWEIDLER, Michel 146

SCHWEIDLER, Thobis 159
SPISKE, Casper 138 - 139
SPISKE, Georg 120 - 121
SPISKE, Hans 138 - 139
STRAUCH, Casper 145
STRAUCH, Georg 142, 144 - 145
STRAUCH, Hans 142, 144 - 145
STRAUCH, Heinrich 144 - 145
STRAUCH, Christof 137, 145
STRAUCH, Philip 142
STRAUCH, Thobis 136, 139
STREÜBEL, Georg 124 - 125
STREÜBEL, Hans 124 - 125, 131 - 132
STRUMBA, Georg 136
STUMPF, Casper 85
STURM, Melcher 137
SÜNDERMAN, Hanss 61, 69
SÜNDERMAN, Martin 61

T

TAUPITZ, George 65
TAUPITZ, Melcher 53, 68 - 69
TAUPITZ, Salmon 79, 85
TEÜBER, Adam 105
TEÜBER, Balzer 115
TEÜBER, Casper 74, 76, 79, 84 - 85, 117, 121
TEÜBER, Fabian 84, 86
TEÜBER, Fridrich 67, 106, 115
TEÜBER, George 76, 79 - 81, 84 - 86
TEÜBER, Hans 53, 72, 88, 94, 101 - 102
TEÜBER, Hanss 54
TEÜBER, Christoph 69, 82, 85, 88, 114, 116
TEÜBER, Lorenz 93
TEÜBER, Martin 78
TEÜBER, Mathes 97, 102
TEÜBER, Melcher 54, 74
TEÜBER, Michel 52, 54, 104, 117
THOMAS, Georg 49, 50
THÖR, Casper 50, 54
THÖR, David 104
THÖR, Friedrich 111
THÖR, Hans 105, 110
THÖR, Paul 151, 157
TISCHER, Georg 97, 101 - 102
TOLDA, Nickel 57
TOLDE, Lehnert 67, 69
TÖLG, Casper 69

TÖLG, Georg 52, 54, 74, 94
TÖLG, Hanss 51, 71, 93
TÖLG, Jonas 110
TÖLG, Michel 53 - 54, 73 - 74, 76, 105
TÖLG, Michl 53
TÖLG, Valtin 53
TÖLGK, Baltzer 80, 85, 88, 94
TÖLGK, Benesch 73
TÖLGK, Casper 48, 68, 92, 94, 102
TÖLGK, Georg 71, 76, 88 - 89, 94
TÖLGK, Hanss 71, 72, 76, 89, 94
TÖLGK, Christoph 76
TÖLGK, Michel 76, 102
TÖLGK, Valtin 50, 54, 92
TÖLGNER, Hanss 59
TÖLK, Casper 99
TRAUTMAN, David 105
TRAUTMAN, Hanss 49, 54, 104, 109 - 110, 114
TRAUTMAN, Martin 104
TRAUTMAN, Michal 104
TREITLER, Hanss 76, 102
TREITLER, Veit 59
TREÜLER, Andres 100
TREÜLER, Hanss 67, 69
TREÜTLER, Hanss 101
TREÜTLER, Christof 67
TREÜTLER, Jacob 104
TREÜTLER, Michel 100, 102
TSCHAUDER, Casper 48

U

UMBLAUF, Balzer 79
UMBLAUF, Casper 83, 85

V

VOGLER, Hans 137
VOLCKE, Adam 82
VOLCKE, Baltzer 50, 96, 102
VOLCKE, Daud 80, 85
VOLCKE, Elias 101 - 102
VOLCKE, George 62, 69, 156, 159
VOLCKE, Hans 82, 84, 85, 119
VOLCKE, Heinrich 112
VOLCKE, Christof 153
VOLCKE, Mathes 50, 54, 78, 151
VOLCKE, Michel 101

VOLCKE, Peter 78, 85
VOLCKE, Thobis 112, 127, 131, 156 - 157
VOLGER, Thobis 115 - 116

W

WAGNER, Mathes 67, 69
WALPER, David 50, 54, 109
WALPER, Hans 106, 109
WALTZEL, Baltzer 123, 134, 138
WALTZEL, Casper 120, 133, 134, 138, 139, 148 - 149
WALTZEL, Georg 136, 139, 149, 157
WALTZEL, Mathes 91, 94
WALTZEL, Nickel 116
WALTZEL, Thobis 114, 139, 146, 148 - 149, 151
WALZEL, Balzer 67, 69, 73, 121, 130, 135
WALZEL, Caspera 62, 121, 133
WALZEL, Gerge 94, 102, 115 - 116, 120
WALZEL, Christoph 74
WÄLZEL, Jacob 58
WALZEL, Martin 91
WALZEL, Nikel 93, 113
WALZEL, Thobis 156
WALTZER, David 48, 58
WAPER, David 50
WEISER, George 81, 84, 126
WEISSER, Adam 129, 131
WEISSER, Baltzer 78, 159 - 160
WEISSER, Casper 122 - 123, 129
WEISSER, David 124, 125
WEISSER, George 92, 94, 118, 121, 123, 128
WEISSER, Heinrich 106, 115
WEISSER, Christof 118, 124 - 125
WEISSER, Jacob 106
WEISSER, Lorenz 93, 129
WEISSER, Mathes 124
WEISSER, Thobis 91, 118, 124, 129, 131
WEISSER, Wentzel 129, 131
WELTZENBERG, Martin 104
WELZ, Hanss 56
WELZEL, Benesch 72
WELZEL, Nickel 52
WENTZEL, Adam 101 - 102
WENTZEL, Baltzer 118, 143
WENTZEL, Daniel 101
WENTZEL, George 90, 94, 118
WENTZEL, Hanss 67, 69, 94, 97, 102
WENTZEL, Heinrich 91, 94

WENTZEL, Christoph 76
 WENTZEL, Thobis 143, 145
 WENZEL, Hanss 67, 69, 94, 97, 102
 WENZEL, Marten 100
 WENZEL, Michal 76
 WERNER, Andres 93
 WERNER, Baltzer 151 - 153, 157
 WERNER, Caspar 89, 93, 146, 148 - 149, 156 - 157, 159
 WERNER, David 157
 WERNER, Georg 124, 144, 146, 151, 156, 157, 159
 WERNER, Christoph 118, 120 - 121, 126, 129 - 130
 WERNER, Jacob 91, 93 - 94, 98, 154
 WERNER, Lorenz 90
 WERNER, Martin 94, 156 - 157
 WERNER, Michl 100, 118, 153 - 155, 157
 WERNER, Thobis 57 - 59, 121, 149, 151, 153, 155, 157
 WERNER, Urban 159
 WERNER, Valtin 101, 158 - 159
 WERNER, Wentzel 48
 WIDMAN, Balzer 138
 WIDMAN, Casper 67, 101
 WIDMAN, Daniel 115 - 116
 WIDMAN, Mathes 135
 WINTER, Adam 83, 85
 WINTER, Baltzer 144, 145
 WINTER, Caspar 58, 82 - 83, 85, 144 - 145, 151, 156 - 157
 WINTER, Georg 112, 115, 120 - 121, 134, 138, 143, 144 - 145, 150, 153, 157
 WINTER, Hans 57, 59, 136, 139 - 140, 143 - 145
 WINTER, Heinrich 142, 145
 WINTER, Christof 120, 135
 WINTER, Jacob 112, 142, 151
 WINTER, Kaspar 59, 84
 WINTER, Martin 142 - 143
 WINTER, Mathes 93, 94, 134, 138
 WINTER, Michel 78, 82, 85, 101, 121, 143
 WINTER, Thobis 144 - 145, 150, 157
 WLADIK, Wentzl 48, 50
 WOLF, Jacob 83
 WOLF, Mathes 93 - 94
 WOLF, Maze 93
 WÖLTZ, Jacob 56
 WÜTTICH, Jacob 89, 94

Z

ZEIDLER, Caspar 94, 120 - 122
 ZEIDLER, Hanss 94
 ZEIDLER, Michel 115 - 116

ZEIGLER, Hans 89
ZEIPER, Casper 62, 88, 94, 100, 102, 111
ZEIPER, Gerge 68, 69, 112
ZEIPER, Hanss 68 - 69, 111, 115
ZEIPER, Michel 115, 119, 121
ZEIPER, Thobis 112, 114 - 116, 147, 148
ZINCKE, Andres 143, 145
ZINCKE, Casper 108, 114 - 116
ZINCKE, David 129, 131
ZINCKE, Friedrich 59
ZINCKE, Georg 129, 131
ZINCKE, Hans 101, 115 - 116
ZINCKE, Michel 115, 119, 121
ZINCKE, Thobis 147 - 148
ZOBEL, Michl 63
ZOCHER, Andres 153
ZOCHER, Casper 127, 129, 131
ZOCHER, David 130 - 131
ZOCHER, Georg 128
ZOCHER, Heinrich 128, 131
ZOCHER, Mathes 153, 157
ZOCHER, Thobis 130 - 131, 149, 157
ZWIRSCHKE, Georg 137 - 138

RESUMÉ

Hesselius's Urbarium is unique thanks to its exceptional textual content and its pictorial map supplement, when we compare it to ordinary urbaria and tedious books filled just with names, money calculations and summaries of further land duties of serfs. Hesselius's Urbarium is a comprehensive official manuscript written by one scrivener, who was also the author. Ordinary period data of economic nature, important for statisticians and economic historians, are enriched with many other pieces of information, which have different character.

In the first instance it is a geographic description of individual villages, which captures their brief history, a description of watercourses (with certain beneficial characteristics – of course for the nobility), a description of the surrounding landscape; it also depicts ponds, marshes and wetlands, roads and communications, both through the Broumov Walls and through the Javoří Mountains, and of course communications between estates and their arable lands. The description records several legends, including an almost forgotten one about the little Polická Street under a hill with the Hvězda chapel on the top, which has not been mentioned in any published collection of legends so far. It contains notes about an old castle located next to today's stone pit in Božanov and about sanctuaries for the villagers used during the Thirty Years' War in the Broumov Walls. The Hesselius's Urbarium from 1677 – 1678 thus became a prime historical source for economic and forestry historians, cartographers, demographers, genealogists, ethnographers, and of course for regional history researchers.

The map supplement, as already mentioned, is the first detailed mapping of the Broumov region. Hesselius actually captured the landscape just after the Thirty Years' War, before the Baroque completion of local palaces, mostly as Baroque churches, which also occurred due to Catholic restoration. Otherwise the Broumov region kept its character as depicted by Hesselius up to the mid-19th century. Some of the described terrains, such as stone paths, the Stone Gate, the little Polická Street or the wetland near Jetřichov, can be identified even at the present time.

The purpose of Hesselius's mapping was also to depict the property and economic documentation in pictures.

The Broumov town highly regards its peculiar burgher Johann Adalbert Hesselius; one of the new streets of the town bears his name – Hesseliova. We hope that this publication, which makes Hesselius's work more accessible, will contribute to a deeper understanding of the Broumov region, its history and beauty.

Poděkování:

PhDr. Jiří Kuba, ředitel SOA Zámorsk, za vstřícnost při vydání edice

Mgr. Michal Štorek, SOA Zámorsk, za odborné konzultace a spolupráci při přípravě edice

PhDr. Miroslav Otte, Broumov, za přehlédnutí práce a za velmi podmětné a fundované připomínky

PhDr. Jan Meier, Městská knihovna Broumov, za rešeršní služby a připomínky k textu úvodu

PhDr. Jaroslav Čáp, ředitel SOKA Náchod, za upozornění na archiválie

Mgr. Jan Čížek, badatelna SOKA Náchod, za rychlou přípravu archiválií ke studiu

PhDr. Anna Machová, za pomoc při redakci textu

URBARIUM NEOCONSCRIPTUM CUM EXPLICATIONE BREVI

čili

**Nově sepsaný řád všech trvalých povinností a rent, které plní a odvádějí dědiční
poddaní slavného kláštera Broumova ve městě a okolí**

KRITICKÁ EDICE

Autoři:

Mgr. Jaroslav Kolář, ThDr. Mgr. Šárka Steinová, Th.D., PhDr. Vladimír Waage

Publikace je výstupem koncepce rozvoje výzkumné organizace Ministerstva zemědělství
č. RO1213 řešeného v roce 2014-08-26

Vydalo: Národní zemědělské muzeum Praha

Odborná oponentura: PhDr. Miroslav Otte, PhDr. Jan Meier

Grafické řešení a sazba: Zdeňka Zítová, Ing. Kamila Soprová

Tisk: ViaGaudium s.r.o.

Národní zemědělské muzeum Praha, 2014

ISBN 978-80-86874-53-1

ISSN 0862-8483

